

ziska regeringen. Vidare har byrån, vars kansli är gemensamt för patentunionen och fyra andra unioner, ej bestridit samtliga de utgifter för kansliet som bort belöpa på byrån. Detta kan emellertid ej fortgå längre. För att patentunionen själv helt skall kunna stå för sina kostnader erfordras den föreslagna höjningen av maximibeloppet. Skulle höjningen icke medges, kan byrån ej längre fullgöra de arbetsuppgifter, som den blivit ålagd de senaste åren, samt måste även i övrigt begränsa sin verksamhet. Även det för extraordinära kostnader bestämda beloppet är numera otillräckligt.

Över förslaget om höjning av maximibeloppen för Bernbyråns ordinära och extraordinära kostnader har yttranden avgivits av statskontoret samt patent- och registreringsverket. *Statskontoret* har icke något att erinra mot den föreslagna höjningen. *Patent- och registreringsverket*, som anser höjningen väl motiverad, tillstyrker förslaget.

Departementschefen

Riksdagen har på förslag av Kungl. Maj:t redan år 1948 funnit sig kunna godtaga ett till 250 000 guldfrancs maximerat belopp för de årliga ordinära kostnaderna för patentunionens internationella byrå i Bern. Anledning synes icke föreligga att nu motsätta sig en höjning av maximibeloppet till nämnda summa. Ej heller torde någon erinran böra göras mot den föreslagna höjningen av det sedan år 1934 gällande maximibeloppet för byråns extraordinära kostnader. Jag tillstyrker därför, att förslaget från den schweiziska regeringen biträdes. Sveriges bidrag till byråns kostnader kan, om nämnda förslag genomföres, med tillämpning av gällande grunder beräknas öka med ca 6 800 kronor för år. Bidraget för visst kalenderår utbetalas emellertid först under andra hälften av det därpå följande året. Höjningen av bidraget påverkar därför icke anslagsberäkningen för nästa budgetår. Vad här förekommit torde emellertid i samband med förevarande anslagsfråga böra bringas till riksdagens kännedom.

Då ej heller för övriga från anslaget utgående bidrag någon ändring av medelsanvisningen synes erforderlig, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår eller 24 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till vissa internationella byråer m. m.* för
budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

[107] 4. Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	125 000	76 143
1955/56 (statsliggaren s. 961)	125 000	
1956/57 (förslag)	225 000	

¹ Förslagsanslag.

Från ifrågavarande anslag bestrids *dels* samtliga kostnader för svenska delegationen för nordiskt ekonomiskt samarbete, svenska kommittén för nordiskt ekonomiskt samarbete och svenska kommittén för nordiska patent, *dels* hälften av kostnaderna i anledning av det svenska medlemskapet i den isländsk-skandinaviska trafikkommittén, *dels ock* vissa kostnader i samband med överläggningar mellan representanter för de nordiska patentverken i frågor av betydelse för det nordiska patentsamarbetet. Medel under anslaget har emellertid beräknats endast för kostnaderna för svenska delegationen resp. svenska kommittén för nordiskt ekonomiskt samarbete samt det nordiska patentverkssamarbetet (jfr X ht 1955 s. 132—133). Svenska kommittén för nordiska patent tillkallades den 27 januari 1955 i anslutning till Nordiska rådets rekommendation nr 29/1954. Beträffande direktiv för kommitténs arbete samt utsedda kommittéledamöter hänvisas till årets riksdagsberättelse (I H 25). Den isländsk-skandinaviska trafikkommittén tillsattes i juni 1955 med anledning av Nordiska rådets rekommendation nr 7/1955 (jfr årets riksdagsberättelse I K 24). Trafikkommitténs uppdrag beräknas bli slutfört vid årsskiftet 1956—1957. Såväl delegationens och de övriga kommittéernas arbete som det nordiska patentverks-samarbetet kommer att fortgå under hela nästa budgetår.

Större delen av utgifterna under anslaget avser svenska delegationen resp. svenska kommittén för nordiskt ekonomiskt samarbete. Vid anmälan av förevarande punkt i 1955 års statsverksproposition befann sig ifrågavarande nordiska ekonomiska samarbete på ett förberedande stadium. Det var därför förenat med stora svårigheter att beräkna medelsbehovet för delegationen och kommittén. Numera vunna erfarenheter av dessas verksamhet visar, att kostnaderna härför under såväl innevarande som nästa budgetår väntas komma att med cirka 70 000 kronor överstiga det medelsbelopp som för nu löpande budgetår beräknats för ändamålet. Kostnadsökningen föranleds delvis av 1955 års löne- och prisstegringar. Utgifterna för patentkommittén torde komma att uppgå till cirka 30 000 kronor under såväl nu löpande som nästa budgetår. Kostnaderna under ifrågavarande anslag i anledning av det svenska medlemskapet i den isländsk-skandinaviska trafikkommittén beräknas för innevarande resp. nästa budgetår till 2 500 kronor. Å andra sidan väntas utgifterna under anslaget för det nordiska patentverks-samarbetet ettvarvt av samma budgetår komma att bli ungefär 2 500 kronor lägre än som beräknats för innevarande budgetår.

Medelsbehovet för de ändamål, som avses med förevarande anslag, beräknas sålunda komma att för såväl innevarande som nästa budgetår med $(70\,000 + 30\,000 + 2\,500 - 2\,500 =)$ 100 000 kronor överstiga det för budgetåret 1955/56 anvisade beloppet. Med hänsyn härtill vill jag senare denna dag göra hemställan om anvisning å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 av ytterligare 100 000 kronor för ifrågavarande ändamål ävensom förordna, att anslaget för budgetåret 1956/57 uppföres med ett till $(125\,000 + 100\,000 =)$ 225 000 kronor ökat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag alltså nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

[108] 5. **Upplysningsarbete avseende produktions- och exportfrågor**

Under denna anslagsrubrik har riksdagen år 1949, år 1950, år 1953 och år 1955 anvisat reservationsanslag av sammanlagt 2 150 000 kronor. Netto-utgifterna från anslaget har för budgetåren 1948/49—1954/55 uppgått till respektive ca 70 000, 590 000, 453 000, 289 000, 356 000, 121 000 och 118 000 kronor. Reservationen å anslaget den 1 juli 1955 utgjorde 102 553 kronor.

Anslaget utnyttjas under inseeende av ett i februari 1949 bildat samarbetsorgan, benämnt Ekonomisk information. I detta organ, som arbetar under ordförandeskap av statsrådet Sven Andersson, ingår representanter för Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation. För närmare kännedom om Ekonomisk informations tidigare verksamhet torde få hänvisas till prop. nr 83/1950 och nr 1/1953, bil. 12, p. 45.

I föregående års statsverksproposition anförde dåvarande departementschefen att frågan i vilken omfattning och i vilka former Ekonomisk informations verksamhet i fortsättningen lämpligen skulle bedrivas borde närmare övervägas. Bl. a. borde därvid undersökas huruvida verksamheten till någon del kunde anförtros andra befintliga organ, som sysslar med likartade arbetsuppgifter.

I anslutning till vad sålunda anfördes har inom Ekonomisk information den 3 september 1955 upprättats en *promemoria angående frågan om organets fortsatta verksamhet*.

I promemorian erinras om att Ekonomisk informations allmänna uppgift vid organets tillkomst år 1949 angivits vara att stödja det arbete som utfördes inom den under ordförandeskap av statsrådet Sköld arbetande kommittén för produktions- och exportökning. Enighet rådde i vårt land om att höjningar av levnadsstandarden och utbyggnad av socialpolitiken var möjliga endast om produktionen fortsatte att öka. Detta förutsatte i sin tur att den ekonomiska stabiliteten bevarades. Såsom hinder för en önskvärd utveckling nämndes bl. a. bristen på arbetskraft inom vissa nyckelområden, frånvarofrekvensen på arbetsplatsen, den särskilt bland ungdomen framträdande överörrörligheten, den onormalt höga olycksfallsfrekvensen och industribrandrisken. Det ansågs mot denna bakgrund befogat med en mera intensiv upplysningsverksamhet för att skapa ökad förståelse för lagets krav och för de insatser av olika slag som erfordrades av olika samhällsgrupper. Verksamheten inom Ekonomisk information inriktades i enlighet med vad sålunda anförts från början på såväl upplysning beträffande utvecklingstendenserna och den aktuella situationen för vår samhällsekonomi som mera

konkreta och till vissa områden begränsade kampanjer för att motverka framträdande produktionshämmande företeelser. Den allmänt ekonomiska upplysningsverksamheten bedrevs i stort sett genom utgivning av broschyrer, som i populär och lättillgänglig form meddelade uppgifter beträffande det då aktuella ekonomiska långtidsprogrammet och sammanfattningar av konjunkturinstitutets rapporter och nationalbudgeten. I en brevkurs lämnades en allmän orientering om den aktuella samhällsekonomiska situationen. I samarbete med konjunkturinstitutet igångsattes utgivning av den periodiska publikationen Konjunkturjournalen. Den verksamhet som avsåg att motverka produktionshämmande företeelser bedrevs genom utgivande av en broschyr samt med hjälp av affischer, filmer, press och radio m. m. Härvid belystes den hämmande inverkan på produktionsutvecklingen som åstadkoms av bortovaro från arbetsplatsen, överrörlighet, otillräcklig yrkesutbildning och olycksfall i arbetet. Åtgärder vidtogs också för att aktivisera företagsnämndernas verksamhet främst beträffande förslagsverksamheten. Senare medverkade Ekonomisk information — genom medelsanvisning och på annat sätt — i en av Arbetarskyddsnämnden genomförd kampanj för bättre arbetarskydd samt i en kampanj för ökad yrkesutbildning.

I promemorian konstateras, att de produktionshämmande företeelser och den allmänt samhällsekonomiska problematik, som år 1949 motiverade tillkomsten av Ekonomisk information, alltjämt har aktualitet. I dagens läge kan sålunda förebringas i stort sett samma skäl för en upplysnings- och propagandaverksamhet liknande den som Ekonomisk information bedrev under de första verksamhetsåren.

Beträffande frågan vem som bör bedriva en verksamhet av detta slag anföres i promemorian i huvudsak följande. I den mån verksamheten avser propaganda för exempelvis bättre arbetarskydd och ökad vaksamhet i anledning av olycksfall i arbetet eller för att åstadkomma en utvidgad yrkesutbildning, förefaller naturligt att andra organ än Ekonomisk information svarar för verksamheten. Andra frågor som mer eller mindre är beroende av förhållandena på arbetsplatserna kan däremot svårigen upptagas utan medverkan av ett gemensamt samlande organ. För en mera allmän ekonomisk upplysning rörande aktuella samhällsekonomiska problem finns för närvarande icke något annat gemensamt organ än Ekonomisk information.

I promemorian diskuteras vidare huruvida en allmän ekonomisk upplysningsverksamhet bör ingå i Ekonomisk informations arbete. Därvid anföres att det torde vara väl motiverat att bibringa medborgarna ökad upplysning i grundläggande samhällsekonomiska problem. Riktningen för en av Ekonomisk information bedriven verksamhet av detta slag måste vara att den icke skall kunna klandras ur politisk synpunkt samt att den för arbetsmarknadsorganisationerna framstår såsom önskvärd.

Sammanfattningsvis framläggs i promemorian tre alternativ beträffande frågan om verksamheten inom Ekonomisk information. Enligt det första alternativet skall verksamheten bedrivas i enlighet med de riktlinjer som uppdrogs vid starten. Den skall sålunda inriktas på att motverka förekom-

mande produktionshämmande företeelser samt i övrigt verka för produktivitetsfrämjande åtgärder bl. a. genom företagsnämnderna, allt under förutsättning att annat statligt eller privat organ ej utför dylik verksamhet. Såsom allmän bakgrund till detta arbete skall bedrivas upplysning om aktuella samhällsekonomiska förhållanden på grundval av aktuellt material från officiella institutioner eller de i organet samverkande organisationerna. Det andra alternativet innebär i stort sett samma uppläggning av verksamheten; dock skall någon allmän ekonomisk upplysning icke förekomma enligt detta alternativ. Som ett tredje alternativ uppställs, att verksamheten helt upphör.

Över promemorian har yttranden avgivits av de i Ekonomisk information medverkande sammanslutningarna, nämligen Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation.

Svenska arbetsgivareföreningen finner det ur alla synpunkter vara en fördel, att den enskilda medborgaren är orienterad i ekonomiska frågor. För att upplysning i dylika frågor skall få åsyftad verkan är det önskvärt att den ges den auktoritativa prägel, som en medverkan från staten och de stora intresseorganisationerna skänker. Arbetsgivareföreningen anser därför en fortsatt verksamhet inom Ekonomisk information motiverad. Allmänheten bör genom organets försorg erhålla kortfattad information om det ekonomiska läget, förslagsvis i anslutning till konjunkturrapporterna, och i övrigt om aktuella samhällsekonomiska frågor, där den enskilde bör beredas tillfälle att på basis av saklig upplysning själv bilda sig en uppfattning. Den allmänna ekonomiska informationen kan liksom tidigare skett kompletteras med propagandaaktioner. Arbetsgivareföreningen ställer sig emellertid tveksam till värdet av en kontinuerlig propaganda och anser att kampanjer av ifrågasvarande slag bör sättas in endast vid enstaka tillfällen. Anslag från det allmänna till propagandakampanjer, som bedrivs av andra organ, bör icke förmedlas av Ekonomisk information utan utgå i annan ordning.

Tjänstemännens centralorganisation anser i huvudsak, att Ekonomisk informations fortsatta verksamhet bör bedrivas enligt hittills gällande riktlinjer. Centralorganisationen finner det värdefullt att arbetsgivareföreningen, landsorganisationen, centralorganisationen och staten har ett gemensamt organ för att genom upplysning och opinionsbildning främja produktivitetens utvecklingen. Där särskilda organ finnes för handläggning av dylika frågor, exempelvis arbetarskydd och yrkesutbildning, bör dessa organ svara för upplysningsåtgärderna. Ekonomiska bidrag från staten i dylika sammanhang bör utgå genom respektive verk och icke förmedlas av Ekonomisk information. I den mån upplysningsarbetet kring olika produktivitetsfrämjande åtgärder inte kan ske genom andra organ, bör Ekonomisk information svara för detsamma. Som allmän bakgrund till upplysning i konkreta frågor avseende exempelvis produktionshämmande faktorer bör Ekonomisk information kontinuerligt färdigställa och sprida upplysningsmaterial rörande allmänt samhällsekonomiska förhållanden.

Landsorganisationen i Sverige anför, att de samhällsekonomiska frågorna

under hela efterkrigstiden dominerat den politiska och medborgerliga debatten. När Ekonomisk information tillkom befann sig vårt folkhushåll i akuta svårigheter med hänsyn till problemet om den yttre handelsbalansen. Den ekonomiska informationen inriktades på att medverka vid lösningen av problemet att med hjälp av stegrad produktion och export möjliggöra import av sådan storleksordning att framstegstakten bevarades. Det finns enligt landsorganisationen knappast skäl att antaga att behovet av saklig information beträffande det ekonomiska läget och ekonomiska utvecklingstendenser för framtiden skulle bli mindre. I detta sammanhang hänvisar landsorganisationen till att offentliga utredningar pågår exempelvis beträffande frågan om den fulla sysselsättningen vid stabilt penningvärde och beträffande de ekonomiska långtidsfrågorna för perioden 1956—1960. Det vore en brist i den medborgerliga upplysningen om inte ett aktuellt och överskådligt material, belysande de frågeställningar, vilka behandlas av utredningarna, ställdes till förfogande för allmänheten. Vidare framhålles, att löntagarorganisationernas arbete med att sprida vederhäftig upplysning om löne-, arbetsmarknads- och produktivetsfrågor skulle försvåras om organisationerna saknade tillgång till sådana populärt hållna broschyrer och sammanställningar, som Ekonomisk information utarbetat. Landsorganisationen finner det också framstå såsom nödvändigt att upplysning förekommer beträffande den offentliga verksamhetens uppgifter och funktioner. En information i hörande ämnen bör även omfatta kommunernas och landstingens verksamhet.

Enligt landsorganisationens uppfattning bör staten även i fortsättningen bära ansvaret för och bekosta den allmänna ekonomiska upplysningsverksamheten. Arbetsmarknadsparternas medverkan synes emellertid nödvändig för att upplysningen skall få den inriktning och den form att den ger bästa resultat.

Landsorganisationen riktar i detta sammanhang uppmärksamheten på att det utöver vad som inbegrips i den ekonomiska upplysningsverksamheten finns frågor, som på lämpligt sätt bör komma till en större allmänhets kännedom, nämligen näringsrationaliserings- och produktivetsfrågor av olika slag. I anslutning härtill redogör landsorganisationen för vissa organ, som f. n. sysslar med dessa frågor. Det synes enligt landsorganisationen stå klart, att en samordning av de olika rationaliseringsorganen är önskvärd. Landsorganisationen erinrar härvid om sitt i yttrande över varudistributionsutredningen gjorda uttalande om att möjligheterna bör undersökas att upprätta ett organ — gärna organiserat i samarbete mellan staten och olika organisationer inom näringslivet — som kan ägna särskild uppmärksamhet åt produktivetsutvecklingen inom olika grenar av samhällsekonomin, ta initiativ till utredningar samt bedriva upplysning om rationaliseringsfrågor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts finner landsorganisationen att frågan om ett särskilt samhällsorgan för ekonomiska upplysnings- och produktivetsfrågor bör närmare utredas.

I anslutning till den promemoria, för vilken redogjorts i det föregående, samt däröver avgivna yttranden har i en inom handelsdepartementet upprättad *promemoria den 10 november 1955* föreslagits, att Ekonomisk information i fortsättningen skall bedriva viss kontinuerlig informationsverksamhet i allmänna ekonomiska frågor. Verksamheten föreslås grundad på det officiella material, som framläggs av offentliga utredningar, konjunkturinstitutet och andra statliga organ. Då så befinnes särskilt motiverat bör propagandaaktioner mot produktivitetshämmande företeelser kunna förekomma.

För ifrågasatt verksamhet beräknas enligt promemorian ett medelsbehov för budgetåret 1956/57 av 240 000 kronor. Av detta belopp avses 200 000 kronor för utgivande av tre broschyrer, var och en i en upplaga av 250 000 exemplar. Broschyerna skall utarbetas på grundval av material från den pågående utredningen om en långtidsprognos för perioden 1956—1960, från statsverkspropositionen 1956 samt från konjunkturinstitutets rapporter. Återstoden av beloppet, 40 000 kronor, avses för propagandakampanjer i produktivetsfrämjande syfte.

Över de båda promemoriorna samt i ärendet avgivna yttranden har ytterligare utlåtanden inhämtats från statskontoret och konjunkturinstitutet.

Statskontoret har icke något att erinra mot att verksamheten vid Ekonomisk information under budgetåret 1956/57 bedrivs efter de riktlinjer, som uppdragits i promemorian den 10 november 1955. Ämbetsverket ifrågasätter dock, huruvida icke de i organet ingående sammanslutningarna bör bidra till kostnaderna. Vidare anser statskontoret, att broschyrernas upplagor bör begränsas till 200 000 exemplar. Anslaget till verksamheten för nästa budgetår bör enligt statskontorets mening icke uppföras med högre belopp än 200 000 kronor, däri inberäknat 40 000 kronor för propagandaaktioner.

Konjunkturinstitutet förklarar sig ha en positiv inställning till fortsatt ekonomisk upplysningsverksamhet genom ett av staten finansierat organ. Institutet har emellertid vissa erinringar mot de framlagda planerna. Dessa erinringar är dock enligt institutet att betrakta såsom uppslag och bör icke hindra att verksamheten under budgetåret 1956/57 planeras på föreslaget sätt.

Departementschefen

Av de uttalanden, som gjorts i samband med behandlingen av frågan om den fortsatta verksamheten vid samarbetsorganet Ekonomisk information, synes framgå, att det föreligger ett behov att också i fortsättningen sörja för en i lättillgänglig form upplagd upplysning rörande allmänna ekonomiska frågor. Mot tanken att staten skulle svara för och bekosta en dylik upplysningsverksamhet har icke rests några invändningar. Flertalet av remissinstanserna, däribland även statskontoret, har i huvudsak icke haft något att erinra mot de föreslagna riktlinjerna för verksamheten. Med hänsyn till vad sålunda förekommit anser jag mig — utan att vilja taga ställning på längre sikt — böra förorda, att verksamheten inom Ekonomisk information för

nästa budgetår planeras och bedrivs i väsentlig överensstämmelse med ifrågavarande förslag. Verksamheten bör sålunda omfatta dels en populärt hållen upplysning i allmänt samhällsekonomiska frågor, baserad på officiellt material, dels i den mån så prövas erforderligt särskild propagandaverksamhet för att motverka produktivitetshämmande företeelser. De vid remissbehandlingen gjorda erinringarna synes förtjäna att närmare övervägas inom Ekonomisk information.

I anledning av landsorganisationens förslag om utredning rörande ett särskilt samhällsorgan för ekonomiska upplysnings- och produktivetsfrågor vill jag erinra, att Kungl. Maj:t den 18 november 1955 utsett en representant för handelsdepartementet att jämte särskilda, av centralkommittén för produktivetsfrågor och svenska nationalkommittén för rationell organisation utsedda delegerade överlägga bl. a. om möjligheterna att samordna och effektivisera den inom landet bedrivna produktivetsfrämjande verksamheten.

Till kostnaderna för Ekonomisk informations verksamhet under nästa budgetår beräknar jag, i överensstämmelse med vad statskontoret anført, ett belopp av 200 000 kronor. Medlen torde böra anvisas under förevarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsarbete avseende produktions- och exportfrågor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[109] 6. Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet

	Anslag
1955/56 (statsliggaren s. 961)	500 000
1956/57 (förslag)	500 000

Från handels- och sjöfartsfonden har turisttrafikförbundet såsom slutligt statsbidrag för budgetåren 1954/55 och 1955/56 i juni 1955 tilldelats ett belopp av 150 000 kronor.

Y r k a n d e

Svenska turisttrafikförbundet (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 400 000 kronor.

M o t i v

Turisttrafikförbundet framhåller, att dess resurser för internationell turistinformation i jämförelse med motsvarande organisationers i andra länder hör till de ekonomiskt svagaste. Förbundet kan ej tillgodose de krav som numera allmänt ställs på informationstjänster för utländska besökare. Insatserna bör emellertid i någon mån anpassas efter vad som internationellt blivit normalt. En alltför påtaglig eftersläpning i detta avseende kom-

mer att i längden skada vårt anseende som turistland och rese-mål. Turisttrafikförbundet bör därför beredas ekonomiska möjligheter att förbättra sin upplysningsverksamhet. För detta ändamål krävs en betydande anslagsförstärkning. Sålunda bör anslaget höjas med 235 000 kronor att användas för produktion av informationstryck, som är en av förbundets viktigaste arbetsuppgifter. Upplagorna måste ökas. Publikationernas såväl sakliga som språkliga differentiering bör göras mera mångsidig. Vidare behöver ytterligare medel anvisas för förbundets utlandsorganisation. För representationen i Västtyskland, som under de gångna två åren finansierats genom extra statsbidrag, bör medel anvisas under anslaget, så att en kontinuerlig verksamhet kan planeras. Kostnaderna härför beräknas till 85 000 kronor. Budgetramen för förbundets kontor i New York behöver förstärkas med 15 000 kronor för att verksamheten skall kunna bedrivas i oförminskad omfattning. Därjämte erfordras ett belopp av 65 000 kronor till förbättringar av utlandsorganisationen i övrigt, i första hand på den engelska marknaden.

Departementschefen

Svenska turisttrafikförbundets upplysningsverksamhet i syfte att främja den utländska turisttrafiken till Sverige är enligt min mening av stort värde för landet. Jag kan emellertid icke tillstyrka någon höjning av bidragsanslaget till förbundet utan förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 500 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 500 000 kronor.

[110] 7. Turistpropaganda i Amerikas förenta stater

	Anslag
1955/56 (statsliggaren s. 961)	52 000
1956/57 (förslag)	52 000

Från anslaget bestrids svenska statens andel i kostnaderna för en gemensam nordisk turistkampanj i Amerikas förenta stater (se X ht 1955 s. 136—138).

Svenska turisttrafikförbundet (skr. 4/10 1955) hemställer om oförändrat anslag, 52 000 kronor. Förbundet upplyser, att till ifrågavarande turistkampanj numera förutom danskt, norskt och svenskt statsbidrag samt enskilda bidrag jämväl utgår bidrag från finska staten med ett hälften så stort belopp som ettvarvt av nämnda statsbidrag.

Departementschefen

I enlighet med Svenska turisttrafikförbundets förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp eller 52 000 kronor. Utbe-

talningen av anslaget bör dock — liksom vid föregående tillfällen — göras beroende av att i Danmark och Norge beviljas statsbidrag med motsvarande belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Turistpropaganda i Amerikas förenta stater* för
budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 52 000 kronor.

[111] 8. Avsättning till fonden för idrottens främjande

	Anslag
1954/55	8 000 000
1955/56 (statsliggaren s. 962)	9 000 000
1956/57 (förslag)	9 850 000

Y r k a n d e n

Sveriges riksidsrottsförbund (skr. 30/8 1955) har i sammanställning redovisat samtliga för budgetåret 1956/57 gjorda äskanden om medelsanvisning från fonden för idrottens främjande. De redovisade äskandena avser ett belopp av sammanlagt 16 985 505 kronor, fördelat på i stort sett följande ändamål.

För riksidsrottsförbundets verksamhet beräknas ett medelsbehov för nästa budgetår av tillhoppa 7 097 265 kronor. För verksamhet inom föreningar beräknas 950 000 kronor och för ungdomsidrott inom olika sammanslutningar 1 475 000 kronor. Till idrottsanläggningar och för vissa andra liknande ändamål upptages ett belopp av 4 995 000 kronor. I riksidsrottsförbundets uppställning redovisas slutligen yrkanden av idrottsorganisationer m. fl., som står utanför riksidsrottsförbundet, avseende sammanlagt 2 353 240 kronor. Bland sistnämnda yrkanden kan nämnas framställningar av *Sveriges olympiska kommitté* om anvisning av 1 200 000 kronor, av *Svenska korporationsidrottsförbundet*, som begär 644 000 kronor för sin verksamhet, samt av *Skid- och friluftsförbundet* om bidrag med 232 400 kronor. Vidare har *skolöverstyrelsen* hemställt om ett belopp av 157 000 kronor för kurser i gymnastik, lek och idrott m. m. för lärare och lärarinnor. I övrigt avser här ifrågakvarande yrkanden ett antal smärre belopp å sammanlagt 119 840 kronor för olika ändamål.

Riksidsrottsförbundet hemställer om den höjning av anslaget, som bedömes möjlig och erforderlig med hänsyn till de i nyssnämnda sammanställning redovisade äskandena och den särskilda motivering, som förbundet anfört beträffande vissa särskilt aktuella ändamål.

M o t i v

Riksidsrottsförbundet påpekar, att önskemål om ökat statligt bidrag föreligger på de flesta verksamhetsområden. Med hänsyn till idrottens utveckling och det ökade arbete, som nedläggs på ungdomsverksamhet, motionsidrott m. m. finner förbundet det naturligt, att anspråken på statligt stöd

blivit högre. Vissa ändamål måste emellertid enligt förbundet i särskild grad beaktas vid bedömningen av anslagets storlek nästa budgetår. Detta gäller Sveriges olympiska kommittés verksamhet samt idrottsanläggningar, ungdomsidrott och motionsidrott. Det av olympiska kommittén begärda bidraget å 1,2 milj. kronor skall användas till förberedelser till och deltagande i de olympiska spelen i Melbourne under november—december 1956. Kostnaderna för de båda ändamålen beräknas till 300 000 resp. 900 000 kronor. Det är ej möjligt att genom minskning av bidrag till andra ändamål tillgodose olympiska kommitténs medelsbehov. Intresset för att uppföra olika slags anläggningar för idrottsändamål har alltmer stegrats. Anläggningskostnaderna överstiger emellertid vida vad som kan lämnas i bidrag från fonden. Statsbidragen har en utomordentligt stor betydelse för att stimulera den kommunala och enskilda företagsamheten och villigheten att uppföra idrottsanläggningar. På grund av den mängd ansökningar som måste lämnas obeaktade anser förbundet det synnerligen önskvärt, att möjligheterna att lämna statsbidrag för idrottsanläggningar förbättras nästa budgetår. Vidare är det angeläget att ytterligare effektivisera ungdomsarbetet. En förbättring av möjligheterna att lämna bidrag till ungdomsidrotten är därför önskvärd. Idrottsorganisationernas verksamhet för en brett lagd motionsidrott har intensifierats genom propaganda. Det är ur samhällelig synpunkt viktigt, att förståelse för regelbunden konditionsträning på detta sätt sprids. Ökat stöd till motionsidrotten är därför betydelsefull.

I anslutning till riksidrottsförbundets framställning torde anmälas att inom handelsdepartementet den 26 april 1955 tillsatts en kommitté för att verkställa utredning och avge förslag beträffande formerna för statens ekonomiska stöd åt idrott och friluftsliv (1955 års idrotts- och friluftsutredning). Beträffande direktiv för arbetet samt utsedda kommittéledamöter hänvisas till årets riksdagsberättelse (I H 26).

Departementschefen

De av Sveriges riksidrottsförbund redovisade äskandena om bidrag från fonden för idrottens främjande för nästa budgetår avser totalt ca 17,0 milj. kronor. Detta belopp överstiger med ungefär 8,0 milj. kronor det för innevarande budgetår anvisade avsättningsanslaget till fonden. Den redovisade ökningen av medelsbehovet för idrottsändamål är sålunda högst avsevärd. Jag anser mig emellertid icke kunna tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår höjes med mera än 850 000 kronor. Härav torde 350 000 kronor böra disponeras för ett av de ändamål, vilka av riksidrottsförbundet framhållits såsom särskilt angelägna, nämligen för kostnaderna i samband med Sveriges deltagande i de olympiska spelen. Återstoden eller 500 000 kronor torde få användas för att täcka de behov, vilka efter sedvanlig prövning bedömes vara mest trängande.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för idrottens främjande* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 9 850 000 kronor.

[112] 9. Avsättning till fonden för friluftslivets främjande

	Anslag
1954/55	1 000 000
1955/56 (statsliggaren s. 962)	1 000 000
1956/57 (förslag)	1 100 000

Y r k a n d e

Statens fritidsnämnd (skr. 30/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 1 000 000 kronor.

M o t i v

Därest av fritidsnämnden redan tillstyrkta bidragsansökningar bifalles av Kungl. Maj:t, kommer de under återstoden av innevarande budgetår tillgängliga medlen att utgöra omkring 934 000 kronor. Bl. a. i avvaktan på byggnadstillstånd har nämnden hos sig inneliggande ansökningar om bidrag å tillhopa cirka 460 000 kronor. Dessa ärenden har varit föremål för preliminär behandling inom nämnden. För alla övriga inkomna ansökningar samt senare under budgetåret inkommande framställningar står alltså endast ett relativt begränsat belopp, cirka 474 000 kronor, till förfogande. Om avsättningen till fonden ej ökas, nödgas fritidsnämnden — såsom varit fallet under de två senast förflutna budgetåren — ålägga sig en sådan restriktivitet vid bidragsansökningarnas bedömande, att verksamheten påverkas synnerligen ogynnsamt.

Departementschefen

Fritidsnämndens önskemål om ökat statligt stöd till anordningar för friluftslivets och semesterlivet finner jag i och för sig behjärtansvärt. Jag kan emellertid inte tillstyrka, att anslaget höjes med mer än 100 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 1 100 000 kronor. Vid anslagets utnyttjande bör, liksom hittills skett, kravet på återhållsamhet i fråga om nya investeringar beaktas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 1 100 000 kronor.

[113] 10. Avsättning till lotterimedelsfonden

	Anslag
1954/55	12 500 000
1955/56 (statsliggaren s. 962)	13 000 000
1956/57 (förslag)	17 000 000

Beträffande penninglotterirörelsen i Sverige hänvisas till prop. nr 24/1938 och 328/1941 samt r.skr. 132/1938 och 488/1941. Rörelsen handhaves av det statliga bolaget Svenska penninglotteriet aktiebolag.

Priset å bolagets lotter, vilket bestämmes av Kungl. Maj:t, utgör f. n. 13 kronor. Av bruttointäkten å lottsedelsförsäljningen går ett belopp motsvarande 2 kronor per lott oavkortat till statsverket. Återstoden av bruttointäkten fördelas i stort sett så, att 66 procent går tillbaka till spelare i form av vinster, 3 procent disponeras av bolaget för omkostnader och 31 procent tillfaller statsverket. Under budgetåret 1954/55 inlevererade bolaget till statsverket i runt tal 98 milj. kronor, vilket belopp är redovisat under inkomsttiteln Lotterimedel. För innevarande budgetår beräknas inleveransen komma att uppgå till 100 milj. kronor (se bil. 1 till statsverkspropositionen, s. 56).

Lotterimedelsfonden är avsedd att tillgodose allmännyttiga, kulturella ändamål. Dessa är dels sådana som betingar en årligen återkommande bidragstilldelning, dels ändamål av mera tillfällig art. Till den förra kategorien hör framför allt bidrag till teatrar och orkestrar. Under budgetåret 1954/55 anvisades för *teaterverksamhet* sammanlagt ca 10 milj. kronor. De största bidragen utgick till Operan och Dramatiska teatern med 3 140 000 resp. 1 350 000 kronor. Riksteatern erhöll 1 287 000 kronor. Till teaterrådet utgick för turnéverksamhet i landsorten 297 000 kronor samt till Folkörörelsernas program aktiebolag 350 000 kronor. De olika stadsteatrarerna erhöll belopp från 150 000 kronor (Hälsingborgs stadsteater) till 774 000 kronor (Malmö stadsteater).

Till *orkesterverksamhet* anvisades för budgetåret 1954/55 ca 1,5 milj. kronor.

Bland övriga årligen återkommande bidragstagare kan nämnas Sveriges amatörmusikkårer, Sveriges körförbund, Folkörörelsernas konstfrämjande, Riksförbundet för bildande konst, Svenska sångarförbundet m. fl. Bidragen till dessa har för budgetåret 1954/55 uppgått till ca 318 000 kronor.

Vid sidan av de fasta bidragen lämnas som tidigare nämnts ur lotterimedelsfonden även bidrag av mera tillfällig art. Hit hör t. ex. anslag till uppförande och reparation av folkhögskolor m. fl. skolor samt elevhem vid dylika skolor. Härtill anvisades 285 000 kronor under 1955. Till reparation och uppförande av soldathem anvisades samma år sammanlagt 20 000 kronor. Andra ändamål till vilka bidrag lämnas avser restaurering och bevarande av märkliga äldre byggnader och andra kulturminnesmärken. Dessa bidrag, som utgår till olika institutioner — främst riksantikvarieämbetet och nordiska museet — städer och andra kommuner, hembygdsföreningar m. fl., utgjorde under 1955 ca 300 000 kronor. Bidrag lämnas också till uppförande av teater- och museibygnader. Vidare plägar bidrag utgå till kulturella organisationer för särskilda ändamål, t. ex. kongresser, jubileer, teatergästspel m. m.

I berättelsen till 1956 års riksdag om vad sig i rikets styrelse tilldragit har i sedvanlig ordning intagits en översikt och en specifikation över de bidrag av lotterimedel, som beviljats under år 1955.

Vid utgången av föregående budgetår förelåg ansökningar om bidrag från lotterimedelsfonden, avseende ett sammanlagt belopp av ca 17,7 milj.

kronor. Därav hänförde sig omkring 13,9 milj. kronor till fasta bidragsändamål och 3,8 milj. kronor till ändamål av tillfällig natur.

Jag torde nu få anmäla, att 1948 års utredning om en stats kulturfond (kulturfondsutredningen) — vilken tillkallats i anledning av beslut av riksdagen (skr. 10/1947, p. 76) — den 15 juni 1955 avgivit betänkande och förslag angående riktlinjer och former för fördelning av lotterimedel.

Kulturfondsutredningen föreslår, att den nuvarande lotterimedelsfonden upphör och att i stället inrättas två fonder, den ena benämnd teater- och musikfonden och den andra kallad fonden för särskilda kulturella ändamål.

På anförda skäl förordar utredningen, att till teater- och musikfonden under budgetåret 1956/57 avsättes 15 300 000 kronor samt under budgetåret 1957/58 16 450 000 kronor. Vidare föreslås att man anordnar ett engångslotteri, vars behållning till ett belopp av 3 milj. kronor tillföres teater- och musikfonden att användas för särskilda ändamål, exempelvis ombyggnad eller förbättring av teaterlokaler. Vad angår fonden för särskilda kulturella ändamål förordar utredningen, att till denna fond till en början avsättes ett engångsbelopp å 1,5 milj. kronor av återstående behållning å nyssnämnda lotteri. Sedan erfarenhet vunnits om vilka anspråk, som framkommer beträffande bidrag från denna fond, bör frågan om årliga tillskott upptagas. Om förslaget beträffande engångslotteriet emellertid ej skulle komma att genomföras, förordas att för budgetåret 1956/57 till fonden avsättes ett belopp av 600 000 kronor.

Över betänkandet har yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar. De av utredningen framförda förslagen och synpunkterna har i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet av remissyttrandena. Vissa invändningar har dock framförts mot skilda delar av betänkandets innehåll. Beredningen av ärendet är ännu icke avslutad.

Departementschefen

Från lotterimedelsfonden, till vilken medel avsättes å förevarande anslag, utgår bidrag till en rad ur kulturell synpunkt angelägna ändamål. Bland dessa märks i främsta rummet opera- och teaterverksamheten samt orkesterverksamheten. Bidragen till dessa grenar av kulturlivet har fått karaktären av fasta bidrag och utgår numera med sammanlagt betydande belopp; för budgetåret 1954/55 beviljades sålunda för här ifrågavarande ändamål icke mindre än ca 11,8 milj. kronor eller 94 procent av det för sagda budgetår anvisade anslaget till avsättning till fonden. För innevarande budgetår hade redan före budgetårets ingång inkommit ansökningar om bidrag för i stort sett samma ändamål å sammanlagt 13,9 milj. kronor. Med hänsyn till inträffade löne- och prisstegringar, som berör även teater- och musiklivet i hög grad, kan det med stor sannolikhet förväntas, att ytterligare anspråk på bidrag kommer att aktualiseras under den närmaste tiden.

Den omständigheten, att så stor del av lotterimedlen är bunden för bidrag till nyssnämnda årligen återkommande ändamål, medför att andra, mer

tillfälligt uppkommande önskemål om ekonomiskt stöd åt kulturella insatser icke kan tillgodoses annat än i synnerligen begränsad omfattning. Vid utgången av föregående budgetår förelåg ansökningar avseende dylika bidrag å sammanlagt 3,8 milj. kronor.

Kulturfondsutredningen har i sitt nyligen avgivna betänkande beräknat den för nästa budgetår erforderliga fondavsättningen till 15,3 milj. kronor för teaterverksamheten och den yrkesmässiga orkesterverksamheten. Härjämte har utredningen för andra ändamål av tillfällig eller brådskande natur räknat med antingen en engångsavsättning å 1,5 milj. kronor eller en avsättning för nästa budgetår av 0,6 milj. kronor.

Mot bakgrunden av det anförda är det enligt min mening uppenbart, att en väsentlig höjning av avsättningen till lotterimedelsfonden bör ske. Frågan om fondavsättningens storlek måste emellertid bedömas efter det rådande samhällsekonomiska läget. Under nuvarande förhållanden torde utrymme icke finnas för en mera betydande uppräknings av anslaget. Med hänsyn till de angelägna medelsbehov, varom här är fråga, anser jag mig böra föreslå, att förutsättningar för en anslagshöjning skapas genom en höjning av priset på penninglotteriets lottsedlar. Nämnda pris utgör f. n. 13 kronor. Jag förordar, att priset höjes med 2 kronor till 15 kronor. Prishöjningen bör träda i kraft så snart det är tekniskt möjligt. Det belopp varmed bruttointäkten av lottsedelsförsäljningen ökar genom prishöjningen bör disponeras enligt i huvudsak de principer, som f. n. gäller beträffande fördelningen av penninglotteriets försäljningsintäkter. Härvid bör dock undantagas den del av intäkterna som skall odelad tillfalla statsverket, d. v. s. ett belopp motsvarande 2 kronor per försåld lottsedel. Vid fördelning enligt nämnda riktlinjer kommer såväl vinstsumman som statsverkets andel av intäkterna i lotterirörelsen att ökas. För statsverkets del torde ökningen — vid i stort sett oförändrad lottsedelsförsäljning — kunna beräknas till i runt tal 10 milj. kronor för år räknat. Under förutsättning att en prishöjning i enlighet med vad nu anförts får företagas, vill jag föreslå, att avsättningen av lotterimedel för nästa budgetår höjes med 4 milj. kronor till 17 milj. kronor.

Till kulturfondsutredningens förslag om uppdelning av lotterimedelsfonden i två fonder är jag icke f. n. beredd att taga ställning. Detta spörsmål torde få ytterligare övervägas. I enlighet härmed bör den av mig föreslagna avsättningen av lotterimedel även för nästa budgetår redovisas under förevarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till lotterimedelsfonden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 17 000 000 kronor.

[114] 11. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	650 000	662 784
1955/56 (statsliggaren s. 962) ..	675 000	
1956/57 (förslag)	725 000	

Utredningsverksamheten inom handelsdepartementet kommer att under nästa budgetår fortgå i ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår. Med hänsyn till de under 1955 inträffade lönehöjningarna för statens tjänstemän är en viss uppräknig av anslaget erforderlig. Jag beräknar härför ett belopp av 50 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (675 000 + 50 000 =) 725 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för
budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 725 000
kronor.

[115] 12. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	60 000	70 552
1955/56 (statsliggaren s. 962)	70 000	
1956/57 (förslag)	70 000	

Anslaget uppföres med oförändrat belopp.
Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Extra utgifter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett
reservationsanslag av 70 000 kronor.

Sammanfattning

Vid bifall till de förslag, som framlagts i det föregående kommer tionde huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1956/57 att uppgå till 182 245 200 kronor. Motsvarande summa för innevarande budgetår enligt den av 1955 års riksdag fastställda riksstaten utgjorde 138 494 800 kronor. Förslaget innebär alltså en nettoökning med 43 750 400 kronor.

Ökningen är till viss del föranledd av den av 1955 års riksdag beslutade och numera genomförda omorganisationen inom den statliga förvaltningen på sjöfartens område. I anslutning till nämnda omorganisation har nämligen vissa, för sjöfartsändamål avsedda medel, som för innevarande budgetår anvisats under fjärde och sjätte huvudtitlarna, föreslagits skola från och med budgetåret 1956/57 utgå från anslag under tionde huvudtiteln. Summan av ifrågavarande för innevarande budgetår under andra huvudtitlar anvisade medel utgör 8 849 000 kronor.

Bortsett från den sålunda föreslagna överföringen av viss medelsanvisning från fjärde och sjätte huvudtitlarna till tionde huvudtiteln innebär riksstatsförslaget beträffande sistnämnda huvudtitel en nettoökning med 34 901 400 kronor.

De sammanlagda anslagsökningarna under tionde huvudtiteln uppgår till 41 474 000 kronor. Till atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi beräknas, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, en anslagshöjning av 17 000 000 kronor. Anslaget till omkostnader för statlig lagerhållning m. m. förelås, huvudsakligen med hänsyn till ökade räntekostnader, höjt med 5 600 000 kronor. Anslaget till avsättning till lotterimedelsfonden har höjts med 4 000 000 kronor. För bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar äskas en höjning med 2 600 000 kronor. Anslaget till anskaffning av en ny statsisbrytare föreslås i enlighet med en tidigare framlagd plan höjt med 1 500 000 kronor. För ökning av avsättningen till fonden för idrottens främjande begäres 850 000 kronor. Övriga här ej nämnda anslagsökningar är fördelade på ett flertal anslag och uppgår sammanlagt till 9 924 000 kronor. Utgiftsökningarna under tionde huvudtiteln är till ett belopp av 14,6 milj. kronor att betrakta såsom automatiska.

Å andra sidan har de anslag, som uppförts under tionde huvudtiteln, minskats med tillhoppa 6 572 000 kronor. Till säkerhetsanstalter för sjöfarten äskas ett med 1 320 000 kronor sänkt belopp. Ett från sjätte huvudtiteln överflyttat anslag till handelshamnar och farleder föreslås nedräknat med 1 000 000 kronor. Det för innevarande budgetår med 630 000 kronor uppförda anslaget till djupborrning efter salt och olja m. m. i Skåne bortfaller. Övriga här ej särskilt angivna minskningar uppgår till sammanlagt 3 622 600 kronor och är fördelade på ett flertal anslag.

Slutligen bör nämnas, att vissa anslag under tionde huvudtiteln i avbidan på ytterligare beredning upptagits allenast med beräknade belopp. Detta gäller beträffande anslagen till kommerskollegium, näringsfrihetsrådet, ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, bidrag till Institutet för konserveringsforskning, bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet, bidrag till Hemmens forskningsinstitut, konsumentvaruforskning och konsumentupplysning, statens handels- och industrikommission samt statens priskontrollnämnd ävensom, såsom förut antytts, anslaget till atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi. Beträffande nu nämnda anslag torde slutliga förslag senare få avgivas i särskilda propositioner till riksdagen.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lennart Blom

Register

till

Tionde huvudtiteln för budgetåret 1956/57**A. Handelsdepartementet**

Sid.		Kronor
	Handelsdepartementet:	
1	Avlöningar	841 500
3	Omkostnader	77 000
3	Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen	30 000
	Säger för handelsdepartementet	948 500

B. Kommerskollegium m. m.

	Kommerskollegium:	
4	Avlöningar	*2 969 000
4	Omkostnader	*591 600
	Bergsstaten:	
4	Avlöningar	203 400
6	Omkostnader	38 000
	Sprängämnesinspektionen:	
6	Avlöningar	153 200
9	Omkostnader	28 100
	Näringsfrihetsrådet:	
9	Avlöningar	*118 300
9	Omkostnader	*10 200
	Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor:	
10	Avlöningar	*305 500
10	Omkostnader	*25 200
	Säger för kommerskollegium m. m.	4 442 500

C. Bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.

	Sveriges geologiska undersökning:	
11	Avlöningar	1 069 000
13	Omkostnader	312 000
14	Resor och fältarbeten	130 000
15	Inredning och utrustning av nya lokaler	239 200
17	Utrustning	180 000
19	Malmletning	853 000
22	Inventering av torvmossar	50 000
23	Vissa kostnader för statens gruvegendom	30 000
	Statens provningsanstalt:	
23	Avlöningar	1 836 600
26	Omkostnader	360 200
27	Utrustning	150 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Flygtekniska försöksanstalten:	
27	Avlöningar	3 570 000
31	Omkostnader	1 230 000
34	Utrustning	200 000
	Statens hantverksinstitut:	
37	Avlöningar till viss personal	517 000
39	Vissa omkostnader	56 000
40	Bidrag till kursverksamheten m. m.	270 000
41	Utrustning och inredning	70 000
	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien:	
42	Akademien	200 000
43	Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet	57 600
46	Statens tekniska forskningsråd	81 300
48	Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m.	1 470 000
49	Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet	901 700
50	Bidrag till Svenska textilforskningsinstitutet	143 000
50	Bidrag till Metallografiska institutet	20 000
51	Bidrag till Institutet för konserveringsforskning	*498 300
51	Bidrag till Institutet för optisk forskning	100 400
53	Bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet	*100 000
53	Bidrag till Hemmens forskningsinstitut	*430 000
53	Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning	*300 000
54	Atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi	*35 000 000
54	Bidrag till Aktiebolaget Svensk torvförädling för torvforskning	300 000
55	Bidrag till företagareföreningar m. fl.	1 000 000
58	Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och småindustriföretag m. m.	1 000
64	Befrämjande av hemslöjden	55 000
65	Bidrag till Svenska slöjdföreningen	50 000
66	Bidrag till standardiseringsverksamheten	660 000
67	Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen	15 000
	Säger för bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.	52 506 300

D. Sjöfart och handel

Sjöfartsverket

	Sjöfartsstyrelsen:	
68	Avlöningar	3 644 000
69	Omkostnader	847 700
	Lots- och fyrstaten:	
71	Avlöningar	17 511 500
77	Omkostnader	4 533 000
	Fartygsinspektionen:	
79	Avlöningar	1 034 700
80	Omkostnader	150 900
		27 721 800

Sjöbefälsskolorna

	Sjöbefälsskolorna:	
81	Avlöningar	1 497 500
86	Omkostnader	54 100

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
87	Materiel, böcker m. m.	60 000
88	Kompletteringskurs vid högre tekniskt läroverk	8 000
		1 619 600
Säkerhetsanstalter för sjöfarten m. m.		
88	Säkerhetsanstalter för sjöfarten	1 570 000
93	Statens isbrytarverksamhet	3 173 000
95	Anskaffning av en ny statsisbrytare	4 000 000
96	Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer	420 000
96	Kostnader för handelssjöfartens dirigerings	20 000
97	Mätnings- och rekognosceringsverksamhet	856 000
98	Nybyggnad av sjömätningssartyg	385 000
99	Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten ...	75 000
100	Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel	13 000
100	Bidrag till internationella hydrografiska byrån	23 000
		10 535 000
Hamnar och farleder		
101	Bidrag till handelshamnar och farleder	2 000 000
102	Statliga farledsarbeten	50 000
103	Byggande av fiskehamnar	2 700 000
104	Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder	180 000
106	Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, att avräknas mot automobilskattemedlen	700 000
107	Reparation och ombyggnad av Falsterbokanalen	400 000
		6 030 000
Övriga sjöfartsändamål		
Handelsflottans pensionsanstalt:		
108	Avlöningar	51 300
109	Omkostnader	7 600
Statens skeppsprovvningsanstalt:		
110	Avlöningar	517 700
113	Omkostnader	85 100
Statens sjöhistoriska museum:		
114	Avlöningar	221 600
117	Omkostnader	38 300
118	Underhåll och ökning av samlingarna	3 500
119	Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader	256 000
120	Läkarundersökning av sjöfolk	250 000
122	Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor ..	60 000
122	Avsättning till handelsflottans välfärdsfond	310 000
123	Understöd åt skärgårdsrederier	210 000
		2 011 100
Handel		
123	Bidrag till handelshögskolan i Stockholm	421 200
125	Bidrag till handelshögskolan i Göteborg	521 300
132	Gemensamma ändamål vid handelshögskolorna: Stipendier för främjande av högre ekonomiska studier	15 000

Sid.		Kronor
132	Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder	500 000
134	Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet	102 000
		<hr/>
		1 559 500
	Säger för sjöfart och handel	49 477 000

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.

	Patent- och registreringsverket:	
136	Avlöningar	5 775 200
139	Omkostnader	1 169 500
140	Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.	4 000
	Svenska uppfinnarkontoret:	
140	Administrationskostnader	120 000
141	Understödjande verksamhet	75 000
141	Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register	400 000
143	Avsättning till försäkringsinspektionens fond	785 000
		<hr/>
	Säger för patent- och registreringsväsendet m. m.	8 328 700

F. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.

	Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap:	
147	Avlöningar	1 093 200
152	Omkostnader	176 000
153	Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.	26 100 000
155	Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen	4 100 000
		<hr/>
	Säger för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.	31 469 200

G. Krisförvaltningen

	Statens handels- och industrikommission:	
159	Avlöningar	*1 000 000
159	Omkostnader	*125 000
	Statens priskontrollnämnd:	
159	Avlöningar	*1 477 000
159	Omkostnader	*392 000
		<hr/>
	Säger för krisförvaltningen	2 994 000

H. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
160	Byggnadsstyrelsens delfond	1 925 000
160	Sjöfartsstyrelsens delfond	408 000
160	Bidrag till vissa internationella byråer m. m.	24 000
162	Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete ..	225 000
164	Upplysningsarbete avseende produktions- och exportfrågor	200 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
169	Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet	500 000
170	Turistpropaganda i Amerikas förenta stater	52 000
171	Avsättning till fonden för idrottens främjande	9 850 000
173	Avsättning till fonden för friluftslivets främjande	1 100 000
173	Avsättning till lotterimedelsfonden	17 000 000
177	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	725 000
177	Extra utgifter	70 000
	Säger för diverse	32 079 000
	Summa	182 245 200

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1956

FÖRSTA SAMLINGEN

FEMTE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående stats-
verkets tillstånd och behov: elfte—fjortonde huvudtitlarna m. m.
samt utgifter för statens kapitalfonder, kapitalbudgeten
och beredskapsstat för försvarsväsendet*

ELFTE HUVUDTITELN

INRIKESDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
4 januari 1956.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet HEDLUND, och statsrådet NORDENSTAM anmäler de frågor, som tillhör regleringen för *budgetåret 1956/57* av utgifterna under *riksstatens elfte huvudtitel*, innefattande anslagen till *inrikesdepartementet*, därvid statsrådet NORDENSTAM anmäler de under punkterna 216 och 217 upptagna frågorna och departementschefen övriga frågor.

Föredragandena anför därvid följande.

A. Inrikesdepartementet m. m.

[1] 1. Inrikesdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	786 000	737 034
1954/55	875 000	769 771
1955/56 (statsliggaren s. 963)	880 000	
1956/57 (förslag)	1 010 000	

I enlighet med beslut vid 1953 års riksdag (prop. nr 168) har till inrikesdepartementet knutits en särskild sakkunnig i polisfrågor. Denne sakkunnige, som f. n. avlönas från departementets kommittéanslag, synes nu böra fastare knytas till departementet och överföras till dess avlöningsanslag.

Jag förordar, att för ändamålet inrättas en tjänst såsom byråchef i lönegrad Cr 13. Till innehavaren av tjänsten bör vidare kunna utgå lönetillägg av sådan storlek, att han icke skall behöva vidkännas minskning i avlöningsförmåner å tidigare innehavd tjänst.

På innehavaren av den befattning såsom extra kansliråd, som inrättades den 1 juli 1952, har från landsstatsavdelningen och medicinalbyrån överflyttats handläggningen av bl. a. civildöds-, brand-, utlännings- och apoteksärenden. Dessa ärendesgrupper har sammanförts till en särskild byrå under ledning av detta kansliråd. Den extra kanslirådstjänsten synes nu böra utbytas mot en extra ordinarie sådan tjänst.

Registreringsarbetet inom departementet har numera centraliserats från de särskilda byråerna eller avdelningarna till en för departementet i dess helhet gemensam registrator. Befattningen såsom kontorsskrivare i lönegrad Ca 19 bör därför ändras till en registratorstjänst i samma lönegrad. I anslutning härtill bör för återstående del av kontorsskrivaren nu åvilande arbetsuppgifter inrättas en befattning som kansliskrivare i lönegrad Ce 15, varvid dock samtidigt en kontoristtjänst i lönegrad Ce 13 torde kunna indragas.

Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en kanslisekreterartjänst i lönegrad Ca 25 utbytas mot en förste kanslisekreterartjänst i lönegrad Ca 29 och en kontorsbiträdestjänst uppflyttas till kanslibiträddestjänst i lönegrad Ce 11.

För nu framlagda förslag erfordras en ökning av medelsanvisningen med omkring 35 000 kronor för inrättande av förenämnda byråchefstjänst och med ca 5 600 kronor för löneregleringar. Härtill kommer en automatisk utgiftsstegring om ca 89 400 kronor för höjningen av det rörliga tillägget. Anslaget bör alltså uppräknas med $(35\ 000 + 5\ 600 + 89\ 400)$ 130 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöning till departementschefen oförändrat 37 700 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 398 000 (+ 25 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 374 000 (+ 9 000) kronor samt rörligt tillägg 200 300 (+ 96 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till $(37\ 700 + 398\ 000 + 374\ 000 + 200\ 300)$ 1 010 000 (+ 130 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för inrikesdepartementet, vilka påkallas av nu framlagda förslag;

b) godkänna följande avlöningsstat för inrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	37 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	398 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	374 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	200 300

Summa kronor 1 010 000;

c) till *Inrikesdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 010 000 kronor.

[2] 2. Inrikesdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	61 000	91 550
1954/55	125 000	113 708
1955/56 (statsliggaren s. 964)	118 000	
1956/57 (förslag)	143 000	

Anslagsposterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till publikationstryck torde för budgetåret 1956/57 böra uppföras med oförändrade belopp, resp. 2 000, 12 000 och 15 000 kronor.

Posten till övriga expenser, expenser för eget behov, bör bl. a. med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55, 39 992 kronor, uppräknas med 3 000 till 39 000 kronor. Beträffande posten till övriga expenser, expenser för beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, vilken av nämnden i skrivelse den 29 augusti 1955 föreslagits uppräknad från 5 000 till 10 000 kronor, anser jag mig endast kunna förorda en till 2 000 kronor begränsad höjning av medelsanvisningen.

Anslagsposten till vissa omkostnader för beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, krigsspel och kurser m. m., har av nämnden föreslagits uppräknad med 35 000 till 75 000 kronor för att möjliggöra ett genomförande i statistiska centralbyråns regi av en större opinionsundersökning. För egen del vill jag erinra om att jag redan i propositionen nr 162/1954 angående psykologiskt försvar m. m. framhöll nödvändigheten av att såsom en förberedelse för det psykologiska försvaret i krig och som ett underlag för information och annan verksamhet i fred samla och bearbeta visst material, bl. a. genom opinionsundersökningar. Särskilda medel för ändamålet har dock icke anvisats. Jag vill därför förorda, att anslagsposten i fråga nu uppräknas för detta ändamål, men anser mig endast kunna tillstyrka en höjning av medelsanvisningen med 20 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts bör anslaget för budgetåret 1956/57 uppföras med (118 000 + 3 000 + 2 000 + 20 000) 143 000 (+ 25 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inrikesdepartementet*: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 143 000 kronor.

[3] 3. Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	35 000	29 148
1955/56 (statsliggaren s. 964)	45 000	
1956/57 (förslag)	45 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget må för ersättningar och arvoden åt nämndens ordförande och ledamöter m. m. samt för ersättningar åt av nämnden särskilt anlitade sakkunniga disponeras 15 000 resp. 30 000 kronor.

I skrivelse den 29 augusti 1955 har beredskapsnämnden hemställt om uppräknings av sistnämnda belopp med 10 000 kronor, bl. a. för att möjliggöra undersökningar i större omfattning än f. n. på propagandaanslysens område.

För egen del vill jag erinra om att medelsanvisningen under förevarande anslagspost för innevarande budgetår uppräknades från 20 000 till 30 000 kronor. Med hänsyn härtill och i avbidan på ytterligare erfarenheter rörande medelsbehovet under posten i fråga anser jag mig böra förordna, att densamma för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården**Medicinalstyrelsen med dithörande stater****[4] 1. Medicinalstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 548 000	2 472 009
1954/55	2 637 000	2 683 449
1955/56 (statsliggaren s. 964)	2 823 000	
1956/57 (förslag)	3 120 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 357 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkningar	
a) <i>Medicinalbyrån</i>	
1 föredragande i trafikärenden m. m.	+ 13 000
Läkarbiträde för rättsmedicinska ärenden	+ 6 000
b) <i>Kameralbyråns avdelning för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning</i>	
1 byråintendent Ce 29	+ 21 756
c) <i>Sjukhusbyrån</i>	
1 kontorsskrivare Ce 19	+ 12 816
d) <i>Sinnessjukvårdsbyrån</i>	
1 ritare Ce 19	+ 12 816
e) <i>Gemensam personal</i>	
1 amanuens (byråsekreterare)	+ 17 784
Förstärkning av biträdespersonalen m. m.	+ 20 000
2. Personalminskning	
Arvode till taxationsgranskare	— 4 800
3. Lönerogleringar m. m.	
a) 1 byrådirektör Ca 31 i st. f. Ce 31	—
1 byggnadsinspektör Ca 29 i st. f. Ce 29	—
1 biträdande byggnadsinspektör Ca 27 i st. f. Ce 27	—
b) 1 förste byråsekreterare Ce 27 i st. f. Cg 27	—
1 assistent Ce 19 i st. f. Cg 19	—
c) Inspektören för sinnesslövrården uppflyttas från Cp 13 till Cp 14	+ 1 296
d) Föredraganden i rätts- och socialpsykiatriska ärenden uppflyttas från Ce 32 till Ce 37	—
e) 1 förste byråsekreterare Ca 27 uppflyttas till Ca 29	+ 1 944
f) 1 förste byråsekreterare uppflyttas från Ce 27 till Ce 29. I samband därmed överföres en befattning såsom förste revisor Ca 27 å övergångsstat	+ 3 219
g) Arvodeshöjning för ordförande och ledamöter i rätts- och socialpsykiatriska nämnderna	+ 9 020
h) En arvodestjänst som arkivbiträde ombildas till befattning i Ce 10	—
4. Vikarlats- och övertidsersättningar	+ 25 366

	Ökn. el. minskn.
5. Omräkning	
Reglerad befordringgång för amanuenser	+ 6 507
Reglerad befordringgång för biträdespersonal	+ 3 357
Löneklassuppflyttningar	+ 21 759
Arvoden till ordförande och ledamöter i hörselvårdsnämnden	+ 3 000
Arvodeshöjning för pressombudsmannen	+ 528
På grund av beräknad anslagsbelastning	+ 181 558
Avrundning	+ 74
	+ 357 000

Motiv

Ansvällningen av arbetsbelastningen under de senaste åren har medfört, att medicinalstyrelsen haft svårt att bemästra sina arbetsuppgifter. Med hänsyn till framförda önskemål om största möjliga återhållsamhet beträffande statsutgifterna har styrelsen emellertid sökt begränsa sina medelsäskanden till sådana förstärkningar, som framstår såsom mest angelägna.

1 a) Antalet till medicinalbyrån inkomna ärenden — bortsett från kungl. brev — har stigit från 6 098 år 1948 till 7 541 år 1954 eller med cirka 24 procent. Under samma tid har byråns medicinskt utbildade personal ökat med endast två deltidsanställda föredragande, nämligen en i barnavårdsärenden, närmast för viss inspektionsverksamhet, samt en för ärenden rörande utländska läkares arbetsförhållanden. Trots en avlastning nedåt av administrativa uppgifter har byråchefen genom ökningen av antalet ärenden, ofta tidsödande och av betydande svårighetsgrad, fått allt svårare att medhinna arbetet. Han bör därför tills vidare avlastas beredningen av kortsärenden, vilka under senare år ökat i påfallande hög grad. Dessa uppgick sålunda under åren 1951—1954 till resp. 618, 786, 815 och 987 samt under de sju första månaderna av år 1955 till 872 eller till omkring 1 500 för helt år. Även svårighetsgraden i fråga om dessa ärenden har stigit i och med att ansökningar från invalider ökat. För beredning av främst dessa men även av andra medicinskt betonade ärenden bör anställas ytterligare en läkare med en arbetstid av i genomsnitt tre timmar per dag och ett årsarvode av 13 000 kronor.

De rättsmedicinska ärendena beredes och föredrages i byråchefens ställe av en deltidsanställd föredragande med en daglig tjänstgöringstid av tre timmar och ett arvode av 13 000 kronor för år. Detta arbete har blivit väsentligt mera betungande under senare år genom ökning av från domstolar till bedömning insända mål, som kräver omfattande utredningar. Under pågående utbyggnad samt förestående fortsatt omorganisation av rättsmedicinalväsendet är det angeläget, att styrelsen kan följa och taga erforderliga initiativ i fråga om utvecklingen på området, i synnerhet med hänsyn till där rådande personalbrist. Föredragandens mera rutinbetonade arbete, främst genomläsning av cirka 500 obduktionsprotokoll per år, bör därför åläggas en särskild läkare med utbildning i patologi. Kostnaden beräknas till 6 000 kronor per år.

1 b) På kameralbyråns avdelning för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning finnes, förutom biträdespersonal, en byrådirektör i Ca 33, en förste byråsekreterare i Ce 27, en byråsekreterare i Ce 25 och en assistent i Cg 23 ävensom för biträde med handläggningen av löne- och pensionsärenden o. d. samt för revision och driftsekonomsisk statistik en revisor i Ca 25 och en revisionsassistent i Ce 22.

Statens sinnessjukvårdsberedning föreslog i sitt år 1950 framlagda be-
tänkande, att byrådirektören skulle beredas lättnad i sin löpande arbets-
börda för att kunna ägna mera tid åt organisatoriska spörsmål i samband
med sinnessjukvårdens utbyggande och effektivisering genom inrättande
av två tjänster i lägst lönegrad 27. En av dessa är nämnda förste byråsekre-
terartjänst, på vars innehavare överflyttats ansvaret för och föredragningen
av löne- och pensionsärenden m. m. samt ledningen av revisionsverksam-
heten. Denna organisation har prövats med gott resultat och bör bestå.

Särskilt mot bakgrunden av den snabba utbyggnaden av sinnessjukvården
måste det anses i hög grad ineffektivt och oförenligt med statsverkets in-
tressen, att byrådirektören allttjämt i alltför stor omfattning tvingas delta
i det löpande arbetet i stället för att ägna sig åt väsentliga uppgifter, näm-
ligen ständig översyn av driftens planering, organisation och ekonomi, i
syfte att såväl medverka till erforderlig kvalitativ upprustning av sinnes-
sjukvården som tillvarataga alla möjligheter till rationaliseringar och be-
sparingar. De årliga anslagsbeloppen för sjukhusens drift (avlönningar och
omkostnader) har enbart under de två senast förflutna budgetåren ökat från
cirka 97 till 132 miljoner kronor eller med omkring 35 miljoner kronor.

Avdelningen måste därför förfoga över ytterligare en kvalificerad befatt-
ningshavare för självständig handläggning och föredragning av de löpande
ärenden, som allttjämt åvilar byrådirektören, bl. a. en del personalärenden,
medelsdispositioner, upphandlingar, avtals- och ersättningsfrågor m. m. För
ändamålet kräves en tjänsteman, som — förutom god kameral och administ-
rativ utbildning — förvärvat ingående erfarenhet i sjukhusförvaltning. Då
intendenterna vid de större statliga sinnessjukhusen är placerade i 29 löne-
graden och göromålen är fullt jämförbara med de arbetsuppgifter, som inom
styrelsen i övrigt fullgöres av förste byråsekreterare i denna lönegrad, bör
för ändamålet inrättas en tjänst såsom byråintendent i Ce 29.

1 c) Antalet till sjukhusbyrån inkomna ärenden — bortsett från kungl.
brev — uppgick år 1953 till 4 313 och år 1954 till 5 176. En ytterligare ök-
ning följer av den centrala tillsynen av rehabiliteringsverksamheten samt
den kraftiga utbyggnaden och specialiseringen inom kroppssjukvården. Då
redan nu arbetsbördan är betungande och besvärande förseningar av ären-
denas handläggning och expediering förefinnes, torde byrån ej kunna fylla
sin uppgift på ett tillfredsställande sätt, därest icke personalen förstärkes.

För att rationalisera arbetet bör bl. a. utredningar och uppsättande av
koncept i vissa ärenden, som nu åvilar den juridiskt utbildade personalen,

anförtros en befattningshavare i lägst 19 lönegraden, vars innehavare — liksom motsvarande befattningshavare på medicinalbyrån — bör benämnas kontorsskrivare.

1 d) I medelsäskandena för budgetåret 1954/55 hemställde styrelsen, att en tjänst såsom ritare i Ce 19 skulle inrättas för att bereda fastare anställning åt en befattningshavare, som avlönades av medel ur statens allmänna fastighetsfond (jfr XI ht., s. 6). Förslaget bifölls emellertid icke. Ritaren, som anställdes den 1 augusti 1949, åtnjuter särskild ersättning för varje uppdrag. Då arbetsuppgifterna är av varaktig natur samt det redan nu omfattande ritningsarbetet, som av praktiska och ekonomiska skäl bör utföras inom styrelsen och icke av enskilda företagare, tenderar att alltmer öka, bör ritaren beredas fastare anställning.

1 e) Styrelsens utredningsarbete visar en tendens att bli alltmer omfattande och intensifierat. Styrelsen har sålunda — förutom övrigt utredningsarbete — att fullgöra icke mindre än sexton av Kungl. Maj:t meddelade särskilda utredningsuppdrag. Arbetet planeras och ledes av den kvalificerade personalen. För att undvika förseningar i såväl det löpande arbetet som utredningsarbetet måste amanuenshjälp stå till förfogande. Vidare måste styrelsen vid särskild arbetsanhopning kunna ställa dylik arbetskraft till byråernas förfogande. För dessa ändamål erfordras ytterligare en amanuens (byråsekreterare).

Bristen på biträdespersonal och tillfällig arbetskraft är alltjämt kännbar, delvis beroende på förenämnda utredningsarbete. Den knappa tillgången på biträdespersonal har bl. a. medfört, att bibliotekarien och sjukgymnasten trots föreliggande stort behov icke kunnat erhålla skrivhjälp. Vidare föreligger ej sällan behov av att tillfälligt anställa expertis inom olika områden. Ett belopp av minst 20 000 kronor erfordras för dessa ändamål.

2) Den nyinrättade läkemedelsekonomiska sektionen inom styrelsens apoteksbyrå synes kunna fullgöra taxationsgranskarens arbetsuppgifter.

3 a) Då någon tvekan icke föreligger rörande behovet av den byrådirektörstjänst på överdirektörens avdelning, som inrättades den 1 juli 1947, upprepar styrelsen sin år 1954 gjorda hemställan, att densamma måtte uppföras på ordinarie stat.

För att biträda styrelsen och vederbörande lokala sjukhusdirektioner vid vården av fastigheter under styrelsens förvaltning finnes på sinnessjukvårdsbyrån en byggnadsinspektör och en biträdande byggnadsinspektör. Dessa erhöll extra ordinarie anställning, byggnadsinspektören den 1 juli 1947 och biträdande byggnadsinspektören den 1 juli 1949. Då — såvitt nu kan överblickas — med nuvarande organisation stadigvarande behov av tjänsterna föreligger, bör desamma uppföras på ordinarie stat.

3 b) Fr. o. m. budgetåret 1950/51 har medel anvisats för anställning på sjukhusbyrån av en befattningshavare, fr. o. m. den 1 juli 1953 placerad i Cg 27, för att bereda och föredraga större delen av byråns ofta tidsödande

och komplicerade ärenden rörande statsbidrag till uppförande och drift av sjukvårdsanstalter. När tvekan ej råder rörande beständigheten av behovet av tjänsten, bör densamma göras pensionsberättigande med placering till en början i Ce 27.

Sedan ett flertal år finnes vid styrelsens sinnesslöinspektion anställd en kurator med social utbildning, fr. o. m. den 1 juli 1954 placerad i Cg 19 med tjänstebestämmelsen assistent. Då det särskilt under pågående reformarbete inom sinnesslövärderna är av största vikt, att ombyte av tjänsteinnehavare undviks, och någon tvekan rörande beständigheten av behovet av tjänsten icke föreligger, bör densamma placeras i Ce 19.

3 c) Såsom komplement till styrelsens byråorganisation finnes två särskilda inspektörer, överinspektören för sinnessjukvården i Cp 14 samt inspektören för sinnesslövärderna jämte den psykiska barna- och ungdomsvården i Cp 13.

Till följd av den lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, som trätt i kraft den 1 januari 1955, och de i samband därmed ändrade statsbidragsgrunderna står denna vårdgren inför ett stort utbyggnadskede. För inspektören för sinnesslövärderna, som även fungerar såsom föredragande inom styrelsen, kommer detta — förutom en successiv ökning av den redan nu omfattande arbetsbördan — att medföra svårlösta problem och ökat ansvar, icke minst beträffande kontrollen av retentionsrättens tillämpning. Oavsett om den centrala tillsynen av den psykiska barna- och ungdomsvården framdeles kommer att avlastas inspektören, är hans övriga arbetsuppgifter av sådan art och omfattning, att de i och för sig konstituera jämställdhet med överinspektören för sinnessjukvården. Benämningen bör ändras till överinspektören för vården av psykiskt efterblivna m. m.

3 d) Befattningen som föredragande i rättspsykiatri är sedan den 1 juli 1948 placerad i lönegrad Ce 32. Föredraganden uppgör promemorior och förslag till utlåtanden i vissa brott- och civilmål. Handläggningen av dessa ärenden innebär kontroll av utlåtanden och utredningar, avgivna av läkare — merendels överläkare — vid rättspsykiatriska undersökningsstationer och sinnessjukhus. Befattningen bör därför hänföras till samma lönegrad som gäller för dessa överläkartjänster. Uppflyttningen medför icke någon kostnadsökning utan allenast en lönegradsplacering i anslutning till redan utgående löneförmåner. Med tjänsten bör vara förenad rätt till samma avlösningsförstärkning, som utgår till överläkare vid statens sinnessjukhus, eller 1 200 kronor för år.

3 e) Den juridiskt-administrativa personalen på tandvårdsbyrån utgöres av en förste byråsekreterare i Ca 27 och en amanuens i reglerad befordringsgång. Tandvårdsbyrån samt byrån för social- och rättspsykiatri är de enda byråer, som icke såsom högste juridiskt-administrative tjänsteman under byråchefen har byrådirektör eller förste byråsekreterare (kamrerare) i 29 lönegraden. Det är vidare angeläget, att rådande rekryteringsvägrigheter

i möjligaste mån motverkas genom bättre befordringsförhållanden för den juridiska personalen. Sveriges juristförbund har hos styrelsen föreslagit uppflyttning av bl. a. denna tjänst.

3 f) För den nödvändiga omorganisation av kameralbyråns avdelning för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning, för vilken förut redogjorts (1 b) och som påkallar förstärkning med en byråintendent i Ce 29, förutsättes, att byrådirektören förfogar över två kvalificerade befattningshavare för självständig handläggning och föredragning av skilda grupper ärenden, byråintendenten för större delen av byrådirektören åvilande löpande ärenden och en förste byråsekreterare — f. n. placerad i Ce 27 — för löne- och pensionsärenden samt förmanskapet över revisionsavdelningen. Även sistnämnda arbetsuppgifter påkallar en placering i lägst 29 lönegraden.

Vid bifall härtill skulle från personalförteckningen utgå en befattning såsom förste byråsekreterare i Ce 27. Sedan styrelsens revision av kustsanatoriernas räkenskaper upphört, har emellertid arbetsuppgifterna för en förste revisor i Ca 27 på kameralbyråns allmänna avdelning, främst avsedd för ärenden rörande dessas och vanförestalternas förvaltning, till övervägande del erhållit karaktären av sekreterargöromål. Förste revisorstjänsten bör därför hänföras till avdelningen för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning samt förste byråsekreterartjänsten bibehållas och överföras från denna avdelning till kameralbyråns allmänna avdelning. Vid bifall härtill bör revisorsbefattningen föras på övergångsstat.

3 g) Arvodena till ordförande och suppleant i rättspsykiatriska nämnden utgår sedan den 1 juli 1953 med 3 300 resp. 2 000 kronor för år samt 25 kronor per sammanträdesdag.

I fråga om den socialpsykiatriska nämnden uppgår de fasta årsarvodena för envar av två ordförande, två ledamöter och fyra suppleanter till resp. 3 300, 2 640 och 2 000 kronor samt dagarvodet till 25 kronor för varje sammanträde.

Det genomsnittliga antalet ärenden per sammanträde uppgick under år 1954 i rättspsykiatriska nämnden till omkring 17 civilmål och 5 brottmål samt i socialpsykiatriska nämnden till sammanlagt omkring 170 (aborter, steriliseringar och kastreringar m. m.). Det tidsödande och krävande arbetet i förening med den låga ersättningen har lett till alltför ofta förekommande ombyten av ordförande och ledamöter till stort men för kontinuiteten i arbetet. De fasta årsarvodena bör därför höjas till för ordförande och suppleant i rättspsykiatriska nämnden 4 500 resp. 2 700 kronor samt för envar av två ordförande, två ledamöter och fyra suppleanter i socialpsykiatriska nämnden till resp. 4 500, 3 600 och 2 700 kronor.

3 h) För att åstadkomma en provisorisk lösning av frågan om ordnandet av styrelsens arkiv har fr. o. m. budgetåret 1953/54 anvisats ett belopp, motsvarande lön enligt 10 löneklassen å löneplan nr 1, för anställande mot arvode av en befattningshavare såsom biträde åt materialförvaltaren vid

dessa göromål. Trots detta är arkivvården allt fortfarande eftersatt. Då någon tvekan icke kan råda rörande beständigheten av behovet av denna arbetskraft, bör för ändamålet inrättas en befattning i Ce 10.

5) Kostnaderna för arvoden till ordförande och ledamöter i den statliga hörselvårdsnämnd, som inrättats fr. o. m. innevarande budgetår såsom ett rådgivande organ till medicinalstyrelsen, har i avvaktan på närmare erfarenhet av nämndens verksamhet uppskattats till 3 000 kronor.

Yttranden

Statskontoret har med hänsyn till vad som anförts rörande medicinalbyråchefens arbetsbörda i och för sig intet att erinra mot att denne befrias från beredningen av vissa trafikärenden m. m. Dessa torde dock med fördel kunna överflyttas å någon redan anställd deltidspredragande, exempelvis föredraganden i ärenden rörande utländska läkare, vars arbetsuppgifter synas ha minskat. Enligt under hand inhämtad uppgift har nämligen antalet sistnämnda ärenden under åren 1951—1954 successivt nedgått från 1 144 till 564 och arvodet till föredraganden därför sänkts från 8 600 till 4 300 kronor för år. Denne bör därför mot en viss ökning av arvodet och tjänstgöringsskyldigheten tillföras ifrågavarande arbetsuppgifter. Därest en viss personalförstärkning anses oundgängligen erforderlig för biträde vid handläggningen av vissa rättsmedicinska ärenden, torde den böra tillgodoses genom en begränsad höjning av arvodet till den deltidsanställda föredraganden och en häremot svarande ökning av hans tjänstgöringsskyldighet.

Övertygande skäl har enligt statskontorets mening anförts för en förstärkning på avdelningen för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning med en kvalificerad befattningshavare. Statskontoret förordar därför, att medel beräknas för anställande av en byråintendent, tills vidare placerad i Cg 29.

Förslaget om inrättande på sjukhusbyrån av en befattning som kontors-skrivare i 19 lönegraden kan statskontoret biträda endast under förutsättning, att därigenom undvikas en eljest oundgängligen erforderlig utökning av amanuenspersonalen.

Förslag om beredande av fastare anställning åt en ritare på sinnessjukvårdsbyrån har prövats och avvisats av 1954 års riksdag och bör därför ej heller f. n. föranleda någon åtgärd.

Tillräckliga skäl har enligt statskontorets mening ej anförts för ökad medelsanvisning för förstärkning av amanuens- och biträdespersonalen eller för anlåtande av expertis. I den mån ytterligare tillfällig utökning av personalen oundgängligen erfordras på grund av erhållna utredningsupdrag, torde medel härför kunna ställas till styrelsens förfogande från kommittéanslaget.

I avvaktan på att frågan om huvudmannaskapet för den slutna sinnessjukvården vinner sin lösning torde böra anstå med ordinariesättning av de båda byggnadsinspektörerna.

Statskontoret har icke något att erinra mot att den extra befattningen som förste byråsekreterare i Cg 27 på sjukhusbyrån fr. o. m. nästa budgetår göres extraordinarie.

Den nuvarande innehavaren av assistenttjänsten i Cg 19 vid sinnesslö-
inspektionen har enligt uppgift innehaft tjänsten endast en kortare tid, var-
för statskontoret f. n. ej kan tillstyrka en extraordinariesättning. Enligt
statskontorets mening föreligger ej tillräckliga skäl för likställighet i löne-
hänseende mellan befattningarna såsom inspektör för sinnesslövärderna och
överinspektör för sinnessjukvårderna.

Med hänsyn till att överläkare vid statliga sinnessjukhus uppflyttats i
37 lönegraden torde i och för sig skäl tala för en uppflyttning av befatt-
ningen såsom föredragande i rätts- och socialpsykiatriska ärenden. Då an-
ställningsförhållandena för nuvarande innehavaren och dennes vikarier
f. n. torde vara ordnade på ett tillfredsställande sätt, synes kunna anstå med
den begärda lönegradsjusteringen. Den avlöningsförstärkning, vilken utgår
till överläkare vid sinnessjukhus, är avsedd att underlätta rekryteringen
till dylika tjänster. Med hänsyn till konsekvenserna finner statskontoret
därför ej skäl tillstyrka förslaget om förenande av sådan avlöningsförmån
med föredragandetjänsten.

Då frågan om löneställningen för förste byråsekreteraren i Ca 27 på tand-
vårdsbyrån prövats såväl i samband med den allmänna tjänsteförtecknings-
revisionen som vid 1954 års riksdag, läser löne regleringsförslaget böra läm-
nas utan beaktande.

Den begärda uppflyttningen av en tjänst som förste byråsekreterare på av-
delningen för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning finner statskonto-
ret ej skäl biträda.

Arvodena åt ledamöter och suppleanter i rätts- och socialpsykiatriska
nämnderna bör icke höjas annat än i samband med en allmän omprövning
av bisysslearvodena.

På föreliggande utredning är statskontoret ej berett tillstyrka förslaget,
att en arvodestjänst som arkivbiträde ombildas till extra ordinarie.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till särskilt
uttalande.

Statens lönenämnd har intet att erinra mot att arvodena till en special-
föredragande i trafikärenden och en läkare för rättsmedicinska ärenden
fastställas till 13 000 resp. 6 000 kronor.

Såväl den på kameralbyråns avdelning för sinnessjukhusens ekonomiska
förvaltning föreslagna tjänsten som byråintendent som den befintliga förste
byråsekreterartjänsten därstädes bör enligt lönenämndens mening placeras
i lönegrad Ce 27.

Mot förslagen om placering av en kontorsskrivare på sjukhusbyrån i Ce 19
samt uppflyttning av inspektören för sinnesslövärderna från Cp 13 till Cp 14
med ändrad tjänstebenenämning har lönenämnden ej något att erinra. Nämnd-

den har icke heller något att invända mot att nuvarande arvodesbefattningen som arkivbiträde inplaceras i lönegrad Ce 10. Tjänstebenämningen bör dock därvid ändras till expeditionsvakt.

Arvodet till ritaren har under de sju första månaderna år 1955 i genomsnitt motsvarat lön endigt 18 löneklassen. Lönenämnden anser en placering i Ce 17 vara tillräcklig.

För uppflyttning av befattningen som föredragande i rätts- och socialpsykiatriska ärenden från Ce 32 till Ce 37 och av förste byråsekreteraretjänsten på tandvårdsbyrån från Ca 27 till Ca 29 synes tillräckliga skäl ej föreligga.

Förslaget om höjning av arvoden till ordförande och ledamöter i rätts- och socialpsykiatriska nämnderna synes böra upptagas till prövning vid en allmän översyn av dylika arvoden.

Departementschefen

Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört rörande den alltmer ökade arbetsbelastningen på medicinalbyrån och därav följande behov av att avlasta byråchefen handläggningen av vissa ärenden har jag ansett mig böra tillstyrka styrelsens förslag att beredningen av vissa trafikärenden m. m. överflyttas till en särskild föredragande. Vad medicinalstyrelsen anfört har också övertygat mig om angelägenheten av att föredraganden i rättsmedicinska ärenden på samma byrå beredes tillfälle att i ökad utsträckning ägna sig åt bl. a. de väsentliga frågorna om rättsmedicinalväsendets organisation och vidare utbyggnad genom avlastning av vissa mera rutinbetonade ärenden. För detta ändamål bör sålunda anställas en läkare med utbildning i patologi. Såsom statskontoret framhållit har emellertid antalet ärenden rörande utländska läkare numera minskat betydligt. Arvodet till specialföredraganden i dessa ärenden har därför minskats från 8 600 till 4 300 kronor per år. Även om, såsom statskontoret ifrågasatt, ett sammanförande av sistnämnda ärenden och trafikärendena till en föredragande icke synes innebära en lämplig lösning, kan i varje fall ett belopp om 4 300 kronor sålunda beräknas stå till förfogande för anlitande av extra arbetskraft. Med hänsyn bl. a. härtill anser jag mig endast kunna förorda, att för nu ifrågavarande båda ändamål — handläggning av trafikärenden m. m. samt av vissa rättsmedicinska ärenden — utöver nämnda belopp om 4 300 kronor ytterligare i runt tal 10 000 kronor ställes till styrelsens förfogande. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter rörande den närmare fördelningen av nämnda båda belopp.

Redan med den omfattning arbetet numera nått på kameralbyråns avdelning för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning är en förstärkning av den kvalificerade personalen på avdelningen synnerligen väl motiverad. Den pågående utbyggnaden av sinnessjukvården accentuerar givetvis ytterligare behovet av en sådan personalförstärkning. Jag anser mig därför böra för-

orda, att avdelningen fr. o. m. nästa budgetår tillföres en befattning såsom byråintendent i lönegrad Ce 29. Befattningen bör med hänsyn till arten av de med densamma förenade arbetsuppgifterna förbehållas sökande med intendentskvalifikationer.

Förslaget om anställande på sjukhusbyrån av en kontorsskrivare i lönegrad Ce 19 vill jag tillstyrka, då genom den i samband därmed ifrågasatta omorganisationen en eljest ofrånkomlig ökning av amanuenspersonalen undviks. Jag vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att rationaliseringsundersökningar i samma syfte genomföres även på styrelsens övriga byråer.

Den ritare, som alltsedan den 1 augusti 1949 med anlitande av medel från statens allmänna fastighetsfond varit anställd såsom biträde åt de båda byggnadsinspektörerna på sinnessjukvårdsbyrån, synes nu böra beredas fastare anställning och därvid överflyttas till styrelsens avlöningsanslag. För ändamålet bör uppföras en befattning såsom ritare i lönegrad Ce 17.

För att avhjälpa bristen på amanuenspersonal vill jag förorda, att medel beräknas för anställande av ytterligare en amanuens i reglerad befordringsgång, närmast avsedd såsom biträde åt generaldirektören och på överdirektörens avdelning. Därest förenämnda rationaliseringsundersökningar leder till att en amanuinstjänst på någon av styrelsens övriga byråer kan frigöras och ersättas av en kontorsskrivartjänst eller liknande, bör emellertid sistnämnda amanuinstjänst överföras till förevarande avdelning och den nu medgivna tjänsten utbytas mot en befattning i biträdeskarriären.

Den för biträde vid undersökning av klientelet på särskolor och vårdanstalter för vissa psykiskt efterblivna anställda assistent vid sinnesslövsinspektionen, för vars avlönande medel beräknats för innevarande budgetår, är enligt vad jag inhämtat erforderlig under ytterligare ett budgetår. För ändamålet beräknas sålunda oförändrat belopp.

Av styrelsen i övrigt föreslagna personalförstärkningar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Det för arvode till en taxationsgranskare av vissa apoteksräkningar nu upptagna beloppet om 4 800 kronor för år bör såsom styrelsen föreslagit indragas och de honom åvilande arbetsuppgifterna fullgöras av den fr. o. m. innevarande budgetår nyinrättade läkemedelsekonomiska sektionen inom apoteksbyrån.

Vad härefter angår begärda löneregleringar anser jag mig icke kunna tillstyrka förslagen om ordinariesättning av vissa tjänster. Däremot vill jag förorda, att en förste byråsekreterare i lönegrad Cg 27 på sjukhusbyrån fr. o. m. nästa budgetår beredes extra ordinarie anställning. Vidare bör, i anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, tjänsten såsom inspektör för sinnesslövsården uppflyttas från lönegrad Cp 13 till lönegrad Cp 14. Benämningen

bör samtidigt ändras till överinspektör, under vilken benämning även den nuvarande överinspektören för sinnessjukvården i riket synes böra uppföras i personalförteckningen. Till frågan om arvodeshöjning för ordförande och övriga ledamöter i rätts- och socialpsykiatriska nämnderna är jag icke beredd att nu taga ställning. Övriga av styrelsen i detta sammanhang framförda förslag anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Med hänsyn till föreslagna personalförstärkningar förordar jag vidare, att för vikariats- och övertidsersättningar beräknas en höjning av medelsanvisningen med omkring 8 000 kronor.

För ersättningar till ordförande och ledamöter i den av 1955 års riksdag beslutade hörselvårdsnämnden torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra beräknas i runt tal 3 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits erfordras en höjning av medelsanvisningen med omkring 76 000 kronor för nu förordade personalförstärkningar, från vilket belopp dock avgår 4 800 kronor för ifrågasatt personalminskning, med 1 296 kronor för föreslagen lönerreglering samt med 8 000 kronor för vikariats- och övertidsersättningar. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen om sammanlagt 216 783 kronor, däri inberäknat förenämnda belopp av 3 000 kronor för hörselvårdsnämnden, vilken stegring i huvudsak avser, utöver vad nyss nämnts, uppflyttningar i reglerad befordringsgång för amanuenser och biträdespersonal samt löneklassuppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget. Sistnämnda höjning beräknas av styrelsen till 237 000 kronor, men kompenseras delvis av en i anslutning till belastningen å ordinarieposten föreslagen nettominskning av denna med omkring 41 000 kronor.

Anslaget bör alltså uppräknas med (76 000 — 4 800 + 1 296 + 8 000 + 216 783) 297 279 eller i runt tal 297 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 029 000 (— 41 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 286 000 (+ 10 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 273 000 (+ 73 000) kronor samt rörligt tillägg 532 000 (+ 255 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (1 029 000 + 286 000 + 1 273 000 + 532 000) 3 120 000 (+ 297 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinalstyrelsen, vilka må påkallas av i det föregående framlagda förslag;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 029 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	286 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 273 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	532 000
Summa kronor	3 120 000;

c) till *Medicinalstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 120 000 kronor.

[5] 2. Medicinalstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	340 000	445 176
1954/55	397 000	405 273
1955/56 (statsliggaren s. 969)	422 000	
1956/57 (förslag)	471 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 51 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	72 000	72 000	79 000	+ 7 000
2. Traktamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen	23 097	10 000	15 000	+ 5 000
3. Övriga expenser: Expenser för eget behov	205 000	225 000	269 000	+ 44 000
4. Publikationstryck	70 909	84 000	79 000	— 5 000
				+ 51 000

Motiv

1) Anslagsposten bör uppräknas dels på grund av under år 1955 företagna höjningar av biljettaxorna, dels ock med hänsyn till samma år medgiven personalförstärkning. Vid beräkningen har hänsyn icke tagits till de ökade krav på reseanslaget, som kan bli en följd av pågående intensifierade undersökningar av de psykiskt efterblivna.

2) Med hänsyn till den ökade belastningen torde posten böra uppföras med förslagsvis 15 000 kronor.

3) För bestridande av utgifterna till övriga expenser för eget behov under budgetåret 1956/57 erfordras följande belopp å de i posten ingående delposterna:

D e l p o s t	Utgifter 1954/55	Anvisat 1955/56	Förslag
Renhållning och städning.....	53 585	53 000	59 000
Skrivmaterialier, papper, blankettryck	39 695	35 000	42 000
Telegram, telefon och annonsering	69 299	75 000	75 000
Inköp och underhåll av inventarier	26 324	40 000	71 000
Bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m.	16 097	22 000	22 000
	205 000	225 000	269 000

Uppräkningen av posten till renhållning och städning föranledes av 1955 års städningsavtal samt ianspråktagandet av nytillkomna lokaler för den utökade personalen.

Posten till skrivmaterialier, papper och blankettryck bör uppräknas med hänsyn till dels den genomgående stegring av förbrukningen, som följt av styrelsens allt intensivare verksamhet, dels inträffade prisstegringar.

Posten till telegram, telefon och annonsering torde med hänsyn bl. a. till medgiven personalökning böra uppföras med oförändrat belopp.

Sedan ett antal år tillbaka har för normal förnyelse och underhåll av inventarier anvisats 25 000 kronor. Med hänsyn till medgiven personalökning och inträffade stora prisstegringar måste för att undvika en standardförsämring detta belopp höjas till lägst 35 000 kronor. För iordningställande av ett lärum i anslutning till styrelsens bibliotek samt av ett filmförevisningsrum beräknas 9 000 kronor. Behovet av dylika lokaler är framträdande såväl med hänsyn till fortbildning av styrelsens egen personal och behovet av en större samlingslokal som till den alltmer ökade utbytes- och kontaktverksamheten med utlandet. För att få till stånd en angelägen upprustning av möbler och andra inventarier, i första hand i vissa lokaler med stor frekvens av besökande från in- och utlandet, samt för att bereda personalen ökad trivsel erfordras 20 000 kronor. För möbler och inventarier till nytillkommande befattningshavare beräknas 7 000 kronor. Sammanlagt erfordras sålunda (35 000 + 9 000 + 20 000 + 7 000) 71 000 kronor.

Liksom för innevarande budgetår beräknas under posten till bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. ett belopp av 1 500 kronor för omkostnader för fotografering av vissa psykiskt efterblivna. På grund härav och med hänsyn till bl. a. prisstegringar bör posten bestämmas till oförändrat belopp.

4) Kostnaderna för tryckning av de publikationer styrelsen enligt kungörelsen den 25 maj 1945 (nr 311) har att utgiva beräknas med utgångspunkt från utgifterna för motsvarande ändamål under budgetåret 1954/55 och prisförändringar till 62 500 kronor. För inköp av särtryck ur den av apotekens kontrollaboratorium redigerade förteckningen över specialiteter m. m. samt för tryckning av hälsovärdsaffischer beräknas oförändrade belopp 13 500 resp. 3 000 kronor. Sammanlagt erfordras alltså (62 500 + 13 500 + 3 000) 79 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret anser höjningen av anslagsposten till reseersättningar böra begränsas till 3 000 kronor.

Posten till traktamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen torde med hänsyn till belastningen böra uppräknas med minst 5 000 kronor.

Då enligt uppgift belastningen budgetåret 1954/55 under posten till bränsle, lyse och vatten uppgick till 26 907 kronor, bör posten uppföras med 25 000 kronor.

Under posten till övriga expenser, delposten till expenser för eget behov, beräknar statskontoret i enlighet med medicinalstyrelsens förslag för renhållning och städning, för telegram, telefon och annonsering samt för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål resp. 59 000 — innebärande en förstärkning med 6 000 kronor — 75 000 och 22 000 kronor. För skrivmaterialier, papper, blankettryck anser sig statskontoret endast kunna förorda en höjning med 4 000 till 39 000 kronor. För inköp och underhåll av inventarier beräknades för innevarande budgetår en ökning med 15 000 till 40 000 kronor. Med utgående från att medicinalstyrelsen icke erhåller större personalförstärkning än statskontoret föreslagit i sitt utlåtande beträffande styrelsens avlöningsanslag samt med hänsyn till vad i ärendet upplysts rörande det nuvarande inventariebeståndet vill statskontoret icke motsätta sig, att för nästa budgetår beräknas oförändrat belopp.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslagsposten till reseersättningar har jag intet att erinra. Posten bör alltså uppräknas med 7 000 till 79 000 kronor.

Under anslagsposten till traktamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen beräknar jag med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55, 23 098 kronor, en ökning av medelsanvisningen med 10 000 till 20 000 kronor.

Även delposten till bränsle, lyse och vatten torde i anslutning till belastningen nämnda budgetår, 26 907 kronor, böra uppräknas med 9 000 till 27 000 kronor.

Under posten till övriga expenser, expenser för eget behov, beräknar jag i enlighet med styrelsens förslag medelsbehovet för renhållning och städning, för telegram, telefon och annonsering samt för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. till resp. 59 000, 75 000 och 22 000 kronor, vilket beträffande renhållning och städning innebär en höjning med 6 000 kronor men i övrigt oförändrade belopp. För skrivmaterialier, papper och blankettryck beräknar jag på av styrelsen anförda skäl medelsbehovet

till 42 000 kronor, innebärande en höjning med 7 000 kronor. Beträffande posten till inköp och underhåll av inventarier vill jag erinra om att densamma för innevarande budgetår uppräknades med 15 000 till 40 000 kronor för att möjliggöra viss inventarieanskaffning, i främsta rummet åt nyttillkommande befattningshavare. Med hänsyn härtill anser jag mig icke nu kunna förorda en ytterligare uppräkning av posten i fråga, som alltså bör uppföras med oförändrat belopp. I enlighet härmed bör posten till övriga expenser, expenser för eget behov, uppräknas med (6 000 + 7 000) 13 000 kronor och sålunda upptagas till (225 000 + 13 000) 238 000 kronor.

Under anslagsposten till publikationstryck beräknar jag för tryckning av de publikationer, som styrelsen utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t må utgiva, 62 500 kronor, innebärande en höjning med 4 500 kronor. Kostnaderna för inköp av särtryck ur den av apotekens kontrollaboratorium utgivna förteckningen över specialiteter m. m., vilka tills vidare ersätter den tidigare vartannat år utgivna läkemedelsförteckningen, samt för tryckning av hälsovårdsaffischer torde kunna uppskattas till oförändrat 13 500 resp. 3 000 kronor. För omtryck av råd och anvisningar angående åtgärder vid fall av smittsamma sjukdomar i skolor eller därmed jämförliga institutioner, vilka utges av medicinalstyrelsen och skolöverstyrelsen, beräknar jag vidare med anledning av en av medicinalstyrelsen i skrivelse den 7 november 1955 gjord framställning i runt tal 3 000 kronor. Anslagsposten bör alltså uppföras med (62 500 + 13 500 + 3 000 + 3 000) 82 000 kronor, vilket innebär en minskning med 2 000 kronor, avseende vissa tillfälliga medelsanvisningar.

I anslutning till vad jag i det följande anför under anslaget till medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, avlöningar, bör vidare under nu förevarande anslag uppföras en ny anslagspost om 12 000 kronor, benämnd hålkortsarbeten, och avsedd för viss försöksverksamhet i fråga om registrering av medicinalpersonal.

I enlighet med vad sålunda förordats bör anslaget höjas med (7 000 + 10 000 + 9 000 + 13 000 — 2 000 + 12 000) 49 000 kronor och sålunda upptagas till (422 000 + 49 000) 471 000 kronor.

Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 471 000 kronor.

[6] 3. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	390 000	336 051
1954/55	396 000	361 915
1955/56 (statsliggaren s. 970)	358 000	
1956/57 (förslag)	385 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget nedräknas med 27 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) Indragning av en befattning som föredragande i transfusionsärenden.....	— 7 200
b) 1 kansliskrivare Cg 15 i st. f. pensionerad underofficer med fyllnadsarvode (10 968—6 480)	+ 4 488
c) Indragning av 2 halvtidsanställda kontorsbiträden i Ce 8: 11 resp. Cg 8: 10 och 2 kontorsbiträden i Ce 8: 10 resp. Cg 8: 8	— 26 724
2. <i>Omräkning</i>	
Reglerad befordringsgång för amanuenser	+ 1 377
Löneklassuppflyttningar.....	+ 744
Avrundning	+ 315
	— 27 000

Motiv

1 a) Beredskapsplanläggningen i fråga om de för totalförsvaret gemensamma krigsblodgivarcentralerna kan beräknas vara i sina huvuddrag slutförd med utgången av innevarande budgetår. Befattningen såsom föredragande i transfusionsärenden torde därför kunna indragas. Det behov av sakkunskap på området, som i fortsättningen kan föreligga, torde avlöningsmässigt kunna tillgodoses inom ramen för nämndens expertanslag.

1 b) Såsom biträde inom personalbyrån vid arbetet med fördelning för krigsplacering resp. krigsplacering av läkare inom det allmänt civila medicinalväsendet har alltsedan början av 1940-talet tjänstgjort en pensionsavgången underofficer. Denne, som avlönas med fyllnadsarvode till ett belopp av f. n. 540 kronor per månad, är placerad i anslutning till arméöverläkarens tjänstelokaler med hänsyn till det intima samarbete mellan de militära och civila myndigheterna, som erfordras vid krigsplaceringen. Befattningshavaren är 74 år och måste därför avlösas av en yngre tjänsteman. Någon möjlighet att som ersättare anlita lämplig person med tillräckliga kvalifikationer och samma avlöningsförmåner föreligger icke. För ändamålet bör därför inrättas en tjänst för ett väl kvalificerat biträde, lämpligen en kansliskrivartjänst med placering tills vidare i lönegrad Cg 15.

1 c) I skrivelse den 18 november 1954 har sjukvårdsberedskapsnämnden framlagt förslag till omläggning och modernisering av sjuksköterskeregistret i syfte bl. a. att underlätta arbetet med och begränsa kostnaderna för krigsplacering av de sjuksköterskor och den övriga medicinalpersonal, som f. n. registerföres där. Registret borde sålunda överföras till hålkortssystem med utnyttjande av en maskinpark, som skulle anskaffas av och placeras hos nämnden. Maskinerna skulle äga en sådan kapacitet, att de kunde användas vid registreringen även av annan medicinalpersonal (läkare, tandläkare, apotekare m. fl.) samt utnyttjas av medicinalstyrelsens statistiska avdelning. Sedan framställningen remissbehandlats har sjukvårdsbered-

skapsnämnden anmodats avgiva utlåtande över vad som anförts i remissyttrandena.

Vid överväganden inom medicinalstyrelsen och dess sjukvårdsberedskapsnämnd har det befunnits lämpligt att sammanföra den på styrelsen ankommande registreringen av medicinalpersonal till dess statistiska avdelning. Sjuksköterskeregistret hos nämnden skulle vid bifall härtill endast handha krigsplaceringen av sjuksköterskorna. På grund härav torde avlösningsanslaget kunna minskas med ett belopp motsvarande kostnaderna för tre kontorsbiträden.

Yttranden

Statskontoret framhåller, att arbetet med att förbereda ärenden angående krigsplacering av läkare torde vara av sådan art, att det motiverar en kansliskrivarbefattning. Den föreslagna lönegradsplaceringen har därför ej givit anledning till erinran.

Statens lönenämnd finner icke heller anledning till erinran mot den föreslagna lönegradsplaceringen av den för biträde vid arbetet med krigsplacering av läkare avsedda befattningen.

Departementschefen

Såsom sjukvårdsberedskapsnämnden framhållit kan beredskapsplanläggningen av de för totalförsvaret gemensamma krigsblodgivarcentralerna beräknas vara i sina huvuddrag slutförd med utgången av innevarande budgetår. Jag har med hänsyn härtill intet att erinra mot att den med ett arvode av 7 200 kronor per år förenade befattningen såsom föredragande i blodtransfusionsärenden då indrages.

Icke heller nämndens förslag att för biträde vid krigsplacering m. m. av läkare inrätta en befattning såsom kansliskrivare i lönegrad Cg 15 har givit mig anledning till erinran. Enär den nuvarande arvodesbefattningen för en pensionsavgången underofficer samtidigt indrages, beräknas kostnadsökningen för ändamålet uppgå till endast 4 488 kronor.

Till nämndens och medicinalstyrelsens förslag rörande omläggning och modernisering av sjuksköterskeregistret är jag icke beredd att nu taga ställning. Jag har för avsikt föreslå Kungl. Maj:t, att statistiska centralbyrån erhåller i uppdrag att i samråd med statens organisationsnämnd utreda frågan om det lämpligaste sättet att för såväl beredskaps- som fredsändamål ordna registreringen även av annan medicinalpersonal än sjuksköterskor. En registrering med anlitande av hålkortssystem, vilket föreslagits i fråga om sjuksköterskeregistret, synes därvid ur såväl praktiska som ekonomiska synpunkter ligga nära till hands. För att kunna närmare bedöma denna fråga och den i så fall lämpligaste utformningen av systemet erfordras emellertid en försöksverksamhet i mindre skala. Enligt föreliggande, av centralbyrån och medicinalstyrelsen uppgjorda planer skulle

denna omfatta i runt tal 6 000 icke yrkesverksamma sjuksköterskor och beräknas draga en kostnad av omkring 12 000 kronor. Jag anser mig böra förorda, att en sådan försöksverksamhet snarast igångsättes. Medel för ändamålet torde böra anvisas under medicinalstyrelsens omkostnadsanslag. Jag vill framhålla angelägenheten av att sedan detta försöksregister upplagts personalbehovet vid sjuksköterskeregistret noga följes och förefintliga möjligheter till besparingar iakttages.

Vad sjukvårdsberedskapsnämnden i övrigt föreslagit, innebärande vissa automatiska utgiftsstegringar, har icke föranlett någon erinran från min sida. Jag förordar alltså, att för uppflyttningar i reglerad befordringgång för amanuenser och för löneklassuppflyttningar m. m. beräknas sammanlagt 2 436 kronor. Härutöver bör dock anslagsposten till rörligt tillägg med hänsyn till år 1955 genomförd löneökning uppräknas med i runt tal 27 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget uppräknas med $(-7\,200 + 4\,488 + 2\,436 + 27\,000)$ 26 724 eller i runt tal 27 000 kronor och sålunda uppföras med $(358\,000 + 27\,000)$ 385 000 kronor.

I enlighet härmed beräknas anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 100 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 64 700 $(-7\,200)$ kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 258 500 $(+4\,500)$ kronor samt rörligt tillägg 61 700 $(+29\,700)$ kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(100 + 64\,700 + 258\,500 + 61\,700)$ 385 000 $(+27\,000)$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	64 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	258 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	61 700

Summa kronor 385 000;

b) till Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 385 000 kronor.

[7] 4. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	45 000	44 244
1954/55	40 000	40 636
1955/56 (statsliggaren s. 971)	37 600	
1956/57 (förslag)	38 600	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Under föregående punkt har sjukvårdsberedskapsnämnden föreslagit, att den registerföring av sjuksköterskor, som f. n. sker hos nämnden, i fortsättningen skall handhas av medicinalstyrelsens statistiska avdelning. Krigsplaceringen av sjuksköterskor skall dock handhas av nämnden. En viss minskning av sjuksköterskeregistrets nuvarande omkostnader kan därför beräknas ske. Då emellertid den övervägande delen av dessa utgifter hänför sig till krigsplaceringsarbetet och en eventuell minskning med all sannolikhet kommer att uppvägas av den allmänna ökning av omkostnaderna i övrigt, bl. a. beträffande städningskostnaderna, som uppkommit under år 1955, bör anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Yttrande

Statskontoret har funnit nämndens beräkning av medelsbehovet under ifrågavarande anslag ej föranleda någon erinran.

Departementschefen

I enlighet med vad jag förut anfört under sjukvårdsberedskapsnämndens avlöningsanslag är jag icke beredd att nu taga ställning till förslaget rörande omläggning och modernisering av sjuksköterskeregistret. I anslutning till vad nämnden anfört beträffande medelsbehovet under förevarande anslag vid en överflyttning av registerföringen till medicinalstyrelsens statistiska avdelning anser jag mig därför böra förorda, att anslagsposten till expenser för nästa budgetår uppräknas med 1 000 till 28 800 kronor. Anslaget bör då upptagas till (37 600 + 1 000) 38 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd*:
Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslags-
anslag av 38 600 kronor.

[8] 5. Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	90 000	134 313
1954/55	125 000	206 248
1955/56 (statsliggaren s. 971)	170 000	
1956/57 (förslag)	225 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 45 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Ersättningar för semester- och sjukvikarier, handräckning m. m.	60 589	40 000	65 000	25 000
2. Hyror, frakter m. m.	83 143	80 000	100 000	20 000
				45 000

Motiv

1) Utgifterna under budgetåret 1954/55 hänför sig till den helt övervägande delen eller ca 58 000 kronor till avlöningar åt lagerarbetare vid förråden. Anslagsposten bör höjas med hänsyn dels till belastningen sagda budgetår dels ock till den lönehöjning med omkring 10 procent, som nämnda arbetare till följd av löneökningen åt lagerarbetare i den allmänna marknaden erhållit fr. o. m. år 1955.

2) Utgifterna, vilka till övervägande delen består av hyreskostnader för förrådslokaler, ökas automatiskt allt eftersom nämnden förhyr nya lokaler för förvaring av den sjukvårdsmateriel, som nämnden har att anskaffa. De sammanlagda hyrorerna för de av nämnden f. n. förhyrda lokalerna uppgår till ca 75 700 kronor för år. Härtill kommer vissa utgifter för värme om ca 4 500 kronor. Till frakter bör beräknas minst 10 000 kronor. Den nuvarande årskostnaden uppgår alltså till i runt tal 90 000 kronor. Nämnden måste emellertid redan innevarande budgetår förhyra ytterligare lokaler för förvaring av den materiel, som under budgetåret kan förutses komma att tillföras förråden. Med hänsyn härtill torde utgifterna för budgetåret 1956/57 komma att uppgå till omkring 100 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret vill med hänsyn till vad i ärendet anförts ej motsätta sig att förevarande anslag uppräknas med yrkade 45 000 kronor.

Departementschefen

Mot sjukvårdsberedskapsnämndens beräkning av medelsbehovet under anslagsposten till ersättningar för semester- och sjukvikarier, handräckning m. m. har jag intet att erinra. Posten bör alltså uppräknas med 25 000 till 65 000 kronor.

Under anslagsposten till hyror, frakter m. m. har nämnden med hänsyn till den ökande förrådshållningen föreslagit en höjning av medelsanvisningen med 20 000 kronor. Av samma skäl har nämnden under följande anslag hemställt om anvisande av medel för inköp av två förrådsbyggnader. Då jag i enlighet med vad där anföres ansett mig kunna tillstyrka inköp av endast en sådan byggnad, måste i stället erforderliga förrådsutrymmen kunna förhyras av nämnden. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda, att förevarande anslagspost uppräknas med 30 000 till 110 000 kronor.

I enlighet härmed bör anslaget höjas med (25 000 + 30 000) 55 000 kronor och sålunda upptagas till (170 000 + 55 000) 225 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[9] 6. Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	4 000 000 ¹	1 494 662
1951/52	8 000 000 ²	4 747 753
1952/53	7 670 000	5 380 103
1953/54	7 500 000	6 770 162
1954/55	5 025 000	5 766 674
1955/56 (statsliggaren s. 972)	5 300 000	
1956/57 (förslag)	4 800 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 2 393 000 kronor.

	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Anskaffande av utrustning för operations- och vårdavdelningar vid beredskapssjukhusen	3 425 000	4 800 000	1 375 000
2. Anskaffande av viss sanitetsteknisk utrustning	625 000	625 000	—
3. Anskaffande av utrustning för provisoriska förlösningshem	225 000	225 000	—
4. Anskaffande av s. k. kontamineringsmätare	75 000	131 000	56 000
5. Anskaffande av avläsningsinstrument	—	225 000	225 000
6. Anskaffande av utrustning för krigsblodgivarcentraler	750 000	750 000	—
7. Anskaffande av utrustning för vätskecentraler	200 000	200 000	—
8. Ombyggnad m. m. av fyra centralförråd ..	—	97 000	97 000
9. Inköp av två byggnader för centralförråd ..	—	640 000	640 000
	5 300 000	7 693 000	2 393 000

¹ På tilläggsstat.

² Därav på tilläggsstat 3 000 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 12 969 184 kronor. Reservationen är genom redan träffade leverans- och entreprenadavtal eller slutplanerade sådana avtal bunden till hela sitt belopp.

1) I fråga om den för beredskapssjukhusen avsedda allmänna sjukvårdsutrustningen har medel hittills anvisats i sådan utsträckning, att av de 110 000 vårdplatser, som enligt gällande planläggning skall utrustas, 98 400 kan förses med full utrustning. Det återstående utrustningsbehovet berör alltså 11 600 platser. Materielkostnaden per vårdplats torde genom en år 1955 inträdd prisreduktion på vissa utrustningsdetaljer kunna jämkas nedåt från 844 till 835 kronor. Totalkostnaden för utrustning av de återstående vårdplatserna kan sålunda uppskattas till $(11\ 600 \times 835)$ 9 686 000 kronor. Nämnden föreslår — med särskilt beaktande av inom nämnden från militärt och militärmedicinskt håll anförda synpunkter på angelägenheten av att beredskapssjukhusens upprustning i materiellt hänseende snarast slutföres — att av detta belopp för nästa budgetår anvisas omkring hälften eller 4 800 000 kronor. Härigenom skulle materielanskaffning möjliggöras för i det närmaste 5 750 platser och den fullt utrustade delen av beredskapssjukhusorganisationen alltså omfatta sammanlagt omkring 104 150 platser.

2) För inköp av sanitetsteknisk utrustning till för användning såsom beredskapssjukhus avsedda lokaler, vilken utrustning, i den mån den ansetts böra anskaffas redan i fred, kostnadsberäknats till inalles 2 500 000 kronor, har för budgetåren 1954/55 och 1955/56 anvisats tillhoppa 1 250 000 kronor. Det resterande medelsbehovet bör täckas under de två närmast följande budgetåren. För budgetåret 1956/57 bör sålunda anvisas 625 000 kronor.

3) För de provisoriska förlossningshemmen har, inberäknat för innevarande budgetår anvisade medel, hittills anslagits ett belopp av 1 350 000 kronor. Då utrustningskostnaden för dessa hem beräknas till 1 200 kronor per vårdplats, har utrustning kunnat anskaffas för 1 125 platser. Enligt uppgjorda planer bör nyanskaffning ske för inalles 1 500 platser. Det återstående medelsbehovet härför $(1\ 200 \times 375)$ 450 000 kronor bör fördelas på två år. För budgetåret 1956/57 bör sålunda anvisas oförändrat belopp, 225 000 kronor.

4) och 5) Kostnaderna för anskaffning av mätinstrument för användning vid behandling av skador till följd av radiologisk krigföring, s. k. kontamineringsmätare och avläsningsinstrument, beräknas till 206 000 resp. 225 000 kronor. För förstnämnda ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 75 000 kronor varjämte nämnden erhållit beställningsbemyndigande för inköp av avläsningsinstrument. Då en produktion av avläsningsinstrument beräknas komma i gång under budgetåret 1956/57 avser nämnden att snarast utlägga beställning för leverans under samma budgetår. Kontamineringsmätare bör snarast anskaffas till samtliga be-

redskapssjukhus. Det för ändamålet erforderliga beloppet (206 000 — 75 000) 131 000 kronor bör anvisas för nästa budgetår. Sammanlagt erfordras alltså för inköp av radiologiska mätinstrument ett belopp av (225 000 + 131 000) 356 000 kronor.

6) Kungl. Maj:t har genom beslut den 27 maj 1955 uppdragit åt nämnden att handha planläggningen av den för landets krigssjukvård gemensamma krigsblodgivarorganisationen. Denna organisation grundas på verksamheten vid krigsblodgivarcentraler, avsedda att förläggas i anslutning till vissa beredskapssjukhus. Planläggningen omfattar sammanlagt 60 sådana centraler. Kostnaden för den utrustning som behöver nyanskaffas, uppskattas till inalles 3 000 000 kronor. Härav har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 750 000 kronor för utrustning av 15 centraler, ingående i en första utbyggnadsetapp om 30 centraler. Då upprustningen av krigsblodgivarcentralerna under budgetåret 1956/57 bör fortgå i minst samma takt, bör för ändamålet anvisas oförändrat belopp, 750 000 kronor.

7) Tillverkningen i krig av infusionslösningar av olika slag är avsedd att till övervägande delen ske vid s. k. vätskecentraler. Enär dessa liksom krigsblodgivarcentralerna bör kunna upprättas med kortast möjliga varsel, måste en beredskapslagring av viss utrustning äga rum. Av totalkostnaden för anskaffning av denna utrustning, 661 000 kronor, har för innevarande budgetår anvisats 200 000 kronor. Anskaffningen av återstående utrustning bör fördelas ungefär lika på de två närmast följande budgetåren och för budgetåret 1956/57 sålunda anvisas ett belopp av 200 000 kronor.

8) Nämndens centralförråd i Växjö, Strängnäs och Östersund är inrymda i tre förutvarande flyktingbaracker, vilka med anlitande av detta anslag inköpts av arbetsmarknadsstyrelsen. I Strängnäs utnyttjas därjämte en Sundby sjukhus tillhörig större ekonomibyggnad, tidigare använd som fårstall. Flyktingbarackerna var betydligt använda redan vid nämndens övertagande av desamma och är nu i trängande behov av översyn. Förråden i Växjö och Östersund bör därjämte iordningställas så att vissa delar kan användas som varmförråd. Kostnaderna härför uppskattas till för förrådet i Växjö 7 000 kronor, varav 3 000 kronor för värmeinstallation, för förrådet i Strängnäs 15 000 kronor och för förrådet i Östersund 27 000 kronor, varav 9 090 kronor för värmeinstallation. Den såsom fårstall tidigare använda byggnaden vid Sundby sjukhus kan på grund av bristande uppvärmningsmöjligheter endast användas som kallförråd. Då byggnaden i övrigt är i gott skick och synnerligen lämplig som förrådsbyggnad, bör densamma med hänsyn till det trängande behovet av ytterligare varmförråd förses med erforderliga värmeanordningar i bottenplanet. Kostnaderna härför beräknas till 45 000 kronor.

Förrådsbyggnaden vid S:t Olofs sjukhus i Visby har på grund av över-

belastning åsamkats en del golvskador m. m., vilkas reparation tillika med erforderlig utvändig målning kostnadsberäknats till 3 000 kronor.

Sammanlagt erfordras alltså för nu angivna ändamål (7 000 + 15 000 + 27 000 + 45 000 + 3 000) 97 000 kronor.

9) Behovet av förrådslokaler ökar med den undan för undan stegrade materieluppbörden. Betydande förrådsutrymmen har kostnadsfritt ställts till förfogande av landstingen. Nämnden förhyr därjämte förrådslokaler till en årskostnad av tillhoppa i runt tal 81 000 kronor. Tillgängliga lokaler tillgodoser emellertid endast behovet för den materiel, som inköpts för medel, anvisade t. o. m. budgetåret 1954/55. För den vårdplatsutrustning, vartill medel anvisats för innevarande budgetår, liksom för den sanitets-tekniska utrustningen samt den för krigsblodgivar- och vätskecentralerna avsedda utrustningen måste ytterligare förrådsutrymmen anskaffas. Stora svårigheter föreligger f. n. att i allmänna marknaden hyra lagerlokaler och i den mån sådana utbjudes uppgår hyrorna ofta till 20 kronor per kvadratmeter och däröver. Behov föreligger av ytterligare två centralförråd, förlagda det ena till norra delen av Älvsborgs län och det andra till nedre Norrland. Då verkställda undersökningar utvisat, att några till centralförråd lämpade utrymmen i dessa trakter f. n. icke står att hyra, måste för ändamålet anskaffas särskilda byggnader. Dessa bör hålla en effektiv lageryta om vardera 1 200 kvadratmeter. Kostnaderna för en dylik byggnad beräknas av byggnadsstyrelsen uppgå till ca 320 000 kronor. Enligt preliminära uppgifter från landstingsförvaltningarna i Älvsborgs och Västerbottens län torde markupplåtelse för ändamålet icke stöta på svårigheter. För nästa budgetår bör därför till inköp m. m. av förrådsbyggnader beräknas ett belopp av 640 000 kronor. Kostnaderna för markhyror torde böra bestridas från förslagsanslaget till Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.

Yttrande

Statskontoret anser, att medelsanvisningen för anskaffande av utrustning för operations- och vårdavdelningar vid beredskapssjukhusen bör begränsas till samma belopp, som beräknats för innevarande budgetår, eller 3 425 000 kronor. Då skäl för att ytterligare påskynda anskaffningen av kontamineringsmätare ej anförts, bör för detta ändamål anvisas oförändrat belopp, 75 000 kronor. Med hänsyn till att det nämnden lämnade bemyndigandet att för 225 000 kronor inköpa vissa avläsningsinstrument anses kunna utnyttjas under nästa budgetår, torde medel nu böra anvisas för ändamålet. För anskaffande av radiologiska mätinstrument bör sålunda beräknas inalles (75 000 + 225 000) 300 000 kronor. Medelsbehovet för reparation av en del centralförråd jämte installation av värmeanordningar samt för nybyggnad av två sådana förråd undandraget sig statskontorets bedömande.

Departementschefen

Enligt av Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1954 fastställda planer skall beredskapssjukhusorganisationen omfatta 112 373 i stället för tidigare 109 260 vårdplatser. Härutöver har Kungl. Maj:t bemyndigat medicinalstyrelsen (dess sjukvårdsberedskapsnämnd) att inom ramen för ett vårdplatsantal av högst 115 000 verkställa vissa ändringar i lokalplanen. Beträffande höjningen av platsantalet till 112 373 förutsattes dock, att härigenom någon utökning av antalet platser utan erforderlig sjukvårdsutrustning icke finge uppkomma och att av det överskjutande antalet vårdplatser intill 115 000 vid varje tidpunkt minst hälften vore redan i fred försedda med sådan utrustning.

Inom ramen för av riksdagen hittills anvisade medel kan utrustning till beredskapssjukhusen anskaffas för omkring 98 400 vårdplatser. Enligt hittills verkställd preliminär lokalplanläggning kan utrustning beräknas behöva anskaffas till i runt tal 110 000 av förenämnda antal om 112 373 vårdplatser. I enlighet härmed skulle sålunda återstå (110 000 — 98 400) 11 600 vårdplatser, för vilkas utrustning medel icke finnes tillgängliga. Då materielkostnaden per vårdplats numera kan uppskattas till 835 mot tidigare 844 kronor, skulle medelsbehovet för att täcka den återstående materielbristen uppgå till $(11\,600 \times 835)$ 9 686 000 kronor. Det måste anses angeläget, att denna brist fylls under de närmaste åren. I rådande läge och vid en avvägning i förhållande till de andra angelägna utgiftsändamål, som enligt vad som framgår av det följande måste tillgodoses från detta anslag, anser jag mig dock endast kunna tillstyrka, att av sistnämnda belopp för nästa budgetår anvisas 2 228 000 kronor. Då en medelsanvisning av denna storleksordning skulle möjliggöra en materielanskaffning för något mer än 2 600 vårdplatser, skulle härigenom sammanlagt omkring $(98\,400 + 2\,600)$ 101 000 platser kunna bli fullt utrustade.

Av den beräknade totalkostnaden, 2 500 000 kronor, för anskaffning av sanitetsteknisk utrustning till vissa för användning såsom beredskapssjukhus avsedda lokaler har under budgetåren 1954/55 och 1955/56 anvisats tillhoppa 1 250 000 kronor. I likhet med sjukvårdsberedskapsnämnden anser jag, att det resterande medelsbehovet för detta ändamål bör täckas under de båda närmaste budgetåren. För budgetåret 1956/57 bör alltså anvisas 625 000 kronor.

Det återstående medelsbehovet för anskaffande av utrustning till de provisoriska förlossningshemmen uppgår till 450 000 kronor. Då såsom sjukvårdsberedskapsnämnden föreslagit även detta behov bör täckas under de båda närmast följande budgetåren, förordar jag, att för budgetåret 1956/57 anvisas ett belopp om 225 000 kronor.

För anskaffning av mätinstrument för användning vid behandling av skador till följd av radiologisk krigföring har för innevarande budgetår anvisats 75 000 kronor, avseende s. k. kontamineringsmätare, varjämte

nämnden bemyndigats att inom ramen för ett belopp av 225 000 kronor utlägga beställningar på vissa avläsningsinstrument. Då dessa instrument torde komma att levereras under nästa budgetår, bör medel för ändamålet nu anvisas. Totalkostnaden för anskaffande av kontamineringsmätare har beräknats till 206 000 kronor och det återstående medelsbehovet uppgår sålunda till (206 000 — 75 000) 131 000 kronor. Jag förordar, att för detta ändamål för nästa budgetår anvisas oförändrat belopp, 75 000 kronor.

Medelsbehovet för utbyggnad av krigsblodgivarorganisationen har för en första etapp avseende 30 av planerade 60 blodgivningscentraler beräknats till 1 500 000 kronor, varav för innevarande budgetår anvisats 750 000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av en tillfredsställande beredskap på detta område anser jag mig böra förorda, att återstående del av nämnda medelsbehov eller 750 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

För att säkerställa tillgången till infusionslösningar av olika slag har fr. o. m. innevarande budgetår medel anvisats för att påbörja uppbyggnaden av en särskild krigsproduktionsorganisation. Då utrustningskostnaderna för ändamålet beräknats till sammanlagt 661 000 kronor och för innevarande budgetår anvisats 200 000 kronor, uppgår det återstående medelsbehovet sålunda till 461 000 kronor. Jag förordar, att för budgetåret 1956/57 i enlighet med nämndens förslag anvisas ett belopp av 200 000 kronor.

Vissa av nämndens centralförråd är numera i trängande behov av reparation och översyn, varjämte i några förråd värmeanordningar bör installeras för att tillgodose det växande behovet av varmförråd. Jag förordar, att för dessa ändamål anvisas av nämnden föreslaget belopp, 97 000 kronor.

Enligt vad nämnden framhållit tillgodoser tillgängliga förrådslokaler endast behovet för den materiel, som inköpts för medel, anvisade t. o. m. budgetåret 1954/55. I likhet med nämnden anser jag därför nödvändigt, att ytterligare förrådslokaler anskaffas. Även om vissa svårigheter synes föreligga att hyra sådana lokaler, bör dock denna utväg i första hand komma i fråga. Jag är därför icke beredd att nu tillstyrka, att medel anvisas för inköp av mer än en förrådsbyggnad. För ändamålet torde böra upptagas av byggnadsstyrelsen beräknat belopp, 320 000 kronor. Ifrågakommande markhyra torde böra bestridas från förslagsanslaget till förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.

Slutligen vill jag i detta sammanhang anmäla, att nämnden i skrivelser den 6 december 1954 och den 18 november 1955 hemställt om anvisande av medel dels för anordnande av särskilda kurser för krigsmedicinsk utbildning av vissa läkare, dels ock för utgivande av en krigsmedicinsk handbok, avsedd såsom litteraturunderlag vid kursverksamheten och som uppslagsbok vid den medicinska verksamheten i krig. I sistnämnda skrivelse framhålles, att om nämnden under senare delen av innevarande budgetår kan förbereda utgivandet av den krigsmedicinska handboken, densamma

torde kunna föreligga färdig för distribution under sommaren 1957. Kursverksamheten skulle i sådant fall lämpligen kunna börja under hösten samma år. Tryckningskostnaderna beräknas för en upplaga om 15 000 exemplar till omkring 35 000 kronor och författararvodena till ca 20 000 kronor eller tillhopa 55 000 kronor. Kostnaden per exemplar skulle i så fall utgöra 3 kronor 67 öre.

För egen del vill jag framhålla, att det givetvis är angeläget att i krig eller vid beredskapstillstånd tjänstepliktig medicinalpersonal, framförallt vissa läkare, kan erhålla lämplig utbildning för sin speciella verksamhet. Då utgivandet av den föreslagna handboken är en av förutsättningarna för en sådan utbildning, anser jag mig böra förorda, att medel nu anvisas för detta ändamål. Nämndens beräkning av medelsbehovet för ändamålet, 55 000 kronor, torde i huvudsak kunna godtagas. Det synes dock böra ytterligare undersökas om icke en viss reduktion av upplagans storlek är möjlig att genomföra. Frågan om anvisande av medel för kursverksamheten bör senare upptagas till prövning.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget för nästa budgetår behöva uppföras med (2 228 000 + 625 000 + 225 000 + 225 000 + 75 000 + 750 000 + 200 000 + 97 000 + 320 000 + 55 000) 4 800 000 kronor. I jämförelse med medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär förslagen en minskning av anslaget med 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 4 800 000 kronor.

[10] 7. Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	340 000	1 013
1953/54	—	66 839
1954/55	22 000	7 734
1955/56 (statsliggaren s. 972)	26 000	
1956/57 (förslag)	12 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget nedräknas med 14 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 286 414 kronor. Reservationen är genom redan träffade leveransavtal samt slutplanerade sådana avtal bunden till hela sitt belopp.

Kostnaden för inköp av s. k. gasolbrännare för de sex humanbakteriologiska laboratorier, som avses att vid beredskaps- eller krigstillstånd förläggas till annan ort än fredsförläggingsplatsen, har av nämnden beräknats till inalles 60 000 kronor. Av detta belopp har för budgetåren 1954/55 och 1955/56 anvisats tillhoppa 48 000 kronor, avsett att täcka ifrågavarande materielkostnad för fyra av dessa laboratorier. För nästa budgetår bör sålunda anvisas 12 000 kronor för anskaffande av erforderlig värmemateriel för de båda övriga laboratorierna.

Yttrande

Statskontoret anser nämndens förslag rörande förevarande anslag ej giva anledning till erinran.

Departementschefen

För att slutföra den under budgetåren 1954/55 och 1955/56 påbörjade anskaffningen av viss värmemateriel till sådana laboratorier, som vid beredskaps- eller krigstillstånd kommer att evakueras, bör i enlighet med sjukvårdsberedskapsnämndens förslag för nästa budgetår anvisas 12 000 kronor. Förslaget innebär en minskning i förhållande till för innevarande budgetår anvisade medel med 14 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (26 000 — 14 000) 12 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffande av viss laborieutrustning m. m.*
för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av
12 000 kronor.

[11] 8. *Sinnessjuknämnden: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	60 000	23 107
1954/55	28 000	22 259
1955/56 (statsliggaren s. 972)	23 000	
1956/57 (förslag)	24 000	

Yrkande

Sinnessjuknämnden (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppräknas med 1 500 kronor.

Omräkning

	Ökning
1. Löneklassuppflyttning av kanslibiträdet	650
2. Höjning av rörligt tillägg	710
3. Avrundning	140
	1 500

Motiv

Såsom sinnessjuknämnden i de senaste årens anslagsäskanden framhållit, har i samband med att lokala utskrivningsnämnder fr. o. m. den 1 januari 1953 inrättats vid samtliga större sinnessjukhus en nedgång i sinnessjuknämndens arbetsbörda gjort sig gällande. Till följd härav har avlöningsanslaget sedan budgetåret 1953/54 nedräknats från 60 000 till 23 000 kronor för innevarande budgetår. Sinnessjuknämndens arbetsbörda har under åren 1953—1954 samt första delen av kalenderåret 1955 hållit sig konstant. Givetvis föreligger allt fortfarande svårigheter att på förhand bedöma den framtida utvecklingen i detta avseende. Med hänsyn till sålunda rådande ovisshet har nämnden ansett sig böra föreslå oförändrad anslagstilldelning med allenast de mindre justeringar, som betingats av ändrade grundlönebelopp och medgiven förhöjning av rörligt tillägg.

Departementschefen

Enligt lag den 21 december 1949, vars giltighetstid enligt beslut vid 1955 års riksdag (jfr prop. nr 38/1955) förlängts t. o. m. 1956 års utgång, kan lokala utskrivningsnämnder inrättas vid sinnessjukhusen. Sådana nämnder har fr. o. m. den 1 januari 1953 inrättats vid samtliga större sinnessjukhus, vilket medfört en lättnad i den centrala nämndens arbetsbörda. Denna lättnad, som för budgetåren 1954/55 och 1955/56 föranlett kraftiga nedskärningar av nämndens avlöningsanslag, har visat sig vara bestående i det att arbetsbördan under åren 1953—1955 hållit sig i stort sett konstant. Med hänsyn härtill har jag icke funnit anledning till erinran mot nämndens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Anslaget bör alltså uppräknas till (23 000 + 1 500) 24 500 kronor, vilket belopp dock torde kunna avrundas nedåt till 24 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang erinra om att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 maj 1955 hos sinnessjuknämnden anställd biträdespersonal, i den mån dess arbetskraft icke tages i anspråk av nämnden, skall stå till medicinalstyrelsens förfogande. Jag förutsätter vidare, att det liksom f. n. bör få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av ytterligare erfarenheter rörande nämndens arbetsbörda avgöra omfattningen av sekreterarens arbetstid m. m.

I enlighet med det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman 8 500 (+ 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 13 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal oförändrat 800 kronor samt rörligt tillägg 1 700 (+ 500) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (8 500 + 13 000 + 800 + 1 700) 24 000 (+ 1 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	8 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	13 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 700

Summa kronor 24 000;

b) till *Sinnessjuknämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

[12] 9. *Sinnessjuknämnden*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	5 300	5 985
1953/54	7 400	1 987
1954/55	6 400	1 329
1955/56 (statsliggaren s. 973)	5 000	
1956/57 (förslag)	4 000	

Yrkande

Sinnessjuknämnden (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget nedräknas med 1 000 kronor.

Motiv

Det är alltjämt svårt att förutse, på vilket sätt inrättandet av lokala utskrivningsnämnder kommer att påverka omfattningen av den centrala nämndens resor. Belastningen på anslagsposten till reseersättningar, som för innevarande budgetår är upptagen till 3 600 kronor, uppgick emellertid under budgetåret 1954/55 till endast 110 kronor. *Sinnessjuknämnden* föreslår därför en nedräkning av denna anslagspost med förslagsvis 1 000 kronor till 2 600 kronor. Omkostnadsanslaget i dess helhet bör vid bifall härtill uppföras med ett till 4 000 kronor reducerat belopp.

Departementschefen

De låga belastningssiffrorna på anslagsposten till reseersättningar för budgetåren 1953/54 och 1954/55, 898 resp. 110 kronor, synes närmast tyda på möjligheten av en ytterligare icke oväsentlig nedräkning av posten utöver vad *sinnessjuknämnden* föreslagit. Såsom nämnden framhållit är det emellertid alltjämt svårt att förutse, på vilket sätt de lokala utskrivningsnämndernas verksamhet kommer att påverka omfattningen av den centrala nämndens resor. Med hänsyn härtill och då det måste anses angeläget, att

nämnden i samband med prövningen av vissa ärenden besöker de olika sinnessjukhusen, anser jag mig böra förordna, att anslagsposten i fråga i enlighet med nämndens förslag redräknas med endast 1 000 till 2 600 kronor. Anslaget bör alltså minskas med samma belopp och sålunda uppföras med (5 000 — 1 000) 4 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sinnessjuknämnden: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 kronor.

[13] 10. Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 140 000	2 617 366
1954/55	2 213 000	2 622 141
1955/56 (statsliggaren s. 974)	2 423 000	
1956/57 (förslag)	3 333 000	

Yrkande

Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium (skr. 30/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 1 012 000 kronor.

		Ökn. el. minskn.
1. Vissa personalförstärkningar		
a) <i>Diagnostiska avdelningen</i>		
1 laboratorieläkare (för ny mykologisektion) Ce 29	+	21 756
1 laboratoriebiträde (för ny mykologisektion) Ce 13	+	10 224
b) <i>Serologiska avdelningen</i>		
1 preparator (för serumrening m. m.) Ce 14	+	10 560
1 institutionsvaktmästare (för ympämnesektionen) Ce 12	+	9 864
1 institutionsvaktmästare (för anaerobsektionen) Ce 12	+	9 864
c) <i>Kemiska laboratoriet</i>		
1 förste laboratoriebiträde Ce 15	+	10 968
d) <i>Ekonomiavdelningen</i>		
1 hantverkare (för snickerisektionen) Ce 12	+	9 864
1 reparatör (för mekaniska verkstaden) Ce 11	+	9 516
1 biträde (för packrummet vid kameralsektionen) Ce 6	+	7 416
	+	100 032
2. Personal för framställning av poliovaccin		
a) <i>Virusavdelningen</i>		
1 läkare, arvode	+	28 800
3 laboratorieläkare/assistenter Cg 23—29 (27)	+	59 220
1 laboratorieassistent Cg 17	+	11 796
2 förste laboratoriebiträden Cg 15	+	21 936
1 preparator Cg 14	+	10 560
3 laboratoriebiträden, högst Cg 13	+	30 672
3 Institutionsvaktmästare Cg 12	+	29 592
6 laboratoriebiträden Cg 11	+	57 096
4 stallbiträden Cg 10	+	36 432
1 skriv/kontorsbiträde Cg 4—8 (8)	+	8 304
6 förste biträden Cg 8	+	49 824
11 biträden, högst Cg 6	+	81 576

	Ökn. el. minskn.
b) <i>Ekonomiavdelningen</i>	
1 laboratorieingenjör Cg 31	+ 23 748
1 instrumentmakare Cg 16	+ 11 376
1 bilförare Cg 10	+ 9 108
1 skriv/kontorsbiträde Cg 4—8 (8)	+ 8 304
1 biträde Cg 6	+ 7 416
	+ 485 760
3. Förändringar av tjänster	
a) <i>Diagnostiska avdelningen</i>	
1 laborator Ce 31 i st. f. Cg 31	—
1 preparator Ce 14 i st. f. institutionsvaktmästare Ce 12	+ 696
1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. skriv/kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	+ 1 212
2 förste biträden Ce 8 i st. f. 2 laboratoriebiträden Cg 9	— 768
b) <i>Virusavdelningen</i>	
1 institutionsvaktmästare Ce 12 i st. f. laboratoriebiträde Ce 11	+ 348
1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. Cg 11	—
c) <i>Epidemiologiska avdelningen</i>	
1 preparator Ce 14 i st. f. Cg 14	—
1 laboratoriebiträde Ce 13 i st. f. Cg 13	—
2 laboratoriebiträden Ce 11 i st. f. Cg 11	—
1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. Cg 11	—
d) <i>Kemiska laboratoriet</i>	
1 förste laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. laboratoriebiträde Ce 11	+ 1 452
e) <i>Djurstallarna</i>	
Arvode till en veterinär	+ 360
1 tillsyningsman Ca 16 i st. f. preparator Ca 14	+ 816
1 djursjukvårdare Ce 12 i st. f. stallbiträde Cg 10	+ 756
f) <i>Ekonomiavdelningen, kameralsektionen</i>	
1 kansliskrivare Ca 15 i st. f. kontorist Ca 13	+ 744
1 materialförvaltare Ca 14 i st. f. förrådsförman Ca 12	+ 696
1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. expeditionsvakt Cg 10	+ 408
1 kontorsbiträde Ca 8 i st. f. 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål Cf 4—Ce 8	—
g) <i>Ekonomiavdelningen, tekniska sektionerna</i>	
1 verkmästare Ca 18 i st. f. preparator Ca 14	+ 1 692
1 instrumentmakare Ce 16 i st. f. reparatör Ce 13	+ 1 152
1 instrumentmakare Ce 14 i st. f. reparatör Ce 11	+ 1 044
1 snickeriförman Ce 14 i st. f. hantverkare Ce 12	+ 696
1 institutionsvaktmästare Ce 12 i st. f. vaktmästare Ce 10	+ 756
	+ 12 060
4. Vikariats- och övertidsersättningar	+ 82 160
5. Omräkning	
a) Arvoden till aspirantläkare	+ 1 200
b) Arvode till ett vetenskapligt biträde i biologi	+ 480
c) Rörligt tillägg	+ 305 000
d) Löneklassuppflyttningar och avrundning	+ 25 308
	+ 331 988
Motiv	+ 1 012 000

Allmänna synpunkter. Omfattningen av verksamheten är till mycket stor del beroende av faktorer utanför laboratoriets kontroll, och det är uppenbart att driftkostnader och inkomster till betydande del måste variera med

efterfrågan på dess tjänster och produkter. Under senare år har denna efterfrågan totalt sett utvisat en ständigt fortgående stegring, även bortsett från inverkan av sporadiskt uppträdande större epidemier. Sambandet mellan utgifter och intäkter under de tre senaste budgetåren framgår av följande tabell:

	1952/53	1953/54	1954/55
Utgifter för avlöningar	2 271 000	2 618 000	2 622 000
Utgifter för omkostnader	1 467 000	2 100 000	1 773 000
Summa utgifter	3 738 000	4 718 000	4 395 000
Intäkter	1 829 000	2 611 000	2 411 000
Utgiftstäckning	48,9 %	55,3 %	54,9 %

Frånräknas en engångsutgift om 99 000 kronor 1954/55 stiger utgiftstäckningen från 54,9 till 56,1 procent.

Laboratoriet fullgör även betydande prestationer utan ersättning. Värdet av de enligt gällande författningar avgiftsfritt utförda undersökningarna och levererade preparaten utgjorde budgetåret 1954/55 räknat efter taxepriiser 779 000 kronor. Omfattningen av dessa prestationer ökade med 13,6 procent från budgetåret 1953/54 till 1954/55. Härutöver har laboratoriet att producera och vidmakthålla lager av preparat för beredskapsändamål till ett genomsnittligt årligt värde av 802 000 kronor för utrustningsbehov och 394 000 kronor för ersättningsbehov. Vid frystorkning av vissa preparat torde dock kostnaderna för lagerhållningen så småningom kunna reduceras avsevärt genom förlängning av giltighetstiden från 2 à 4 år till 10 år eller mera. På grund av lagerhållningskostnadernas storlek ifrågasätter styrelsen, huruvida icke dessa årsvis borde debiteras dels de myndigheter, för vilkas räkning lagerhållning sker, dels ock anslagen till åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, till skyddskoppympning samt till skyddsympning mot difteri. Relationerna mellan de totala utgifterna för de två senaste budgetåren samt motsvarande intäkter vid en sådan debitering framgår av följande tabell (viss produktion och lagerhållning enligt prop. nr 130/1952 för beredskapen mot biologiska angrepp har dock icke medräknats):

	1953/54	1954/55
<i>Utgifter:</i>		
Avlöningar	2 618 000	2 622 000
Omkostnader	2 100 000	1 773 000
	4 718 000	4 395 000
<i>Intäkter:</i>		
Nu inflytande	2 611 000	2 411 000
Avgiftsfria undersökningar och preparat ..	686 000	779 000
Lagerhållning	802 000	802 000
	4 099 000	3 992 000
Differens	619 000	403 000

I detta sammanhang vill styrelsen beröra ett uttalande av statsutskottet i dess utlåtande nr 11/1955 beträffande möjligheten att uppföra icke-ordi-

narieposten obetecknad. Under hänvisning till vad tidigare anförts anser styrelsen, att det f. n. icke är möjligt att uppföra obetecknade anslag för laboratoriets drift. Även om mindre fluktuationer i arbetsbelastningen givetvis kan utjämnas och rymmas inom beräknade anslag, är det uppenbart, att större epidemier (t. ex. salmonellaepidemierna 1953) eller språngvis inträffad utveckling inom laboratoriets verksamhetsområde (t. ex. frågan om tillverkning av poliovaccin 1955) kräver omedelbara åtgärder med åtföljande, icke förutsedda kostnadsökningar. Såväl avlönings- som omkostnadsanslagen måste därför kunna överskridas, i varje fall efter Kungl. Maj:ts bemyndigande.

Vid uppgörandet av anslagsäskandena har styrelsen haft att följa framförda önskemål om stark återhållsamhet med statsutgifterna samt att taga särskild hänsyn till pågående utredning om produktionsfrågan. Styrelsen har därför beträffande de av utredningen direkt eller indirekt berörda avdelningarna icke framfört önskemål om sådan förstärkning av personal eller utrustning, som visserligen vore väl motiverad men som skulle binda eller försvåra det kommande omorganisations- och rationaliseringsarbetet. Framförda förslag motsvarar de minimikrav på anpassning efter arbetsuppgifternas art och kvantitet, som nu måste ställas för att arbetet skall kunna bedrivas — utan risk för berättigad kritik — under de närmaste åren, tills premisserna för den fortsatta verksamheten fastställts.

1 a) Den allt mer ökade terapin med antibiotika har under senare år givit ny aktualitet åt svampsjukdomarna, som påtagligt ökat i frekvens. Vid användning av antibiotika hålles — förutom sjukdomsalstrande bakterier — även den normala bakteriefloran tillbaka, vilket ger en god miljö för utveckling av svamparter. Laboratoriet måste kunna förfoga över sakkunskap inom mykologien, ett område som kräver långvarig erfarenhet och speciell vetenskaplig inriktning. Sedan juni månad 1955 har en mykolog varit anställd på deltid med anlitande av anslaget för vetenskapligt biträde i biologi. Detta har emellertid visat sig klart otillräckligt. Det påbörjade arbetet med svampdiagnostik m. m. bör därför fullföljas på heltid, varvid mykologen som medhjälpare behöver ett kvalificerat laboratoriebiträde.

Arvodet till vetenskapligt biträde i biologi bör utnyttjas för att erhålla tillgång till en specialist på antibiotikaområdet, där laboratoriets allt mer växande rutinuppgifter f. n. skötes som biuppgifter av laboratorieläkare utan erforderlig speciell sakkunskap. I denna fråga har tre av styrelsens ledamöter anmält avvikande mening, innebärande att förslag om ytterligare en laboratorieläkare och ett laboratoriebiträde för detta arbete borde ha framlagts.

1 b) Under de mer än fem år laboratoriets verksamhet berörts av utredningar har ingen personalförstärkning medgivits vid serologiska avdelningen, som omhänderhar laboratoriets produktion. För att avdelningen

skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter under de tre till fem år innan en omorganisation kan genomföras, måste personal och teknisk utrustning anpassas efter den ökade arbetsbelastningen.

Under vakans på laboratorstjänsten vid förutvarande försvarsmedicinska sektionen (numera ingående i epidemiologiska avdelningen) har arbetet där icke haft normal omfattning. Sedan snart två år har därför sektionens preparator praktiskt taget helt utnyttjats inom serologiska avdelningen. Vid avdelningen anskaffades våren 1955 viss komplicerad apparatur för serumrening, som ställer stora krav på kompetent skötsel. Då viss tid beräknas åtgå för att bygga upp den epidemiologiska avdelningen, torde dess preparator även innevarande budgetår kunna utnyttjas för serologiska avdelningen. Senast den 1 juli 1956 måste emellertid en ny preparatorstjänst inrättas.

Vid ympämnets- och anaerobsektionerna har arbetsbelastningen ökat avsevärt på grund av stegrade produktionsanspråk utifrån. Samtidigt kan genom övergång till primärodling i större volymenheter vissa arbetsuppgifter icke längre skötas av kvinnlig personal. Vardera sektionen måste därför förstärkas med en institutionsvaktmästare för tyngre laboratoriearbete.

1 c) Personalen på det kemiska laboratoriet, vilket fungerar som gemensam serviceavdelning för hela laboratoriet med såväl högkvalificerade som mera rutinmässiga arbetsuppgifter, består f. n. av en avdelningsföreståndare (Ce 33), en laborator (Ca 31), ett laboratoriebiträde (Ce 11) och ett förste biträde (Ce 8). Enär de båda högskoleutbildade kemisterna icke bör utnyttjas för mera rutinmässiga göromål, bör var och en ha tillgång till en medhjälpare med goda kvalifikationer. För att kunna förvärva och behålla arbetskraft med erforderlig kemisk grundutbildning, närmast motsvarande en läroverksingenjör, måste för ändamålet inrättas en tjänst som förste laboratoriebiträde.

1 d) Den slutliga dimensioneringen och organisationen av ekonomiavdelningens tekniska sektioner måste göras beroende av produktionsfrågans lösning. Ett sedan flera år uppdämt behov av kapacitetsökning skapar emellertid nästan dagligen arbetsavbrott och fördröjningar vid övriga avdelningar. Reparationer och ändringar blir ofta fördröjda i månadstal och uppslag till rationella nykonstruktioner finnes obearbetade sedan år. Den specialbetonade tekniska utrustningen och även laboratoriets lokala belägenhet försvårar och fördyrar anlitan av utomstående verkstäder. Nämnda sektioner kan över huvud taget icke lösa sina arbetsuppgifter någorlunda tillfredsställande under de närmaste åren utan personalförstärkning.

Arbetsbelastningen i packrummet (uppackning, distribution och expedition m. m. av post, diagnostiska prov, provtagningskärl och preparat) har stigit i takt med den ökade verksamheten, och redan nu beräknas övertidsersättningar uppgå till oekonomiska proportioner. Med den föreslagna

förstärkningen torde det även bli möjligt att ombesörja regelbundna interna budronder.

2 a) Utrednings- och försöksarbeten samt övriga förberedelser för framställning av polioympämne pågår enligt den av styrelsen framlagda plan, som legat till grund för Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1955 om personalförstärkning m. m. Innan ytterligare erfarenhet vunnits, kan verksamhetens kommande omfattning ej beräknas i detalj. För bedömningen härav är det också av vikt att avvakta resultaten av vissa internationella överläggningar under hösten 1955 rörande säkerhetsföreskrifter för preparatet och allmänna rekommendationer för ympningarnas genomförande. Av Kungl. Maj:t hittills medgivna personalförstärkningar och ökade anslag för omkostnader bör därför intagas i laboratoriets budget. På grund av svårigheten att bedöma verksamhetens fortsatta omfattning bör därvid en läkartjänst vara förenad med arvode och för innehavaren i tillämpliga delar gälla vad som för befattning i lönegrad Cg 37 är föreskrivet beträffande semester, tjänstledighet, beräkning och utbetalning av kontanta löneförhöjningar samt övriga tjänster upptagas som extra. Styrelsen följer utvecklingen på detta område med största uppmärksamhet och kommer att vidtaga de kostnadsbegränsande åtgärder, som kan visa sig möjliga.

2 b) I statens sakrevisions yttrande över laboratoriets framställning om personal för poliovaccinberedningen framhölls, att laboratoriet omedelbart torde få trängande behov av tekniskt skolad personal för de nya lokalernas detaljplanering, anskaffning och i viss utsträckning nykonstruktion av apparatur, m. m. Med uppskjutande av anställningen av viss annan personal har redan från den 1 juli 1955 anställts en civilingenjör mot arvode motsvarande löneklass 31 för att biträda med angivna arbetsuppgifter. Då man redan nu kan förutse, att poliovaccinberedningen icke kan få sin definitiva lösning förrän om ett par år, är det nödvändigt att fr. o. m. nästa budgetår inrätta en laboratorieingenjörstjänst i Cg 31. I den mån uppgifterna i samband med poliovaccinet kan komma att minska, bör han biträda övriga avdelningar med konstruktionsarbeten och teknisk rådgivning, bl. a. för utrustning av virusbyggnaden. Kungl. Maj:ts medgivande att av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar disponera högst 3 000 kronor för anlåtande av teknisk konsult åt den serologiska avdelningen torde därvid kunna upphävas. Instrumentmakaren, som genom beslut den 3 juni 1955 placerats i Cg 14, bör uppflyttas till Cg 16 [jfr 1 d) och 3 g)].

3 a) Den 1 juli 1952 tillkom en befattning i Cg 31 för tillverkning av vissa bakteriologiska preparat, huvudsakligen diagnostiska antigen och sera, avsedda för beredskapsändamål. På grund av preparatens begränsade hållbarhet och nödvändigheten att komplettera lagren alltefter utvecklingen på området, måste laboratoriet kontinuerligt förfoga över en befattning för ändamålet. Vidare erfordras för definitiv typbestämning av salmonella-

bakterier fortlöpande tillgång till en kvalificerad person. Laboratorstjänsten bör därför överföras till Ce 31.

För skötseln av de till avdelningen hörande smådjurshusen finnes tre institutionsvaktmästare och fyra stallbiträden (i 12 resp. 10 lönegraden). En av institutionsvaktmästarna fungerar direkt under avdelningsföreståndaren som förman för den övriga djurpersonalen, biträder vid ympningar och obduktioner av försöksdjur samt utför själv vissa preparativa arbeten. Såväl förmanskapet som arten av övriga arbetsuppgifter motiverar var för sig en placering i lönegrad 14.

Avdelningsföreståndarens handsekreterare gör bl. a. utskrifter av vetenskaplig text, delvis på främmande språk, svarar för avdelningens personalredovisning samt fungerar som dess registrator. Arbetsuppgifterna torde motivera en placering i lönegrad 11.

För att rationalisera laboratoriarbetet bör vissa uppgifter överföras från laboratoriebiträden till biträdespersonal, som visar särskild duglighet och lämplighet. Två laboratoriebiträdestjänster i Cg 9 bör därför utbytas mot två befattningar som förste biträden i Ce 8.

3 b) En laboratoriebiträdestjänst i Ce 11, som tillkom den 1 juli 1954 för biträde vid djurförsök och äggympningar samt för vissa preparationer men som erhöll en inadekvat benämning, bör utbytas mot en institutionsvaktmästarbefattning.

Då avdelningsföreståndarens behov av handsekreterare, ett kanslibitråde i Cg 11, är för framtiden bestående, bör tjänsten göras extra ordinarie.

3 c) Med hänsyn till såväl avdelningens arbetsområde och vikten av dess arbetsuppgifter som hittills vunna erfarenheter har man anledning förutsetta att preparators- och laboratoriebiträdestjänsterna motsvarar ett minimibehov för framtiden. Detta gäller även kanslibiträdet, när registreringen och bearbetningen av uppgifter om epidemiska sjukdomsfall liksom funktionen som statsepidemiologens handsekreterare utgör kvarstående arbetsuppgifter. Befattningshavarna bör därför beredas extra ordinarie anställning.

3 d) Av skäl som anförts under 1 c) bör en laboratoriebiträdestjänst i Ce 11 utbytas mot en befattning som förste laboratoriebiträde i Ce 15.

3 e) F. n. utgår ett årsarvode om 3 600 kronor till en deltidsanställd veterinär. Laboratoriet måste även i fortsättningen ha tillgång till veterinär i samma utsträckning. Trots att arbetsuppgiften måste betecknas som bisyssla, bör arvodet därför uppräknas i proportion till år 1955 genomförda löneförbättringar.

Preparatorn i Ca 14 vid serologiska avdelningen svarar självständigt för utförandet av immunisering och blodavtappning å större djur, en arbetsuppgift som tidigare ålegat läkarpersonal, samt är dessutom tillsyningsman över djurstallar och gård. I sistnämnda egenskap är han närmast underställd veterinären. Under preparatorn lyder 12 befattningshavare i 5—12

lönegraderna. Nuvarande lönegradsplacering står icke i rimligt förhållande till arbetsuppgifter och ansvar och benämningen preparator är inadekvat. Befattningen bör placeras i Ca 16 och benämnas tillsyningsman.

En befattningshavare bör ha som uppgift att bl. a. biträda veterinären vid behandling av sjukdomar och skador hos djuren, svara för dessas skötsel under veterinärens frånvaro samt utföra regelbunden desinfektion av stallarna. Stallbiträdestjänsten bör därför utbytas mot en befattning som djursjukvårdare i Ce 12.

3 f) Kontoristen är som förman för serumexpeditionen arbetsledare för en förste expeditionsvakt, ett kanslibitråde, två å tre kontorsbiträden och tre biträden. Expeditionen svarar för distributionen av praktiskt taget hela landets behov av humanbakteriologiska preparat, för kontroll av lagringstillståndet och för inköp av utländska preparat samt fungerar som laboratoriets registrator.

Laboratoriets centralförråd, omfattande över 1 000 kontinuerligt förrådshållna artiklar med ett genomsnittligt värde av omkring 250 000 kronor, handhas av en förrådsförman i Ca 12 med hjälp av en, tidvis två vaktmästare. Förrådsförmannen har även pålagts ansvaret för mottagning, kontroll och distribution av ankommande, icke förrådshållna artiklar och svarar därför för den primära kontrollen av varor till ett värde av omkring $\frac{3}{4}$ miljon kronor per år. Vidare avses att till centralförrådet överföra vissa förråd, som hittills icke stått under personligt ansvarig kontroll.

Expeditionsvakten i Cg 10 handhar den löpande utgiftsbokföringen. Tjänsten bör ändras i överensstämmelse härmed. Då samtidigt den beslutade kostnadsbokföringen kommer att ställa stora krav på kunnighet och självständigt omdöme, bör befattningen upptagas som kanslibiträdets tjänst i Ce 11.

3 g) Under byrådirektören svarar en ingenjör (Ce 27) för samtliga tekniska sektioner, och under ingenjören ledes verkstadssektionerna m. m. av en maskinmästare i Ca 18. På motsvarande sätt ansvarar en preparator i Ca 14 under ingenjören för övriga tekniska sektioner (substratsektion, påfyllningssektion och centraldisk). Preparatorn har den direkta arbetsledningen för 43 befattningshavare och svarar själv för substratberedning m. m. Då befattningen icke motsvarar rimliga krav på paritet mellan tjänst och faktiska arbetsuppgifter och tjänstebenenämningen är missvisande, bör den placeras i lönegrad 18 såsom verkmästare.

Två reparatörs- och en hantverkarbefattning bör utbytas mot tjänster som instrumentmakare resp. snickeriförman för att man skall kunna skaffa — och framför allt behålla — verkstadspersonal med nödvändig yrkeskunskap och kännedom om laboratoriets mycket speciella tekniska utrustning.

På grund av ökad arbetsbelastning måste en vaktmästare i 10 lönegraden på substratsektionen utnyttjas för samma arbete som de till sektionen hörande tre institutionsvaktmästarna.

Yttranden

Statens sakrevision har tagit uppgifterna angående laboratoriets allmänna ekonomiska förhållanden till utgångspunkt för en grov överslagsberäkning av statsverkets totala kostnader för laboratoriet och det totala värdet av dess prestationer budgetåren 1954/55 och 1956/57 efter de principer, som tidigare tillämpats av sakrevisionen i fråga om olika myndigheters taxerättning. Värdet av de avgiftsfria prestationerna har upptagits efter de av laboratoriet angivna grunderna, d. v. s. efter taxepriiser. Samtliga poster, utom beräknade 802 000 kronor för lagerhållning av vissa utrustningsbehov, har för budgetåret 1956/57 antagits överstiga motsvarande poster för budgetåret 1954/55 med fem procent. Enligt föreliggande planer skulle under tiden 1 juli 1956—april 1957 tillverkas 2,4 milj. ml polioympämne med en framställningskostnad av 55 öre per ml, inberäknat bl. a. pensioneringskostnader och avskrivning på fem år av den nya poliobyggnaden och för poliovaccintillverkningen särskilt anskaffade inventarier. Det nuvarande amerikanska priset är enligt uppgift 1 dollar per ml. Frågorna i vilken utsträckning poliovaccin kan komma att tillhandahållas utan kostnad för den enskilde, och om vaccinets taxepreis, står öppna. Sakrevisionen anser det emellertid rimligt antaga, att laboratoriet budgetåret 1956/57 kommer att antingen sälja eller avgiftsfritt tillhandahålla en vaccinn mängd, vars värde med hänsyn till prisläget utomlands icke kommer att understiga 2 milj. kronor. Utgiftstäckningen stiger med dessa utgångspunkter från 78,8 procent budgetåret 1954/55 till 93,5 procent 1956/57, ett resultat, som får anses tillfredsställande.

Tanken att laboratoriet för sina nuvarande avgiftsfria prestationer borde tillgodoföras betalning från olika anslag å statsbudgeten, så att de inflytande inkomsterna komme att visa det verkliga totala värdet av dess prestationer, står i viss överensstämmelse med de principer sakrevisionen tidigare hävdad i liknande sammanhang. Emellertid synes denna fråga böra upptagas till närmare ävervägande först vid den tidpunkt, då laboratoriets kostnadsbokföring upplagts och fungerat så länge, att det blivit möjligt att närmare fixera kostnaderna för olika prestationer.

Styrelsen har i sina anslagsäskanden framfört krav på omfattande personalförstärkningar och lönegradsupplyttningar av en rad tjänster. Sakrevisionen, som icke har att överväga i vad mån vid budgetavvägningen medel kan anvisas för att tillgodose de föreliggande önskemålen, vill mot bakgrunden av de erfarenheter sakrevisionen vunnit av verksamheten vid laboratoriet vitsorda behovet av de nya tjänsterna. Prövningen av lönegradsplaceringen av dessa tjänster liksom av angelägenheten av de föreslagna tjänsteförändringarna lär i huvudsak ankomma å andra remissmyndigheter. Revisionen vill emellertid ifrågasätta, om icke i vart fall en del av de nya tjänsterna, främst de föreslagna preparators- och hantverkarbefattningarna, tills vidare bör upptagas som extra.

Statskontoret finner det uppenbart, att i rådande budgetläge, då stark återhållsamhet med statsutgifterna är av nöden, beredningen av poliovaccin kan göra anspråk på förtursrätt, om säkerhet nu föreligger, att massframställning kan ske av ett effektivt ympämne. För att realisera detta synes även i övrigt angelägna önskemål inom laboratoriets verksamhetsområde böra få stå tillbaka.

Den för poliovaccinberedning föreslagna personalförstärkningen på virus-och ekonomiavdelningarna har, i den mån den överensstämmer med vad som redan medgivits av Kungl. Maj:t t. o. m. den 15 november 1955, ej givit statskontoret anledning till erinran. Inrättandet av den härutöver föreslagna tjänsten som laboratorieingenjör i Cg 31 vill statskontoret ej motsätta sig men ifrågasätter, om skäl föreligger för en placering i högre lönegrad än Cg 29. Ämbetsverket framhåller i detta sammanhang angelägenheten av att den med beredningen av poliovaccin sysselsatta personalen begränsas till vad som från tid till annan kan anses vara av behovet påkallat. Jämväl å flertalet andra avdelningar har laboratoriet hemställt om inrättande av nya tjänster. En förstärkning av personalen bör emellertid komma till stånd allenast, då så befinnes oundgängligen nödvändigt, vilket icke synes vara fallet beträffande laboratorieläkaren och laboratoriebiträdet på diagnostiska avdelningen. Behovet av sakkunskap inom mykologien synes tills vidare kunna tillgodoses genom anlitande av arvodet till ett vetenskapligt biträde i biologi. Statskontoret erinrar vidare, att det i anslagsäskandena för innevarande budgetår framlagda förslaget om inrättande av en hantverkartjänst å ekonomiavdelningens snickerisektion lämnades utan bifall. Enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat har laboratoriet med anlitande av tillgängliga medel redan anställt två befattningshavare å serologiska avdelningen, för vilka nu begärts inrättande av institutionsvaktmästartjänster.

Med hänsyn till pågående utredning rörande löneställningen för teknisk biträdespersonal å vetenskapliga institutioner har statskontoret ansett sig icke nu böra ingå i prövning av frågan om ändrad lönegradsplacering för personal, som är eller ifrågasatts skola hänföras till förste biträde, laboratoriebiträde, institutionsvaktmästare, preparator eller instrumentmakare.

Den föreslagna uppflyttningen av tjänsten som stallbiträde i Cg 10 till djursjukvårdare i 12 lönegraden kan statskontoret icke tillstyrka. Ej heller kan ämbetsverket biträda det ånyo framförda förslaget om uppflyttning av kontoristtjänsten vid serumexpeditionen till kansliskrivarebefattning. Där emot vill statskontoret icke motsätta sig, att den för arbetet med den löpande utgiftsbokföringen utnyttjade expeditionsvaktstjänsten ersättes med en kanslibiträdestjänst samt att en förrådsförmansbefattning i Ca 12 utbytes mot en materialförvaltartjänst i Ca 14. Uppflyttningen av hantverkaren i Ce 12 å ekonomiavdelningens snickerisektion till snickeriförman i Ce 14 finner statskontoret tveksam. Ämbetsverket ifrågasätter därjämte, om ej en place-

ring i 5 lönegraden kan vara tillfyllest för den såsom förstärkning av personalen i packrummet föreslagna biträdestjänsten. Frågan om en uppräknings av det till den deltidsanställda veterinären utgående arvudet bör prövas i annat sammanhang.

Statskontoret, som funnit sig icke kunna ingå i detaljprövning av förslagen om extraordinariesättning av ett flertal såväl redan befintliga som föreslagna nya befattningar, vill likväl icke motsätta sig en dylik anställningsform i sådana fall, där klart ådagalagts, att varaktigt behov av berörda tjänster föreligger. Då omfattningen av verksamheten till stor del är beroende av faktorer utanför laboratoriets kontroll bör stor försiktighet iakttagas vid inrättande av pensionsberättigande tjänster.

Såsom laboratoriet framhållit, synes möjligheter icke f. n. föreligga att upptaga posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal obetecknad. Posten torde sålunda alltjämt böra betecknas förslagsvis. För överskridande förutsattes Kungl. Maj:ts medgivande.

Laboratoriet har slutligen ifrågasatt, om ej de nuvarande avgiftsfria prestationerna, vilka representerar ett betydande värde, borde ersättas från olika anslag å riksstaten. I likhet med statens sakrevision anser statskontoret frågan härom böra upptagas till närmare övervägande först vid den tidpunkt, då det genom uppläggande av kostnadsbokföring blivit möjligt att fastställa laboratoriets utgifter för olika ändamål.

Statens lönenämnd har beträffande tjänsterna som laboratorieläkare i Ce 29 på dignostiska avdelningen samt hantverkare i Ce 12, reparatör i Ce 11 och biträde i Ce 6 på ekonomiavdelningen endast den erinran, att reparatörstjänsten synes böra placeras i 12 lönegraden.

Nämnden har icke något att invända mot förslaget att omändra en biträdestjänst i den reglerade befordringsgången till kanslibitradestjänst, en förrådsförmanstjänst i Ca 12 till tjänst som materialförvaltare i Ca 14 samt en tjänst som expeditionsvakt i 10 lönegraden till kanslibitradestjänst. Där emot anser nämnden, att tillräckliga skäl ej anförts för uppflyttning av ett stallbiträde i Cg 10 till djursjukvårdare i Ce 12 eller för ändring av en kontoristtjänst å ekonomiavdelningen till kansliskrivartjänst.

Mot uppflyttning av hantverkartjänsten i Ce 12 till snickeriförmanstjänst i Ce 14 har nämnden intet att erinra vid föreslagen organisation av snickeri-verkstaden.

Beträffande de för framställning av poliovaccin föreslagna tjänsterna har nämnden ej velat motsätta sig, att laboratorieingenjören placeras i lönegrad Cg 31.

Förslaget om höjning av arvudet till den deltidsanställda veterinären bör upptagas till prövning i samband med en allmän översyn av bisyssleavodena.

Institutionsvaktmästares, laboratoriebitradens, preparatorers och liknande tjänsters lönegradsplacering bör upptagas till prövning vid den översyn, som pågår inom civildepartementet.

Departementschefen

Såsom laboratoriets styrelse framhållit har den alltmer ökade terapin med antibiotika samtidigt medfört en påtagligt ökad frekvens av svampsjukdomar. Jag finner därför i likhet med styrelsen angeläget, att laboratoriet kan förfoga över sakkunskap på detta område. I avbidan på ytterligare erfarenheter rörande omfattningen av dessa speciella arbetsuppgifter anser jag mig dock endast kunna tillstyrka, att för anlitande av en deltidanställd läkare för angivna ändamål för nästa budgetår anvisas i runt tal 6 500 kronor. Det nuvarande arvode till ett vetenskapligt biträde i biologi, vilket arvode för innevarande budgetår tagits i anspråk för nämnda arbetsuppgifter, kan i så fall frigöras. Detta arvode bör då i första hand utnyttjas för att bereda laboratoriet tillgång till en specialist på det viktiga antibiotikaområdet, där laboratoriets alltmer växande arbetsuppgifter nu synes kräva en personalförstärkning.

Beträffande serologiska avdelningen tillstyrker jag på av styrelsen anförda skäl, att medel beräknas för anställande av en befattningshavare för serumrening m. fl. arbetsuppgifter. Tjänstebenämning och lönegradsplacering för denna befattning bör senare upptagas till prövning. Däremot anser jag mig icke kunna förorda, att särskilda medel anvisas för anställande å samma avdelning av två institutionsvaktmästare, närmast avsedda att ersätta två kvinnliga biträden. Jag vill därvid erinra om att laboratoriet med anlitande av tillgängliga medel redan under innevarande budgetår anställt dessa båda befattningshavare.

Av vad styrelsen anfört framgår vidare, att laboratoriets verkstadssektioner är underdimensionerade i förhållande till de redan nu omfattande och alltmer ökande arbetsuppgifterna. Jag anser mig därför böra förorda, att snickerisektionen förstärkes med en hantverkare och mekaniska verkstaden med en reparatör, båda i lönegrad Cg 12. Förstnämnda befattning är avsedd bl. a. för biträde vid tillverkningen av polioympämne.

Av laboratoriets styrelse i övrigt under vissa personalförstärkningar framförda förslag anser jag mig icke nu kunna tillstyrka.

Beträffande den för tillverkning av poliovaccin föreslagna personalförstärkningen vill jag erinra om att Kungl. Maj:t i propositionen nr 206 till 1955 års riksdag underställt riksdagens prövning fråga om anvisande av medel för bl. a. anställande av extra personal för denna tillverkning. Beträffande bakgrunden till och de närmare motiven för i detta sammanhang framförda förslag torde få hänvisas till denna proposition, vilken godtagits av riksdagen. Den av laboratoriets styrelse nu begärda personalförstärkningen innebär fortsatt medelsanvisning för att möjliggöra anställning även under nästa budgetår av de i anledning av nämnda proposition medgivna 48 befattningshavarna (däri inräknat förenämnda hantverkartjänst). Då det givetvis är synnerligen angeläget, att denna verksamhet får fortsätta och utvecklas i enlighet med tidigare redovisade planer, vill jag tillstyrka laboratoriets nu framförda förslag i denna del, vilka upp-

tagits under 2. i förut redovisade yrkanden. Jag vill i anslutning härtill framhålla, att ett av riksdagen år 1954 lämnat bemyndigande för laboratoriet att mot särskilt arvode anlita en teknisk konsult närmast för serologiska avdelningens räkning icke längre synes erforderligt, därest den i nu förevarande sammanhang begärda tjänsten som laboratorieingenjör i lönegrad Cg 31 inrättas. Vidare bör löneställningen för befattningen såsom instrumentmakare i lönegrad Cg 16 omprövas vid uppkommande ledighet. Jag vill slutligen understryka angelägenheten av att laboratoriets styrelse noga följer behovet av personal för tillverkningen av polioympämne och i möjligaste mån anpassar personalen efter vad som vid varje tidpunkt kan anses vara av behovet påkallat.

Vad härefter angår begärda löneregleringar vill jag, under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, förorda, *dels* att en befattning såsom biträde för skriv- och kontorsgöromål i lönegrad Cf 4—Ce 8 på diagnostiska avdelningen utbytes mot en kanslibiträdestjänst i lönegrad Ce 11, *dels* att en förrådsförmanstjänst i lönegrad Ca 12 och en expeditionsvaktstjänst i lönegrad Cg 10 på ekonomiavdelningens kameralsektion utbytes mot befattningar såsom materialförvaltare i lönegrad Ca 14 resp. kanslibiträde i lönegrad Cg 11, *dels* att en befattning som reparatör i lönegrad Ce 11 på ekonomiavdelningens tekniska sektioner uppflyttas till lönegrad Ce 12, *dels ock* att en hantverkartjänst i lönegrad Ce 12 vid samma sektioner utbytes mot en snickeriförmanstjänst i lönegrad Ce 14. Vidare hör två laboratoriebiträdesbefattningar i lönegrad Cg 9 på diagnostiska avdelningen utbytas mot två befattningar som förste biträden i lönegrad Ce 8. I enlighet med grunderna för den reglerade befordringsgången bör ett kontorsbiträde överföras på ordinarie stat. Övriga förslag om tjänsteförändringar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Med hänsyn till föreslagna personalförstärkningar och löneregleringar beräknar jag för vikariats- och övertidsersättningar en ökad medelsanvisning med i runt tal 53 000 kronor.

Beträffande den av styrelsen ifrågasatta åtgärden att för laboratoriets nuvarande avgiftsfria prestationer, vilka såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen representerar ett betydande värde, tillgodoföra laboratoriet ersättning från berörda anslag i riksstaten vill jag i likhet med statskontoret och statens sakrevision framhålla, att denna fråga synes böra upptagas till närmare övervägande först vid den tidpunkt, då det genom den beslutade kostnadsbokföringen vid laboratoriet blivit möjligt att med större säkerhet än f. n. fastställa dess utgifter för olika ändamål.

I anledning av vad statsutskottet anfört härom i sitt utlåtande nr 11/1955 vill jag slutligen i likhet med laboratoriets styrelse och statskontoret framhålla, att det f. n. icke torde vara möjligt att upptaga anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal obeleknad. Jag vill härvid endast understryka vad styrelsen anfört i fråga om laboratoriets drift, vars

omfattning till största delen är beroende av faktorer utanför laboratoriets kontroll, d. v. s. av den utsträckning, i vilken dess diagnostiserande och i övrigt undersökande verksamhet tages i anspråk eller beställningar på sera och ympännen m. m. inkommer. Redan 1946 års riksdag fann därför önskvärt, att åt Kungl. Maj:t, medicinalstyrelsen eller laboratoriets ledning inrymdes t. o. m. större frihet beträffande skilda slag av utgifter vid laboratoriet än vad som då var och nu alltså är fallet. Jag förordar därför, att icke-ordinarieposten även i fortsättningen upptages förslagsvis men att densamma endast får överskridas efter Kungl. Maj:ts medgivande.

Vid bifall till vad sålunda förordats erfordras en ökning av medelsanvisningen med 522 212 kronor för personalförstärkningar, varav 495 624 kronor för tillverkningen av polioympänne, med omkring 2 600 kronor för lönerregleringar samt med 53 000 kronor för vikariatsersättningar m. m. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen med cirka 331 980 kronor för löneklassuppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget m. m. Anslaget bör alltså uppräknas med (522 212 + 2 600 + 53 000 + 331 980) 909 792 kronor eller i runt tal 910 000 kronor.

I enlighet härmed beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 446 000 (+ 8 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 68 000 (+ 37 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 157 000 (+ 437 000) kronor samt rörligt tillägg 662 000 (+ 428 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (446 000 + 68 000 + 2 157 000 + 662 000) 3 333 000 (+ 910 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium, vilka påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	446 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	68 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 157 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	662 000

Summa kronor 3 333 000;

c) till *Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 333 000 kronor.

[14] 11. *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 191 600	1 466 995
1953/54	1 399 000	2 026 676
1954/55	1 637 000	1 651 286
1955/56 (statsliggaren s. 976)	1 550 000	
1956/57 (förslag)	2 150 000	

Yrkande

Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium (skr. 30/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 842 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Övriga expenser	84 845	70 000	124 000	+ 54 000
2. Vissa ombyggnadsarbeten	—	5 000	—	— 5 000
3. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	65 993	100 000	348 000	+ 248 000
4. Inköp och underhåll av djur	266 125	275 000	555 000	+ 280 000
5. Inköp av förbrukningsartiklar	644 127	535 000	750 000	+ 215 000
6. Tjänstedräkt m. m.	14 665	11 000	25 000	+ 14 000
7. Tvätt och inre renhållning	87 186	75 000	99 000	+ 24 000
8. Yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.	5 537	3 500	5 500	+ 2 000
9. Automobiles och transporter	19 153	10 000	20 000	+ 10 000
				+ 842 000

Motiv

Allmänna synpunkter m. m. Större delen av de föreslagna höjningarna hänför sig till rörliga utgifter, varierande med arbetsbelastningen. *Styrelsen* åberopar härutinnan vad som anförts under föregående punkt. *Salmonellaundersökningarna* torde som följd av det intensifierade epidemibekämpandet — icke minst genom den epidemiologiska avdelningens fältarbete — komma att kvarstå på en betydligt högre nivå än före de stora epidemierna 1953—1954. Härtill bidrager även behovet av bakteriologisk kontroll av personal i livsmedelshandling och av vissa livsmedel.

De driftsekonomska förhållandena vid laboratoriet torde till kommande budgetår kunna belysas betydligt mer detaljerat. Sedan byrådirektören, som tillträdde den 1 januari 1955, beretts tillfälle att sätta sig in i organisation och arbetsförhållanden, är en omläggning av kostnadsbokföringen under förberedelse och avses bli genomförd den 1 januari 1956.

Beträffande vissa av de poster, som föreslås skola uppföras med oförändrade belopp, anföres bl. a. följande:

Den nytillkommande byggnaden för polioympämnesframställning medför ökade utgifter för *bränsle, lyse, gas och vatten*. Då man emellertid har anledning räkna med lägre inköpspris för brännolja som följd av centralupphandling, synes delposten kunna upptagas med oförändrat belopp.

Under de två senaste förflutna budgetåren har osedvanligt omfattande epidemier möjliggjort stora *inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera*. Det epidemiologiska läget kan förväntas under de närmaste åren icke medgiva lika stora anskaffningar.

1) Utgifterna till övriga expenser är till största delen av samma rörliga karaktär som utgifterna under anslagsposten till övriga utgifter, d. v. s. ofrånkomligen varierande med arbetsvolymen och i princip avsedda att täckas av debiterade avgifter. Utöver medelsförbrukningen budgetåret 1954/55, 85 000 kronor, erfordras för budgetåret 1956/57 30 000 kronor för polioarbetet, 5 000 kronor för arbetet vid den epidemiologiska avdelningen samt 4 000 kronor för ökad abonnemangsavgift för ny telefonväxel under budgetårets sista kvartal (jfr 3).

3) För löpande utgifter för instrument och smärre inventarier beräknas med hänsyn till den utökade verksamheten (polioarbetet, epidemiologiska avdelningen m. m.) en höjning från 35 000 till 40 000 kronor. Härutöver erfordras för vissa utgifter av engångsnatur följande belopp:

Diagnostiska avdelningen. För inköp av möbler och laboratorieutrustning för den föreslagna mykologisektionen erfordras 7 000 kronor samt för laboratorie- och förvaringsskåp för att möjliggöra effektivare renhållning och desinfektion av arbetsplatserna 2 500 kronor.

Serologiska avdelningens utrustning är delvis otillräcklig, delvis så gammal — anskaffad år 1937 — att den i ekonomiskt avseende bör betraktas som avskrivnen och i produktionsavseende måste moderniseras för att undvika långvariga driftsavbrott och oproportionerligt dyrbara reparationskostnader. Ympämnessektionens kylcentrifug är för liten för de volymenheter, i vilka de bakteriella ympämnen nu framställes, och bör ersättas med en Stock-centrifug å 15 000 kronor.

Tetanussektionens filtreringskapacitet behöver utökas genom anskaffning av ett Seitz-filter (4 820). För att minska riskerna för luftföroreningar och därav följande kassationer i produktionen bör vissa rum utrustas med luftfiltreringsaggregat med fläktar och ultraviolettlampor (6 000). I samband med övergången till produktion i större enheter erfordras vissa transportvagnar (4 800).

Vid tuberkulinsektionen erfordras ett filter för grovfiltrering av tuberkulin (6 000), samt ventilation och ny golvbeläggning m. m. i termostaten, som f. n. icke kan ventileras och desinfekteras tillfredsställande (4 000). Då vissa beläggningar i tuberkulinreningsanläggningen ej påverkas av ånga, vilket medför kassationer till betydande värden, måste isärtagbara rostfria rör och kopplingar installeras för att medgiva autoklavering (10 000).

För *virusavdelningen* erfordras ett fluorescensmikroskop (3 200), närmast för tillämpning av en ny metod för påvisande av antikroppsbildningens cellulära lokalisation och för påvisande av antikroppar. För polioympämnesproduktionen erfordras marsvinsburar för ca 500 djur (6 000).

För den *epidemiologiska avdelningens* utrustning, som kostnadsberäknats

till 110 000 kronor, har 40 000 kronor anvisats. För fortsatt utrustning erfordras 60 000 kronor.

Det *kemiska laboratoriets* utrustning härrör till större delen från 1937 och är föråldrad eller försliten. Laboratoriet måste undgängligen få tillgång till åtminstone viss nödvändig teknisk apparatur. För ändamålet beräknas 59 000 kronor.

Tekniska sektionerna m. m. Verkstadsutrustningen behöver kompletteras med vissa maskiner och verktyg (20 000). Substratsektionens kapacitet behöver utökas genom anskaffning av en ånguppvärmd kokare (4 900). Instrumentutrustningen på laboratoriets 39 autoklaver och torrsterilisatorer är helt föråldrad och kräver dagligen reparationsarbeten. De bristande signalanordningarna vållar risk för att driftsfel icke omedelbart upptäckes, vilket kan medföra såväl kassationer som smittofara. Totalkostnaden för erforderlig nyanskaffning beräknas till ca 31 000 kronor, varav nu erfordras 12 000 kronor.

Utbyte av telefonväxel. Laboratoriets telefonväxel är sedan länge otillräcklig och kan ej utbyggas. Nära hälften av växelns 90 anknytningar (laboratoriet har ca 260 arbetsrum) har måst förses med sidoapparater eller extra anknytningar i andra rum, vilket givetvis medför ideliga olägenheter. Vid tillkomsten av den nya virusbyggnaden är det oundgängligen nödvändigt, att en större telefonväxel kan tagas i bruk. Utbytet torde ske tidigast under första halvåret 1957 och beräknas kosta 83 000 kronor. Abonnemangsavgiften beräknas öka med ca 4 000 kronor per kvartal.

4) Utöver medelsförbrukningen under budgetåret 1954/55, 266 000 kronor, beräknas för polioympämneproduktionen 280 000 och för epidemiologiska avdelningen 9 000 kronor.

5) Från belastningssiffran för budgetåret 1954/55, 644 000 kronor, bör avräknas kostnaderna för polioarbetet nämnda period, omkring 44 000 kronor, samt beräknade merkostnader för eventuellt icke kvarstående frekvens av salmonellaundersökningar, 35 000 kronor. Däremot tillkommer för polioarbetet 160 000, för epidemiologiska avdelningen 15 000 och för kemiska laboratoriet 10 000 kronor.

6) På grund av den nytillkomna poliovaccinpersonalen och de skärpta skyddsåtgärder, som möjliggjorts genom ombyggnad av tuberkulosektionen m. m. och i den nya poliobyggnaden erfordras utöver belastningen, 15 000 kronor, ytterligare 10 000 kronor.

7) På grund av höjda kollektivavtalslöner för städarbete, den nytillkomna poliobyggnaden och den nära 25-procentiga personalökningen samt det ökade behovet av skyddskläder för smittofarligt arbete bör utöver den faktiska medelsförbrukningen budgetåret 1954/55, 87 000 kronor, beräknas ytterligare 12 000 kronor.

9) Sedan laboratoriet medgivits anskaffa ytterligare en bil för transporter i samband med polioarbetet, bortfaller kostnader för taxibilar. Å andra sidan tillkommer driftkostnaderna för den nya bilen, varför anslagsposten beräknas till 20 000 kronor.

Yttranden

Statens sakrevision framhåller, att övergången till centralupphandling av brännolja kan väntas medföra vissa besparingar. Å andra sidan tillkommer i förhållande till budgetåret 1954/55 bl. a. gaskostnaderna för en destruktionsugn samt värmebehovet för poliobyggnaden och den där bedrivna verksamheten. Posten till bränsle, lyse och vatten synes därför med utgångspunkt från belastningssiffran budgetåret 1954/55 böra beräknas till 160 000 kronor. Till övriga expenser torde böra beräknas ett belopp av 110 000 kronor, ungefärligen motsvarande belastningen 1954/55, ökad i proportion till utvidgningen av laboratoriets verksamhet. Belastningssiffrorna för budgetåren 1953/54 och 1954/55 bör föranleda, att posten för inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera icke sättes till lägre belopp än 40 000 kronor.

Beträffande delposten till inköp och underhåll av inventarier torde det för utrustning av epidemiologiska avdelningen beräknade beloppet, 60 000 kronor, kunna nedsättas till 40 000 kronor. I den för kemiska laboratoriet upptagna utrustningen ingår en Beckman-spektrofotometer med tillbehör för 25 000 kronor. Karolinska institutets till laboratoriet förlagda virusinstitution har sådan utrustning, som nu användes även av laboratoriet. Detta sambruk lär kunna fortsätta ännu en tid, varför sistnämnda belopp bör utgå. Vidare har sakrevisionen inhämtat, att en ny telefonväxel knappast torde hinna installeras första halvåret 1957. Med hänsyn härtill synes härför beräknade 83 000 kronor icke behöva upptagas för budgetåret 1956/57. Däremot bör laboratoriet, då behovet av ny växel synes ådagalagt, bemyndigas att göra erforderlig beställning i enlighet med vad i anslagsäskandena förutsatts.

I samarbete med sakrevisionen har numera genomförts ett redovisningssystem för djur- och foderförbrukningen, varigenom en effektivare kontroll kan utövas. Bl. a. med hänsyn härtill anser sig sakrevisionen böra ifrågasätta, om icke laboratoriets förslag bör kunna jämkas nedåt med 55 000 kronor. Beträffande delposten till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. kan sakrevisionen icke finna tillräcklig anledning föreligga för en höjning.

I övrigt föranleder vad laboratoriet anfört i sina anslagsäskanden intet yttrande från sakrevisionens sida.

Statskontoret, som haft tillfälle att taga del av statens sakrevisions utlåtande, kan för sin del ansluta sig till vad revisionen anfört beträffande posterna till bränsle, lyse, gas och vatten, till inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera samt till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.

I övrigt kan statskontoret icke tillstyrka en uppräknig av anslaget i vidare mån än vad som kan anses erforderligt för framställning av polioympämne. Till övriga expenser synes sålunda böra anvisas 100 000 kronor

och till frystorkning av sera m. m. 25 000 kronor. I fråga om anslagsposten till övriga utgifter beräknar statskontoret till inköp och underhåll av inventarier och instrument 150 000 kronor, till inköp och underhåll av djur högst 490 000 kronor samt till inköp av förbrukningsartiklar 725 000 kronor. Då av laboratoriet för övriga ändamål verkställda beräkningar av medelsbehovet torde kunna godtagas, bör omkostnadsanslaget uppföras med 2 095 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera torde med hänsyn till belastningen under budgetåren 1953/54 och 1954/55 — 50 125 resp. 73 688 kronor, i vilken sistnämnda summa dock ingår den 30 juni 1955 balanserade förskott om 12 135 kronor — i enlighet med sakkommissionens förslag böra uppräknas med 12 000 till 40 000 kronor.

Höjningen av delposten till övriga expenser anser jag böra begränsas till 40 000 kronor och posten sålunda upptagas till 110 000 kronor.

Då anslagsposten till vissa ombyggnadsarbeten är av engångskaraktär, uppkommer under nästa budgetår en minskning av medelsbehovet med 5 000 kronor.

I fråga om delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument anser jag mig endast kunna tillstyrka en till 70 000 kronor begränsad höjning av medelsanvisningen. Posten bör sålunda uppföras med 170 000 kronor. Jag har därvid för löpande inventarieanskaffning beräknat en höjning från 35 000 till 40 000 kronor. Jag vill vidare förorda, att laboratoriet, vars behov av en ny telefonväxel synes klart ådagalagt, bemyndigas att för en kostnad av omkring 83 000 kronor utlägga härför erforderlig beställning. Då leverans kan beräknas ske först omkring den 1 juli 1957, erfordras emellertid nu ingen medelsanvisning för ändamålet.

Delposten till inköp och underhåll av djur synes i enlighet med sakkommissionens förslag böra uppföras med 500 000 kronor, innebärande en till 225 000 kronor reducerad höjning.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet under delposterna till inköp av förbrukningsartiklar och till tjänstedrätt m. m. har jag intet att erinra. Posterna bör alltså höjas med 215 000 resp. 14 000 kronor till 750 000 resp. 25 000 kronor.

Under delposterna till tvätt och inre renhållning, till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. samt till bilar och transporter anser jag mig endast kunna tillstyrka en höjning av medelsanvisningen med resp. 20 000, 1 000 och 8 000 kronor till resp. 95 000, 4 500 och 18 000 kronor.

Vid bifall till vad nu förordats bör anslaget uppräknas med (12 000 + 40 000 — 5 000 + 70 000 + 225 000 + 215 000 + 14 000 + 20 000 + 1 000 +

8 000) 600 000 kronor och sålunda upptagas till (1 550 000 + 600 000) 2 150 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 150 000 kronor.

[15] 12. **Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.** Något anslag för ifrågavarande ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Yrkande

Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium (skr. 10/10 1955) hemställer, *dels* att för angivna ändamål i riksstaten för nästa budgetår upptages ett reservationsanslag om 1 000 000 kronor av en beräknad totalkostnad på 1 440 000 kronor, *dels ock* att styrelsen erhåller bemyndigande att utlägga beställningar på resterande belopp, 440 000 kronor.

Motiv

I propositionen nr 128/1954 beräknades på grundval av år 1952 upprättade preliminära kalkyler kostnaderna för viss fast inredning m. m. samt för utrustning av laboratoriets virusavdelning i den för laboratoriet och karolinska institutets virusinstitution gemensamma nybyggnaden till 175 000 resp. 513 000 kronor. Förstnämnda belopp har inräknats i de medel, som successivt ställts till byggnadsstyrelsens förfogande för byggnadens uppförande.

Sedan detaljplaneringen av virusbyggnaden numera slutförts och huvudritningar färdigställt, har det varit möjligt att göra en detaljerad översyn av erforderlig utrustning, varvid det visat sig nödvändigt att samtidigt även revidera och omkalkylera förenämnda fasta inredning m. m. Denna revidering har skett i samråd med byggnadsstyrelsen. Enligt de nu upprättade kalkylerna erfordras — utan höjning av 175 000 kronorsbeloppet — 1 440 000 kronor för anskaffning av utrustning. Denna summa inkluderar *dels* den beräknade kostnaden för djurhusets utrustning, vilken år 1952 till ett belopp av 33 660 kronor upptogs i virusinstitutionens kalkyler, men som av administrativa skäl nu ansetts böra ankomma på laboratoriet, *dels* en särskild post om 127 000 kronor för ombyggnad av nuvarande diskavdelning och utrustning för planerade omklädningsrum i befintlig byggnad samt 16 280 kronor för klädska i omklädningsrum i nybyggnaden, *dels* ett belopp om 91 000 kronor för oförutsedda utgifter och prishöjningar, vilket icke upptagits i 1952 års kalkyler. Ombyggnaden av central-

disken och anordnandet av omklädningsrum har visat sig nödvändiga för att på ett rationellt sätt lösa disk- och omklädnadsproblemen i ett sammanhang och utgör en förutsättning för virusbyggnadens planlösning. Då man i viss utsträckning måste räkna med ytterligare anpassning av utrustning m. m. till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen under det fortsatta planerings- och anskaffningsarbetet, har styrelsen ansett det ofrånkomligt att upptaga en post för oförutsedda utgifter och prisstegringar. De föreslagna ca 91 000 kronorna bör betraktas som en minimireserv.

Bortsett från nämnda omständigheter utvisar de nu gjorda beräkningarna en ökning med ca 659 000 kronor.

Kostnadsökningen beror främst på de senaste årens snabba och ytterst betydande utveckling på virusområdet. Denna utveckling kännetecknas framför allt av att vävnadskulturförfarandet numera nått en helt dominerande ställning såväl i fråga om diagnostik som för framställning av större kvantiteter virus, t. ex. för beredning av ympämnen. Vävnadsodlingstekniken är icke blott tillämplig för tidigare kända virusarter utan har även gjort det möjligt att påvisa nya virus vid sjukdomar, vilkas orsaker tidigare varit okända. Man har anledning räkna med att orsakssammanhangen för ytterligare ett antal sjukdomar kommer att kunna klarläggas under de närmaste åren. I takt med denna utveckling ökas möjligheterna att framställa ympämnen mot virussjukdomar.

Som en följd härav måste man numera dels räkna med ett betydligt större verksamhetsområde för virusavdelningen än vad som kunde förutses 1952, dels vidtaga väsentliga ändringar av såväl planlösning som inredning och utrustning av nybyggnaden. Bl. a. har de senaste årens erfarenheter av vävnadsodlingstekniken och den ökade kännedomen om möjligheterna att begränsa såväl infektionsriskerna för personalen som riskerna för föroreningar i arbetsmaterialet tillgodogjorts vid planeringsarbetet. Härigenom har ökade kostnader uppkommit bl. a. för person- och materielslussar (34 600), för utökade och mer effektiva luftsteriliseringsaggregat och dragskåpsutrustningar (35 700) samt för ökad ultraviolettbelysning (4 000).

Vävnadsodlingsteknikens speciella krav har gjort det ofrånkomligt att såväl antalsmässigt som i fråga om art och funktion bedöma utrustningsbehovet från nya synvinklar. Även valet av material har påverkats av vävnadskulturförfarandets särskilt stora krav på effektiv rengöring som en förutsättning för sterilt arbete och minskade risker för arbetsresultat och personal. Förskjutningen i metodiken för virusarbetet och det bredade arbetsfältet medför kostnadsökningar för apparatur på omkring 128 000 kronor. Det synes självfallet att utrustningen bör hållas i så nära nivå med den vetenskapliga och tekniska utvecklingen som är möjligt och ekonomiskt motiverat — utrustningen skall sedan användas under längre tid och får icke vara omodern redan då den tages i bruk.

Den andra huvudorsaken till kostnadsökningen är, att man på grundval av nu föreliggande detaljritningar kunnat göra en längre gående analys av erforderlig inredning och utrustning i de enskilda laboratorieenheter. Antalssummeringen av viss materiel — särskilt möbler, lös inredning, instrument, glasvaror och lättare laboratorieutrustning — har härvid visat sig ge högre siffror än 1952 års preliminära kalkyler. Enär vidare vissa detaljer rörande gränsdragningen mellan byggnads- och utrustningsanslag då var oklara, hade bl. a. kostnader för hyllor i termostat- och kylrum samt vissa signal- och regleringsanordningar alls icke medtagits (66 350 kronor).

Diskavdelningen för virusbyggnaden var icke planerad 1952. Nuvarande diskavdelning måste därför som nämnts ombyggas. Härvid har hänsyn måst tagas till *dels* den allmänna successivt stegrade arbetsbelastningen, *dels* det betydande, tidigare oförutsedda, diskbehov vävnadsodlingsförfarandet medfört, *dels* ock slutligen detta förfarandes krav på speciell diskteknik. Detta medför beträffande nybyggnaden kostnadsstegringar för ökad vattendestillationsanläggning (21 000) och utrustning för syradisk (3 440), för autoklaver och torrsterilisatorer (72 060) samt för diskbord, apparatur och transportanordningar (34 450).

Det tredje huvudskälet för det ökade medelsbehovet är en konstaterad allmän prishöjning om i genomsnitt 15—20 procent, i fråga om dyrbarare instrumentutrustning och tyngre apparatur i många fall betydligt mer. Härtill har även bidragit den snabba tekniska utvecklingen, nya modeller och konstruktioner har framkommit och givit anledning till prishöjningar. Ofta finns över huvud taget icke längre 1952 års apparatmodeller i marknaden.

Nu gjorda beräkningar grundar sig i fråga om tyngre apparatur, dyrbarare utrustning samt standardartiklar på nyligen uppnådda inköpspriser, nu gällande katalogpriser eller under hösten 1955 infordrade prisuppgifter. I viss utsträckning är beräkningarna emellertid ännu approximativa, enär detaljutformningen i vissa fall ännu ej kunnat fastställas.

Vid bedömningen av utrustningsbehovet har hänsyn givetvis tagits till vad som kan överflyttas från virusavdelningens nuvarande lokaler till nybyggnaden. Emellertid kommer poliosektionen att kvarstanna i sina specialinredda lokaler (poliobaracken, Kb-huset och vissa utrymmen i huvudbyggnaden) och F-huset även i fortsättningen att utnyttjas för äggarbeten, framställning av vacciner mot influensa, påssjuka m. m., varför endast utrustningen i två mindre laboratorieenheter kommer att överföras dit.

Styrelsen vill vidare framhålla, att verksamheten vid den utbyggda virusavdelningen kan förutses komma att medföra betydande merinkomster som följd av de ökade diagnostiska möjligheterna och förutsättningarna för framställning av utexperimenterade och nytillkommande ympämnen m. m.

En stor del av utrustningen i virusbyggnaden är avsedd för laboratoriets och virusinstitutionens gemensamma bruk. Sådan materiel har fördelats

närmast med tanke på att underlätta inventarieredovisning och ansvar för materielens skötsel. I laboratoriets specifikationer har sålunda upptagits inredningen i djurhuset, utrustning för diskavdelningarna och det histologiska laboratoriet samt möbler och lättare rekvisita i souterrängvåningen, medan virusinstitutionen svarat för utrustningen i kemiska laboratoriet och den tyngre apparaturen i souterrängvåningen.

Enligt vad styrelsen erfarit ankommer det på 1954 års medicinska utrustningskommitté att handlägga frågan om virusinstitutionens inredning och utrustning. Enär det skulle vara synnerligen fördelaktigt att åstadkomma en samordning av utrustnings- och anskaffningsproblemen bör kommitténs uppdrag utvidgas att omfatta även laboratoriets del av virusbyggnaden.

Yttrande

1954 års medicinska utrustningskommitté vill med hänsyn till önskvärdeheten att åstadkomma en samordning av utrustnings- och anskaffningsproblemen ej motsätta sig den föreslagna utvidgningen av dess uppdrag. Kommittén förutsätter därvid, att lämplig person utses att inom eller hos kommittén — som självfallet måste vara i anskaffningsfrågorna ensamt beslutande organ — representera laboratoriet.

Vid kommitténs nu gjorda översyn av utrustningsförslaget har särskild uppmärksamhet fästs vid gränsdragningen mellan de anslagsbehov, vilka bör tillgodoses efter framställning av laboratoriets styrelse respektive av kommittén för virusinstitutionens räkning och byggnadsstyrelsen. Såvitt kommittén kunnat bedöma vid sin med hänsyn till omständigheterna begränsade granskning är den nu gjorda gränsdragningen i huvudsak riktig. I övrigt har granskningen av förslaget varit i hög grad översiktlig. Först i samband med upphandlingen av varje utrustningsenhet är det nämligen i praktiken möjligt att slutligt bedöma typval och dylikt eller att taga ställning till om en föreslagen enhet lämpligen bör utbytas mot annan eller t. o. m. helt uteslutas samt härav följande ekonomiska konsekvenser.

Som resultat av sin begränsade översyn av utrustningsförslaget anser sig kommittén kunna tillstyrka, att detta får utgöra grundvalen för den blivande anskaffningen samt att anslag för budgetåret 1956/57 beviljas och beställningsbemyndigande lämnas i enlighet med styrelsens hemställan.

Departementschefen

Uppförandet av den beslutade nybyggnaden för virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium och virusinstitution vid karolinska institutet kan enligt vad jag inhämtat från byggnadsstyrelsen beräknas komma att påbörjas under våren 1956. Då byggnadstiden uppskattas till omkring två år, kan nybyggnaden beräknas vara färdig under senare delen av budgetåret 1957/58. Medel för inredning och utrustning av laboratoriets virusavdelning bör därför ställas till förfogande under budgetåret 1956/57.

Kostnaderna för ändamålet, som i propositionen nr 128/1954 på grundval av 1952 års preliminära kalkyler uppskattades till omkring 513 000 kronor, vartill kom cirka 175 000 kronor för viss fast inredning, beräknas numera uppgå till icke mindre än 1 440 000 kronor. De huvudsakliga orsakerna till denna betydande kostnadsökning är *dels* att vissa kostnader om cirka 34 000 kronor, som tidigare ansetts böra belasta virusinstitutionen, numera överförts till virusavdelningen, *dels* att kostnader om cirka 143 000 kronor för ombyggnad av diskavdelningen m. m. tillkommit (medel för byggnadsarbetena äskas under kapitalbudgeten denna dag), *dels* att i kostnaden numera inräknats ett belopp om cirka 91 000 kronor för oförutsedda utgifter, *dels ock* slutligen intill ett belopp av omkring 659 000 kronor inträffade prisstegringar samt, framför allt, den snabba och ytterst betydande utvecklingen på virusområdet sedan år 1952, kännetecknad framför allt av vävnadskulturförfarandets numera helt dominerande ställning. Härtill kommer, att år 1952 endast preliminära ritningsutkast förelåg, varför någon detaljgenomgång av utrustningsbehovet då ej kunde ske.

Jag vill i anslutning härtill framhålla, att den betydande skillnaden mellan den preliminärt beräknade kostnaden och nu framlagda äskanden måste anses vara synnerligen anmärkningsvärd. Man synes emellertid kunna godtaga de skäl av olika slag, som laboratoriets styrelse anfört som förklaring till denna differens. På grund härav och med hänsyn till vad förut anförts beträffande tidpunkten för byggnadsarbetenas avslutande anser jag mig böra förorda, att medel nu anvisas för utrustning m. m. av laboratoriets del av virusbyggnaden. Jag vill emellertid framhålla, att jag har för avsikt föreslå Kungl. Maj:t, att åt 1954 års medicinska utrustningskommitté, som bl. a. omhänderhar motsvarande frågor för virusinstitutionens del, uppdrages att jämväl handha utrustningen av virusavdelningen för att därigenom erhålla dels en samordning av utrustnings- och anskaffningsfrågorna, dels en granskning av utrustningsförslaget. I avbidan på resultatet av denna granskning, som bör ske med tillvaratagande av alla möjligheter till besparingar, är jag icke beredd att nu tillstyrka en medelsanvisning om mer än 800 000 kronor för budgetåret 1956/57. För ändamålet bör anvisas ett särskilt reservationsanslag om samma belopp. Sedan granskningen avslutats bör emellertid Kungl. Maj:t kunna bemyndiga kommittén att utöver nämnda belopp men inom ramen för nyss angivna totalsumma, 1 440 000 kronor, utlägga beställningar på ytterligare erforderlig materiel.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av förut angivna beställningar;

b) till *Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

[16] 13. **Inrättande av vissa bakteriologiska laboratorier i Norrland.** Under denna rubrik har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor (statsliggaren s. 976).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att för nästa budgetår anvisas oförändrat belopp, 300 000 kronor.

Motiv

Enligt i propositionen nr 62 till 1955 års riksdag framlagt förslag beviljades Västerbottens och Västernorrlands läns landsting statsbidrag för inrättande av bakteriologiska laboratorier i Umeå resp. Sundsvall med vardera 300 000 kronor. Med hänsyn till att laboratoriebyggnaden i Umeå väntades bliva färdig under år 1955 medan byggnaden i Sundsvall kunde beräknas bliva färdigställd först under hösten 1956 fördelades den för ändamålet erforderliga medelsanvisningen, 600 000 kronor, med lika belopp på vart och ett av budgetåren 1955/56 och 1956/57.

Departementschefen

Enligt beslut vid 1955 års riksdag må på vissa villkor statsbidrag utgå till Västerbottens och Västernorrlands läns landsting för inrättande av bakteriologiska laboratorier i Umeå resp. Sundsvall med 300 000 kronor för vardera laboratoriet. Laboratoriebyggnaden i Umeå väntades då stå färdig redan under år 1955 medan byggnadsarbetena i Sundsvall väntades komma att påbörjas först under senare hälften av samma år. Denna byggnad kunde därför beräknas bliva färdigställd först under hösten 1956. Med hänsyn härtill förordade jag, att för ändamålet erforderlig medelsanvisning, 600 000 kronor, skulle fördelas med lika belopp på ettvar av budgetåren 1955/56 och 1956/57. Jag tillstyrker därför, att erforderliga medel för utbetalande av statsbidrag för laboratoriebyggnaden i Sundsvall nu anvisas. Anslaget bör alltså uppföras med oförändrat belopp, 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inrättande av vissa bakteriologiska laboratorier i Norrland* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[17] 14. **Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 460 000 kronor (statsliggaren s. 977). Med stöd av Kungl. Maj:ts den 30 juni 1955 givna bemyndigande har jag den 25 augusti 1955 tillkallat tre sakkunniga för att inom inrikesdepartementet biträda med utredning rörande statens rättskemiska laboratoriums organisation m. m. Dessa sakkunniga, vilka

antagit benämningen 1955 års utredning rörande statens rättskemiska laboratoriums organisation m. m., har den 22 december 1955 avlämnat en skrivelse med vissa förslag rörande laboratoriets organisation. Då skrivelserna vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande var föremål för remissbehandling, har jag icke kunnat taga ställning till däri framlagda förslag. Med hänsyn härtill torde förevarande anslag böra uppföras i rikstatsförslaget med allenast ett preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra upptagas till 774 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 beräkna ett förslagsanslag av 774 000 kronor.

[18] 15. Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	92 800	123 887
1954/55	97 000	189 973
1955/56 (statsliggaren s. 977)	110 000	
1956/57 (förslag)	155 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 60 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	1 852	1 000	2 000	1 000
2. Bränsle, lyse, gas och vatten	13 786	8 000	14 000	6 000
3. Övriga expenser	21 684	19 000	26 000	7 000
4. Inköp av provtagningsmateriel för alkoholblodprov åt polismyndigheterna	34 677	20 000	25 000	5 000
5. Ersättning åt blodgivare	22 320	15 000	23 000	8 000
6. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	49 836	7 000	24 000	17 000
7. Inköp av förbrukningsartiklar m. m. ..	29 743	24 000	38 000	14 000
8. Städning samt inre och yttre renhållning	16 075	16 000	18 000	2 000
				60 000

Motiv

Laboratoriets inkomster, som för budgetåret 1954/55 uppgick till 463 175 kronor, har för innevarande budgetår beräknats till 750 000 kronor. Den beräknade inkomstökningen beror till alldeles övervägande del på höjningen av taxan för alkoholblodproven från 15 till 40 kronor. I övrigt har endast räknats med en måttlig ökning av inkomsterna för Rh-proven och en ringa ökning för faderskapsproven, tillsammans ca 7 000 kronor. För budgetåret 1956/57 torde inkomsterna med hänsyn till väntad ytterligare ökning av de olika provens antal kunna uppskattas till omkring 775 000 kronor.

1) Anslagsposten föreslås höjd med 1 000 kronor med hänsyn dels till belastningen under sistförflutna budgetår, dels ock till den föreslagna ökningen av laboratoriets personal.

2) och 5) Belastningen å delposterna till bränsle, lyse, gas och vatten samt till ersättning åt blodgivare kan icke förväntas bli lägre än under budgetåret 1954/55.

3) Med hänsyn till den ständigt ökade verksamheten, framför allt på alkoholavdelningen, och med beaktande av belastningen under budgetåret 1954/55 bör delposten uppräknas med 7 000 kronor.

4) Medelsåtgången budgetåret 1954/55 sammanhänger med den ökade provtagningen i rattfylleriärenden (dubbla blodprov + urinprov) och avser delvis en större engångsanskaffning av provtagningskärl. Medelsbehovet för ändamålet är helt beroende av provmängden, som ej kan på förhand beräknas.

6) Denna post, som egentligen avser att möjliggöra anskaffning av apparatur, har — bortsett från ca 1 000 kronor, som beräknats för vissa underhållskostnader inom fastigheten — åtgått till reparation av apparatur och till inköp av inventarier och smärre laborieutensilier (icke apparater i egentlig mening). Med den snabba utveckling, som försiggår inom kemien, icke minst i fråga om tekniska förbättringar och nya uppfinningar, är det ett livsbehov för ett laboratorium med på en gång praktiskt och vetenskapligt arbetsområde att åtminstone i någon mån kunna anskaffa apparater och instrument. Delposten bör därför höjas till 24 000 kronor, varav ca 9 000 kronor beräknas för underhåll, reparationer och inventarier samt 15 000 kronor för apparatur.

7) Införandet av ADH-metoden vid analyserandet av alkoholproven medför ökade utgifter för de dyrbara preparat, som erfordras vid alkoholbestämning enligt denna metod. Nyare metoder, som införts vid toxikologisk-kemiska avdelningen och i viss mån Rh-avdelningen, medför vidare ökad förbrukning av i många fall dyrbara kemikalier. Stigande provantal på laboratoriets olika avdelningar leder till ökad förbrukning av glasvaror. En höjning av medelsanvisningen med minst 14 000 kronor är därför oavvislig.

8) Gällande kollektivavtal angående städning kommer att medföra ökad belastning.

Yttranden

Statskontoret anser i betraktande av den växande arbetsomfattningen vid laboriet en höjning av anslaget motiverad. Den föreslagna uppräknningen av anslagsposten till ersättning åt blodgivare och av delposten till inköp av förbrukningsartiklar m. m. synes dock kunna begränsas till 5 000 resp. 11 000 kronor, och posterna i enlighet härmed upptagas med 20 000 kronor resp. 35 000 kronor. Med prövning av frågan om nyanskaffning av större

apparater och instrument bör enligt statskontorets mening anstå i avvaktan på resultatet av pågående utredning om laboratoriets organisation m. m. Till inköp och underhåll av inventarier och instrument torde därför böra anvisas oförändrat belopp. I övrigt har anslagsberäkningarna ej föranlett annan erinran från statskontorets sida än att anslagsposten till sjukvård m. m. i enlighet med givna direktiv torde böra uppföras med oförändrat belopp.

1955 års utredning rörande statens rättskemiska laboratoriums organisation m. m. framhåller, att utredningen ännu ej fortskridit så långt, att de sakkunniga kunnat bilda sig en närmare uppfattning om laboratoriets medelsbehov för skilda ändamål. De i framställningen gjorda anslagsäskandena synes emellertid rimliga. På grund härav och då utredningens förslag beträffande laboratoriets organisation icke kan förväntas bli färdigt så snart, att det kan föreläggas 1956 års riksdag, vill utredningen icke motsätta sig att laboratoriets omkostnadsanslag för budgetåret 1956/57 höjes i enlighet med medicinalstyrelsens förslag.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde i avbidan på ytterligare erfarenheter av den allmänna sjukförsäkringens inverkan på belastningssiffrorna böra uppföras med oförändrat belopp, 1 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under delposterna till bränsle, lyse, gas och vatten samt till övriga expenser har jag däremot intet att erinra. Posterna bör alltså upptagas till 14 000 resp. 26 000 kronor, vilket innebär en höjning med 6 000 resp. 7 000 kronor.

Anslagsposten till inköp av provtagningsmateriel för alkoholblodprov åt polismyndigheterna torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55, 34 677 kronor, böra uppräknas med 10 000 till 30 000 kronor.

Under anslagsposten till ersättning åt blodgivare beräknar jag medelsbehovet till 22 000 kronor, innebärande en höjning med 7 000 kronor.

Beträffande delposterna till inköp och underhåll av inventarier och instrument samt till inköp av förbrukningsartiklar m. m. anser jag mig endast kunna tillstyrka en medelsanvisning av 12 000 resp. 32 000 kronor, vilket innebär en till 5 000 resp. 8 000 kronor reducerad höjning.

Delposten till städning samt inre och yttre renhållning slutligen torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra uppräknas med 2 000 till 18 000 kronor.

I enlighet med vad jag nu förordat bör anslaget uppräknas med (6 000 + 7 000 + 10 000 + 7 000 + 5 000 + 8 000 + 2 000) 45 000 kronor och sålunda upptagas till (110 000 + 45 000) 155 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 155 000 kronor.

[19] 16. Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	466 000	457 398
1954/55	468 000	472 991
1955/56 (statsliggaren s. 978)	497 000	
1956/57 (förslag)	517 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppräknas med 39 000 kronor.

	Ökn. el minskn
1. Personalförstärkning	
a) Arvode till en avdelningsföreståndare	+ 1 500
b) 1 laboratoriebiträde Ce 11	+ 9 516
c) 1 laboratoriebiträde Ce 11, halvtid	+ 4 758
d) 1 laboratoriebiträde Cg 11, halvtid, för svenska farmakopékommitténs räkning	+ 4 758
2. Personalminskning	
1 avdelningsföreståndare Ca 37:40	— 31 308
3. Lönerögleringar	
a) 1 kanslibiträde Ce 11 i st. f. kontorsbiträde Cf 4—Ce 8:9	+ 828
b) Tillfällig laboratoriebiträdeshjälps	+ 600
c) 1 assistent med avlöning enligt Kungl. brev 5 juni 1953 i st. f. Ce 25	—
4. Omräkning	
Löneklassuppflyttningar	+ 5 901
Uppräkning med hänsyn till beräknad belastning	+ 42 400
Avrundning	+ 47
	+ 39 000

Motiv

1 a) och 2) Enligt vad medicinalstyrelsen inhämtat har styrelsen för farmaceutiska institutet i anslagsäskandena för budgetåret 1956/57 förnyat det av medicinalstyrelsen och nämnda styrelse för innevarande budgetår gemensamt framlagda förslaget om förverkligandet av ett sedan länge önskat samarbete mellan institutet och farmaceutiska laboratoriets biologiska avdelning i fråga om undervisning och forskning i farmakologi och toxikologi. Institutet föreslår sålunda inrättandet av en professur i farmakodynamik och toxikologi, vars innehavare med denna tjänst skall förena en arvodesbefattning som föreståndare för laboratoriets biologiska avdelning. Den nuvarande avdelningsföreståndartjänsten i Ca 37 skulle då indragas.

Ett sådant samarbete bör bli värdefullt för båda institutionerna och medför besparingsmöjligheter. Undervisningen och forskningen kan genom den omedelbara kontakten med på laboratoriet aktuella läkemedelsfrågor tillföras värdefulla impulser och genom att utnyttja laboratoriets lokaler med erforderlig apparatutrustning m. m. kan institutet undvika kostnader för lokaler och experimentdjur.

Om tjänsten som föreståndare för biologiska avdelningen indrages, bör i stället å laboratoriets stat uppföras ett arvode till en avdelningsföreståndare om 1 500 kronor per år.

1 b) och c) Vetenskaplig forskning är en nödvändig förutsättning för att laboratoriet skall på ett vederhäftigt sätt kunna utöva och ha ansvaret för kontrollverksamheten på läkemedelsområdet.

För att möjliggöra metodikforskning måste den tekniska laboratoriepersonalen förstärkas med ett halvtidsanställt laboratoriebiträde på biologiska och ett laboratoriebiträde på kemiska avdelningen. Vid biologiska avdelningen omfattar metodikforskningen icke endast nya eller modifierade metoder för specialitetskontrollen utan även för farmakopén. Avdelningen förväntas skola utföra en stor del av erforderligt metodologiskt forskningsarbete och efterprövningar av tidigare utarbetade metoder för den nordiska farmakopén. Jämväl kemiska avdelningen förväntas skola utföra metodikforskning såväl för specialitetskontrollen som för farmakopén.

1 d) Svenska farmakopékommitténs biträdespersonal har fr. o. m. den 1 juli 1955 överförts till laboratoriets stat. I kommitténs av medicinalstyrelsen tillstyrkta anslagsäskanden har föreslagits en förstärkning av denna personal med ett halvtidsanställt laboratoriebiträde i Cg 11 (jfr p. 21).

3 a) Kontorsbiträdets arbetsuppgifter är av den art, att de väl motiverar en uppflyttning till kanslibiträde.

3 b) Med hänsyn till den allt fortfarande stora balansen av registreringsärenden för farmaceutiska specialiteter bör det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 6 000 kronor, för anställande av tillfällig biträdes hjälp på kemiska avdelningen beviljas även för nästa budgetår. Beloppet bör dock i anslutning till den allmänna lönehöjningen fastställas till 6 600 kronor.

3 c) Genom beslut den 5 juni 1953 har Kungl. Maj:t fastställt bestämmelser rörande lönegradsplacering av vetenskapligt utbildade assistenter vid statens bakteriologiska, rättskemiska och farmaceutiska laboratorier samt vid statens institut för folkhälsan. Vid farmaceutiska laboratoriet finnes f. n. en assistent med avlöning enligt högst lönegrad Ce 25. Det synes rimligt, att samtliga assistenter vid laboratoriets kemiska avdelning få samma möjlighet att enligt förenämnda bestämmelser efter avlagd licentiatexamen uppflyttas från lönegrad Ce 25 till Ce 27.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att frågan om ändring av föreståndartjänsten vid biologiska avdelningen torde bliva beroende av ett ställningstagande till förslaget om inrättande av en professur i farmakodynamik och toxikologi vid farmaceutiska institutet. Då såväl laboratoriets som svenska farmakopékommitténs behov av laboratoriebiträden prövats vid 1955 års riksdag,

bör förslagen om utökning av antalet dylika befattningar ej vinna beaktande.

Löneställningen för den kontorsbiträdestjänst, vars innehavare skall utföra visst arbete åt apoteksinspektörerna, har prövats av biträdesutredningen och därefter senast vid 1954 års riksdag utan att någon förändring i löneläget ansetts påkallad. Några skäl av beskaffenhet att föranleda ändrat ståndpunktstagande har ej anförts.

Då antalet balanserade ansökningar om inregistrering av farmaceutiska specialiteter enligt vad statskontoret under hand inhämtat uppgick till 555 den 15 september 1955, har ämbetsverket ej något att erinra mot att sammanlagt 6 600 kronor anvisas för anlitande av tillfällig hjälp även för nästa budgetår.

Löneställningen för den assistenttjänst vid laboratoriet, vars innehavare tidigare åtnjutit avlöning enligt högst lönegrad Ce 24, ändrades till högst lönegrad Ce 25 genom beslut av 1952 års riksdag. Något visst kompetenskrav uppställdes icke. Den omständigheten, att tjänsteinnehavaren avlägger licentiatexamen, kan vid sådant förhållande ej godtagas såsom skäl för uppflyttning till 27 lönegraden.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen

Förslag om inrättande av en professur i farmakodynamik och toxikologi vid farmaceutiska institutet har tidigare denna dag efter föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet förelagts riksdagen. I enlighet med vad departementschefen därvid förordat kommer innehavaren av tjänsten såsom avdelningsföreståndare i lönegrad Ca 37 vid laboratoriets biologiska avdelning att utses till innehavare av denna professur vid institutet med skyldighet för honom att samtidigt mot ett särskilt arvode fungera såsom föreståndare för nämnda avdelning. Tjänsten såsom avdelningsföreståndare vid laboratoriet skulle i så fall indragas. Med hänsyn till de fördelar av olika slag såväl för farmaceutiska institutet som för laboratoriet, som enligt vad medicinalstyrelsen och institutets styrelse framhållit kommer att vara förenade med en sådan anordning, har jag ansett mig böra godtaga den föreslagna organisationen. Jag vill dock framhålla, att jag vid mitt ställningstagande utgått från att assistent- och annan biträdespersonal genom institutets försorg vid behov ställes till professorns förfogande i sådan utsträckning, att han i erforderlig omfattning kan ägna sig även åt arbetsuppgifterna såsom avdelningsföreståndare vid laboratoriet. Såsom ersättning för utförandet av dessa arbetsuppgifter bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag till innehavaren av professuren utgå ett särskilt avdelningsföreståndararvode om 1 500 kronor för år. Vidare utgår jag från att under omkostnadsanslaget eller eljest uppkommande merkostna-

5 — *Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

der för laboratoriet i anledning av det nu föreslagna samarbetet ersättes av institutet.

Vad härefter angår av medicinalstyrelsen ifrågasatta personalförstärkningar vill jag framhålla, att laboratoriet vid förenämnda samarbete med farmaceutiska institutet förutsättes kunna få visst biträde med lösningen av en del forskningsuppgifter. Jag är med hänsyn härtill icke beredd att nu taga ställning till förslagen om förstärkning av personalen för sådant ändamål. Icke heller anser jag mig kunna tillstyrka, att farmakopékommitténs biträdespersonal, vilken fr. o. m. innevarande budgetår avlönas från laboratoriets avlöningsanslag, nu ytterligare utökas.

Innehavaren av assistentbefattningen i högst lönegrad Ce 25 synes efter avlagd farmacie licentiatexamen liksom övriga assistenter med motsvarande utbildning böra placeras i den lönegrad, som följer av Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1953 om lönegradsplacering av vetenskapligt utbildade assistenter.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en befattning såsom kontorsbiträde i lönegrad Cf 4—Ce 8 vid apoteksinspektionen uppflyttas till kanslibiträde i lönegrad Ce 11.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under förevarande anslag, innebärande i huvudsak vissa automatiska utgiftsökningar för löneklassuppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget m. m. om i runt tal 49 000 kronor, har jag icke funnit anledning till erinran.

Vad sålunda förordats påkallar en uppräknig av medelsanvisningen med (1 500 — 31 308 + 828 + 49 000) 20 020 kronor eller i runt tal 20 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (497 000 + 20 000) 517 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 70 000 (— 20 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 2 700 (+ 1 500) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 350 000 (+ 6 000) kronor samt rörligt tillägg 94 300 (+ 32 500) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (70 000 + 2 700 + 350 000 + 94 300) 517 000 (+ 20 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga förut angiven ändring i personalförteckningen för statens farmaceutiska laboratorium;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	70 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	350 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	94 300

Summa kronor 517 000;

c) till *Statens farmaceutiska laboratorium*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 517 000 kronor.

[20] 17. Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	98 400	133 330
1954/55	111 000	132 525
1955/56 (statsliggaren s. 979)	112 000	
1956/57 (förslag)	146 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 8 500 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Inköp av specialiteter för (efter-)kontroll	2 469	3 500	5 000	1 500
2. Städning samt inre och yttre renhållning	27 017	25 000	30 500	5 500
3. Diverse utgifter	844	900	2 400	1 500
				8 500

Motiv

1) F. n. utföres analyser av frilistade farmaceutiska specialiteter på förpackningar, insända av tillverkarna vid registreringsansökan. Mellan ansökan och registreringen förflyter i regel lång tid, ca 18 månader, och för frilistning åtgår 6—7 månader. Erfarenheten har visat, att analyskontroll bör utföras på i handeln inköpta förpackningar av specialiteter icke endast vid efterkontroll av registrerade specialiteter utan även vid kontroll av frilistade specialiteter för bedömning av registreringsansökan. Detta erfordras bl. a. för att erhålla jämförande hållbarhetsundersökningar. Med anledning härav bör delposten benämnas »Inköp av specialiteter för kontroll» och uppräknas med 1 500 kronor.

2) Ökade utgifter för såväl städning på grund av nytt kollektivavtal som för renhållning i övrigt nödvändiggör en uppräkning av delposten, om icke hygien på laboratoriet skall eftersättas.

3) För utförande av vissa specialanalyser, t. ex. elementaranalys och

spektrografiska undersökningar, bör ett belopp av 1 500 kronor anvisas. Det är varken ur ekonomisk eller arbetskraftsynpunkt lönande att för dylika endast sällan förekommande undersökningar träna upp laboratoriets egen personal. För ändamålet bör i stället anlitas specialutbildad personal utom laboratoriet.

Departementschefen

Belastningen å delposten till bränsle, lyse, gas och vatten, vilken post av medicinalstyrelsen föreslagits upptagen med oförändrat belopp, 7 000 kronor, uppgick under budgetåret 1954/55 till 26 956 kronor. Då vidare enligt vad jag inhämtat motsvarande utgifter för innevarande budgetår kan beräknas till omkring 33 000 kronor, torde delposten i fråga böra uppräknas med 27 900 kronor till 34 900 kronor.

Mot styrelsens förslag att utföra viss analyskontroll på i handeln inköpta läkemedelsförpackningar har jag intet att erinra. Med hänsyn till de senaste årens låga belastningssiffror å delposten i fråga anser jag mig dock icke nu kunna förorda en höjning av medelsanvisningen för ändamålet.

Under delposten till städning samt inre och yttre renhållning beräknar jag medelsbehovet till i runt tal 30 000 kronor, vilket innebär en höjning med 5 000 kronor.

Styrelsens under delposten till diverse utgifter framlagda förslag att låta utföra vissa specialanalyser utom laboratoriet synes mig rationellt. Jag kan dock i avbidan på erfarenheter rörande utgifterna för detta ändamål endast tillstyrka en till 1 100 kronor begränsad höjning av medelsanvisningen.

I enlighet med det anförda bör anslaget uppräknas med (27 900 + 5 000 + 1 100) 34 000 kronor och sålunda bestämmas till (112 000 + 34 000) 146 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader*
för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 146 000 kronor.

[21] 18. Svenska farmakopékommittén m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	74 000	69 950
1954/55	81 000	66 737
1955/56 (statsliggaren s. 979)	67 000	
1956/57 (förslag)	73 000	

Yrkande

Svenska farmakopékommittén (skr. 10/8 1955) hemställer, att för dess räkning anvisas ytterligare 31 000 kronor, varav 5 594 kronor under statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsanslag.

	Ökning
1. Arvoden till ledamöter	1 000
2. Arvode till en sekreterare.....	1 556
3. Extra anslag för anlåtande av kvalificerad arbetskraft	20 000
4. $\frac{1}{2}$ laboratoriebiträde Cg 11.....	4 758 ¹
5. Förligt tillägg	836 ¹
6. Expenser	1 000
7. Sveriges andel i kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden	1 850
	31 000
	Avgår 5 594 ¹
	Nettoökning 25 406

Motiv

1) *Veterinärstyrelsen* har i skrivelse till Konungen hemställt, att veterinärmedicinen måtte i farmakopékommittén företrädas av en ordinarie ledamot. I framställningen anföres bl. a.:

Nu gällande elfte edition av svenska farmakopén upptager jämväl läkemedel, som enbart torde användas vid djursjukvård, och lämnar, beträffande såväl dessa som sådana läkemedel, som nyttjas i både humanmedicinskt och veterinärmedicinskt bruk, föreskrifter rörande beredningssätt, undersökningsmetoder, renhetskrav och maximal dosering m. m. Det synes därför naturligt, att den kommitté, som har att tillse att verket kontinuerligt återgiver framstegen inom läkemedelskonsten och jämväl fått till uppgift att vid behov utarbeta förslag till ny farmakopé, erhåller som ordinarie ledamot en företrädare för den veterinärmedicinska forskningen.

I utlåtande till veterinärstyrelsen i denna fråga har *medicinalstyrelsen* anfört följande:

Ehuru de inom djursjukvården använda läkemedlen i princip icke skiljer sig från de inom humansjukvården brukade, får de veterinärmedicinska synpunkterna i läkemedelsfrågor anses kräva många speciella beaktanden. Tages härjämte hänsyn till att den veterinära verksamheten berör områden, som har stor samhällsekonomisk betydelse, finner medicinalstyrelsen för sin del motiverat, att den kliniska veterinärmedicinen blir företräd av en ledamot i kommittén.

Farmakopékommittén har i särskilt utlåtande tillstyrkt veterinärstyrelsens framställning.

2) Arvodet till sekreteraren skall utgå med belopp motsvarande lönen i 29 löneklassen.

3) Farmakopékommitténs arbetsuppgifter har under en följd av år ökat i omfattning, såväl de, som berör enbart svenska förhållanden, som framförallt de, som följer av det nordiska samarbetet på farmakopéområdet. För att effektivisera arbetet har upprättats en kemi- och en galenikasubkommitté. Dessutom kan redaktionella frågor hänskjutas till ett redaktionsutskott. Genom att utomstående experter ingår i subkommittéerna har kommittén tillförts värdefull sakkunskap.

¹ Dessa belopp, (4 758 + 836) 5 594 kronor, skall belasta statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsanslag.

Det experimentella laboratoriearbetet har dock ej kunnat bedrivas i ökad omfattning. Den experimentella prövningen av i Danmark och Norge utarbetade undersökningsmetoder för den blivande nordiska farmakopén, har måst göras synnerligen knapphändig. Förutom såsom kontroll är denna prövning avsedd att giva uppslag till förbättrade metoder. Härför kräves arbete av helt annan storleksordning än som nu medhinnes. Kommitténs beslut att utgiva ett tilläggsband till farmakopén, liksom det av Nordiska farmakopénämnden (NFN) igångsatta revisionsarbetet med befintliga monografier, avsedda för den nordiska farmakopén, kommer att ytterligare öka behovet av kvalificerad arbetskraft.

Tilläggsbandet skall förutom redan gjorda ändringar och tillägg till farmakopén omfatta ett trettiootal nya av NFN godkända monografier. I samband härmed skall de som tillägg befintliga monografierna anpassas till de av NFN nu beslutade principerna. Förutom rent redaktionellt och experimentellt arbete tillkommer därför ett ej ringa laboratoriearbete. Varje lands farmakopélaboratorium skall genompröva och utforma monografier för grupper av varandra närstående ämnen. Då en efterprövning av dessa monografier skall ske i övriga länder, måste undersökningsmaterialet omfatta icke blott varor från det egna landet utan jämväl från övriga länder. Antalet sådana monografier utgör 400 å 450 stycken, varför enbart anskaffning och distribution av varuproverna kommer att medföra ett väsentligt merarbete. För att kunna fullgöra de uppgifter, som instruktionsenligt åvilar kommittén, samt uppfylla de förpliktelser, den åtagit sig genom sin anslutning till NFN, bör 20 000 kronor ställas till förfogande för anlitande av kvalificerad arbetskraft.

4) Personalen har fr. o. m. den 1 juli 1955 förstärkts med ett halvtidsanställt laboratoriebiträde. Då det emellertid icke är möjligt att rationellt utnyttja ett halvtidsanställt biträde, och det kommande arbetet blir av mycket stor omfattning, bör laboratoriebiträdet heltidsanställas.

6) Genom att iakttaga den största återhållsamhet har utgifterna kunnat hållas inom det anvisade beloppet. För budgetåret 1956/57 erfordras utöver för oundgängliga utgifter medel för ett större antal varuprover än tidigare.

7) Höjningen av medelsanvisningen för bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för det nordiska samarbetet på farmakopéområdet hänför sig till stegrade lönekostnader i Danmark.

Yttranden

Medicinalstyrelsen vitsordar, att farmakopékommitténs personalresurser nu liksom tidigare är otillräckliga, samt att en väsentlig förstärkning av personalen är oundgängligen nödvändig. De arbetsuppgifter, som åvilar kommittén till följd av Sveriges deltagande i det nordiska samarbetet på farmakopéområdet, har särskilt beträffande det experimentella arbetet icke kunnat fullgöras i önskvärd omfattning på grund av bristen på kvalifice-

rad arbetskraft. Då NFN:s arbete hädanefter i allt större utsträckning kommer att inriktas på färdigställandet av monografier för den nordiska farmakopén, torde ökade krav komma att ställas på farmakopélaboratoriets resurser. Det synes vidare ofrånkomligt, att ett supplement till gällande svenska farmakopé utgives. Arbetet härmed kommer att utgöra en ytterligare belastning för laboratoriet. En förstärkning av såväl den kvalificerade personalen som biträdespersonalen torde därför icke längre kunna uppskjutas.

Statskontoret framhåller, att behovet av personalförstärkning prövades och delvis tillgodosågs vid 1955 års riksdag. Vid sådant förhållande bör förslaget om viss ytterligare utökning av laboratoriebiträdespersonalen och det förnyade yrkandet om medelsanvisning för anlitande av kvalificerad arbetskraft ej vinna beaktande.

Enär den begärda uppräkningsposten till expenser föranletts av nordiska farmakopénämndens beslut om införskaffande och distribuering av vissa varuprov, vill statskontoret ej motsätta sig, att posten upptages med yrkat belopp.

Mot den föreslagna uppräkningsposten av det belopp, som motsvarar Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för nordiskt samarbete på farmakopéområdet, synes i betraktande av de omständigheter, som föranleder det ökade bidraget, någon erinran ej kunna göras.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

På av veterinärstyrelsen och medicinalstyrelsen anförda skäl anser jag mig böra tillstyrka, att antalet ledamöter i farmakopékommittén utökas med en representant för veterinärmedicinen. Såsom f. n. gäller beträffande de ledamöter, som icke tillika är representanter för Sverige i den nordiska farmakopénämnden, bör arvudet till den nye ledamoten utgå med 1 000 kronor för år.

Härutöver har farmakopékommittén i huvudsak förnyat sina i anslagsäskandena för innevarande budgetår framförda förslag om förstärkning av kommitténs personella resurser, vilka förslag då ansågs kunna bifallas endast i mindre utsträckning. Jag finner mig emellertid icke heller nu kunna tillstyrka den ytterligare personalförstärkning, som föreslagits.

Arvudet till kommitténs sekreterare skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1955 utgå med belopp motsvarande lönen i 29 löneklassen å löneplan nr 1. Det fr. o. m. den 1 januari 1955 utgående särskilda lönetillägget föranleder därför en höjning av medelsanvisningen med 1 556 kronor.

Den för höjningen av det rörliga tillägget erforderliga ökade medelsanvisning, vilken liksom övriga avlöningsförmåner till kommitténs biträdespersonal enligt beslut vid 1955 års riksdag skall belasta statens farma-

cevtiska laboratoriums avlöningsanslag, har beaktats vid beräkningen av laboratoriets motsvarande anslagspost.

Mot kommitténs beräkning av medelsbehovet under anslagsposten till expenser har jag intet att erinra. Posten bör sålunda uppräknas med 1 000 till 4 000 kronor.

Vad slutligen angår Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden, har jag intet att erinra mot kommitténs förslag, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen i förhållande till i innevarande budgetårs stat upptaget belopp med 1 850 till 20 850 kronor. Jag förutsätter därvid, att det liksom hittills skall få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera närmare bestämma andelens storlek.

Vad jag sålunda förordat föranleder en uppräknning av anslaget med (1 000 + 1 556 + 1 000 + 1 850) 5 406 kronor, vilket belopp bl. a. med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna rörande kostnaderna för det nordiska samarbetet torde böra avrundas uppåt till 6 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (67 000 + 6 000) 73 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska farmakopékommittén m. m.* för budget-
året 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 73 000 kronor.

[22] 19. Statens rättsläkarstationer: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	233 000	230 707
1955/56 (statsliggaren s. 980)	319 000	
1956/57 (förslag)	354 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 76 000 kronor.

1. <i>Personalförstärkningar</i>	Ökning
a) 1 biträdande bårhusföreståndare Ce 14	10 560
b) 1 laborator Ce 34 (26 364—20 400)	5 964
1 laboratorieläkare Cf 27—Ce 29	21 756
1 preparator Ce 14	10 560
c) 1 föreståndare för station i Umeå Ce 37	—
2. <i>Löneregleringar</i>	
a) 1 rättsläkare Ce 33 i st. f. Ce 29	3 780
b) 1 bårhusföreståndare Ca 16 i st. f. Ca 14	738
2 bårhusvaktmästare Ca 14 i st. f. Ca 12 (1 656—720)	936
1 bårhusvaktmästare Ce 14 i st. f. Ce 12	696
c) 1 tekniskt biträde Ce 13 i st. f. Ce 11	606
3. <i>Omräkning</i>	
Höjda arvoden åt assistenter och läkaramanuens	4 782
Löneklassuppflyttningar	1 005
Rörligt tillägg	14 600
Avrundning	17
	76 000

Motiv

1 a) Den arbetsbörda, som åvilar bårhusföreståndaren är synnerligen stor och krävande — för att medhinna arbetet måste han arbeta på övertid i en omfattning, som icke kan ökas. En tjänst som biträdande bårhusföreståndare i lönegrad Ce 14 bör därför inrättas.

1 b) Fr. o. m. den 1 juli 1955 har medel anvisats till arvode åt en läkare för antropologiska faderskapsundersökningar m. m. Under första halvåret 1955 anmäldes 52 ärenden för undersökning eller samma antal som under tidsperioden november 1953—december 1954. Det är också uppenbart, att domstolar och barnavårdsnämnder har ökat behov av att få dylika undersökningar utförda. Då det vidare kan förväntas, att förslag till ny ärvdabalk kommer att framläggas vid årets riksdag, är det nödvändigt, att avdelningen upprustas. För att möta den ökade efterfrågan på dylika undersökningar måste tillses, att för verksamheten kompetenta läkare utbildas samt att rekryteringen för sådan mångårig utbildning möjliggöres genom tillgång till fasta tjänster.

Medicinalstyrelsen föreslår, att Kungl. Maj:t uppdrager åt lämpligt organ att skyndsamt utreda dels behovet av specialutbildade läkare för ifrågasvarande undersökningar vid ett genomförande av ärvdabalkssakkunnigas förslag, dels ock organisationen av förevarande sakkunniginstitution, däri inbegripet rekryterings- och utbildningsfrågorna. Som provisorisk organisation bör vid rättsläkarstationen i Stockholm inrättas en antropologisk-genetisk avdelning med en laborator i lönegrad Ce 34 som föreståndare. Innehavaren av denna tjänst bör äga vetenskaplig kompetens motsvarande den, som fordras för laboratorsbefattning vid universitet resp. karolinska institutet. Å avdelningen bör vidare finnas en laboratorieläkare med lönegradsplacering lika med vetenskapligt utbildade assistenter vid statens bakteriologiska, rättskemiska och farmaceutiska laboratorier samt som teknisk medhjälpare en preparator i lönegrad Ce 14. Det nuvarande läkararvodet om 20 400 kronor kan då indragas.

1 c) Huruvida det blir möjligt att i avbidan på färdigställandet av lokaler för rättsläkarstationen i Umeå provisoriskt inrätta en rättsläkarstation därstädes, kan icke nu avgöras. Försiktigtvis bör dock för ändamålet uppföras en tjänst som föreståndare för denna station, vilken kommer att ersätta en rättsläkartjänst i lönegrad Cg 29 vid stockholmsstationen. I avslutning till vad nedan anföres i fråga om rekrytering m. m. till rättsläkarbanan bör tjänsten placeras i lönegrad Ce 37. Med hänsyn till ovissheten om realiserandet av en provisorisk rättsläkarstation beräknas icke i detta sammanhang några medel för tjänsten.

2 a) Den allvarliga läkarbrist, som sedan ett flertal år varit rådande inom rättsmedicinalväsendet, har efter de båda assistenternas vid stockholmsstationen timade frånfälle blivit i det närmaste katastrofal. Ärendenas expediering har på senare tid i så hög grad fördröjts, att uppdrags-

givande myndigheter fått vänta ofta flera månader och i en del fall ett år eller mera på utlåtanden. En av de allra viktigaste orsakerna till läkarbristen är det ringa antalet sluttjänster. Utbildningstiden för rättsläkare är sex år och utbildningen så speciell, att åtminstone hälften, d. v. s. den rent rättsmedicinska delen, knappast i nämnvärd grad är användbar som merit för andra tjänster. En nybliven läkare är därför icke villig att skaffa sig denna utbildning utan en någorlunda god säkerhet för att efter dess avslutande kunna erhålla en mot densamma svarande ordinarie eller extra ordinarie tjänst. De fr. o. m. budgetåret 1955/56 — delvis för tillgodo-seende av behovet av rättsmedicinsk sakkunskap utanför Stockholmsdistriktet — inrättade tjänsterna som rättsläkare i Cg 29 och assistent har icke lockat någon sökande, och ej heller har den förut befintliga assistent-tjänsten och läkaramanuentjänsten kunnat besättas med kompetenta innehavare.

Åtgärder för att avhjälpa denna läkarbrist är nödvändiga för att icke den iråkade betänkliga situationen ytterligare skall förvärras. En rättsläkartjänst vid stockholmsstationen bör därför uppflyttas från Ce 29 till Ce 33.

2 b) En uppflyttning av bårhusföreståndaren och bårhusvaktmästarna från lönegrad 14 resp. 12 till 16 resp. 14 skulle leda till paritet med motsvarande tjänster på patologavdelningar vid Stockholms stads sjukhus. Arbetet vid rättsläkarstationen anses mer kvalificerat och betungande än det nämnda kommunala befattningshavare har att utföra. Vid bifall till förslaget torde det till ordinarie bårhusvaktmästarna utgående personliga lönetillägget bortfalla.

2 c) Arbetsuppgifterna för det tekniska bitrådet är i allt väsentligt desamma som åligger tekniska bitråden i Ce 13 vid patologiska universitetsinstitutioner.

Yttranden

Statskontoret — som erinrar om dels de betydande inkomstökningar, som rättsläkarpersonalen erhållit genom den år 1953 vidtagna höjningen av rättsläkartaxan, dels ock det årliga arvode om 2 400 kronor som fr. o. m. den 1 juli 1955 utgår till rättsläkaren i Ce 29 i egenskap av biträdande föreståndare — kan icke biträda förslaget om en ytterligare löneförbättring.

Ett genomförande av ärvdabalkssakkunnigas förslag till ärvdabalk, vilket innehåller i viss mån ändrade bestämmelser om fastställande av faderskap till barn utom äktenskap, torde komma att öka behovet av antropologiska undersökningar. Statskontoret — som icke har något att erinra mot den av medicinalstyrelsen föreslagna utredningen — anser dock att i avvaktan på resultatet härav några organisatoriska eller lönereglerande åtgärder icke bör vidtagas.

Såvitt statskontoret kunnat finna, torde den del av inkomsterna av antropologiska undersökningar i faderskapsärenden, som tillgodoföres rättsläkarstationernas omkostnadsanslag, förslå till bestridande allenast av med undersökningarna sammanhängande expenskostnader. Enligt ämbetsverkets mening bör emellertid förrättningsarvodena så avvägas, att i princip full täckning erhålles för undersökningskostnaderna, sålunda även för exempelvis löneutgifterna.

Med hänsyn till att verksamheten vid rättsläkarstationen i Umeå inom en relativt snar framtid torde kunna igångsättas och en avlastning av arbetsbördan vid stockholmsstationen härigenom bli möjlig, synes bårhuspersonalen icke nu böra utökas. Då vidare löneställningen för dessa befattningshavare nyligen prövats i samband med tjänsteförteckningsrevisionen, finner statskontoret sig icke kunna tillstyrka de föreslagna löneförbättringarna. Frågan om ändrad lönegradsplacering för det tekniska biträdet torde böra prövas i samband med pågående utredning rörande den tekniska biträdespersonalen å vetenskapliga institutioner.

I utlåtande den 24 januari 1955 över medicinalstyrelsens förslag till utbyggande av rättsmedicinalväsendet i riket ansåg statskontoret, att innehavaren av en läkartjänst vid den planerade rättsläkarstationen i Norrland borde ha för tjänst som rättsläkare, med vilken är förenad föreståndarskap, föreskriven kompetens, och i likhet med motsvarande befattningshavare i Lund placeras i lönegrad Ce 31. Statskontoret kan sålunda icke nu biträda förslaget om tjänstens placering i 37 lönegraden.

Statens lönenämnd anser, att det för den provisoriska organisation av en antropologisk-genetisk avdelning, som medicinalstyrelsen förordat, förefaller lämpligast att bibehålla nuvarande arvodesbefattning. Av samma skäl synes arvodesanställning böra tillämpas i fråga om den föreslagna laboratorieläkaren.

Lönenämnden avstyrker lönegradsuppflyttning av rättsläkartjänsten i 29 lönegraden och åberopar härvid sitt utlåtande angående anslag till statens rättsläkarstationer för budgetåret 1955/56.

Vidkommande slutligen föreståndaren för rättsläkarstationen i Umeå föreslår lönenämnden under åberopande av sitt utlåtande angående förslag om utbyggnad av rättsmedicinalväsendet i riket placering i 31 lönegraden.

Departementschefen

Beträffande medicinalstyrelsens förslag att fr. o. m. den 1 juli 1956 vid rättsläkarstationen i Stockholm provisoriskt inrätta en särskild avdelning för antropologisk-genetiska undersökningar under ledning av en laborator vill jag erinra om att medel fr. o. m. innevarande budgetår anvisats för anordnande försöksvis vid denna station av sådana undersökningar.

Verksamheten handhas f. n. av en läkare mot ett arvode av 20 400 kronor för år jämte viss del av inflytande taxeersättningar. De antropologiska undersökningarna innebär ökade möjligheter när det gäller att fastställa faderskap till bl. a. barn utom äktenskap och har därför redan enligt gällande rätt stor betydelse. Det är givetvis ett starkt både allmänt och enskilt intresse, att det rättsligen fastställda faderskapet överensstämmer med det biologiska. Jag har med hänsyn härtill för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att åt lämpligt organ uppdrages att utreda såväl behovet av specialutbildade läkare för dessa undersökningar jämte därmed sammanhängande rekryteringsfrågor m. m. som organisationen i övrigt av denna verksamhet. I avbidan på resultatet av denna utredning anser jag mig icke kunna tillstyrka annan ökning av den för detta ändamål avsedda personalen än med ett laboratoriebiträde med placering tills vidare i lönegrad Cg 13. Kostnaden härför kan beräknas till omkring 10 300 kronor. Den f. n. inrättade befattningen såsom läkare måste anses erforderlig redan vid nuvarande omfattning av dessa undersökningar. Utan att därmed taga definitiv ställning till den framtida organisationen av denna verksamhet vill jag därför förorda, att befattningshavaren beredes extra ordinarie anställning med placering tills vidare i lönegrad Ce 29. Förslaget innebär en kostnadsökning i förhållande till nu utgående arvode med 1 356 kronor per år. Jag vill i detta sammanhang framhålla min avsikt att — om riksdagen ej framställer erinran häremot — föreslå Kungl. Maj:t att höja nuvarande avgifter för dessa undersökningar — 50 kronor för varje undersökt person — i sådan utsträckning, att full kostnadstäckning erhålles för utgifter av såväl avlönings- som omkostnadsnatur.

I enlighet med vad jag i det följande anför under anslaget till Anordnande av en rättsläkarstation i Umeå kan nybyggnad för stationen därstädes beräknas vara färdig omkring årsskiftet 1956—57. Den fr. o. m. innevarande budgetår vid stockholmsstationen inrättade rättsläkartjänsten i lönegrad Cg 29 bör i så fall, så snart verksamheten i Umeå kan komma i gång, överflyttas dit och innehavaren tjänstgöra som föreståndare för stationen. Tjänsten bör då liksom motsvarande befattning i Lund placeras i lönegrad Ce 31. Med hänsyn till vad nu anförts beträffande tidpunkten för en överflyttning av tjänsten torde medel för denna lönereglering, i runt tal 1 000 kronor, böra beräknas för första halvåret 1957. Däremot föreslår jag ej nu någon ändring av personalförteckningen. Kungl. Maj:t torde i stället böra bemyndigas att när frågan härom aktualiseras vidtaga nyss angiven ändring av personalförteckningen.

Förslaget om inrättande av en tjänst som biträdande bårhusföreståndare kan jag i avbidan på ytterligare erfarenheter rörande omfattningen av de med tjänsten såsom bårhusföreståndare förenade arbetsuppgifterna icke nu tillstyrka.

Vad härefter angår begärda löneregleringar vill jag liksom medicinal-

styrelsen framhålla, att rättsmedicinalväsendet genom bristen på rättsläkare kommit i ett prekärt läge, och att åtgärder för dess avhjälpande är nödvändiga. Den av medicinalstyrelsen i sådant syfte föreslagna uppflyttningen av en rättsläkartjänst vid stockholmsstationen från lönegrad Ce 29 till Ce 33 anser jag mig dock icke f. n. kunna tillstyrka. Jag förordar i stället, att utredning skyndsamt verkställas rörande frågan om erforderliga åtgärder för att erhålla en bättre rekrytering till rättsläkarbanan i allmänhet, däri inbegripet utbildningsfrågor m. m. Resultatet av utredningen bör om möjligt kunna föreläggas redan nästa års riksdag. Denna utredning synes lämpligen böra samordnas med den för antropologisk-genetiska avdelningen ifrågasatta utredningen.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en befattning som bårhusföreståndare i lönegrad Ca 14 och två som vaktmästare i lönegrad Ca 12 uppflyttas till Ca 16 resp. Ca 14, de senare under benämningen bårhusvaktmästare. Till innehavarna av de båda vaktmästarbefattningarna nu utgående personliga lönetillägg bör i så fall indragas. Däremot kan jag icke tillstyrka en uppflyttning av vaktmästaren i lönegrad Ce 12. Till frågan om löneställningen för det tekniska biträdet är jag icke beredd att nu taga ställning.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget, innefattande vissa automatiska utgiftsökningar för löneklassuppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget m. m. om i runt tal 20 400 kronor har icke föranlett någon erinran från min sida.

Vid bifall till det anförda skulle anslaget uppräknas med (10 300 + 1 356 + 1 000 + 738 + 936 + 20 400) 34 730 eller i runt tal 35 000 kronor.

I enlighet härmed beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 29 000 (+ 1 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 147 400 (— 15 600) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 137 000 (+ 28 000) kronor samt rörligt tillägg 40 600 (+ 21 600) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (29 000 + 147 400 + 137 000 + 40 600) 354 000 (+ 35 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens rättsläkarstationer, vilka påkallas av nyss angivna förslag;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens rättsläkarstationer, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	29 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	147 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	137 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	40 600

Summa kronor 354 000;

c) till *Statens rättsläkarstationer: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 354 000 kronor.

[23] 20. Statens rättsläkarstationer: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	84 500	69 133
1955/56 (statsliggaren s. 982)	91 000	
1956/57 (förslag)	75 800	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 23 800 kronor.

	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Övriga expenser (Lund)	7 200	5 000	— 2 200
2. Inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m. (Stockholm)	—	22 000	+ 22 000
3. Kostnader för fotografering (Stockholm)	2 000	6 000	+ 4 000
			+ 23 800

Motiv

1) Delposten torde kunna nedräknas med 2 200 kronor, vilket belopp för innevarande budgetår anvisats till utgifter av engångskaraktär.

2) och 3) Fr. o. m. nästa budgetår erfordras medel för underhåll och komplettering av apparatur och inventarier vid stockholmsstationen samt för anskaffande av en effektivare belyningsanordning vid obduktionsbord (ca 2 000 resp. 8 000 kronor). För den antropologisk-genetiska avdelningen beräknas medelsbehovet för inköp av inventarier samt kamera med utrustning för färgfotografering till inalles 12 000 kronor. För dessa ändamål bör en post till inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m. om tillhoppa 22 000 kronor, varav 20 000 kronor av engångskaraktär, uppföras i omkostnadsstaten.

Medelsbehovet för förbrukningsmateriel för fotografering till antropologiska avdelningen beräknas till 4 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret framhåller att, såvitt ämbetsverket kunnat finna, behovet av utrustning för antropologisk-genetiska avdelningen är beroende bl. a. av ett eventuellt framläggande till 1956 års riksdag av ärvdabalkssakkunnigas förslag till ny ärvdabalk. Medelsbehovet för avdelningen bör därför underkastas närmare granskning i samband med den av medicinalstyrelsen under avlöningsanslaget föreslagna utredningen rörande erforderlig personal för de antropologiska undersökningarna. I övrigt bör enligt statskontorets uppfattning medel för inköp och underhåll av inventarier m. m. icke anvisas i vidare mån än som erfordras för att förbättra belysningsförhållandena.

Belastningen på delposten till kostnader för fotografering har visserligen under de två senast förflutna budgetåren av naturliga skäl varit förhållandevis låg. Antropologisk-genetiska avdelningens fotograferingskostnader torde dock jämväl under mera normala förhållanden kunna i viss utsträckning rymmas inom oförändrat anslagsbelopp. Då verksamheten i princip bör vara självbärande, synes angeläget att vid en eventuell uppräknig av posten en ökad uppbörd av ersättningar för undersökningarna kommer till stånd.

I övrigt har framställningen icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

Delposten till övriga expenser vid rättsläkarstationen i Lund bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag nedräknas med 2 200 kronor till 5 000 kronor.

För inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m. vid stockholmsstationen bör likaså i enlighet med styrelsens förslag uppföras en särskild delpost. Jag anser mig dock icke kunna förorda, att posten upptages med högre belopp än 18 000 kronor, varav omkring 10 000 kronor avses för utrustning till antropologisk-genetiska avdelningen.

Under delposten till kostnader för fotografering vid stockholmsstationen beräknar jag däremot i likhet med styrelsen en höjning av medelsanvisningen med 4 000 till 6 000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att i enlighet med vad jag anfört under föregående anslag kostnaderna för de antropologisk-genetiska undersökningarna kommer att täckas av den del av inflytande taxeinkomster, som tages till uppbörd under nu förevarande anslag. De särskilda uppbördsmedlen torde i så fall kunna uppskattas till i runt tal 40 000 kronor, innebärande en höjning med 35 000 kronor.

Såsom jag i det följande anför under anslaget till Anordnande av en rättsläkarstation i Umeå kan nybyggnad för stationen därstädes beräknas vara färdig vid årsskiftet 1956—57. För den händelse verksamheten vid umeåstationen skulle kunna påbörjas redan under budgetåret 1956/57, bör

därför Kungl. Maj:t, liksom medgivits för innevarande budgetår, vara oförhindrad att av förevarande anslag, närmast de för stockholmsstationen beräknade beloppen, disponera vad som må finnas erforderligt för den löpande driften under nästa budgetår av en rättsläkarstation i Umeå.

I enlighet med det anförda bör anslaget nedräknas med (35 000 + 2 200 — 18 000 — 4 000) 15 200 kronor och sålunda upptagas till (91 000 — 15 200) 75 800 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 75 800 kronor.

[24] 21. Anordnande av en rättsläkarstation i Umeå. Något anslag för detta ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 3/10 1955) hemställer, dels att såsom statsbidrag till Västerbottens läns landsting för anordnande av lokaler för en rättsläkarstation i Umeå anvisas 762 000 kronor, dels ock att för utrustning av rättsläkarstationen anvisas 106 000 kronor.

Motiv

Genom beslut den 6 maj 1955 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att ofördröjligen med Västerbottens läns landsting upptaga förhandlingar om inrättande av en rättsläkarstation i Umeå samt till Kungl. Maj:t snarast inkomma med förslag i ämnet, ävensom föreskrivit, att styrelsen vid uppdragets fullgörande skulle beakta såväl vad centrala sjukvårdsberedningen i utlåtande över styrelsens utredning den 18 december 1954 angående rättsläkarstation i Norrland anfört rörande lokalbehov m. m. som vad statskontoret i utlåtande över samma utredning förordad i fråga om tillhandahållandet av lokaler för en rättsläkarstation i Umeå.

Med anledning härav har medicinalstyrelsen efter förhandlingar med landstinget överlämnat ett mellan styrelsen och landstinget träffat avtal med därvid fogade ritningar rörande en rättsläkarstation i Umeå ävensom avskrift av förhandlingsprotokoll den 18 augusti 1955, innehållande överenskommelse rörande rättsläkarstationens personal m. m. Å ritningarna har iakttagits vad centrala sjukvårdsberedningen anfört rörande lokalbehovet m. m. Landstingets merkostnader för att inrymma en rättsläkarstation i planerad nybyggnad vid lasarettet beräknas till 762 000 kronor. Avtalsförslaget innebär, att landstinget erhåller ersättning för byggnadskostnaderna genom ett statsbidrag å motsvarande belopp. Den av statskontoret förordade lösningen av frågan om ersättningen för tillhandahållandet av lokaler för rättsläkarstationen har landstinget förklarat sig icke kunna acceptera.

Av förenämnda handlingar inhämtas i övrigt bl. a. följande.

Landstinget förbinder sig att vid uppförande av byggnad för Umeå lasarettets patologiska avdelning för statens rättsläkarstation i Umeå inrätta och upplåta å ritningarna angivna lokaler.

Landstinget medger vidare, att övriga i byggnaden befintliga lokaler, inventarier och anordningar ävensom lasarettetsbibliotek och djurstallar, må utan ersättning tagas i anspråk för rättsläkarstationens verksamhet. Erforderliga inventarier för dessa lokaler bekostas av landstinget, som även bestrider alla andra i samband med nyttjandet uppkommande kostnader. Rättsläkarstationen skall vara färdig att tagas i bruk senast två år efter det arbetstillstånd erhållits.

Dessa landstingets åtaganden gäller under förutsättning, att landstinget för ändamålet erhåller statsbidrag med belopp motsvarande de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga merkostnaderna för förstnämnda lokalers inrymmande i byggnaden — varvid kostnader för grund och för yttertak å laboratoriebyggnaden ävensom tomplanering skall helt stanna å landstinget — dock att statsbidraget ej må överstiga 762 000 kronor. Därest emellertid efter avtalets ikraftträdande sådan prisstegring skulle inträffa, att de verkliga kostnaderna på grund därav kommer att överstiga nämnda belopp, äger landstinget, sedan lokalerna färdigställts, att till Kungl. Maj:t ingiva framställning om det ytterligare bidrag, som kan visa sig erforderligt för att täcka merkostnaderna. I nämnda belopp är inräknad kostnaden för lokalernas fasta inredning. Staten anskaffar och bekostar rättsläkarstationens utrustning i övrigt med inventarier, apparater och instrument.

Landstinget tillhandahåller rättsläkarstationen värme, elektrisk kraft, vatten o. d., ombesörjer stationens tvätt samt utför erforderliga underhålls- och reparationsarbeten. För dessa prestationer erlägger medicinalstyrelsen till landstinget för varje kalenderår ett årligt driftbidrag motsvarande lasarettets självkostnader. Driftbidraget bestämmes för en tidsperiod av i regel tre år. Första tidsperioden skall dock omfatta ett år.

Därest rättsläkarstationen framdeles skulle förläggas till annan stad än Umeå, förklarar sig landstinget berett att övertaga lokalerna och återbetala statsbidraget efter en avskrivning under 60 år med samma belopp per år, räknat fr. o. m. den dag lokalerna tagits i bruk för sitt ändamål.

Skulle rättsläkarstationen framdeles bliva i behov av utökade eller omändrade lokaler, förbinder sig landstinget att utföra erforderliga byggnads- eller ändringsarbeten under förutsättning att statsbidrag — beräknat på förut angivet sätt — utgår.

Medicinalstyrelsen tillhandahåller och avlönar föreståndare och erforderlig underordnad personal för driften av de genom avtalet upplåtna lokalerna. I den mån den underordnade personalen ej kan beredas full sysselsättning å rättsläkarstationen, är landstinget berett att söka bereda vederbörande fyllnadstjänstgöring. Landstinget tillhandahåller och avlönar personal för de gemensamma lokalerna och anordningarna.

Avtalet gäller till och med 60 år, räknade fr. o. m. den månad under vilken lokalerna färdigställts och godkänts; dock att medicinalstyrelsen är berättigad att tidigare uppsäga avtalet. Sker uppsägning, skall avtalet upphöra att gälla sex månader efter den månad under vilken meddelande om uppsägningen kommit landstinget tillhanda.

Lokalerna för rättsläkarstationen beräknas bliva färdigställda vid årsskiftet 1956—1957.

I ett den 20 september 1955 avgivet utlåtande i ärendet har byggnadsstyrelsen förklarat sig icke ha något att erinra vare sig mot den träffade överenskommelsen eller mot den i avtalet angivna byggnadskostnaden.

Kostnaderna för rättsläkarstationens utrustning beräknas enligt uppgjort utrustningsförslag uppgå till 106 000 kronor.

Yttranden

Statskontoret erinrar om sitt utlåtande över medicinalstyrelsens förslag till inrättande av en rättsläkarstation i Umeå, i vilket utlåtande förordades en sådan lösning av lokalfrågan, att genom avtal med vederbörande landsting den för rättsläkarstationen och centrallasarettets patologiska laboratorium avsedda gemensamma flygelbyggnaden i sin helhet uppfördes och bekostades av landstinget mot att staten erlade skälig hyra för av rättsläkarstationen disponerade lokaler. Statskontorets inställning hade sin grund i rådande osäkerhet rörande den slutliga förläggningen av den norrländska rättsläkarstationen. Den av statskontoret förordade lösningen har landstinget — enligt vad i ärendet uppgivits — förklarat sig icke kunna godkänna.

Enligt nu föreliggande avtalsförslag har statens kostnader för rättsläkarstationens inrymmande i den nya laboratoriebyggnaden nedbringats högst väsentligt eller till maximalt 762 000 kronor. Vidare har landstinget förklarat sig berett att övertaga lokalerna och återbetala statsbidraget efter viss avskrivning, därest rättsläkarstationen sedermera skulle förläggas till annan stad än Umeå.

Det av statskontoret anförda skälet till varsamhet vid investering av statsmedel i lokaler, som i framtiden kan komma att bli obehövligen för sitt ändamål, kvarstår alltså, om ock med förminskad styrka. Med hänsyn till den icke oväsentliga begränsning av statens kostnader, som vidtagits, samt de för staten i andra avseenden förmånliga villkoren, vill statskontoret likväl icke motsätta sig, att avtalet, som i övrigt ej givit ämbetsverket anledning till erinran, lägges till grund för en uppgörelse med landstinget.

Centrala sjukvårdsberedningen föreslår, att ett belopp av 97 000 kronor ställes till medicinalstyrelsens förfogande för utrustning av rättsläkarstationen.

Departementschefen

I enlighet med förslag av statsutskottet i dess utlåtande nr 83/1955 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 91 angående anslag till statens rättsläkarstationer för budgetåret 1955/56 m. m. fattade 1955 års riksdag principbeslut om inrättande av en rättsläkarstation i Umeå under förut-

sättning att en för staten godtagbar uppgörelse med Västerbottens läns landsting komme till stånd. I sitt av riksdagen godkända utlåtande föreslog statsutskottet, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t, med tillkännagivande av sitt fattade principbeslut, skulle anhålla, att Kungl. Maj:t föranstaltade om upptagande ofördröjligen av förhandlingar med landstinget, och bemyndiga Kungl. Maj:t att — om befogade statsintressen vid förhandlingarna prövades bli tillgodosedda — med landstinget träffa avtal om uppförande samt inredning, utrustning och drift av den av utskottet förordade rättsläkarstationen inom i huvudsak den kostnadsram, som angivits av medicinalstyrelsen. Härvid hade utskottet förutsatt, att frågan om medelsanvisning för ändamålet skulle kunna underställas riksdagen, sedan avtal slutits med landstinget, samt att hinder i och för sig ej borde möta för landstinget att sedan överenskommelse nåtts påbörja uppförandet av den för rättsläkarstationen och den patologiska avdelningen vid Umeå lasarett gemensamma nybyggnaden.

Med anledning av vad sålunda förekommit uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 6 maj 1955 åt medicinalstyrelsen att ofördröjligen med landstinget upptaga förhandlingar i ämnet. Sedan dessa förhandlingar slutförts har medicinalstyrelsen överlämnat ett mellan styrelsen och landstingets förvaltningsutskott under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande träffat avtal angående lokaler för rättsläkarstationen i Umeå.

Enligt det ursprungliga förslaget till lokaler för rättsläkarstationen beräknades byggnadskostnaderna preliminärt till 940 000 kronor, med vilket belopp statsbidrag skulle utgå till landstinget. Därjämte uppskattades kostnaderna för inredning och utrustning av lokalerna till 170 000 resp. 110 000 kronor. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen innebär det nu träffade avtalet en väsentlig reducering av statens kostnader. Byggnadsbidraget har sålunda reducerats till högst 762 000 kronor och i detta belopp ingår då — i motsats till vad tidigare var fallet — även kostnaderna för lokalernas fasta inredning. Därjämte må vissa i byggnaden befintliga, icke statsbidragsberättigade lokaler och inventarier m. m. utan ersättning tagas i anspråk för rättsläkarstationens verksamhet. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt intagits i avtalet måste befogade statsintressen anses ha blivit tillgodosedda vid uppgörelsen. Kungl. Maj:t har därför på min hemställan genom beslut den 30 december 1955 godkänt ifrågavarande avtal.

Lokalerna för rättsläkarstationen beräknas bli färdigställda vid årsskiftet 1956—1957. Medel för att möjliggöra en utbetalning av förenämnda statsbidrag bör därför anvisas för budgetåret 1956/57. Av samma skäl bör medel under nämnda budgetår stå till förfogande också för bestridande av kostnaderna för utrustning av lokalerna. Sistnämnda kostnader har av medicinalstyrelsen beräknats till 106 000 kronor. Centrala sjukvårdsberedningen har dock efter granskning av utrustningsförslaget ansett det av styrelsen sålunda beräknade beloppet kunna nedsättas till 97 000 kronor. För egen

del anser jag mig böra förorda, att för ändamålet anvisas av centrala sjukvårdsberedningen föreslaget belopp, 97 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle medelsbehovet för anordnande av en rättsläkarstation i Umeå uppgå till sammanlagt (762 000 + 97 000) 859 000 kronor. Jag förordar, att för detta ändamål i riksstaten för nästa budgetår uppföres ett reservationsanslag om samma belopp.

Slutligen vill jag i detta sammanhang anmäla, att medicinalstyrelsen i skrivelse den 13 oktober 1955 lämnat en redogörelse för de åtgärder, som hittills vidtagits med anledning av Kungl. Maj:ts den 15 juni 1944 och den 26 maj 1950 meddelade uppdrag åt styrelsen att verkställa utredning rörande inrättande av en rättsläkarstation i Göteborg. Lokalfrågan har därvid visat sig synnerligen svårlöst. Vid sammanträde i Göteborg har enighet vunnits därom, att rättsläkarstationens lokaler skall inrymmas i ett planerat polishus. Något besked om när polishuset kan förväntas bliva färdigställt, har dock icke kunnat erhållas, då den närmare utformningen av det samma är föremål för fortsatta diskussioner mellan olika kommunala organ i Göteborg. Medicinalstyrelsen har därför upptagit förhandlingar med staden om anskaffande av provisoriska lokaler, men de som erbjudits har av flera skäl icke kunnat accepteras. Andra provisoriska lokaler har icke stått att anskaffa. Då en förläggning av rättsläkarstationen i anslutning till polishuset kommer att medföra uppenbara fördelar, icke minst med tanke på samarbetet med polismyndigheterna, har styrelsen ej funnit anledning närmare undersöka möjligheterna att uppföra en fristående byggnad för ändamålet. Under hand har styrelsen emellertid erfarit, att någon centralt belägen tomt icke finnes disponibel.

Då såvitt nu kan bedömas polishuset icke torde komma att uppföras inom de närmaste åren, har jag velat bringa vad sålunda i ärendet förekommit till riksdagens kännedom. Jag vill emellertid framhålla, att jag med uppmärksamhet kommer att följa ärendets vidare utveckling och vidtaga de ytterligare åtgärder, som må erfordras för en lösning av denna fråga.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av en rättsläkarstation i Umeå* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 859 000 kronor.

[25] 22. Medikolegala besiktningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	30 000	30 511
1954/55	30 000	51 694
1955/56 (statsliggaren s. 982)	30 000	
1956/57 (förslag)	50 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 10 000 kronor.

Motiv

Medicinalstyrelsen — som erinrar om att arvodet för rättsmedicinsk obduktion utförd enligt länsstyrelsens förordnande av annan än vederbörande tjänsteläkare eller vid någon av statens rättsläkarstationer anställd legitimerad läkare enligt kungörelse den 5 juni 1953 höjts fr. o. m. den 1 juli 1953 — anser, att anslaget med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55 bör uppräknas med 10 000 till 40 000 kronor.

Departementschefen

Med beaktande av belastningen å anslaget under budgetåret 1954/55, 51 694 kronor, torde anslaget böra uppräknas med 20 000 till 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[26] 23. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	11 640 000	11 217 658
1954/55	12 300 000	11 891 233
1955/56 (statsliggaren s. 983)	12 700 000	
1956/57 (förslag)	13 800 000	

Yrkanden

I. I *skrivelse den 31 augusti 1955* hemställer *medicinalstyrelsen*, att anslaget uppräknas med 1 055 000 kronor.

	Ökning
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare)	170 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	200 000
3. Rörligt tillägg	685 000
	1 055 000

II. I *skrivelse den 11 oktober 1955* föreslår *länsstyrelsen i Gotlands län* bl. a., att förste provinsialläkaren i länet befrias från uppdraget att samtidigt vara provinsialläkare i Visby distrikt.

Motiv

I. (Medicinalstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1955.)

1) Gällande personalförteckning upptager 593 provinsialläkartjänster. Antalet beslutade provinsialläkar-distrikt är 574. Av de (593 — 574) 19

provinsiälläkartjänster, för vilka motsvarande provinsiälläkardistrikt ännu ej beslutats, torde tre avses för inrättande senast den 1 juli 1956 av nya distrikt i Västerbottens, Västernorrlands och Kopparbergs län och två (högst) för inrättande senast samma dag av nya distrikt i Gotlands och Gävleborgs län, vilka län ännu ej blivit föremål för ny distriktsindelning. Å andra sidan torde ett distrikt komma att upphöra senast vid ingången av budgetåret 1956/57. Vidare kan tio extra provinsiälläkardistrikt beräknas ha omvandlats till ordinarie den 1 juli 1956.

För inrättande av helt nya provinsiälläkardistrikt utöver nämnda (3 + 2) 5 återstår alltså (19 — 3 — 2 + 1 — 10) 5 läkartjänster. Styrelsen räknar med att även dessa kan ha trätt i funktion den 1 juli 1956.

Samtliga förberörda 593 provinsiälläkartjänster kan alltså komma att avse distrikt, inrättade senast den 1 juli 1956, dock med undantag av ett distrikt, som tillkommit genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1955 angående ny indelning av Göteborgs och Bohus län i provinsiälläkardistrikt m. m., vilket beslut skall lända till efterrättelse först fr. o. m. den 1 januari 1957.

Antalet extra provinsiälläkardistrikt utgör f. n. 29 och den 1 januari 1956 tillkommer ett. Å andra sidan skall enligt meddelade beslut sju extra distrikt omändras till ordinarie nämnda dag varjämte tio extra distrikt torde omvandlas till ordinarie den 1 juli 1956. Antalet extra provinsiälläkardistrikt sistnämnda dag torde således komma att utgöra (29 + 1 — 7 — 10) 13. Såvitt nu kan bedömas torde av dessa sex stycken då ha med upp till tre år överskridit den såsom lämplig befunna maximala tidrymden av fem år. Åtminstone de fem äldsta av dessa distrikt bör omvandlas till ordinarie under budgetåret 1956/57. Anslag härför torde emellertid erfordras endast för budgetårets sista kvartal.

Även om förstnämnda fem provinsiälläkardistrikt kommer till stånd och ytterligare fem helt nya provinsiälläkardistrikt inrättas under budgetåret 1955/56, skulle likväl för ett 25-tal distrikt befolkningstalet överstiga 10 000. Då enligt vad föredragande departementschefen uttalat i 1948 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 55) provinsiälläkardistrikt i regel ej bör ha en folkmängd överstigande 7 000 invånare, bör möjlighet finnas att i trängande fall inrätta helt nya distrikt jämväl under budgetåret 1956/57. För detta ändamål bör inrättas fem nya tjänster. Även beträffande dessa torde anslag erfordras endast för budgetårets sista kvartal.

Ehuru personalförteckningen för budgetåret 1956/57 skulle komma att upptaga (593 + 5 + 5) 603 ordinarie provinsiälläkartjänster, skulle lönestaten alltså upptaga avlöning för hela budgetåret åt endast 592, för halva budgetåret därutöver åt 1 och för ett kvartal åt 10 provinsiälläkare. I enlighet härmed beräknas anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsiälläkare och provinsiälläkare) till (24 × 22 000 + 592 × 15 000 + $\frac{1}{2}$ × 15 000 + $\frac{1}{3}$ × 10 × 15 000) 9 453 000 kronor.

Styrelsen hemställer vidare om uppräknig av ordinarieposten med 48 100

kronor för att — i avbidan på förslag i ämnet av kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket — kunna provisoriskt höja den ersättning för vissa expenser, som tillkommer förste provinsialläkare, till 96 200 kronor. Då ersättningen för ifrågavarande kostnader icke på lång tid uppräknats i proportion till indexstegringen, innebär detta i realiteten en löneminskning för förste provinsialläkarna.

Då på grund av förekommande vakanser på provinsialläkartjänsterna ordinarieposten under en följd av år ej helt tagits i anspråk, föreslår styrelsen, att ett belopp om 200 000 kronor överföres från denna post till anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Ordinarieposten skulle i enlighet härmed upptagas till (9 453 000 + 96 200 — 200 000) 9 349 200 eller i runt tal 9 350 000 kronor.

2) Frågan om införandet av gemensamma mottagningar för flera tjänsteläkare har förut aktualiserats av medicinalstyrelsen. För att få praktisk erfarenhet av en sådan organisation bör en försöksverksamhet — gärna med varierande detaljutformning — komma till stånd inom åtminstone några distrikt. Härvid kan utrönas, huruvida läkarna bör vara helt likställda (sidoordnade) eller om ett system med över- och underordnade läkare är att föredraga, samt den lämpliga arbetsfördelningen dem emellan. Likaledes kan erfarenhet vinnas beträffande mottagningslokalernas mest ändamålsenliga utformning, lämplig sköterske- och biträdesassistens, utnyttjandet av viss dyrbar mottagningsutrustning samt läkarnas bostadsfråga. Särskilt värdefullt är att för de av försöksverksamheten berörda provinsialläkarna en någorlunda reglerad arbetstid samt ett system för nattjour kan ordnas liksom att vikarier kommer att finnas tillgängliga vid semester eller annan ledighet. Försöksverksamheten torde även möjliggöra att inom provinsialläkarsektorn realisera den nya läkarutbildningens inriktning på en allmänläkarlinje. Med hänsyn till det anförda bör inrättas fem befattningar såsom biträdande provinsialläkare i lönegrad Ce 28. Befattningshavarna avses skola stå under vederbörande provinsialläkares förmanskap och det administrativa ansvaret för distrikten skall åvila denne.

Befattningarna är avsedda för Bengtsfors, Huddinge, Lenhovda och Lilla Edets provinsialläkardistrikt, varjämte en avses för sådan försöksverksamhet, som styrelsen och kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket finner lämplig. Beträffande samtliga nämnda distrikt föreligger såväl ett starkt dokumenterat behov att förstärka läkarkrafterna som ett positivt intresse hos de lokala myndigheterna för en försöksverksamhet. Försöksverksamheten bör utformas på följande sätt:

a) *Lilla Edets* provinsialläkardistrikt lämpar sig för en geografisk uppdelning av verksamheten med gemensam läkarstation samt alternerande jourtjänstgöring.

b) I fråga om *Bengtsfors* provinsialläkardistrikt förordas fullständig dagsalternering av arbetsuppgifterna med mottagning och skrivgöromål för den ene läkaren samt hälsovård, sjukresor och jourtjänstgöring för den andre.

c) I *Huddinge* provinsialläkardistrikt — där styrelsen sedan februari månad 1955 förordnat en extra läkare att biträda med sjukvården — har båda läkarna mottagning på förmiddagen under det att alternering sker på eftermiddagen, varvid hälsovård och skrivgöromål omhänderhas av den ene samt sjukresor och jourtjänstgöring av den andre läkaren. Detta system har utfallit väl och bör därför tillämpas även om en biträdande provinsialläkartjänst inrättas.

d) I *Lenhovda* provinsialläkardistrikt är provinsialläkartjänsten förenad med tjänsten som sjukstuguläkare. Den öppna vården avses här bli uppdelad på samma sätt som i *Huddinge*. Sjukstugans akutavdelning synes kunna anförtros den ene läkaren och avdelningen för kroniskt sjuka den andre med byte halvårs- eller årsvis.

För samtliga distrikt bör gälla att vid exceptionella hälso- och sjukvårdssituationer en ändamålsenlig anpassning av arbetsfördelningen mellan de båda läkarna sker.

Avlöningskostnaderna för nämnda fem tjänster beräknas enligt löneklass 28, ortsgrupp 3, uppgå till $(5 \times 15\,612)$ 78 060 eller i runt tal 80 000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 juli 1955 skall från ifrågakvarande anslagspost bestridas ersättning — utöver gällande provinsialläkartaxa — med 35 kronor för jourdygn till hos stat eller kommun anställd läkare, som ej är provinsialläkare, ävensom till pensionerad tjänsteläkare samt med 50 kronor till annan läkare, som icke är provinsialläkare. Med utgångspunkt från att sådan jourtjänstgöring kan ifrågakomma varannan vecka i ett femtiotal städer, köpingar och municipalsamhällen samt att jourtjänstgöring av privatpraktiserande läkare samt av underläkare vid sinnessjukhus och lasarett sannolikt icke kommer att fullgöras av mer än ett trettiotal av förra kategorien och ett tiotal av den senare uppskattas kostnaderna för budgetåret 1956/57 till i runt tal 60 000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 maj 1954 skall hos stad eller lands-ting anställd läkare, som vikarierar å provinsialläkartjänst, äga åtnjuta ersättning för de semesterdagar, om vilka han gått miste i anledning av vikariatet. Härav föranledda kostnader torde rymmas inom ramen för icke-ordinarieposten.

Med hänsyn till provinsialläkarkårens utbyggnad samt vad nu och under punkt 1) föreslagits hemställer medicinalstyrelsen, att icke-ordinarieposten uppräknas med $(200\,000 + 80\,000 + 60\,000)$ 340 000 kronor, vilket belopp med hänsyn till rekryteringssvårigheter torde kunna avrundas nedåt till 200 000 kronor. Posten bör alltså upptagas till 2 500 000 kronor.

3) Anslagsposten till rörligt tillägg beräknas till 1 891 000 kronor.

II. (Länsstyrelsens i Gotlands län skrivelse den 11 oktober 1955.)

Att förste provinsialläkaren befrias från uppdraget att samtidigt vara provinsialläkare har sedan många år tillbaka varit ett angeläget önskemål såväl för länsstyrelsen som för olika innehavare av befattningen och för sjukvårdens representanter i övrigt. Behovet av en separation har blivit alltmer trängande och det torde ur såväl läkarsynpunkt som med hänsyn till befolk-

ningens intressen vara ofrånkomligt, att en sådan nu kommer till stånd. Länsstyrelsen vill särskilt understryka angelägenheten av att man vid bedömandet av frågan ej endast tager hänsyn till föreliggande arbetsstatistik utan även till andra faktorer såsom avsaknad av uteslutande privatpraktiserande läkare samt andra hjälpkrafter på ön. Länsstyrelsen är övertygad om att ett fortsatt förenande av de båda tjänsterna måste resultera i att viktiga uppgifter måste eftersättas trots den nuvarande tjänsteinnehavarens sällsynta nit och arbetsförmåga.

Yttranden

I. (Medicinalstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1955.)

Statskontoret framhåller, att behovet av den föreslagna förstärkningen av provinsialläkarorganisationen undandrager sig dess närmare bedömande. Ämbetsverket erinrar emellertid om att vid den genom kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket pågående översynen av sjukvårdsorganisationen särskild hänsyn skall ägnas den öppna vården. Enligt vad statskontoret inhämtat har kommittén funnit, att landstingen bör vara huvudmän för de av det allmänna anställda läkarna i såväl öppen som sluten vård. Med hänsyn härtill bör nya statliga fullmaktstjänster på detta område ej nu inrättas. Vid uppkommande ledighet å ordinarie provinsialläkartjänst torde denna böra vakantsättas samt förordnande ges att uppehålla befattningen mot vikariatslön. Därest detta av rekryteringsskäl ej skulle anses lämpligt, torde böra övervägas att införa en särskild klausul i fullmakten, varigenom vederbörande vid ett ändrat huvudmannaskap skulle ha att underkasta sig sådan ändring eller att avgå från tjänsten. Statskontoret kan därför ej biträda medicinalstyrelsens förslag om uppförande å personalförteckningen av ytterligare ordinarie provinsialläkartjänster.

En höjning av nu utgående ersättningar till förste provinsialläkarna för vissa expenser, vilka ersättningsbelopp stått oförändrade sedan budgetåret 1945/46, synes i och för sig skälig. Ämbetsverket kan dock ej tillstyrka en uppräknings i den omfattning, styrelsen föreslagit.

Den föreslagna försöksverksamheten med läkarcentraler i vissa provinsialläkardistrikt finner statskontoret i och för sig väl värd att pröva även om en sådan anordning är ägnad att inge vissa betänkligheter. Bl. a. förutsätter förslaget, att de biträdande läkarna skulle erhålla betydande praktikinkomster, vilket torde vara av avgörande betydelse vid bestämmande av lönen. Utredning härom saknas emellertid. Då närmare riktlinjer rörande arbetsuppgifternas fördelning mellan provinsialläkaren och den biträdande läkaren ej heller angivits, kan statskontoret ej nu förorda den föreslagna försöksverksamheten.

Statens lönenämnd — vars utlåtande infordrats endast beträffande de föreslagna biträdande provinsialläkartjänsterna — framhåller, att provinsialläkare och biträdande provinsialläkare bör hänföras till samma löne-

plan, varvid den senare läkaren såsom underordnad provinsialläkaren bör erhålla lägre löneställning än denne, förslagsvis två lönegrader. Den för provinsialläkare gällande löneplan nr 3 bör sålunda utbyggas med två löneklasser under den f. n. lägsta.

Kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket framhåller, att det är synnerligen angeläget att den öppna vården förstärkes och bringas i närmare samordning med andra vårdformer. Detta skulle väsentligt underlättas genom ett gemensamt huvudmannaskap för de av det allmänna anställda läkarna i såväl den öppna som den slutna vården. Enligt kommitténs mening bör landstingen stå för detta huvudmannaskap.

Lämpligheten av att inrätta nya statliga fullmaktstjänster synes därför kunna ifrågasättas, särskilt beträffande dem, som skulle ersätta läkartjänsterna i hittillsvarande extra distrikt. Då emellertid antalet begärda helt nya tjänster är kvantitativt ringa i förhållande till det faktiska läkarbehovet och överförandet av de nämnda extra läkartjänsterna innebär ett fullföljande av en sedan länge accepterad utvecklingslinje, vars brytande kan äventyra möjligheten att hålla tjänsterna besatta, har andra utvägar övervägts. Att vakanssätta en befattning och ge förordnande att uppehålla densamma mot vikariatslön torde av rekryteringsskäl icke vara möjligt. Andra utvägar är att införa en särskild klausul i fullmakten eller ett särskilt stadgande i avlöningsreglementet, varigenom vederbörande fullmaktsinnehavare skulle vara skyldig underkasta sig ändrat huvudmannaskap. En tredje utväg är att inrätta extra ordinarie befattningar å löneplan nr 3. Frågan synes dock böra lösas i ett vidare sammanhang, enär motsvarande problem uppkommer i fråga om nyinrättande och nybesättning av alla sådana läkartjänster, beträffande vilka ett ändrat huvudmannaskap kan bli aktuellt.

Kommittén tillstyrker därför, att staten tillsvidare ikläder sig ansvaret för det av medicinalstyrelsen yrkade antalet nya tjänster.

Vad beträffar en ökning av antalet tjänster genom delning av befintliga distrikt må erinras om att i de fall, då arbetsbördan för läkare i ett distrikt visar sig allt för stor, erforderlig lättnad torde kunna beredas även i andra former, t. ex. genom inrättande av gemensamma läkarstationer, eventuellt också genom anlitande av en reservläkarkår. Distrikt med ett invånarantal av mer än 10 000 synes i regel vara belägna i tätbefolkade områden, där tillgången till läkare av andra kategorier ofta torde vara sådan, att behovet av förstärkning i nuvarande läkarsituation icke framstår som omedelbart trängande. Skulle så vara fallet, torde ofta goda förutsättningar föreligga för frågans lösning genom förut angivna åtgärder i stället för genom en distriktsindelning. Kommittén kan därför endast tillstyrka inrättande av nya distrikt, där så i särskilda fall framstår som trängande nödvändigt.

Medicinalstyrelsens förslag om en försöksverksamhet med läkarcentraler ligger helt i linje med kommitténs strävanden. Sådana centraler skulle bereda möjlighet till en ökning av den öppna vårdens kapacitet samt även i

övrigt leda till en rationalisering och effektivisering av denna. Det är därför angeläget, att systemet praktiskt prövas inom ett antal områden. Mot de föreslagna försöksdistrikten har kommittén intet att erinra. Som femte försöksdistrikt bör så vitt möjligt väljas något distrikt i övre Norrland.

Kommittén tillstyrker slutligen, att förste provinsialläkarna med hänsyn till penningvärdets fall och de ökade utgifter som härigenom åsamkas dem fr. o. m. budgetåret 1956/57 erhåller föreslagen höjning av sina expensmedel. Härvid förutsattes, att en uppräknig av dessa sker med för varje läkare 100 procent i förhållande till f. n. utgående belopp.

Sveriges läkarförbund — som avgivit utlåtande endast såvitt avser inrättande av biträdande provinsialläkartjänster — har intet att erinra mot detta förslag.

II. (Länsstyrelsens i Gotlands län skrivelse den 11 oktober 1955.)

Medicinalstyrelsen framhåller bl. a. följande:

Förste provinsialläkarinstitutionen är f. n. för hårt belastad med arbetsuppgifter för en befattningshavare. Vid en kommande nyorganisation torde ytterligare arbetsuppgifter komma att åvila nämnda institution, dels genom att visst tekniskt hygieniskt arbete är avsett att överföras från provinsialläkarna till förste provinsialläkaren och dels genom en utveckling av förebyggande vård, skol- och åldringsvård, arbetsvård m. m., i vilken förste provinsialläkaren bör vara engagerad. Detta gäller även Gotland, varför den nuvarande kombinationen av förste provinsialläkartjänsten med provinsialläkartjänsten i Visby distrikt icke kan anses tillfredsställande. Visserligen är befolkningstalet i länet påfallande lågt i förhållande till övriga län. Jämtlands och Blekinge län har vardera $2\frac{1}{2}$ gånger så stor folkmängd. Arbetet för en förste provinsialläkare står dock icke i direkt relation till invånarantalet. I stort sett samma problem, som kräver sin lösning i ett stort län, ger sig även till känna i ett litet. Arbetsuppgifternas artantal torde vara ungefär detsamma för samtliga län, det är blott antalet fall inom varje art, som varierar. Vidare saknar det lilla länet samma möjligheter att delegera mera rutinbetonat arbete till lägre kvalificerad personal, som står det större länet till buds. F. n. saknas sålunda första distriktssköterska och hälsovårdskonsulent i Gotlands län.

En provinsialläkare kan med den press, under vilken han numera arbetar, knappast på sin fritid — inklusive den tid som han undandrager från utövandet av sin provinsialläkartjänst — på ett tillfredsställande sätt utöva sin gärning som förste provinsialläkare med de ständigt ökande krav, som ställes på den senare. Medicinalstyrelsen tillstyrker därför, att förste provinsialläkartjänsten i Gotlands län fr. o. m. den 1 juli 1956 skiljes från befattningen såsom provinsialläkare i Visby distrikt.

Statens lönenämnd och kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket har ej något att erinra mot förevarande förslag.

Statskontoret erinrar om att kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket enligt utredningsdirektiven bör pröva möjligheterna att förbättra den förebyggande vården. Kommittén har därvid att överväga, om icke en förstärkning av förste provinsialläkarorganisationen med erforderliga hjälpkrafter skulle vara ägnad att åstadkomma en effektivisering

av hälsovårdsarbetet, varigenom även en viss avlastning skulle kunna vinnas för provinsialläkarna. Med hänsyn härtill bör frågan om skiljande av förste provinsialläkartjänsten i Gotlands län från befattningen som provinsialläkare i Visby distrikt bedömas först i samband med prövningen av kommitténs förslag.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens förslag innebär bl. a., att på personalförteckningen skulle uppföras sammanlagt 10 nya provinsialläkartjänster. Av dessa avses 5 för distrikt, som föreslås ändrade från extra till ordinarie, och 5 för att möjliggöra en uppdelning av särskilt folkrika distrikt.

Den 1 december 1955 hade distrikt inrättats för sammanlagt 575 av de på personalförteckningen uppförda 593 provinsialläkartjänsterna. Av dessa tjänster var enligt vad jag inhämtat från medicinalstyrelsen 40, varav 13 blockerade, utan ordinarie innehavare. Särskilt kännbar är denna läkar knapphet i de tre nordligaste länen, där antalet tjänster utan innehavare uppgick till icke mindre än 21. Det har visat sig svårare att besätta provinsialläkartjänsterna i nämnda län, när nya distrikt inrättas i andra län. En viss återhållsamhet bör därför iakttagas vid inrättande av nya distrikt. Å andra sidan bör emellertid, såsom medicinalstyrelsen framhållit, möjlighet finnas för Kungl. Maj:t att åtminstone i trängande fall inrätta sådana distrikt även vid sidan av dem, som tillkommer för att åstadkomma större överensstämmelse mellan kommunindelningen och den nuvarande indelningen i provinsialläkardistrikt. Med hänsyn härtill förordar jag, att för ifrågavarande ändamål samt för omvandling av extra distrikt till ordinarie inrättas sammanlagt 6 nya provinsialläkartjänster. Under nästa budgetår skulle sålunda på personalförteckningen finnas sammanlagt (593 + 6) 599 sådana tjänster. Till frågan om vilka åtgärder, som bör vidtagas för att underlätta ett eventuellt överförande av huvudmannskapet för denna öppna vård till landstingen, är jag icke beredd att nu taga ställning. Detta spørsmål torde böra lösas i annat sammanhang och synes lämpligen böra beaktas av kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket vid dess utredningsarbete på förevarande område.

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag vidare en uppräknig av nu utgående ersättningar till förste provinsialläkarna för vissa expenser motiverad. Jag kan dock icke tillstyrka en höjning av för detta ändamål beräknat belopp, 48 100 kronor, med mer än omkring 50 procent.

Förslaget om inrättande av ett antal biträdande provinsialläkartjänster för att försöksvis pröva en organisation med gemensamma mottagningslokaler m. m. för flera tjänsteläkare har i och för sig lämnats utan erinran av remissinstanserna. Jag vill för egen del i likhet med medicinalstyrelsen framhålla, att genom en sådan försöksverksamhet många värdefulla erfarenheter skulle kunna erhållas. Detta gäller t. ex. beträffande

den lämpligaste ansvars- och arbetsfördelningen mellan läkarna, mottagningslokalernas utformning och utrustning, sköterske- och biträdesassistans, samt möjligheterna att anordna nattjour, vikariat vid semester och annan ledighet m. m. Med hänsyn härtill förordar jag, att för ändamålet inrättas tre biträdande provinsialläkartjänster, vilket antal synes vara tillräckligt för att åstadkomma en önskvärd varierande detaljutformning. Befattningarna synes åtminstone tills vidare böra inordnas å löneplan nr 1 och därvid placeras i lönegrad Ce 25. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter beträffande avlöningsförmåner m. m., som erfordras vid ett sådant ställningstagande, ävensom i övrigt erforderliga bestämmelser rörande verksamhetens utformning.

Frågan om ersättning till läkare, som fullgör jourtjänstgöring för provinsialläkare har, såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen, av Kungl. Maj:t numera avgjorts genom beslut den 22 juli 1955. Kostnaden för denna ersättning beräknar jag i likhet med styrelsen till omkring 60 000 kronor.

Beträffande förslaget om skiljande av förste provinsialläkartjänsten i Gotlands län från provinsialläkartjänsten i Visby distrikt vill jag endast framhålla, att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att om så vid förestående nyindelning av Gotlands län i provinsialläkardistrikt visar sig erforderligt och lämpligt besluta härom. Någon ökning av det antal provinsialläkartjänster, som eljest erfordras vid denna nyindelning, bör emellertid icke därigenom få uppkomma.

Vad härefter angår medelsbehovet för nästa budgetår räknar jag med avlöningar till 24 förste provinsialläkare och 575 provinsialläkare. Till grundlöner åt dessa befattningshavare samt till förenämnda expensersättningar kan medelsbehovet beräknas uppgå till 9 225 000 kronor, vilket belopp dock med hänsyn till de senaste årens underbelastning på ordinarieposten torde kunna avrundas nedåt till 9 000 000 kronor. Medelsbehovet under icke-ordinarieposten beräknar jag i anslutning till nu framlagda förslag och med beaktande av belastningen under budgetåret 1954/55 till i runt tal 2 500 000 kronor. För rörligt tillägg torde böra beräknas omkring 2 286 000 kronor.

I enlighet med det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare) 9 000 000 (— 180 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 14 000 (— 100) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 500 000 (+ 200 000) kronor samt rörligt tillägg 2 286 000 (+ 1 080 100) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (9 000 000 + 14 000 + 2 500 000 + 2 286 000) 13 800 000 (+ 1 100 000) kronor.

Personalförteckningen för nästa budgetår bör upptaga 6 nya provinsialläkartjänster.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., vilka påkallas av nu framlagda förslag;

b) godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), <i>förslagsvis</i>	9 000 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a) Arvoden till biträdande förste provinsialläkare	13 900
b) Avlöning till civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i>	100 14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 500 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 286 000
	Summa kronor 13 800 000;

c) till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 13 800 000 kronor.

[27] 24. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	15 000	31 269
1954/55	15 000	28 387
1955/56 (statsliggaren s. 990)	20 000	
1956/57 (förslag)	25 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 5 000 kronor.

Motiv

Med hänsyn till belastningen å anslaget under de sistförflutna båda budgetåren och då utbyggnad av provinsialläkarorganisationen alltjämt fortgår, bör anslaget höjas med 5 000 kronor.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag torde anslaget böra uppräknas med 5 000 till 25 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[28] 25. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	250 000	274 048
1954/55	225 000	298 401
1955/56 (statsliggaren s. 991)	300 000	
1956/57 (förslag)	350 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

På grund av läkarbrist måste alltjämt i ett stort antal fall vikariat å provinsialläkartjänster bestridas av läkare i granndistrikt, till vilka reseersättningar utgår endast i ringa utsträckning. Vikariebristen kan dock beräknas ha något minskat vid ingången av budgetåren 1956/57 varjämte ökningen av antalet provinsialläkardistrikt fortgår. Då emellertid belastningen å anslaget för det senaste budgetåret uppgår till i det närmaste samma belopp, som anvisats för budgetåret 1955/56, bör anslaget upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen

Med hänsyn såväl till de senaste årens belastningssiffror som den under år 1955 företagna höjningen av biljettaxorna torde en uppräknning av anslaget vara motiverad. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår bestämes till 350 000 kronor, innebärande en höjning med 50 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

[29] 26. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	50 000	10 833
1955/56 (statsliggaren s. 991)	50 000	
1956/57 (förslag)	50 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, dels att maximibeloppet för statsbidrag höjes från 35 000 till 70 000 kronor för läkarbostad inom rikets ödemarksområden, samt från 25 000 till 50 000 kronor för övriga bostäder, dels ock att anslaget uppräknas med 150 000 kronor.

Motiv

Frågan om en mera genomgripande omläggning av berörda statsbidrag skall jämlikt meddelade direktiv upptagas till behandling av kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket. Emellertid har byggnadskostnaderna stigit högst väsentligt sedan statsbidragets belopp fastställdes. Enligt från byggnadsstyrelsen under hand inhämtade uppgifter har exempelvis byggnadskostnadsindex från den 1 januari 1935 till juli 1955 stigit för stenhus i Stockholm från 100 till 251 och för trähus från 100 till 276. Då kommittén icke torde kunna framlägga sitt definitiva förslag i detta ämne i sådan tid, att det kan underställas 1956 års riksdag, bör statsbidraget, för att kunna fylla sin funktion att bereda kommunerna ett effektivt stöd, beträffande byggnader, färdigställda fr. o. m. den 1 januari 1957 provisoriskt uppräknas med 100 procent. Maximibeloppet för varje bostad bör alltså höjas till 50 000 kronor eller, såvitt angår bostad i distrikt inom rikets ödemarksområden, till 70 000 kronor.

Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 229 507 kronor. Under budgetåren 1950/51—1954/55 har beviljats men ännu icke utbetalats statsbidrag med tillhoppa 170 000 kronor. Av tillgängliga medel återstår således ett disponibelt belopp av (50 000 + 229 507 — 170 000) 109 507 kronor. Det är icke möjligt att förutsäga antalet ansökningar om statsbidrag under innevarande och nästföljande budgetår. Med hänsyn till redan inkomna ansökningar uppskattar styrelsen det totala medelsbehovet vid oförändrat bidragsbelopp för återstoden av innevarande budgetår till 150 000 kronor och för budgetåret 1956/57 till 100 000 kronor. I enlighet härmed och under förutsättning att maximibeloppen höjes — medelsbehovet härför uppskattas till 50 000 kronor — skulle utöver det disponibla beloppet för nästa budgetår erfordras i runt tal (150 000 + 100 000 + 50 000 — 109 507) 200 000 kronor.

Yttranden

Kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket finner i likhet med medicinalstyrelsen gällande bidragsbestämmelser mindre tids- och ändamålsenliga. En lika berättigad kritik som den, vilken riktats mot bidragsbeloppens storlek, kan emellertid anföras mot en del andra stadganden, bl. a. maximeringen av årshyran till 1 800 kronor samt antalet rum för bostads- och mottagningsändamål.

Landsbygdens provinsialläkarmottagningar, vilka tidigare — där de ej

hölls i sjukstuga — i regel var förlagda inom läkarbostaden, äger numera i allt större utsträckning rum i särskilda för ändamålet uppförda byggnader, oftast direkt anslutna till bostadshusen. Kostnaderna för anordnande av bostad och mottagning låter sig därför väl särskiljas. På åtskilliga håll har i anslutning härtill den praxis utvecklats, att mottagningslokalerna tillhandahålles hyresfritt eller mot låg hyra, medan för bostaden uttages hyra enligt ortens pris.

Vilka former för statens finansiella medverkan i provinsialläkarinstitutionen som för framtiden kommer att framstå såsom mest ändamålsenliga kan icke nu avgöras. Skulle emellertid någon form av byggnadssubventionering komma till användning förefaller rent principiellt den mest rationella ordningen vara att anknyta densamma endast till mottagningslokalerna. Detta skulle i all synnerhet gälla, om ett system med läkarcentraler kommer att införas i större omfattning. Frågan om en justering av hyrorna bör tagas upp i ett vidare sammanhang och måste bli föremål för förhandlingar mellan staten och vederbörande organisationer.

På grund av dessa omständigheter och då hithörande problem torde komma att närmare behandlas vid överläggningar mellan kommittén och representanter för landstingen och provinsialläkarna om ett eventuellt överförande av provinsialläkarstaten till landstingen såsom huvudmän är kommittén icke beredd att nu taga ställning till en mera definitiv lösning av dessa problem. I rådande tjänsteläkersituation, då bl. a. ett flertal provinsialläkartjänster är föremål för blockad på grund av bostadsfrågan, anser kommittén en provisorisk åtgärd sådan som den föreslagna vara befogad i syfte att bereda tillfällig lättnad. Härvid förutsättes att denna åtgärd icke på något sätt föregriper eller eljest inverkar prejudicerande på en framtida mera definitiv ordning.

Statskontoret är i princip av den uppfattningen, att förevarande statsbidrag bör slopas, men anser sig ej böra föreslå, att en dylik åtgärd f. n. vidtages. Frågan om bibehållande av bidragsreglerna på detta område torde nämligen bli beroende av statsmakternas ställningstagande till 1952 års tjänstebostadsutrednings förslag rörande bestämning av tjänstebostadsbegreppet. Därjämte kommer, förutom kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket, enligt vad statskontoret inhämtat även allmänna statsbidragsutredningen att upptaga här avsedda spörsmål till prövning.

Medicinalstyrelsens förslag om höjning av det belopp, varmed bidrag högst kan utgå, kan statskontoret ej biträda. Ämbetsverket föreslår i stället, att den i statsbidragsförfattningen angivna maximigränsen rörande årshyran höjes så mycket, som med bibehållande av för bidragen nu gällande högstbelopp kan anses vara motiverat av de ökade byggnadskostnaderna.

Beträffande medelsanvisningen för ändamålet hänvisar statskontoret till att behållningen å anslaget vid utgången av de tre sistförflutna budgetåren uppgått till i runda tal resp. 190 000, 240 000 och 230 000 kronor. Anslaget

torde därför böra uppföras högst med oförändrat belopp eller sålunda 50 000 kronor.

Departementschefen

Vad först angår medicinalstyrelsens förslag om en provisorisk höjning av förevarande statsbidrag vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 maj 1954 uppdragit åt kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket att vid fullgörande av sitt uppdrag jämväl överse bestämmelserna om bidrag till ifrågasvarande ändamål. I avbidan på resultatet av denna översyn anser jag mig icke kunna tillstyrka vare sig en höjning av bidragsbeloppen såsom medicinalstyrelsen föreslagit eller annan ändring av gällande bidragskungörelse såsom statskontoret ifrågasatt.

Beträffande medelsbehovet för ändamålet för nästa budgetår vill jag framhålla, att av de å anslaget vid ingången av innevarande budgetår inestående medlen, tillhoppa 279 507 kronor, ett belopp av 109 507 kronor var disponibelt. Med hänsyn härtill och då, såsom medicinalstyrelsen framhållit, svårigheter föreligger att bedöma antalet ansökningar om statsbidrag, är det icke f. n. möjligt att mera exakt beräkna medelsbehovet för innevarande och nästa budgetår. Jag anser mig emellertid kunna räkna med att en ytterligare medelsanvisning om 50 000 kronor skall vara tillfyllest. Anslaget bör alltså uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*att till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:
Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å
landsbygden för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservations-
anslag av 50 000 kronor.*

[30] 27. Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	63 500	65 416
1953/54	45 000	61 734
1954/55	30 000	46 528
1955/56 (statsliggaren s. 991)	26 500	
1956/57 (förslag)	24 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget minskas med 2 500 kronor.

Motiv

F. n. utgår statsbidrag till 28 extra provinsialläkardistrikt med 1 500 kronor för distrikt och år. Av dessa distrikt skall enligt beslut av Kungl. Maj:t sju fr. o. m. den 1 januari 1956 överföras till ordinarie distrikt.

Å andra sidan tillkommer fr. o. m. nämnda dag ett extra distrikt (Glimåkra). Vid ingången av budgetåret 1956/57 skulle alltså återstå (28 — 7 + 1) 22 statsbidragsberättigade extra distrikt. I samband med äskande av anslag för budgetåret 1956/57 till avlöningar åt förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl. har styrelsen räknat med att ytterligare tio extra provinsialläkardistrikt kan ha ändrats till ordinarie den 1 juli 1956 och att därutöver fem extra distrikt bör omvandlas till ordinarie fr. o. m. nämnda budgetårs sista kvartal. Ansökningar föreligger om inrättande av två extra provinsialläkardistrikt. Styrelsen, som i princip anser, att sådana distrikt bör nytillkomma endast försåvitt en Orts tjänsteläkarfråga icke kan tillfredsställande lösas på annat sätt, räknar för budgetåret 1956/57 med tillkomsten av högst två statsbidragsberättigade extra distrikt.

Antalet distrikt, för vilka statsbidrag bör beräknas, skulle alltså under budgetårets tre första kvartal uppgå till (22 — 10 + 2) 14 och under sista kvartalet till (14 — 5) 9.

I avvaktan på förslag i ämnet av allmänna statsbidragsutredningen beräknas bidrag tills vidare utgå enligt oförändrade grunder. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså komma att uppgå till ($\frac{3}{4} \times 14 \times 1\,500 + \frac{1}{4} \times 9 \times 1\,500$) 19 125 kronor. Vidare bör till dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare anvisas oförändrat belopp, 500 kronor. Det totala medelsbehovet skulle sålunda utgöra 19 625 kronor. Med hänsyn till en sannolik eftersläpning i fråga om utbetalningarna torde beloppet böra avrundas uppåt till 24 000 kronor.

Departementschefen

Vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår förutsattes, att extra provinsialläkardistrikt komme att inrättas endast i ett strängt begränsat antal fall. Jag intager samma ståndpunkt vid bedömning av anslagsbehovet för nästa budgetår. Extra distrikt bör sålunda inrättas främst när en Orts tjänsteläkarfråga icke kan erhålla en tillfredsställande lösning på annat sätt. För budgetåret 1956/57 beräknar jag, att högst två statsbidragsberättigade extra distrikt kommer att inrättas. Å andra sidan anser jag mig — i enlighet med vad som anförts under punkten 26 — böra räkna med att fem extra distrikt under budgetåret omändras till ordinarie. Antalet kvarstående statsbidragsberättigade extra distrikt skulle i så fall vid budgetårets utgång uppgå till nio.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår anser jag mig kunna godtaga och upptager alltså anslaget till 24 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till extra provinsialläkares avlöning m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

Sjukvårdsanstalterna
Sinnessjukvårdsanstalter m. m.

[31] 28. Statens sinnessjukhus: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	86 150 000	92 553 061
1955/56 (statsliggaren s. 994) ..	92 420 000	
1956/57 (förslag)	107 042 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen föreslår i skrivelser den 20/10 och 8/11 1955 — av vilka skrivelser den senare avser det under byggnad varande Gullberna sjukhus — att anslaget höjes med 16 280 000 kronor.

		Ökn. el. minskn.
1. Personal till följd av nya vårdplatser	+	1 670 508
2. Personal för befintliga vårdplatser m. m.		
a) Läkare	+	840 144
b) Kontorspersonal	+	233 772
c) Sjukvårdspersonal	+	1 979 052
d) Ekonomipersonal	+	26 964
3. Uppflyttning av vissa tjänster i högre lönegrader o. dyl.		
a) Sjukhusintendent, assistent och kassör vid Birgittas sjukhus	+	4 272
b) Hantverksföreståndare inom vissa skomakeriverkstäder	+	4 872
c) Utbyten av vissa ekonomibiträdestjänster mot andra tjänster i högre lönegrader	+	2 808
4. Genomförda löneökningar m. m.		
a) Generell löneökning	+	9 850 000
b) Lönerreglering för vissa ekonomi- och avdelningsbiträden samt vissa telefonister	+	135 000
5. Vikarieavlöningar m. m.		
a) Vikarielöner	+	1 400 000
b) Avlöningar till extra arbetskraft	+	135 000
6. Arvodestagare		
a) Arvoden till vissa läkare	+	4 920
b) Arvode till vissa nytillkommande arvodister (predikant och direktionssekreterare)	+	2 280
c) Höjning av arvoden för orgelspelning	+	1 500
d) Nedräkning av anslaget till arvoden för vissa rättspsykiatriska undersökningar	—	9 000
7. Avrundning	—	2 092
	+	16 280 000

Motiv

I. Sinnessjukhusen utom Gullberna sjukhus

Allmänna synpunkter

Såsom styrelsen i olika sammanhang tidigare understrukit, kräver den pågående intensifieringen av den statliga sinnessjukvården, vilken antages kunna reducera behovet av ytterligare vårdplatser, en effektiv upprustning av vårdens resurser. Bl. a. erfordras för de redan befintliga vårdplatsernas del ett väsentligt ökat antal läkare och annan personal.

Styrelsens i det följande framlagda förslag innebär en omfattande utbyggnad av personalorganisationen i såväl kvantitativt som kvalitativt hänseende, varvid styrelsen sökt främja en planmässig utökning av de skilda personalkategorierna. Härvid har styrelsen i möjligaste mån beaktat föreliggande framställningar från sjukhusens direktioner.

1) *Personal till följd av nya vårdplatser*

Vid *Sätters sjukhus* kommer under budgetåret 1956/57 en upptagningspaviljong med 28 vårdplatser för män och 28 vårdplatser för kvinnor att tagas i bruk. Med anledning härav krävs den utökning av sjukvårdspersonalen, som vid tidigare tillfällen av statsmakterna anvisats för dylika paviljonger, nämligen 2 översköterskor, 2 första sköterskor, 2 skötare och 10 sköterskor.

Under nästkommande budgetår kommer vidare paviljongerna 2 och 3 att kunna tagas i bruk. Till dessa nya paviljonger skall patienterna inom paviljongerna II och III överföras. Var och en av de nya paviljongerna inrymmer två avdelningar om 28 patienter. Samtliga fyra avdelningar skall organiseras som övervakningsavdelningar och kommer att funktionera som intagnings- och i viss mån även som behandlingsavdelningar för akuta fall. Med hänsyn härtill krävs något ökad personal utöver vad som finns disponibelt för de gamla avdelningarna. För den manliga avdelningen erfordras ytterligare 4 skötare och 4 sköterskor och för den kvinnliga avdelningen ytterligare 8 sköterskor. Personaltätheten, uträknad för normal beläggning, blir därvid 2,3 patienter per befattningshavare, vilket med hänsyn till beläggningens art icke kan anses onormalt.

Med hänsyn till utökningen av vårdplatsantalet vid huvudsjukhuset och med beaktande av att upptagningspaviljongernas klientel blir i stort behov av psykoterapi och medicinsk behandling påfordras inrättande av ytterligare en läkartjänst i Ca 29. Förslag om ytterligare förstärkning av sjukhusets läkarstab framlägges i det följande i annat sammanhang.

Vid den till *Sätters sjukhus* anslutna *sekundäravdelningen i Olofsfors* tillkommer en ny paviljong för 40 kroniska fall. Behovet av sjukvårdspersonal vid denna avdelning har beräknats till 1 översköterska, 1 förste skötare, 3 skötare och 4 sköterskor. Till följd av sekundäravdelningens utbyggnad erfordras 2 ekonomibiträden för centralkök m. m.

Vid *Birgittas sjukhus* kommer under budgetåret paviljong C II att tagas i bruk, vilken är avsedd för 56 halvroliga patienter och uppdelad på två avdelningar. Då endast en avdelning inom det gamla manskomplexet därvid kan tömmas på patienter och denna avdelnings personal överflyttas till den nya paviljongen, krävs ytterligare 1 överskötare, 1 förste skötare och 6 skötare.

Under den närmaste tiden skall renovering av den gamla kvinnoavdelningen B III påbörjas. Avdelningen är f. n. tömd och patienterna överflytt-

tade till nyuppförda paviljonger, dit personalen medföljt. Renoveringsarbetena beräknas bli färdiga omkring den 1 juli 1956, då avdelningen kommer att bereda plats för 56 kvinnliga patienter. Personalbehovet för denna tillkommande avdelning uppgår till 1 översköterska, 1 första sköterska och 11 sköterskor.

Mariebergs sjukhus. Under budgetåret tillkommer en ny paviljong, C II, avsedd för 56 halvoroliga kvinnliga patienter, fördelade på två avdelningar. Personalbehovet för dessa båda avdelningar, där intagning och behandling skall ske, har beräknats till 2 översköterskor, 2 första sköterskor och 20 sköterskor.

För de under innevarande budgetår färdigställda paviljongerna 15 och 16, ombyggda från 4 till 6 vårdavdelningar, har inrättats tjänster för 2 översköterskor, 2 första sköterskor och 9 sköterskor. Det ofrånkomliga personalbehovet blev emellertid icke därmed fullt tillgodosett, varför sjukhuset begärt ytterligare personal. Styrelsen tillstyrker, att för sistnämnda paviljong ytterligare 5 sköterskebefattningar inrättas.

Styrelsens förslag beträffande personal till följd av nytillkommande vårdplatser innebär sammanfattningsvis, att följande tjänster skulle inrättas, nämligen 1 läkare (Ca 29), 1 överskötare (Ca 14), 6 översköterskor (Ca 14), 2 förste skötare (Ca 13), 5 första sköterskor (Ca 12), 15 skötare (varav 10 i Ca 12 och 5 i Ce 12), 62 sköterskor (varav 42 i Ca 10 och 20 i Ce 10) och 2 ekonomibiträden (Ce 5).

2) *Personal för befintliga vårdplatser*

a) *Läkarpersonal*

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår framhöll styrelsen, att läkarantalet vid de egentliga sinnessjukhusen — närmast primärsjukhusen — borde såsom statens sjukhusutredning förordat (SOU 1948: 37) ökas så, att per läkare komme att vårdas i medeltal 100 à 125 patienter. Enligt en då verkställd beräkning behövde 23 läkartjänster nyinrättas för att nå denna läkartäthet. Denna siffra betraktades dock av styrelsen såsom en minimisiffra. Av skilda orsaker, såsom klienteletts svårskötthet, kunde nämligen därutöver behov av läkartjänster föreligga vid vissa sjukhus. Vad anginge de sjukhus, som enbart eller främst vore avsedda för sinnesslöa, samt sekundärsjukhusen ansåg styrelsen tills vidare en genomsnittlig läkartäthet av 1 : 150 vara tillfyllest. Med denna utgångspunkt skulle vid sistnämnda båda slag av sjukhus behöva inrättas 4 nya läkartjänster. Undantag kunde dock även beträffande dessa sjukhus bli ofrånkomliga. Då ett avsevärt antal nya läkartjänster snarast möjligt måste tillföras den statliga sinnessjukvården för att organisationens kapacitet till fullo skulle kunna utnyttjas, framlade styrelsen förslag om ett successivt genomförande av den erforder-

liga utbyggnaden av läkarorganisationen under de närmaste tre budgetåren, under vilken tidsperiod sammanlagt ett 30-tal nya tjänster borde inrättas. Även om dessa tjänster icke omedelbart kunde tillsättas med ordinarie innehavare, skulle de kunna uppehållas av vikarier och därigenom bidra till att underlätta de ansvariga läkarnas arbetsbörda. I anslutning till planen framlade styrelsen förslag om inrättande av 10 nya läkartjänster inom den slutna vården såsom en första etapp, vartill kom *dels* ombildning av vissa befintliga läkartjänster, *dels ock* en ny läkartjänst inom familjevård och hjälpverksamhet.

Utan att i princip taga ställning till den av styrelsen förordade 3-årsplanen har statsmakterna tillmötesgått styrelsens förslag om inrättande av ett 10-tal tjänster och ombildning av vissa befintliga läkartjänster. Till följd härav har antalet patienter per läkartjänst med utgångspunkt från beläggningen år 1954 nedbringats till i genomsnitt 134,8 vid de egentliga sinnessjukhusen. Vid sekundärsjukhusen och sjukhusen för sinnesslöa uppgår den genomsnittliga läkartätheten till 155,2 respektive 166,7.

Under den senaste tiden har från vissa läkarorganisationers sida gjorts framställning om omedelbara åtgärder för en effektivisering och omdaning av sinnessjukvården.

Styrelsen förordar, att utbyggnaden av läkarkrafterna genomföres på kortare tid än tidigare avsetts och att inrättandet av återstående 20-talet tjänster koncentreras till budgetåret 1956/57. En sådan förstärkning skulle allena tillgodose det mest trängande behovet. Härutöver krävs en väsentlig ökning av läkarantalet för att den psykiatriska vården skall höjas till önskvärd nivå. Det är styrelsens avsikt att verkställa närmare utredning härom och i samband med avgivande av anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 framlägga preciserat förslag.

Inom ramen av — i stort sett — en läkartäthet av 1 : 125 vid de egentliga sinnessjukhusen och av 1 : 150 vid sekundärsjukhusen och sjukhusen, avsedda enbart eller främst för vården av sinnesslöa, föreslås sammanlagt 21 nya läkartjänster enligt följande fördelning: S:ta Maria, Källshagen och Vipeholm vardera 1 förste läkare (Ca 31) och 1 läkare (Ce 29), Ryhov 2 läkare (Ce 29), S:t Olof, S:ta Gertrud och Restad vardera 1 läkare (Ca 29), Umedalen 2 läkare (1 Ca 29 och 1 Ce 29), S:t Sigfrid, Marieberg, Säter, Sundby, Birgitta och Västra Mark vardera 1 läkare (Ce 29), Frösö och S:t Lars vardera 1 förste läkare (Ca 31). Styrelsen har härvid liksom tidigare utgått från den principen, att varje överläkaravdelning bör erhålla en förste läkare antingen med eget ansvar för en del av avdelningens vårdplatser eller också med ställning som överläkarens närmaste man och ersättare, vilken organisation redan genomförts vid flertalet sjukhus. Styrelsen har jämväl eftersträvat en lämplig fördelning mellan ordinarie och extra ordinarie tjänster. Den nuvarande läkartätheten har varit bestämmande för ordningsföljden mellan sjukhusen.

Beträffande vissa av nu angivna tjänster framhåller styrelsen följande särskilda omständigheter.

Läkarpersonalen vid *S:t Olofs sjukhus* består f. n. endast av en överläkare och en förste läkare, vilka har att helt sörja för behovet av psykiatrisk vård inom Gotlands läns landstingsområde. Förutsättningar har hittills icke förelegat för inrättande av en psykiatrisk lasaretsavdelning inom området. Då arbetsbördan redan inom den slutna vården vid sinnessjukhuset med den täta jourtjänsten i och för sig motiverar en förstärkning av läkarna, framstår det mot nämnda bakgrund som än mer angeläget, att en dylik förstärkning snarast kommer till stånd. Genom att sjukhuset tillföres ytterligare en läkare skulle tillika en utvidgning av den öppna vården vid sjukhuset genom anordnande av en öppen mottagning möjliggöras.

Vid *Källshagens sjukhus* finns f. n. en överläkare, en förste läkare, tillika biträdande överläkare, och två läkare i Ca 29. Biträdande överläkaren handhar såsom sjukvårdsläkare sjukvården på specialavdelningen för 283 asociala imbecilla män. Överläkarens avdelning inrymmer tillsammans 587 platser. Viss överbeläggning föreligger permanent på båda avdelningarna. En förstärkning är ofrånkomlig icke endast för att uppnå en genomsnittlig läkartäthet av 1:150 utan jämväl med hänsyn till det synnerligen tidskrävande klientelet på specialavdelningen. Styrelsen har därför föreslagit inrättande av *dels* en förste läkartjänst, avsedd att placeras å överläkarens avdelning, *dels ock* en läkartjänst i Ce 29.

Västra Marks sjukhus med det därtill anslutna arbetshemmet Brotorp hade under år 1954 en medelbeläggning av 383 patienter, utgörande asociala imbecilla kvinnor. Vid sjukhuset finns en överläkare och en förste läkare. Klientelet är besvärligt och kräver mycket stora insatser från läkarnas sida. Med hänsyn härtill bör en läkare i Ce 29 anställas.

Vid sidan om nu angivna 21 nya läkartjänster, vilka alla faller inom ramen för den av styrelsen förordade utbyggnadsplanen, har styrelsen ansett sig böra föreslå ändring av vissa läkartjänster enligt följande.

Vid *Ulleråkers sjukhus* sysselsättes i den slutna sjukvården bl. a. tre överläkare i Ca 37 och tre förste läkare i Ca 31. Av förste läkarna är två tillika biträdande överläkare, den ena på södra manssjukhuset och den andra på norra sjukhuset, som tidigare i sin helhet var underställt den överläkare, som tillika är sjukhuschef. På södra kvinnoavdelningen vårdas upp till 440 patienter, ett enligt erfarenheterna alltför högt antal patienter för en överläkare. Med hänsyn härtill föreslås, att ytterligare en förste läkare gives biträdande överläkares ställning.

Det med sjukhuschefsbefattningen förenade arbetet är emellertid vid Ulleråkers sjukhus så omfattande och tidskrävande, att enligt styrelsens förmenande på den honom underställda delen av norra sjukhuset bör finnas tillgång till en förste läkare, som i sjukvården vid behov kan ersätta sjuk-

huschefen. Med hänsyn härtill hemställes jämväl att en läkartjänst i Ce 29 ändras till en förste läkartjänst i Ca 31.

Vid *Mariebergs sjukhus* finns f. n. bl. a. två förste läkare, av vilka den å mansavdelningen placerade tillika är biträdande överläkare. På kvinnoavdelningen vårdas numera ca 550 patienter, ett allt för stort antal för att kunna handhas av en ansvarig sjukvårdsläkare. Styrelsen hemställer därför, att jämväl förste läkaren inom kvinnoavdelningen får såsom biträdande överläkare övertaga ansvaret för en del av denna avdelning.

För *Furunäsets sjukhus* föreslås utbyte av en läkare i Ce 29 mot en förste läkare såsom ersättare och vikarie för överläkaren på den ena av sjukhusets överläkaravdelningar.

Vad därefter angår *den internmedicinska konsultverksamheten vid sinnessjukhusen* anförde styrelsen i sina anslagsäskanden till 1955 års riksdag rörande behovet av en heltidsanställd läkare för ändamålet vid S:t Lars' sjukhus bl. a. att en överläkartjänst i Ce 37 för en internmedicinsk specialist borde inrättas. Denne skulle handha dels den internmedicinska konsultationen samt ledningen och tillsynen av laboratoriet, dels ock personalsjukvården. Något förslag om inrättande av denna heltidstjänst framlades icke av Kungl. Maj:t. Behovet av en utbyggnad av den internmedicinska konsultverksamheten blev emellertid föremål för särskild uppmärksamhet från riksdagens sida. Styrelsen anser sig ånyo böra framföra ovannämnda krav och anför som motivering ytterligare.

Den rent internmedicinska vården av sinnessjukhusens patienter får för varje år en allt större betydelse. Tillgång till sådan expertis har blivit nödvändig för att den senare tidens betydande landvinningar med avseende å behandlingen av de psykiska sjukdomarna skall kunna helt utnyttjas. Det krävs nämligen en allt mera ingående kroppslig undersökning av de sjuka för att bedöma möjligheten att genomföra olika nu gängse behandlingsmetoder, varjämte en noggrann genomgång av de av ålderspsykoser lidandes kroppsliga tillstånd och en behandling av därvid upptäckta somatiska sjukdomar kan så förbättra det allmänna tillståndet att lång tids sluten vård icke blir erforderlig.

Med hänsyn till vikten av att denna förbättring av vårdmöjligheterna snarast måtte kunna genomföras icke blott vid S:t Lars sjukhus utan även vid några andra av de större sjukhusen, föreslås inrättandet av tre dylika överläkartjänster i Ce 37, vilka tjänster bör tilldelas *Ulleråkers, S:t Lars'* och *Sidsjöns sjukhus*.

Vid under senare år förda diskussioner rörande möjligheterna att mildra det intryck av särställning, som sinnessjukhusen intager till följd av retentionsrättens tillämpning på patientklientelet, har bl. a. till övervägande upptagits frågan om intagning med ett förenklat intagningsförfarande. Det har därvid konstaterats, att en vid *Sidsjöns sjukhus* befintlig s. k. upptagningspaviljong är väl lämpad för sådant ändamål. Denna paviljong skulle för ett

neurosbetonat klientel kunna fungera som *öppen mottagnings- och behandlingsavdelning*, där patienter skulle intagas utan i sinnessjuklagen föreskrivna intagningshandlingar. För de vårdsökande skulle härigenom paviljongen mera få karaktär av psykiatrisk lasaretsavdelning än vårdavdelning vid sinnessjukhus. Det är angeläget att en sådan verksamhet försöksvis prövas, och styrelsen har för avsikt att inom den närmaste tiden hos Kungl. Maj:t göra framställning om beslut, som möjliggör en sådan ordning. Såsom ansvarig sjukvårdsläkare för paviljongen bör fungera den överläkare, som tillika är sjukhuschef. Vidare har aktualiserats frågan om en utvidgning av den öppna vård, som bedrivs vid sjukhuset. Detta bör lämpligen ske genom att en öppen mottagning anordnas, vilken tillika bör ställas under sjukhuschefens överinseende. Med hänsyn till den betydande arbetsbörda, som redan åvilar denne, är av styrelsen nu förordade arrangemang icke möjliga att genomföra utan att han beredes ytterligare biträde av läkare. Styrelsen föreslår därför, att för nu angivna ändamål inrättas ytterligare två läkartjänster i Ce 29 vid sjukhuset.

Beträffande läkare för *familjevård och hjälpverksamhet* hemställde styrelsen i sina anslagsäskanden till 1955 års riksdag om inrättande av en förste läkartjänst vid *Ulleråkers sjukhus*. I propositionen ansågs dock det ökade läkarbehovet kunna tillgodoses genom att till Ulleråkers sjukhus överfördes en vid Sätters sjukhus vakant läkartjänst. Detta arrangemang har ännu icke kunnat vidtagas med hänsyn till att ifrågavarande tjänst vid Sätters sjukhus uppehålls av vikarie och att en förflyttning av tjänsten skulle äventyra skötseln av de stora sekundäravdelningarna i Pärby och Olofsfors med tillsammans över 270 patienter.

Vid Ulleråkers sjukhus har under det gångna året familjevården ytterligare utvecklats och omfattar nu 180 patienter. Arbetsuppgifterna för den i familjevård och hjälpverksamhet anställde överläkaren har bl. a. därigenom ytterligare ökat. Styrelsen hemställer därför ånyo, att vid Ulleråkers sjukhus inrättas en förste läkartjänst för familjevård och hjälpverksamhet.

Hjälperksamhetsöverläkaren vid *Sundby sjukhus* har jämväl att svara för sjukvården vid de båda på relativt långt avstånd från sjukhuset belägna sekundäravdelningarna i Rosöga och Ribbingelund. Även vid *Restads sjukhus* tynges hjälperksamhetsöverläkarens arbete av omfattande resor, i regel 2 men ofta 3 å 4 dagar i veckan. Vidare har en tendens till ökning visat sig beträffande de straffriförklarade, som ställts under hjälperksamhetens tillsyn, och som medför ett tidsödande och särskilt ansvarsfullt arbete. Då hjälperksamhetsarbetet vid båda nu nämnda sjukhus fått en sådan omfattning, att vederbörande hjälperksamhetsöverläkare icke medhinner att på ett tillfredsställande sätt fullgöra alla sina uppgifter, krävs en förstärkning av läkarkrafterna, varför inrättandet vid ett vart av dessa sjukhus av ytterligare en förste läkartjänst föreslås.

Vid *S:t Jörgens sjukhus* finns f. n. icke någon särskild för hjälperksam-

heten anställd läkare, utan dessa arbetsuppgifter åvilar biträdande överläkaren på sjukhuset, som tillika är sjukvårdsläkare för den manliga avdelningen. Arbetsuppgifterna i hjälpverksamheten är så omfattande, att denna med sjukhusets nuvarande tillgång till läkare icke kan bedrivas tillräckligt intensivt utan förfång för sjukvården på sjukhuset. Detta har ofta haft till följd, att hjälpverksamheten fått stå tillbaka för andra sjukvårdsuppgifter. På grund härav föreslås, att en tjänst som överläkare i Ca 37 inrättas för hjälpverksamheten.

För hjälpverksamheten vid *Säters sjukhus* disponeras — förutom hjälpverksamhetsöverläkaren — en läkartjänst i Ce 29, vilken — såsom tidigare berörts — f. n. är vakant och uppehålles av vikarie. Det nuvarande patientantalet vid sekundäravdelningarna — icke mindre än 271 — kommer att öka med ytterligare ett 40-tal vid en förestående utbyggnad vid Olofsfors. Med hänsyn härtill liksom till att sjukhusets upptagningsområde är synnerligen stort med många tidskrävande resor bör hjälpverksamhetsöverläkaren såsom biträde och ersättare få en läkare med högre kvalifikationer än den nuvarande. Styrelsen föreslår därför, att tjänsten såsom läkare i Ce 29 ombildas till en tjänst såsom förste läkare.

För att tillgodose behovet av *randutbildningsplatser* för läkare, som avser att ägna sig bl. a. åt provinsialläkarbanan eller lasarettsläkarbanan på medicinska, psykiatriska eller neurologiska avdelningar och för vilka erfarenheter av den s. k. tunga psykiatrien är av det största värde, bör tre läkartjänster i Cg 29 inrättas och placeras i de tre universitetsstäder, där statliga sinnessjukhus finns, nämligen vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala, S:t Lars' sjukhus i Lund samt S:t Jörgens sjukhus vid Göteborg. Ifrågavarande Cg-tjänster för s. k. randutbildning bör icke innehavas mer än ett år.

Sammanfattningsvis innebär förslagen beträffande läkarpersonalen, att 1 överläkartjänst (Ca 37), 3 överläkartjänster (Ce 37), 11 förste läkartjänster (Ca 31), 4 läkartjänster (Ca 29), 14 läkartjänster (Ce 29) och 3 läkartjänster (Cg 29) skulle tillkomma. Vidare skulle 3 läkartjänster (Ce 29) indragas.

b) *Kontorspersonal*

Såsom tidigare redovisats har vid de största och medelstora sjukhusen de arbetsuppgifter, för vilka kassörerna närmast svarar, under senare år fått en betydligt ökad omfattning. Från personalhåll har krävts en uppdelning av kassörernas arbetsuppgifter vid de sjukhus, där sjukhusintendenttjänsterna är placerade i lönegrad Ca 29. Därvid har betonats angelägenheten av att från de egentliga kassagöromålen särskildes det ansvarsfulla och omfattande arbetet med avlöningsuträkningen och därmed sammanhängande arbete vid nämnda sjukhus, vid vilka antalet anställda utgör lägst omkring 500 och högst omkring 900. De tjänster å vilka ansvaret för endera delen av kassörernas nuvarande arbete överflyttades, skulle placeras

lägst i lönegrad 15. Medicinalstyrelsen har uttalat, att styrelsen delade uppfattningen att vid de större sjukhusen en uppdelning av kassörens arbetsuppgifter vore ofrånkomlig, därvid en tjänsteman skulle självständigt handhava och ansvara för sjukhusets kassa, kassabokföring m. m. samt en annan tjänsteman svara för avlöningsuträkning, källskatteuppbörd- och redovisning m. m. Styrelsen har i enlighet härmed föreslagit, att vid varje sjukhus av den storlek, att tjänsten såsom sjukhusintendent var placerad i 29 lönegraden, en kontoristtjänst i Ca 13 skulle utbytas mot tjänst såsom förste kontorist i Ca 15.

I tidigare anslagsäskanden har vidare framhållits, att den fast anställda arbetskraften inom en hel del av sjukhuskontoren, särskilt vid de större sinnessjukhusen, numera är otillräcklig och att någon utökning av antalet ordinarie och extra ordinarie tjänster icke beviljats på åtskilliga år, ehuru en betydande ansvällning av arbetet med den ekonomiska förvaltningen skett till följd av bl. a. sjukvårdens utveckling och sjukhusens upprustning för ökad vårdkapacitet.

Behov av såväl organisationsändring som viss förstärkning av personalen har allt mer accentuerats. Merarbete har numera även tillkommit som följd av exempelvis den allmänna sjukförsäkringen, de årligen förekommande löneregleringarna för olika personalgrupper och därmed sammanhängande retroaktiva löneutbetalningar m. m.

Vidare framstår det såsom angeläget, att en förbättrad avvägning av antalet ordinarie och extra ordinarie tjänster i förhållande till antalet extra tjänster för ifrågavarande personalkategori kommer till stånd. Antalet för sjukhuskontoren inrättade ordinarie och extra ordinarie kontoristtjänster utgör sammanlagt 25, varav 17 ordinarie och 8 extra ordinarie. Med anlitande av det anslagsbelopp, som styrelsen äger disponera för extra arbetskraft, har styrelsen inrättat 25 kontoristtjänster i Cg 13. De flesta av dem har funnits inrättade under en lång följd av år och motsvarar ett stadigvarande behov av arbetskraft. Enligt gängse normer torde därför en del av dessa extra tjänster böra ersättas med tjänster för fastare anställningsformer. Även bör framhållas, att åtskilliga dugande krafter söker sig till andra verksamhetsområden, enär de icke kan påräkna fastare anställning förrän efter lång tjänstgöringstid. Den stora personalomsättningen är besvärande för arbetets behöriga gång. Vid tillkomsten av de förste kontoristtjänster, som erfordras för angivna organisationsändring, är det därför lämpligt att, i den mån dessa tjänster ej behöver innebära personalförstärkning, i utbyte mot desamma indragas kontoristtjänster i Cg 13 — och icke några ordinarie eller extra ordinarie sådana tjänster.

Under hänvisning till det anförda hemställer styrelsen, att 13 förste kontoristtjänster i Ca 15 inrättas, varvid styrelsen räknar med att minska antalet kontoristtjänster i Cg 13 med 8 och anslagsbeloppet till extra arbetskraft med 75 000 kronor.

Behovet av biträdestjänster i Cf 4—Ce 8 för skriv- och kontorsgöromål för att i erforderlig utsträckning kunna förse läkarna och uppsyningspersonalen med skrivhjälp är ännu icke tillnärmelsevis täckt. F. n. erfordras ytterligare åtminstone 15 sådana tjänster.

Sammanfattningsvis innebär förslagen beträffande kontorspersonalen att 13 förste kontorister (Ca 15) skulle tillkomma samt att antalet biträden för skriv- och kontorsgöromål (Cf 4—Ce 8) skulle ökas med 15.

c) Sjukvårdspersonal

Den förstärkning av vårdavdelningspersonalen, som beviljats under senare år, har visat sig icke vara tillfyllest. I samband med en nyligen framlagd reviderad generalplan har statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande verkställt en beräkning av personalbehovet och därvid uppskattat den erforderliga utökningen av avdelningspersonalen vid de befintliga egentliga sinnessjukhus, som enligt planen är avsedda att bibehållas, till ytterligare sammanlagt ca 500. Utbyggnaden enligt den reviderade generalplanen avses att i huvudsak vara genomförd först med utgången av budgetåret 1966/67. För att bemästra den höga överbeläggning, som under denna utbyggnads- och övergångstid kommer att vara ofrånkomlig, torde man få räkna med förstärkning med ytterligare vårdpersonal utöver förenämnda 500. Denna personalökning bör avvägas så, att man i stort sett uppnår den planerade personaltätheten av 3,1 patienter per tjänst inom vårdavdelningarna vid primärsjukhusen samt tillfredsställande personaltillgång vid sekundärsjukhus och sjukhus för sinnesslöa, och synes med ledning härav kunna beräknas till ca 500 tjänster. Vårdpersonalens utökning torde böra genomföras under förslagsvis en 5-årsperiod, innebärande i genomsnitt 200 nya tjänster per år.

Vid denna beräkning har bortsetts från erforderliga nya arbetsterapeut- och kuratortjänster m. m. Vidare bör beaktas, att en förbättrad grundutbildning av sinnessjukvårdspersonalen tager sin början under innevarande budgetår. Med utgångspunkt från den allmänna regeln, att kvalificerad personal i största möjliga utsträckning bör avlastas okvalificerade göromål, är tidpunkten nu inne för att i ökad utsträckning befria sjukvårdspersonalen från enklare göromål, städning m. m. Organisationen med avdelningsbiträden — f. n. 20 — bör därför utbyggas i snabbare takt än hittills. Förut angivna 200 nya tjänster torde böra fördelas på det sätt, att för central sjukvårdspersonal avses 21 och för vårdavdelningspersonal 179 tjänster (för avdelningsbiträden 44 och för övrig vårdavdelningspersonal 135 tjänster).

Central sjukvårdspersonal

Frågor rörande sjukvårdspersonalens anställnings- och tjänstgöringsförhållanden handhas vid de större sjukhusen av en personalföreståndare i

Ca 19. Personalföreståndarens arbetsbörda har emellertid vid ett flertal sjukhus visat sig så betungande, att direktionerna sett sig nödsakade hemställa om biträden åt denne tjänsteman. Vidare har från sjukhusens sida påtalats de svårigheter att medhinna arbetet, vilka i vissa fall förefinnes även för uppsyningspersonalen i övrigt. Styrelsen har funnit, att behovet av personalförstärkning i båda dessa typfall lämpligen bör tillgodoses genom en ny kategori tjänstemän, avsedda såsom ersättare och biträden åt personalföreståndare och övrig uppsyningspersonal. Dessa tjänstemän bör erhålla översköterskas resp. överskötares ställning. Med hänsyn till vad från sjukhusens sida anförts rörande behovet av sådan arbetskraft föreslås, att 8 överskötersketjänster inrättas för ändamålet, nämligen en sådan tjänst vid vardera *S:ta Maria, Ryhovs, S:t Lars', Ulleråkers, Restads, Sätters, Umedalens* och *S:t Sigfrids sjukhus*. För samma ändamål erfordras 3 översköterartjänster, avsedda för specialavdelningarna vid *S:t Sigfrids* och *Sidsjöns sjukhus* samt för *Gådeå sjukhus*.

Under senare år har vissa personalförstärkingar inom *medicinska centra* (laboratorier, röntgenavdelningar, centrala läkemedelsförråd och dylikt) medgivits för att ernå vidgad tillämpning av medicinska behandlingsmetoder ävensom för att höja sjukhusens allmänna standard på det medicinska området.

I anslagsäskandena för innevarande budgetår framhölls beträffande *Sidsjöns sjukhus*, att en utvidgning och intensifiering av laborativ verksamheten påginge och att man bl. a. ämnade införa endokrinologisk laboratiediagnostik och installera elektroencefalograf. På framställning av styrelsen medgavs inrättande för verksamheten av en första skötersketjänst i Ce 12. Med förmälan att endokrinologiska undersökningsmetoder införts har direktionen i en nu föreliggande framställning anført, att det för det kontinuerliga arbetet vore av än större vikt än tidigare att kunna få behålla en laboratieuutbildad sjuksköterska på denna tjänst. En förutsättning härför vore emellertid, att tjänsten placerades i översköterskas lönegrad. På av direktionen anförda skäl föreslås, att tjänsten såsom första sköterska i Ce 12 å laboratoriet ombildas till en överskötersketjänst i Ca 14.

Vid *Birgittas sjukhus* finns — förutom en första sköterska — allenast en översköterska för det centrala läkemedelsförrådet samt laboratoriet. Läkemedelsförrådet är uppdelat och förlagt till de på långt avstånd från varandra belägna mans- och kvinnoavdelningarna. I byggnadsprogrammet för sjukhuset ingår inrättandet av ett utbyggt medicinskt centrum. Med hänsyn till såväl nu föreliggande förhållanden som omfattningen av sjukhusets framtida medicinska centrum bör sjukhuset tillföras ytterligare en överskötersketjänst.

I den nyrestaureerade administrationsbyggnaden vid *Frösö sjukhus* har utvidgade undersöknings- och behandlingslokaler kommit till stånd, varför en tjänst som översköterska vid laboratorier erfordras.

Från *Furunäsets sjukhus* har framhållits, att arbetsvolymen å sjukhusets medicinska centrum vuxit oavbrutet särskilt å röntgenavdelning och laboratorium, på detta senare framför allt på grund av nyinförda behandlingsformer (hibernal), vilka kräver omfattande laboratoriearbete. Sjukhuset, som förfogar över en första sköterska i Ce 12 för ändamålet, hemställer om anställande av ytterligare en extra ordinarie första sköterska. Styrelsen tillstyrker bifall härtill.

Enligt styrelsens nu framförda förslag skulle för medicinska centra tillkomma tre nya överskötersketjänster.

För fortsatt utbyggnad av organisationen med *nattöversköterskor* föreslås, att för primärsjukhusens räkning nästa budgetår inrättas 5 överskötersketjänster, nämligen en vid vardera *Sundby, Frösö, Furunäsets, S:t Jörgens* och *S:ta Annas sjukhus*. Vidare bör 2 dylika tjänster inrättas vid sekundärsjukhusen, nämligen 1 vid *Gådeå sjukhus* och 1 vid *Psykiatriska sjukhuset i Stockholm*.

Styrelsens hemställan innebär sammanfattningsvis en utökning av den centrala sjukvårdspersonalen med 21 nya tjänster, därav 18 såsom översköterskor och 3 såsom överskötare.

Vårdavdelningspersonal

Såsom tidigare berörts har styrelsen vid avvägningen av den förordade personalorganisationen och dess utbyggnad med 200 tjänster stannat för att — sedan för central sjukvårdspersonal avsatts 21 tjänster — de återstående 179 tjänsterna lämpligen bör fördelas sålunda, att för *avdelningsbiträden* avses ungefär $\frac{1}{4}$ eller 44. Återstående 135 tjänster bör disponeras för *övrig vårdavdelningspersonal*.

På grund av inträffade förändringar i fråga om vårdplatsernas karaktär, fördelning på avdelningar m. m. är vissa *ändringar av organisationen av vårdavdelningarnas personal* aktuella.

Från *Ryhovs sjukhus* har framhållits önskvärdheten av utbyte av en överskötersketjänst mot en tjänst såsom överskötare på en mansavdelning, vilken till följd av inträdd förändring av klientelet måste disponeras för mer oroliga och svårskötta patienter än tidigare. Styrelsen tillstyrker bifall till förslaget.

S:t Lars' sjukhus. Direktionen för sjukhuset har föreslagit, att 5 skötersketjänster utbytes mot 5 skötartjänster på grund av rådande svårigheter att tillsätta skötersketjänster. Enär styrelsen icke anser sig böra räkna med att nyssnämnda svårigheter skall bli bestående, tillstyrker styrelsen, att 3 tjänster såsom sköterskor utbytes mot 3 skötartjänster.

Vid *Restads sjukhus* har en vårdavdelning för manliga patienter uppdelats på två, varigenom särskild överskötartjänst saknas för den ena avdelningen. I enlighet med framställning från direktionen föreslås, att sjukhuset tillföres ytterligare en överskötartjänst.

S:t Sigfrids sjukhus. Från sjukhusets sida har påtalats, att på särskilt den manliga delen av insulinavdelningen ofta tjänstgjort personal med alltför ringa erfarenhet. I syfte att erhålla kvalificerad personal, som genomgått högre utbildningskurs, föreslås utbyte dels av en skötartjänst mot en tjänst såsom förste skötare, dels ock av en första skötersketjänst mot en överskötersketjänst. Styrelsen biträder förslaget.

Från *Sundby sjukhus* har framförts krav på sådan utökning av sjukvårdspersonalen, att en vårdavdelning med 91 kvinnliga patienter kan uppdelas i två avdelningar. Till stöd härför åberopas bl. a., att avdelningens nuvarande personal beräknats för vård av lättskötta uppegående patienter. På grund av förskjutning i klienteletts sammansättning måste emellertid avdelningen numera beläggas med mer svårskötta patienter jämte ett flertal akuta fall. För den nödvändiga uppdelningen erfordras en översköterska och en första sköterska. Inrättandet av de begärda tjänsterna tillstyrkes av styrelsen.

I anslagsäskandena för budgetåret 1955/56 framhöll styrelsen beträffande *S:t Olofs sjukhus*, att på dess insulinavdelning läkare ej fanns ständigt närvarande under behandlingstiden, vilket medförde stora krav i fråga om ansvar, vaksamhet och skicklighet av personalen. Styrelsen föreslog därför utbyte av första skötersketjänsten inom denna avdelning mot en överskötersketjänst, vilket förslag bifölls av statsmakterna.

För att avdelningen skall få tillgång till tillräckligt kvalificerad personal även i övrigt, har sjukhusdirektionen nu gjort framställning om utbyte av en skötartjänst mot en tjänst såsom förste skötare, vilket styrelsen tillstyrker.

Vid *psykiatriska sjukhuset* i Stockholm finns 7 överskötersketjänster och endast 1 överskötartjänst. Under ett tiotal år har en överskötersketjänst, med undantag för allenast kortare tider, uppehållits av manliga vikarier. Av styrelsen föregående år framlagt förslag om utbyte av en överskötersketjänst mot överskötartjänst har icke bifallits. En förnyad framställning av sjukhusdirektionen om sådant utbyte tillstyrkes.

Var och en av sekundäravdelningarna i *Olofsfors*, *Rosöga* och *Ribbingelund*, den förstnämnda ansluten till Sätters sjukhus och de två sistnämnda till Sundby sjukhus, omfattar f. n. 120 vårdplatser och är uppdelad på tre avdelningar. Vid *Olofsfors* tillkommer under nästa budgetår en ny vårdpaviljong med 40 vårdplatser. Varje sekundäravdelning förfogar över två befattningshavare i översköterskas eller överskötares ställning, varjämte föreståndarinnan vid sekundäravdelningen tillika tjänstgör såsom översköterska å den tredje avdelningen. Föreståndarinnan har därjämte att övervaka sjukvårdsarbeten inom samtliga paviljonger och de olika arbeten, i vilka patienterna deltaga på arbetsal, i kök och i tvätt, samt utföra visst administrativt arbete. Hennes arbetsbörda har numera blivit alltför stor, varför det är nödvändigt med en avlastning av vissa uppgifter. Detta bör

lämpligen ske genom att hon befrias från tjänstgöringen såsom översköterska på en av avdelningarna. Styrelsen föreslår därför, att ytterligare en överskötersketjänst inrättas vid var och en av ovannämnda sekundäravdelningar.

För uppdelning av tre vårdavdelningar vid *Västra Marks sjukhus* med vardera 88 patienter i sex mindre enheter har sjukhuset tillförts första skötersketjänster, så att var och en av de sex mindre vårdenheter erhållit särskild första sköterska. Endast tre översköterskor finns emellertid fortfarande för de sex avdelningarna. Det har visat sig i längden otillfredsställande att icke var och en av nämnda mindre enheter om vardera 44 vårdplatser förfogar över egen översköterska. Inom avdelning, som saknar sådan, är under första sköterskans ledigheter icke någon befattningshavare i ansvarig ställning i funktion utöver den översköterska, som har ansvaret för ytterligare en avdelning eller sammanlagt 88 vårdplatser. Styrelsen föreslår, att vid sjukhuset inrättas tre överskötersketjänster för nu angivet ändamål. Vid bifall härtill bör minskning av antalet sköterskor icke vidtagas, när sjukhuset genom förflyttningar av patienter olika sjukhus emellan tillförts ett i hög grad svårskött klientel.

Styrelsens förslag beträffande ändringar av organisationen av vårdavdelningarnas personal innebär sammanfattningsvis, att följande tjänster skulle tillkomma, nämligen 3 överskötare, 6 översköterskor, 2 förste skötare och 1 skötare, varjämte 3 skötersketjänster skulle indragas.

Från sjukhusdirektionerna inkomna framställningar rörande behovet av *vårdavdelningspersonal vid befintliga egentliga sinnessjukhus (inklusive sekundäravdelningar) med undantag för Källshagens sjukhus* avser betydande utökningar av antalet skötare och sköterskor. Styrelsen föreslår, att för ändamålet inrättas sammanlagt 111 nya tjänster, därav 44 skötare och 67 sköterskor.

Direktionen för *Källshagens sjukhus* har till stöd för en förstärkning av sjukvårdspersonalen med 2 skötare åberopat, att klientelet på sjukhuset i allt större omfattning bestod av oroliga, även våldsamma, mera svårskötta och arbetskrävande patienter, däribland även senilt hjälplösa, osnyggande samt kroppsligt sjuka. De lugna patienter, som kunde vårdas utan nattövervakning, inginge numera till mycket ringa del i klientelet. Stora svårigheter föreläge därför att förlägga patienter till en avdelning om ca 50 platser utan nattövervakning. Den begärda utökningen av sjukvårdspersonalen betingades sålunda av ett behov att erhålla ökad säkerhet och angelägenheten av ett effektivare utnyttjande av vissa vårdplatser. På av direktionen anförda skäl tillstyrker styrelsen inrättandet av de begärda två skötartjänsterna.

Direktionen för *Vipeholms sjukhus* har gjort framställning om personalförstärkning med 3 skötare och 6 sköterskor. Med hänsyn till det bl. a. på grund av osnygghet synnerligen svårskötta klientel, som vårdas på detta

sjukhus, är det angeläget med en successiv förstärkning av sjukvårdspersonalen. En utökning fr. o. m. nästa budgetår med 2 skötare och 4 sköterskor tillstyrkes.

Från *Salberga sjukhus* har gjorts framställning om inrättande av 4 skötartjänster, avsedda för nattövervakning m. m.

Tillkomsten av *Västra Ny sjukhus*, som belagts med ett förhållandevis mindre svårskött klientel, har medfört, att till *Salberga sjukhus* koncentreras mera svårskötta och opålitligare patienter än tidigare. Det är därför ofrånkomligt, att sjukhuset har tillgång till erforderlig arbetskraft för övervakning nattetid av de för personalens säkerhet ofta farliga patienterna. Vid sjukhuset nedlägges vidare ett förtjänstfullt arbete för att sysselsätta patienterna med gymnastik och idrott, vilket i ökad utsträckning tager vårdpersonalen i anspråk. Styrelsen tillstyrker en förstärkning av sjukvårdspersonalen med tre skötare.

För en paviljong med 45 vårdplatser vid *Västra Ny sjukhus*, vilken kommer att tagas i bruk under innevarande budgetår, har sjukhusdirektionen tidigare beräknat behov föreligga av en personalförstärkning med 10 skötare. Styrelsen tillstyrkte inrättande av 8 skötartjänster, varigenom antalet vårdplatser per tjänst, hänförlig till vårdpersonalen, skulle komma att för sjukhuset i dess helhet uppgå till 3,5. Enligt statsmakternas beslut begränsades personalförstärkningen till 4 skötare. I anledning av förnyad framställning från sjukhusdirektionen och på av styrelsen tidigare anförda skäl tillstyrkes inrättandet av tidigare föreslagna ytterligare 4 skötartjänster.

För *Källshagens sjukhus och sjukhusen för sinnesslöa* föreslås sålunda inrättande av 11 skötartjänster och 4 skötersketjänster.

Sammanfattningsvis innebär styrelsens förslag beträffande vårdavdelningspersonalen inrättande av följande tjänster nämligen 3 överskötare, 6 översköterskor, 2 förste skötare, 56 skötare, 68 sköterskor och 44 avdelningsbiträden.

Personal för sysselsättnings- och arbetsterapi

Vid tidigare tillfällen har betonats angelägenheten av att man för att utvinna full effekt av tillskottet av specialutbildad arbetskraft bör tillse, att personal vid sinnessjukhusen efter erhållen utbildning i sysselsättnings- och arbetsterapi ej återvänder till tidigare placeringar å vissa verkstäder och arbetssalar utan får i uppdrag att överse och leda patientsysselsättningen inom betydligt större delar av vederbörande sjukhus, nämligen dels ett flertal verkstäder, dels ett antal vårdavdelningar. Det är tillika önskvärt, att även utbildade arbetsterapeuter, som icke innehar anställning vid statliga sinnessjukhus, kunde intresseras för att söka tjänster inom sysselsättnings- och arbetsterapi vid dessa sjukhus.

För att tillförsäkra sinnessjukhusen erforderligt tillskott av sådan arbets-

kraft, om vilken nu är fråga, föreslås, att medel anvisas för inrättande av *dels* 5 arbetsterapeuttjänster (Ca 14), avsedda för personal, som genomgått den ursprungligen 2-åriga, numera till 1 år nedkortade utbildningskursen för arbetsterapeuter vid slöjdföreningens skola i Göteborg, *dels* ock 20 överskötar- eller överskötersketjänster, avsedda för sinnessjukvårdspersonal, som genomgått kompletteringskurs om 4 månader för utbildning av arbetsterapeuter vid sinnessjukhusen. Då det är svårt att på förhand fastställa den lämpliga fördelningen av de sistnämnda tjänsterna efter kön, föreslår styrelsen, att såväl redan befintliga som ock nytillkommande överskötar- och överskötersketjänster för nu ifrågavarande ändamål i sinnessjukhusens personalförteckning sammanföres under den gemensamma rubriken »överskötare eller översköterskor för arbetsterapi».

Sedan år 1951 har vid *Vipeholms sjukhus* varit anställd en barnträdgårdslärlarinna — numera kallad förskollärlarinna — för sysselsättning av barn, som vårdas på sjukhuset. Då barnen emellertid måste omhändertagas i mindre grupper, kommer endast en del av dem i åtnjutande av denna sysselsättning. Med hänsyn härtill och då även enstaka vuxna bör beredas möjlighet till undervisning hemställer direktionen om inrättande av ytterligare en tjänst såsom förskollärlarinna i Ce 12. Styrelsen, som finner denna personalförstärkning angelägen, tillstyrker bifall härtill.

Personal för familjevård och hjälpverksamhet

Då en effektiv öppen vård medverkar till reducering av rådande överbeläggning och därmed även av behovet av ytterligare vårdplatser, har i ett flertal tidigare anslagsäskanden framhållits, att organisationen för den öppna vården successivt måste utbyggas. Styrelsen har tillika i sitt yttrande den 12 september 1955 över vissa läkarorganisationers framställningar rörande mentalsjukvårdens organisation och upprustning betonat angelägenheten av en utvidgning av familjevård och hjälpverksamhet. I det föregående har även framlagts förslag om en relativt betydande förstärkning av läkarkrafterna inom denna vårdgren.

För att man skall kunna uppnå en effektiv organisation av den öppna vården är det emellertid erforderligt, att även personalbeståndet i övrigt inom familjevård och hjälpverksamhet utökas i sådan utsträckning, att organisationen i sin helhet erhåller en väl avvägd sammansättning. Det är därför angeläget, att den påbörjade utbyggnaden av personalbeståndet med sociala kuratorer påskyndas. Med hänsyn till å ena sidan storleken av nuvarande personalorganisation och å andra sidan verksamhetens omfattning och möjligheter till önskvärd utveckling bör personalförstärkningar i första hand ske vid följande sjukhus, nämligen *S:ta Maria, Ryhovs, Umeådalens, Mariebergs* och *Västra Ny sjukhus*. Vid vart och ett av dessa sjukhus bör därför en tjänst såsom socialkurator i Cg 17 inrättas.

För *Ulleråkers sjukhus*, där organisationen för familjevård och hjälp-

verksamhet består av 1 överläkare, 1 socialkurator, 2 föreståndarinnor och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål, har ovan framlagts förslag om en förstärkning av läkarkrafterna med en förste läkare. Med hänsyn till de goda förutsättningar, som synes föreligga för en utveckling av denna verksamhet, föreslås tillika en förstärkning av ifrågavarande organisation med en översköterska.

Övergångsstat

Styrelsen föreslår med anledning av vakanser, som kommer att finnas vid ingången av nästkommande budgetår, att av de å övergångsstat uppförda tjänsterna för sjukvårdspersonal indrages 3 föreståndarinnor i Ca 14. Av dessa skall en icke ersättas med annan disponibel tjänst.

Sammanfattning

Styrelsens förslag beträffande sjukvårdspersonal för befintliga vårdplatser innebär sammanfattningsvis en utökning med 5 sociala kuratorer (Ca 17), 6 överskötare (Ca 14), 25 översköterskor (Ca 14), 5 arbetsterapeuter (Ca 14), 20 överskötare eller översköterskor för arbetsterapi (Ca 14), 2 förste skötare (Ca 13), 56 skötare (varav 37 i Ca 12 och 19 i Ce 12), 1 förskollärlärlarinna (Ce 12), 68 sköterskor (varav 45 i Ca 10 och 23 i Ce 10) och 44 avdelningsbiträden (Ce 5), varjämte 3 föreståndarinnor (Ca 14), av vilka en icke ersättes med annan disponibel tjänst, indrages.

d) Ekonomipersonal

Personal i verkstäder och arbetssalar

Styrelsen anser sig, i enlighet med förnyade framställningar från vederbörande direktions, böra föreslå inrättande av en tjänst såsom hantverksföreståndare i Ca 13 för tapetserararbeten vid vardera *Frösö* och *Furunäsets sjukhus*, vilka till skillnad från andra jämförbara sjukhus helt saknar tjänster för yrkesmän på detta område.

Direktionen för *Ryhovs sjukhus* har likaledes förnyat tidigare framställning om personalförstärkning inom tapetserarverkstaden genom inrättande av en tjänst såsom hantverkare i Ca 12. Därvid har anförts, att arbetsbelastningen sedan åtta år nödvändiggjort stadigvarande anställning av extra arbetskraft såsom biträde åt hantverksföreståndaren. Styrelsen föreslår, att den begärda hantverkartjänsten inrättas under åberopande av bl. a. att sådana tjänster finnes inom tapetserarverkstäderna vid ett par andra sjukhus av samma storleksordning.

I fråga om sy- och vävsalarnas organisation anser sig styrelsen med anledning av framställning från vederbörande direktions i första hand böra förnya en tidigare icke bifallen hemställan om utbyte av en vakant ekonomibiträdestjänst i Ce 5 mot en tjänst som sömmerska eller väverska i Ca 9 vid *S:ta Annas sjukhus*. Till skillnad från icke endast jämförbara

sjukhus utan även vissa till andra sjukhus anknutna sekundäravdelningar saknas nämligen där helt tjänst av detta slag.

Då antalet patienter, som utan ständig handledning kan sysselsättas med produktivt arbete inom sjukhusens sysalar, är mindre än tidigare, förefinns vissa behov av ytterligare personal för sömnadsarbeten. Från ett flertal sjukhus har också gjorts framställning om personalförstärkningar. På grund härav hemställs, att nyssnämnda ekonomibiträdetsjänst i Ce 5 vid S:ta Annas sjukhus, vilken föreslagits där bliva utbytt mot tjänst såsom sömmerska eller väverska, vid bifall till detta förslag icke indrages utan att styrelsen i stället må disponera densamma för sömnadsarbete vid annat sjukhus.

Personal i kök, bageri och tvätt

Ett flertal sjukhus har begärt personalökning inom *centralköken* under återopande av ökad beläggning, genomförande av önskvärd kostförbättring m. m. För att i viss utsträckning kunna tillgodose dessa behov föreslår styrelsen en förstärkning av kökspersonalen med 4 ekonomibiträden i Ce 5.

Såsom ett led i den fortlöpande rationaliseringen av sjukhusdriften, i vad den avser ekonomiavdelningar o. dyl., har styrelsen numera bl. a. beslutat om nedläggande av *bageridriften* vid Birgittas sjukhus. För denna drift har sjukhuset disponerat 1 bageriföreståndare i Ca 10, 1 biträdande bageriföreståndare i Ca 7 och 2 ekonomibiträden i Ce 5. Av dessa synes utan vidare bageriföreståndartjänsten och 1 ekonomibiträdetsjänst, vilka är vakanta, kunna indragas. Tjänsten såsom biträdande bageriföreståndare bör överföras till övergångsstat. Innehavaren därav avses tills vidare skola tjänstgöra inom sjukhusets centralkök och där handhava brödutlämning m. m. I enlighet med framställning från sjukhuset bör den återstående ekonomibiträdetsjänsten tills vidare få disponeras för personalförstärkning inom tvättinrättningen därstädes. På grund av ökad beläggning vid såväl modersjukhuset som sekundäravdelningen i Hammar kommer nämligen den tvättgodsmängd, som skall behandlas inom nämnda inrättning, att kraftigt öka. Vidare planeras omhändertagande även av tvätten för Västra Ny sjukhus.

Personal i trädgård och jordbruk

Styrelsen föreslår, att två tjänster såsom föreståndare för djurstall i Ca 10 vid S:t Lars' och Frösö sjukhus indrages.

Övrig ekonomipersonal

I anslutning till framställning från direktionen för *S:ta Maria sjukhus* återkommer styrelsen till sin endast delvis bifallna hemställan i anslags-äskandena för budgetåret 1955/56 om inrättande av tre ekonomibiträdets-tjänster för transport av patientkosten vid nämnda sjukhus (se 1955 års

statsverksproposition XI s. 104). För samma sjukhus föreslogs i petitan även ett nytt ekonomibitråde såsom biträde åt förrådsförmannen. Statsmakterna beviljade med anledning av dessa framställningar två ekonomibitradestjänster. Sjukhuset har funnit anställandet av biträde åt förrådsförmannen så angeläget, att den ena av dessa tjänster tagits i anspråk för detta ändamål. Till följd härav återstår endast en tjänst för transporter av patientkost, vilkas ordnande på tillfredsställande sätt jämlikt utredning av centrala sjukvårdsberedningens arbetsstudieavdelning kräver tillgång till minst tre truckförare. Under åberopande härav hemställes, att ytterligare två tjänster såsom ekonomibitråde i Ce 10 inrättas vid ifrågasvarande sjukhus.

Såsom redan i anslagsäskandena för budgetåret 1955/56 anförts har det befunnits lämpligt att utbyta de för sjukhusens personalrestauranter disponerade ekonomibitradestjänsterna i Ca 6 mot sådana tjänster i Ce 6. I enlighet härmed föreslås, att en vid *S:t Sigfrids sjukhus* vakant ordinarie tjänst av nämnda slag utbytes mot en extra ordinarie sådan.

På grund av innehavarnas avgång föreslås, att följande å *övergångsstat* uppförda tjänster indrages, nämligen 1 yrkesmästare i Ca 13, 2 förmän i Ca 11 och 1 yttre nattvakt i Ca 10. Endast de båda tjänsterna som förman i Ca 11 skall ersättas med andra disponibla tjänster.

Styrelsens sålunda framlagda förslag beträffande *ekonomipersonal för befintliga vårdplatser* innebär sammanfattningsvis, att denna personal skulle utökas med 2 hantverksföreståndare (Ca 13), 1 hantverkare (Ca 12), 2 ekonomibitråden (Ce 10), 1 sömmerska eller väverska (Ca 9), 1 ekonomibitråde (Ce 6) och 4 ekonomibitråden (Ce 5). Samtidigt skulle ifrågasvarande personal minskas med 1 bageriföreståndare (Ca 10), 2 föreståndare för djurstall (Ca 10), 1 ekonomibitråde (Ca 6) och 1 ekonomibitråde (Ce 5). Vidare skulle till övergångsstat överföras 1 biträdande bageriföreståndare (Ca 7), och av de tjänster, som redan är uppförda å övergångsstat, skulle 1 tjänst som yrkesmästare (Ca 13), 2 tjänster som förman (Ca 11) och 1 tjänst som yttre nattvakt (Ca 10) indragas.

3) *Uppflyttning av vissa tjänster i högre lönegrader o. dyl.*

Kontorspersonal

Med anledning av att direktionen för *Birgittas sjukhus* och Föreningen tjänstemän vid statens sjukhusförvaltning till styrelsen gjort framställningar om uppflyttning i högre lönegrader av tjänsterna såsom sjukhusintendent, assistent och kassör vid nämnda sjukhus anføres följande.

Vid senaste prövning av placeringen i lönegrader av bl. a. tjänsterna som sjukhusintendent, assistent och kassör hänfördes — jämlikt förslag i proposition nr 241/1952 — dessa tjänster vid Mariebergs, Sidsjöns, Sundby och Umedalens sjukhus till resp. 29, 21 och 19 lönegraderna. Motsvarande tjänster vid *Birgittas*, *Frösö*, *Furunäsets* och *S:t Jörgens sjukhus* bibehölls där-

emot oförändrade i respektive 27, 19 och 17 lönegraderna. Grupperingen har skett huvudsakligen med hänsyn till sjukhusens storleksordning.

Av beläggningsciffrorna för ifrågavarande sjukhus åren 1952 och 1954 framgår, att en relativt klar gräns förefunnits mellan Sidsjöns och Birgittas sjukhus. Enligt den av statsmakterna år 1950 i princip godkända generalplanen räknade man också med att antalet vårdplatser (806) vid Birgittas sjukhus, inklusive befintlig sekundäravdelning i Hammar, skulle med något mer än ett hundratal understiga platsantalet vid Sidsjöns sjukhus (917). I det av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande den 18 december 1954 avgivna betänkandet angående bl. a. reviderad generalplan för sinnessjukvården har däremot räknats med att det definitiva vårdplatsantalet vid Birgittas sjukhus skall bli större — 1 016 — än platsantalet vid såväl Umedalens (885) som Sidsjöns (917) sjukhus.

På grund av om- och nybyggnader har beläggningen vid Birgittas sjukhus nu börjat öka. Ytterligare ökning av platsantalet kommer inom kort till stånd. För närvarande finns 1 051 vårdplatser disponibla och beläggningen uppgår till omkring 1 010. Omfattningen av den ekonomiska förvaltningen vid Birgittas sjukhus kan därför numera anses vara jämställd med denna förvaltning vid Sundby, Umedalens, Mariebergs och Sidsjöns sjukhus.

Vid omprövningen 1952 av lönegraderna för tjänster av det slag, varom är fråga, räknade man med att organisationsändringar, som medförde att ett sjukhus bleve fullt jämställt med andra sjukhus inom en viss kategori, borde utgöra anledning till förnyad omprövning av lönegradsplaceringen. Under åberopande härav och vad förut i övrigt anförts hemställer styrelsen, att tjänsterna såsom sjukhusintendent, assistent och kassör vid Birgittas sjukhus uppflyttas från resp. Ca 27, Ca 19 och Ca 17 till resp. Ca 29, Ca 21 och Ca 19.

Ekonomipersonal

Frågan om *hantverksföreståndartjänsterna inom sjukhusens skomakerier* har under lång tid varit under debatt. På grund härav har ledigblivna sådana tjänster i Ca 15 ej återbesatts utan endast uppehållits medelst förordnanden.

För skomakerierna finns inrättade 9 hantverksföreståndartjänster i Ca 15 och 9 sådana i Ca 13 samt 18 hantverkartjänster.

Förslag om uppflyttande i lönegrad av vissa av hantverksföreståndartjänsterna i Ca 13 framfördes i anslagsframställningen för budgetåret 1953/54 (se prop. 86/1953). Sedermera har styrelsen hos Kungl. Maj:t hemställt om bemyndigande att tillsätta vakanta hantverksföreståndartjänster.

Styrelsen hemställer ånyo med stöd av tidigare i ämnet angivna skäl, dels att tjänsterna såsom hantverksföreståndare i Ca 13 för skomakeriverkstäderna vid *S:ta Maria, Ryhovs, S:t Sigfrids, Umedalens, Sidsjöns, Furunäsets och Källshagens sjukhus* måtte uppflyttas från Ca 13 till Ca 15 dels ock att hinder förklaras icke längre föreligga för tillsättande av vakanta hantverksföreståndartjänster för skomakerier vid sinnessjukhusen.

I anslagsäskandena för budgetåret 1954/55 hemställde styrelsen om ut-

byte av en tjänst såsom ekonomibitråde i Ca 11 mot en tjänst såsom förrådsförman i Ca 13 vid *psykiatriska sjukhuset i Stockholm* (se 1954 års statsverksproposition XI s. 67). Sjukhusdirektionen har gjort förnyad framställning i ämnet, och styrelsen upprepar i anslutning härtill sitt tidigare förslag.

Styrelsen föreslår vidare, att 6 ekonomibiträdestjänster i Ca 10 utbytes mot 6 vaktmästartjänster i Ca 11, vilka senare tjänster skulle placeras vid Umedalens, Mariebergs, Sundby, Sidsjöns, Birgittas och Vipeholms sjukhus. Innehavarna av samtliga dessa befattningar tjänstgör såsom post- och stadsbud.

4) *Genomförda löneökningar m. m.*

Från och med den 1 januari 1955 räknat genomfördes en generell ökning av statstjänstemännens löner. Anslagsposten rörligt tillägg torde med hänsyn härtill böra höjas med 9 850 000 kronor. Jämlikt förslag i proposition nr 195/1955 har omkring 620 ekonomi- och avdelningsbiträden uppflyttats i högre lönegrader. Därjämte har Kungl. Maj:t beslutat uppflyttning av 17 telefonisttjänster från Ce 6 till Ce 8. Den till följd av dessa löne-regleringar uppkommande merkostnaden uppgår till omkring 135 000 kronor per år.

5) *Vikarieavlöningar m. m.*

Vikarielöner

För avlönande av vikarier å de av styrelsen i det föregående föreslagna nya tjänsterna kan beräknas åtgå i runt tal 500 000 kronor.

Under budgetåret 1956/57 kommer den nya grundutbildningen av sjukvårdspersonal att pågå i full utsträckning med omkring 75 elever i varje kurs. Det sammanlagda antalet kursmånader, under vilka i utbildningen deltagande elever till följd härav icke kan fullgöra tjänstgöring vid sjukhusen, kommer att uppgå till 24. Aspiranter kan ej heller under första provtjänstgöringsmånaden bestrida tjänster vid sjukhusen. Till följd härav måste i stor utsträckning anställas vikarier för i utbildningen deltagande personal, och den härav följande kostnaden uppskattas till omkring 900 000 kronor. — Därvid har räknats med att landsting, vid vilkas kroppssjukhus ifrågavarande utbildning delvis är förlagd, till en del kommer att bestrida kostnaderna för löner till personal, som undergår utbildningen.

Avlöningar till extra arbetskraft

Av anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal äger styrelsen använda ett belopp av högst 740 000 kronor för avlönande av extra arbetskraft. På grund av den allmänna löneökningen bör beloppet uppräknas med 10 procent eller med 74 000 kronor. Vid bifall till styrel-

sens förslag beträffande kontorspersonalen skulle å andra sidan en reduktion kunna ske med 75 000 kronor, motsvarande nu utgående löner till 8 extra kontorister.

Med hänsyn till det ökade behovet av att anställa tillfälliga ersättare för sjukvårdspersonal, som vid somatiska undersökningar och behandlingar av patienter medföljer dessa till kroppssjukhus, bör medelsanvisningen höjas med 25 000 kronor. Vid några sjukhus, där panncentraler ombygges eller nyuppföres, måste i relativt stor utsträckning anlitas tillfällig arbetskraft för eldning, vilket beräknas föranleda en merkostnad av omkring 40 000 kronor. Vid sinnessjukhusen framträder alltmer behovet av psykologer och sjukgymnaster. För att möjliggöra, att sådan arbetskraft försöksvis anställs vid vissa sjukhus föreslås en anslagsuppräknning med 70 000 kronor.

Enligt det anförda bör anslagsbeloppet för avlöningar till extra arbetskraft uppräknas med i runt tal (74 000 + 25 000 + 40 000 + 70 000 — 75 000) 135 000 kronor.

6) Arvodestagare

I det föregående har föreslagits, att med en förste läkartjänst vid vardera *Ulleråkers och Mariebergs sjukhus* förenas självständigt ansvar för vissa vårdplatser. Vid bifall härtill skulle var och en av innehavarna av dessa tjänster äga uppbära särskilt arvode med 1 320 kronor per år, medförande en sammanlagd kostnadsökning av 2 640 kronor.

Vid bifall till styrelsens i det föregående framlagda förslag om utflyttning av tjänsten såsom sjukhusintendent vid *Birgittas sjukhus* bör i enlighet med gällande principer sjukhuschefsarvodet höjas från nuvarande 1 200 till 1 680 (+ 480) kronor.

Direktionen för *Birgittas sjukhus* har gjort framställning om medel för anställande av predikant vid *sekundäravdelningen i Hammar* mot ett arvode av 960 kronor för år räknat eller samma arvodesbelopp, som utgår till predikanterna vid jämförbara sekundäravdelningar. Styrelsen tillstyrker framställningen.

Direktionen för *psykiatriska sjukhuset i Stockholm* har med tillstyrkan till styrelsen överlämnat en framställning från överläkaren därstädes om arvode för arbetet såsom hjälpverksamhetsläkare.

Vid detta sjukhus har en relativt omfattande hjälpverksamhet utvecklats, huvudsakligen på så sätt att nämnde överläkare haft att utöva tillsyn av från sjukhuset försöksutskrivna eller utskrivna villkorligt dömda eller straffriförklarade. Antalet personer, över vilka han utövar tillsyn, uppgår f. n. till omkring 160. Med hänsyn till sålunda föreliggande behov av att hjälpverksamhet utövas även av förevarande sjukhus, synes överläkaren eller annan läkare därstädes, som kan komma att utses att handha denna verksamhet, böra tillerkännas arvode härför med 600 kronor.

Nu utgående arvoden för *orgelspelning* utgör vid 4 sjukhus 600 kronor

per år och vid de övriga 21 sjukhus, där sådana arvoden utgår, 540 kronor för år. Från åtskilliga håll har framställningar gjorts om höjning av nämnda belopp, varav bl. a. framgått, att sjukhusen endast med stora svårigheter kan förvärva organister mot nämnda ersättningar. Jämväl styrelsen finner det skäligt, att arvodena något höjes, tills vidare förslagsvis med 5 kronor per månad motsvarande en sammanlagd årlig kostnad av 1 500 kronor.

Då sinnessjukläkare utanför de vid vissa sjukhus anordnade rättspsykiatriska avdelningarna icke behöver anlitas för *rättspsykiatriska undersökningar* i samma omfattning som tidigare, kan anslagsbeloppet för arvoden åt sådana läkare tills vidare reduceras med 9 000 kronor.

II. *Gullberna sjukhus*

För detta sjukhus, vilket avses få ca 800 platser, har inrättats dels en av de två överläkartjänster i Ca 37, som beräknas erforderliga för den slutna vården vid sjukhuset, dels en tjänst såsom sjukhusintendent i Ca 27, dels ock en tjänst som maskinmästare i Ca 20. Därjämte har medgivits anställande av ett biträde för skriv- och kontorsgöromål.

I skrivelsen den 20/10 1955 föreslår medicinalstyrelsen, att under budgetåret 1956/57 anställas ytterligare 1 överläkare i Ca 37, 1 personalföreståndare i Ca 19, 1 förste uppsyningsman i Ca 19, 1 första föreståndarinna i Ca 19, 1 assistent i Ca 19, 1 kanslibiträde i Ca 11 och 1 förrådsförman i Ca 13. Vidare föreslås, att arvoden beräknas till sjukhuschefen med 1 200 och till direktionens sekreterare med 1 320 kronor.

Sedan byggnadsstyrelsen i skrivelse till medicinalstyrelsen den 31 oktober 1955 meddelat, att — förutom Gullberna sjukhus' administrationsbyggnad, inkluderande medicinskt centrum, expeditioner och intagningsavdelning — kök, ekonomilokaler, samlingsal och panncentral, sex vårdpaviljonger och ett personalbostadshus om 115 lägenheter kommer att stå färdiga vid utgången av år 1956, har styrelsen i skrivelse den 8 november 1955 funnit sig böra påkalla inrättande av ytterligare tjänster vid sjukhuset.

Enligt byggnadsstyrelsens skrivelse kan ca 410 vårdplatser beläggas med början fr. o. m. den 1 januari 1957. Beläggningen torde böra inledas på så sätt, att i Blekinge hemmahörande patienter, som nu vårdas å andra sjukhus, huvudsakligen S:t Lars' och S:t Sigfrids sjukhus, överföres till Gullberna sjukhus. Till grund härför bör ligga en ändrad indelning av de sydliga länen i upptagningsområden för vissa sjukhus. Till följd härav och för att åstadkomma en jämn avlastning vid de sjukhus, från vilka överflyttning skall ske, bör den första beläggningen ske med både manliga och kvinnliga patienter. Redan från början bör sjukhuset sålunda bestå av en överläkaravdelning för manliga patienter och en överläkaravdelning för kvinnliga patienter. Med utgångspunkt härifrån beräknas följande personalbehov.

Läkarpersonal. Under de första åren måste sjukhuschefen till stor del vara frigjord från det egentliga sjukvårdsarbetet för att kunna ägna sig åt administrativa och organisatoriska frågor. För sjukvårdsarbetet inom den del av sjukhuset, för vilken han är överläkare, bör han därför vid sin sida ha en förste läkare i Ca 31 och en läkare i Ce 29. Den andre överläkaren bör till sitt förfogande ha en läkare i Ca 29. I enlighet härmed föreslås, att utöver de två överläkartjänsterna, som förut berörts, inrättas 1 förste läkartjänst i Ca 31 och 2 läkartjänster, varav en i Ca 29 och en i Ce 29.

Kontorspersonal. Vid beläggning av sjukhuset till ungefär hälften erfordras följande personal för sjukhuskontorets räkning, nämligen 1 sjukhusintendent i Ca 27, 1 assistent i Ca 19, 1 kassör i Ca 17, 1 kontorist i Ca 13 samt 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8.

För registrering, handhavandet av patienthandlingar och annat kvalificerat kontorsarbete inom överläkarexpeditionerna krävs 2 tjänster såsom kanslibitråde, varav en i Ca 11 och en i Ce 11. Därutöver bör för att bereda läkarna och uppsyningspersonalen erforderlig skrivhjälp inrättas 2 tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8.

Då sjukhusintendenttjänsten och en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål redan finns inrättade samt framställning om assistenttjänsten och den ordinarie kanslibiträdets tjänsten gjorts i skrivelsen den 20/10 1955, föreslås nu, att ytterligare tjänster för kontorspersonal inrättas, nämligen 1 kassör i Ca 17, 1 kontorist i Ca 13, 1 kanslibitråde i Ce 11 och 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Sjukvårdspersonal. Den i sistnämnda skrivelse föreslagna uppsyningspersonalen, 1 personalföreståndare, 1 förste uppsyningsman och 1 första föreståndarinna, är tillfyllest, så länge beläggningen är begränsad till omkring 400. Däremot erfordras viss personal för sjukhusets *medicinska centrum*, och i detta avseende föreslås inrättande av 3 överskötersketjänster, 1 tjänst såsom första sköterska i Ce 12 och 1 tjänst såsom avdelningsbiträde.

För beräkning av *vårdavdelningspersonalen* må nämnas, att av de 410 vårdplatserna 20 hänför sig till den till sjukhusets centrala del förlagda intagningsavdelningen, medan 390 skall inrymmas i sex paviljonger.

Intagningsavdelningen, avsedd för 9 manliga och 11 kvinnliga patienter, bör organiseras som en dubbelavdelning under en översköterska med en förste skötare (för manliga patienter) och en första sköterska (för kvinnliga patienter) som ersättare och närmaste biträden. Med hänsyn till det akuta klientel, som här avses bli föremål för undersökning och behandling, får man räkna med relativt stor personalläthet. Styrelsen föreslår att för avdelningen inrättas följande tjänster, nämligen 1 översköterska, 1 förste skötare, 1 första sköterska, 6 skötare, 6 sköterskor och 1 avdelningsbiträde.

Av de sex sjukpaviljongerna skall tre inrymma 6 vårdavdelningar för sammanlagt 168 lugna och halvroliga patienter. Två paviljonger skall in-

rymma 4 vårdavdelningar för sammanlagt 96 oroliga patienter och 1 paviljong 3 vårdavdelningar för sammanlagt 126 lugna och halvroliga kroniskt sjuka. Paviljongerna bör tills vidare disponeras så, att 216 platser utnyttjas för vård av manliga och 174 platser för vård av kvinnliga patienter. Vårdpersonalen avses omfatta 3 överskötare, 10 översköterskor, 4 förste skötare, 9 första sköterskor, 35 skötare, 68 sköterskor och 13 avdelningsbiträden eller tillhopa 142 befattningshavare eller ca 2,7 vårdplatser per tjänst.

Den totala vårdavdelningspersonal, som kan komma att bli erforderlig från omkring den 1 januari 1957, skulle alltså vara följande, nämligen 3 överskötare, 11 översköterskor, 5 förste skötare, 10 första sköterskor (Ca 12), 41 skötare (27 Ca 12 + 14 Ce 12), 74 sköterskor (49 Ca 10 + 25 Ce 10) och 14 avdelningsbiträden.

Redan från början synes vidare för *sysselsättnings- och arbetsterapi* vid sjukhuset böra inrättas 1 tjänst såsom arbetsterapeut.

Ekonomipersonal. Vid sjukhuset finns redan inrättad tjänst såsom maskinmästare. Då halva sjukhuset skall börja drivas, uppkommer omedelbart behov av ytterligare *maskin- och eldarpersonal*, nämligen 1 maskinist i Ca 15, 1 maskinist i Ca 13 och 4 eldare (2 Ca 10 + 2 Ce 10).

Av *personalen i verkstäder och arbets-salar* kommer att i första hand erfordras 2 hantverksföreståndare i Ca 15 (snickare och skräddare), 2 hantverksföreståndare i Ca 13 (reparatör och tapetserare), 1 slöjdföreståndare i Ca 14 samt 2 sömmerskor eller väverskor i Ca 9. Omedelbart då sjukhuset tages i bruk måste det finnas tillgång till arbetskraft för huvudsakligen byggnadstekniska reparationer, vilka icke tål dröjsmål (snickare och reparatör). Vidare erfordras yrkeskunnig personal för handhavandet och vården av sängutrustningar, andra textilier av olika slag, inventarier och sådan golvbeläggning som linoleummattor m. m. (skräddare, tapetserare, slöjdföreståndare, sömmerskor eller väverskor). Slöjdföreståndare, sömmerskor och väverskor erfordras jämväl för lämplig patientsysselsättning.

Den för driften av *centralköket* erforderliga köksföreståndartjänsten torde på grund av sjukhusets blivande storlek placeras i Ca 18.

För ledningen av de planeringsarbeten, som snarast bör igångsättas omkring färdigställda byggnader, ävensom för påbörjandet av *trädgårdsdrift* vid sjukhuset, bör en trädgårdsmästartjänst i Ca 15 inrättas.

Vad angår *övrig ekonomipersonal* kommer öppnandet av sjukhuset för beläggning att erfordra — utöver den förut begärda förrådsförmanstjänsten — 1 telefonist i Ce 8, 6 ekonomibiträden, av vilka 3 i Ca 10 och 3 i Ce 10 (2 för centralkök, 1 för renhållning, 2 för transporter och diverse arbetsuppgifter samt 1 för trädgårdsdrift o. dyl.), 3 ekonomibiträden i Ca 8, Ce 8 och Ce 7 (kokerskor) samt 11 ekonomibiträden i Ce 5 (4 för centralkök, 3 för servering, 1 för telefonväxel och 3 för städning m. m.).

De tjänster, som föreslagits i skrivelsen den 20 oktober 1955, bör till sättas den 1 juli 1956 eller så fort som möjligt därefter. Ytterligare tjänster

bör tillsättas i anslutning till den fortskridande beläggningen, i de flesta fall dock någon tid före densamma. Den sammanlagda kostnaden för disposition av de i skrivelsen den 8 november 1955 föreslagna tjänsterna under 7 månader uppgår till 1 060 465 kronor. Denna summa utgör emellertid ett maximibelopp, som torde komma att ej obetydligt underskridas med hänsyn till att sjukhusets beläggande enligt erfarenhet måste ske successivt under ej alltför kort tid. Styrelsen uppskattar på grund härav den verkliga merkostnaden till i runt tal 750 000 kronor.

Yttranden

Centrala sjukvårdsberedningen, som anbefallts yttra sig över medicinalstyrelsens skrivelse den 8 november 1955 angående Gullberna sjukhus, anför.

Vid granskningen har beredningen icke upptagit behovet av läkare till bedömning, eftersom denna fråga ligger utanför beredningens kompetensområde.

Personalen för vårdavdelningarna, med undantag av intagningsavdelningen, är beräknad enligt de normer, som rekommenderades av statens sjukhusutredning 1948 och som sedan dess tillämpas. Beredningen tillstyrker med anledning härav samtliga tjänster.

För intagningsavdelningen, till vilken någon motsvarighet f. n. icke finns vid de statliga sinnessjukhusen, har en större personaltäthet föreslagits. Då denna avdelning i viss grad får betraktas som en försöksavdelning, där akut klientel skall undersökas och behandlas, anser beredningen sig nu icke kunna föreslå någon ändring av den föreslagna personalstaten.

Alla övriga föreslagna tjänster har, enligt vad beredningen kunnat finna, upptagits till det antal, som är betingat av den partiella beläggningen av sjukhuset.

Statens lönenämnd uttalar.

Nämnden har intet att erinra mot att de som biträden åt personalförståndare m. fl. åskade översköterske- och överskötartjänsterna inplaceras i 14 lönegraden. Nämnden har vidare med hänsyn till utbyggnaden av Birgittas sjukhus icke något att invända mot uppflyttning till föreslagna lönegrader av tjänsterna som sjukhusintendent, assistent och kassör vid sjukhuset, liksom ej heller mot en höjning av sju hantverksföreståndartjänster från Ca 13 till Ca 15.

De biträdestjänster, vilkas innehavare avses övertaga vissa av kassörernas arbetsuppgifter, anser nämnden böra placeras i högst 13 lönegraden.

Uppflyttning av en ekonomibiträdestjänst i Ca 11 vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm till förrådsförmanstjänst i Ca 13 kan nämnden ej tillstyrka.

Vad slutligen angår den ifrågasatta ändringen av sex ekonomibiträdestjänster i Ca 10 till vaktmästartjänster i Ca 11 erinrar nämnden om att tjänster av sistnämnda slag f. n. finns inrättade vid åtta större sjukhus. Fördelningen på sjukhus av dessa tjänster synes ursprungligen ha skett år 1945. Tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus anförde då beträffande befintliga post- och stadsbud, att med hänsyn till de ändrade förhållandena beträffande befordran av penningmedel skäl i allmän-

het ej föreläge för bibehållande av sådana befattningar. Då det i undantagsfall på grund av särskilda förhållanden vid visst sinnessjukhus möjligen kunde befinnas motiverat, att befattning som post- och stadsbud bibehölles, ansågo de sakkunniga sig emellertid icke böra föreslå befattningens utslutande från tjänsteförteckningen (prop. 241/1945, s. 56 f). I yttrande häröver framhöll medicinalstyrelsen, att befattningarna borde bibehållas vid de åtta sjukhus, vilka hänförts till den högsta storleksordningen. Vid övriga sjukhus borde befattningarna ersättas med ekonomibiträden (prop. 241/1945, s. 60). I detta sammanhang anförde departementschefen, att han i stort sett ej fann bärande skäl föreligga för ett bibehållande av befattningarna som post- och stadsbud. Med hänsyn till vad de sakkunniga anförde och vid remissbehandlingen förekommit ville han dock förorda, att dylika befattningar skulle bibehållas vid de åtta större sjukhusen, varvid benämningen borde ändras till vaktmästare (prop. 241/1945, s. 62). Samma skillnad i lönegradsplacering och oförändrad fördelning å sjukhus beslutades sedermera vid den överenskommelse, som år 1952 träffades mellan 1949 års tjänsteförtekningskommitté och vederbörande personalorganisation.

Med hänsyn till vad som sålunda förevarit, och då lönenämnden ej kan finna, att förevarande befattningshavares arbetsuppgifter i nämnvärd grad skiljer sig från de vaktmästaruppgifter, som åligger befattningshavare i 10 lönegraden, anser sig nämnden icke kunna tillstyrka utökning av antalet befattningar som vaktmästare i 11 lönegraden.

Särskilt yttrande har avgivits av ombudsmannen Ivar Werner, vilken uttalar, att samma principer för uppflyttning i lönegrad vid utbyggande av sinnessjukhus, som gäller beträffande administrativ personal och kansli-personal, bör tillämpas också för vaktmästarpersonal. På grund härav anser Werner lönenämnden hava bort tillstyrka uppflyttning av tjänster som ekonomibitråde i 10 lönegraden till vaktmästare i 11 lönegraden vid de sjukhus, som i dagens läge är större än det minsta sjukhus, som år 1952 erhöll tjänst i 11 lönegraden.

Departementschefen

De senaste årens upprustning och utbyggnad av den statliga sinnessjukvården grundar sig på den av statens sinnessjukvårdsberedning utarbetade, av 1950 års riksdag såsom riktlinje för reformarbetet godkända generalplanen, vilken bl. a. avsåg att möjliggöra en förbättrad, intensivare vård med snabbare tillfrisknande av de sjuka och ökad patientomsättning. Platsbehovet vid sjukhusen skulle därigenom kunna minskas. En av de förutsättningar, som denna plan byggde på, var att sinnessjukvården skulle förses med tillräcklig och väl kvalificerad personal, såväl läkare som vårdpersonal. Beredningen hade i det sammanhanget efter avvägning av de faktorer, som i olika riktningar påverkade platsbehovets storlek, uppskattat detta behov år 1965 till i runt tal 18 000. Statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande, som i december 1954 avgivit ett betänkande angående en reviderad generalplan för sinnessjukvården och en plan för upprustning m. m. av sjukhusen för psykiskt efterblivna, har under sitt

arbete funnit, att sinnessjukvårdsberedningens uppskattning av platsbehovet icke var hållbar. Kommittén har därför låtit utarbeta en prognos rörande vårdbehovet åren 1965 och 1970, enligt vilken det totala antalet vårdbehövande vid de statliga sinnessjukhusen dessa år skulle uppgå till i runt tal resp. 22 200 och 22 900. Enligt den föreslagna nya planen skall den statliga sinnessjukvården, då planen 1967 är förverkligad, omfatta ca 21 000 platser eller 3 000 mer än 1950 års plan. Detta förslag, som även innebär att fyra nya sinnessjukhus skall byggas utöver vad sistnämnda plan upptar, har i denna del i regel godtagits vid remissbehandlingen men ansetts representera ett minimum.

Jag skall emellertid icke nu närmare uppehålla mig vid förslaget till reviderad generalplan, då jag avser att närmare redovisa detta för riksdagen i samband med äskande av medel till byggnadsarbeten vid sinnessjukhusen för nästa budgetår. De angivna siffrorna har endast nämnts för att visa att behovet av vårdplatser i slutet av 1960-talet med stor sannolikhet kommer att väsentligt överstiga det av sinnessjukvårdsberedningen beräknade antalet. Detta blir ännu mer påtagligt om man granskar den nuvarande beläggningen på sjukhusen. På de omkring 18 500 platserna vid sådana statliga sinnessjukhus, vilka ej uteslutande är avsedda för psykiskt efterblivna, var medelbeläggningen 1954 21 781. Överbeläggningen uppgick sålunda till mellan 17 och 18 procent och steg vid vissa sjukhus till närmare 40 procent. Samtidigt är omkring 1 500 sinnessjuka anmälda som exspektanter till plats på sinnessjukhus och i själva verket torde ett betydligt större antal sjuka behöva vård där.

Med hänsyn till dessa förhållanden har jag funnit det angeläget att i snabbast möjliga takt fortsätta utbyggnaden av den statliga sinnessjukvården. Som ett led i dessa strävanden har uppförandet av det nya sinnessjukhuset i Karlskrona, Gullberna sjukhus, forcerats. Man räknar sålunda med att vid nämnda sjukhus omkring 410 vårdplatser skall kunna beläggas med början fr. o. m. den 1 januari 1957. Vidare föreligger beslut om uppförande av ett sinnessjukhus i Falköping och ett sjukhus för högradigt psykiskt efterblivna i mellersta Sverige, vars tillkomst syftar till en avlastning av såväl de statliga sinnessjukhusen som landstingens anstalter för vård av efterblivna.

Sammanlagt har fr. o. m. år 1950 anvisats ca 131 milj. kronor till byggnadsarbeten vid de statliga sinnessjukhusen, varav 125 miljoner för den planmässiga utbyggnaden av den egentliga sinnessjukvården. Otivvelaktigt har här också stora förbättringar skett, om vilka de nya eller ombyggda paviljongerna vid t. ex. Ulleråkers, Birgittas och Mariebergs sjukhus vittnar. Alltjämt är emellertid lokalerna på de äldre sinnessjukhusen ofta omoderna, otrivsamma och tungskötta samt planerade så, att de icke medger en angelägen differentiering av patienterna.

Möjligheterna härtill liksom överhuvud till en förbättrad vård och intensiv medicinsk psykiatrisk behandling är emellertid även i hög grad

beroende av att sjukhusen är försedda med tillräcklig, väl utbildad personal. Som nyss nämnts bygger också 1950 års generalplan på denna förutsättning. I yttranden över sinnessjukvårdens byggnadskommittés förslag till reviderad generalplan liksom i en av läkarförbundet och psykiatriska föreningen upprättad promemoria, som i juli 1955 ingivits till inrikesdepartementet, har också dessa förhållanden understrukits och vidare framhållits behovet av betydande personalförstärkningar särskilt i fråga om läkarna.

Otvivelaktigt är personalen otillräcklig trots betydande förstärkningar inte minst de senaste budgetåren — 864 nya tjänster har tillkommit vid de statliga sinnessjukhusen fr. o. m. 1950, varav 316 innevarande budgetår. Vad först angår läkartjänsterna har i generalplaneförslaget åberopats, att statens sjukhusutredning i ett betänkande 1948 (SOU 1948: 37) räknade med en läkare på 100 à 125 patienter vid vårdavdelningarna på sinnessjukhusen. I yttranden över förslaget har framhållits att denna norm för läkartätheten icke grundade sig på någon noggrann analys av arbetet på ett sinnessjukhus och att den icke kunde anses tillfyllest. I denna del påpekades bl. a. att läkartätheten vid storstädernas sinnessjukhus utgjorde en läkare på 86 patienter. Emellertid har endast två primärsjukhus f. n. en läkartäthet, som är större än en på 125 och medelbeläggningen per läkare vid primärsjukhusen utgjorde enligt senaste uppgifter 134,8. Mot bakgrunden av dessa förhållanden är det uppenbarligen angeläget att så snart som möjligt öka läkartillgången. Medicinalstyrelsen har också förordat, att förstärkningen av läkarpersonalen forceras och att 34 nya tjänster inrättas vid befintliga sjukhus. Härtill kommer 4 läkarbefattningar vid det nya Gullberna sjukhus.

Innan en i och för sig önskvärd förstärkning av denna storleksordning kan förordas, måste emellertid prövas om man kan räkna med att de nya läkartjänsterna kan besättas. I denna del är nämligen, framförallt på grund av den allmänna bristen på läkare, läget inom mentalsjukvården f. n. mycket otillfredsställande. Vid månadsskiftet september—oktober 1955 var sålunda av 182 läkartjänster icke mindre än 67 vakanta; 50 av dessa uppehölls visserligen av vikarier — svenska legitimerade läkare och medicine kandidater samt utländska läkare — men 17 tjänster saknade överhuvud innehavare. Sistnämnda siffra var omkring ett år tidigare 10, varför endast en del av den år 1955 beslutade förstärkningen av sinnessjukvårdens läkarpersonal hittills synes ha kommit denna vård tillgodo.

Med hänsyn framförallt till dessa omständigheter, som otvivelaktigt bör mana till försiktighet i fråga om inrättande av nya tjänster, har jag endast ansett mig kunna förorda, att 19 nya befattningar som läkare nu inrättas, varav 4 vid Gullberna sjukhus. Vid fördelningen av dessa nya tjänster har jag enligt medicinalstyrelsens önskemål även funnit mig böra beakta behovet av en utbyggnad av familjevården och hjälpverksamheten samt — ehuru i begränsad omfattning och som en försöksåtgärd — av den intern-

medicinska konsultverksamheten. Det är min förhoppning att det skall bli möjligt att åtminstone få godtagbara vikarier på de nya tjänster, som icke kan besättas med ordinarie innehavare.

I fråga om kontorspersonalen vill jag framhålla vikten av att läkarna i största möjliga utsträckning befrias från skrivgöromål så att de mera effektivt kan ägna sig åt sina sjukvårdande arbetsuppgifter. Jag kommer därför i det följande att förorda ett flertal nya biträdestjänster.

Vad angår vårdpersonalen har en viss förbättring skett genom de nya befattningar som inrättats fr. o. m. innevarande budgetår. Emellertid understiger allttjämt personaltätheten avsevärt den norm — en befattningshavare på 2,8 patienter — som uppställts av statens sjukhusutredning. Enligt senast tillgängliga uppgifter utgjorde nämligen medelbeläggningen per tjänst vid primärsjukhusen i genomsnitt 3,5 för manliga och 3,7 för kvinnliga avdelningar. En avsevärd förstärkning är här nödvändig icke minst av humanitära skäl. Med hänsyn bl. a. till att den av 1954 års riksdag beslutade nya grundutbildningen av vårdpersonal börjar först innevarande år samt de rekryteringssvårigheter, som föreligger för vissa sjukhus, har jag emellertid icke ansett mig kunna tillstyrka en så betydande förstärkning av vårdpersonalen vid befintliga sjukhus som medicinalstyrelsen förordat. Jag har härvid även beaktat, att tillkomsten — enligt vad jag senare kommer att förorda — av omkring 160 tjänster av nu ifrågavarande kategorier vid Gullberna sjukhus måste innebära en betydande belastning för personalrekryteringen vid sinnessjukhusen överhuvud.

Sammanfattningsvis innebär det av mig förordade förslaget, att 446 nya tjänster inrättas mot 316 för innevarande budgetår. Den närmare fördelningen av tjänsterna redovisas i en sammanfattning och tabell i det följande (s. 135).

Jag övergår härefter till behandling av de av medicinalstyrelsen framförda förslagen.

Styrelsens framställning i fråga om *personal till följd av nya vårdplatser* (utom Gullberna sjukhus) finner jag mig böra godtaga med den ändringen, att den av styrelsen föreslagna läkartjänsten i Ca 29 vid Sätters sjukhus bör placeras i Ce 29.

Jag föreslår alltså, att följande tjänster inrättas, nämligen 1 läkare i Ce 29, 1 överskötare i Ca 14¹, 6 översköterskor i Ca 14¹, 2 förste skötare i Ca 13, 5 första sköterskor i Ca 12, 15 skötare i 12 lönegraden, 62 sköterskor i 10 lönegraden och 2 ekonomibiträden i Ce 5. Av skötartjänsterna torde 10 böra upptagas som ordinarie och 5 som extra ordinarie, medan av skötersketjänsterna 42 torde böra upptagas som ordinarie och 20 som extra ordinarie.

¹ Här och i fortsättningen upptages denna lönegrad för samtliga överskötare och översköterskor. Såsom angives i det följande skall flertalet sådana befattningshavare enligt vad som närmare redovisas i den av riksdagen godkända prop. 209/1955 (se riksdagens skrivelse 384/1955) uppflyttas i 15 lönegraden. I nämnda prop. angivna grunder skall självfallet tillämpas även för de av mig förordade nya tjänsterna.

I fråga om *personal för befintliga vårdplatser* föreslår jag följande.

Med avseende på *läkarpersonalen* har medicinalstyrelsen framlagt förslag beträffande *dels* 21 läkartjänster för sjukhusvården enligt en av styrelsen förordad utbyggnadsplan, *dels* ytterligare 12 läkare för bl. a. familjevård och hjälpverksamhet, *dels* ock omändring av vissa läkartjänster.

På förut angivna skäl kan jag icke tillstyrka att ett så stort antal läkartjänster inrättas. Jag förordar utökning av ifrågavarande personal med en tjänst vid vardera S:ta Maria (Ca 31), Ryhovs (Ce 29), S:t Olofs (Ce 29), Umedalens (Ce 29), Frösö (Ca 31), Mariebergs (Ce 29), Källshagens (Ce 29) och Västra Marks sjukhus (Ce 29). Utöver dessa 8 tjänster föreslår jag, att ytterligare 6 inrättas, nämligen en överläkartjänst i Ce 37 för den internmedicinska vården vid S:t Lars' sjukhus, en läkartjänst i Ce 29 för en öppen mottagnings- och behandlingsavdelning vid Sidsjöns sjukhus, en förste läkartjänst i Ca 31 vid vardera Ulleråkers, Restads och Sundby sjukhus och en överläkartjänst i Ca 37 vid S:t Jörgens sjukhus, de fyra sistnämnda tjänsterna för att tillgodose den till sjukhusen knutna familjevården och hjälpverksamheten. Vid den begränsning av antalet tjänster som nu gjorts i förhållande till medicinalstyrelsens förslag har jag utgått från att i första hand läkartjänster bör inrättas vid de sjukhus, som f. n. har den lägsta läkartätheten. — Jag anser det i och för sig betydelsefullt att tillgodose behovet av randutbildningsplatser. Detta torde emellertid kunna ordnas genom att man tager i anspråk vakanta läkartjänster. Styrelsens förslag till omändring av läkartjänster tillstyrker jag i så måtto, att ytterligare en förste läkare vid vardera Ulleråkers och Mariebergs sjukhus gives biträdande överläkares ställning. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker jag, att en läkartjänst i Ce 29 vid vardera Furunäsets och Sätters sjukhus utbytes mot förste läkartjänst i Ca 31.

Mitt förslag beträffande *läkarpersonalen* innebär alltså, att följande tjänster inrättas, nämligen 1 överläkare i Ca 37, 1 överläkare i Ce 37, 7 förste läkare i Ca 31 och 5 läkare i Ce 29, samt att 2 förste läkare gives biträdande överläkares ställning.

Vad angår förslagen om utökning av *kontorspersonalen* kan jag icke tillstyrka inrättandet av tjänster som förste kontorister. Däremot förordar jag utökning med 5 kontoristtjänster i Ce 13. Vidare förordar jag inrättande av 7 nya tjänster som biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Med avseende på *kontorspersonalen* innebär mina förslag alltså, att 5 tjänster som kontorister i Ce 13 och 7 tjänster som biträden för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8 skulle tillkomma.

Vad härefter angår *sjukvårdspersonalen* anser jag, att frågan om inrättande av särskilda befattningar som ersättare och biträden åt personalförståndare och övrig uppsyningspersonal icke bör slutgiltigt prövas, innan närmare erfarenhet föreligger i fråga om arbetsbelastningen för nu nämnda tjänstemän samt om lämpligheten av den av medicinalstyrelsen förordade

anordningen. För att vinna närmare erfarenhet härav föreslår jag att 3 överskötersketjänster i Cg 14 inrättas för ändamålet. Jag förordar vidare att vid Birgittas eller Frösö sjukhus efter medicinalstyrelsens bestämmande inrättas en tjänst som översköterska vid laboratoriet m. m. Organisationen med nattöversköterskor föreslår jag utbyggd med sammanlagt 5 nya tjänster. Någon ytterligare utökning av den centrala vårdpersonalen finner jag mig icke kunna tillstyrka.

Beträffande vårdavdelningspersonalen tillstyrker jag, att en fjärdedel eller elva av de av styrelsen föreslagna tjänsterna såsom avdelningsbiträden inrättas. I fråga om begärda utökningar eller utbyten av personal på grund av förändringar beträffande vissa vårdplatsers karaktär, fördelning på avdelningar m. m. anser jag mig böra tillstyrka, att ytterligare en överskötare anställs vid Restads sjukhus. Jag föreslår vidare, att Sundby sjukhus tillföres en översköterska och en första sköterska, att vid sekundäravdelningarna i Olofsfors, Rosöga och Ribbingelund inrättas sammanlagt två överskötersketjänster efter medicinalstyrelsens bestämmande, samt att 3 överskötersketjänster inrättas vid Västra Marks sjukhus, varvid dock 3 skötersketjänster bör indragas.

Beträffande övriga förslag om ökning av vårdavdelningspersonalen förordar jag inrättande av 2 skötartjänster vid Källshagens sjukhus, en skötartjänst och 2 skötersketjänster vid Vipeholms sjukhus och 2 skötartjänster vid Salberga sjukhus samt i övrigt för de egentliga sinnessjukhusen (inklusive sekundäravdelningar) med undantag för Källshagens sjukhus sammanlagt 20 skötartjänster och 9 skötersketjänster på manliga och 40 skötersketjänster på kvinnliga vårdavdelningar. Därvid förutsättes, att några tjänster icke inrättas vid S:t Lars' och S:t Sigfrids sjukhus med hänsyn till att dessa sjukhus kommer att avlastas patienter i samband med beläggningen av Gullberna sjukhus. För sysselsättnings- och arbetsterapien tillstyrker jag inrättandet av 3 tjänster i Ca 14 som arbetsterapeuter, 15 tjänster i Ca 14 som överskötare eller översköterskor och en tjänst i Cg 12 såsom förskollärrinna vid Vipeholms sjukhus. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma fördelningen på överskötare och översköterskor av nu föreslagna 15 tjänster för arbetsterapi.

Vidare anser jag, att 3 tjänster i Cg 18 såsom sociala kuratorer bör tillkomma nästa budgetår.

Förslaget om indragning av 3 å övergångsstat uppförda föreståndarinnetjänster i Ca 14, av vilka en icke skall ersättas med annan disponibel tjänst, föranleder ej erinran från min sida.

I fråga om sjukvårdspersonal för befintliga vårdplatser m. m. innebär alltså mitt förslag, att följande tjänster skulle tillkomma, nämligen 3 sociala kuratorer i Cg 18, 1 överskötare i Ca 14, 12 översköterskor i Ca 14, 3 översköterskor i Cg 14, 3 arbetsterapeuter i Ca 14, 15 överskötare eller översköterskor (för arbetsterapi) i Ca 14, 1 första sköterska i Ca 12, 25 skötare i 12 lönegraden, 1 förskollärrinna i Cg 12, 48 sköterskor i 10 löne-

graden och 11 avdelningsbiträden i Ce 5. Av skötarna bör 17 vara upptagna på ordinarie stat och 8 på extra ordinarie stat, medan av de 48 sköterskorna 32 bör upptagas på ordinarie stat och 16 på extra ordinarie. Å andra sidan skulle 3 på övergångsstat uppförda föreståndarinnor i Ca 14 indragas.

Av förslagen i fråga om *ekonomipersonalen* anser jag mig böra tillstyrka, att en tjänst som sömmerska eller väverska i Ca 9 inrättas vid S:ta Annas sjukhus samt att en vakant ekonomibiträdestjänst i Ce 5 vid nämnda sjukhus disponeras för sömnadsarbete vid annat sjukhus.

En förstärkning av kökspersonalen med 4 ekonomibiträden i Ce 5, indragning av en bageriföreståndartjänst i Ca 10 och två ekonomibiträdestjänster i Ce 5 och uppförande på övergångsstat av en biträdande bageriföreståndare i Ca 7 förordas vidare, liksom även indragning av 2 tjänster såsom föreståndare för djurstall i Ca 10.

I fråga om övrig ekonomipersonal förordar jag inrättandet av en tjänst såsom ekonomibiträde i Ce 10 vid S:ta Maria sjukhus samt utbyte av en vid S:t Sigfrids sjukhus vakant ekonomibiträdestjänst i Ca 6 mot en motsvarande tjänst i Ce 6.

Jag tillstyrker indragning av följande å övergångsstat uppförda tjänster nämligen 1 yrkesmästare i Ca 13, 2 förmän i Ca 11 och 1 yttre nattvakt i Ca 10, varvid endast de båda förmanstjänsterna bör ersättas med andra disponibla tjänster.

Mitt ställningstagande till förslagen med avseende på ekonomipersonalen för befintliga vårdplatser innebär sålunda, att 1 ekonomibiträde i Ce 10, 1 sömmerska eller väverska i Ca 9, 1 ekonomibiträde i Ce 6 och 2 i Ce 5 skulle tillkomma. Å andra sidan skulle följande tjänster indragas, nämligen 1 bageriföreståndare i Ca 10, 2 föreståndare för djurstall i Ca 10 och 1 ekonomibiträde i Ca 6. Å övergångsstat skulle vidare tillkomma 1 biträdande bageriföreståndare i Ca 7 samt indragas 1 yrkesmästare i Ca 13, 2 förmän i Ca 11 och 1 yttre nattvakt i Ca 10.

Beträffande medicinalstyrelsens förslag om inrättande av tjänster för *Gullberna sjukhus* har jag ingen erinran i fråga om läkarpersonalen. Mitt förslag innebär alltså att följande läkartjänster inrättas, nämligen 1 överläkare i Ca 37, 1 förste läkare i Ca 31 och 2 läkare, varav 1 i Ca 29 och 1 i Ce 29.

Förslaget i fråga om kontorspersonalen finner jag mig böra godtaga med den ändringen, att de föreslagna tjänsterna som kontorist i Ca 13 och kanslibiträde i Ca 11 bör vara extra-ordinarie. Mitt förslag beträffande kontorspersonalen innebär alltså, att följande tjänster inrättas, nämligen 1 assistent i Ca 19, 1 kassör i Ca 17, 1 kontorist i Ce 13, 2 kanslibitraden i Ce 11 och 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Vad härefter angår sjukvårdspersonalen tillstyrker jag anställande av 1 personalföreståndare i Ca 19, 1 förste uppsyningsman i Ca 19 och 1 första föreståndarinna i Ca 19. För sjukhusets medicinska centrum förordar jag inrättandet av 3 överskötersketjänster i Ca 14, 1 tjänst som första sköterska

i Ce 12 och 1 tjänst såsom avdelningsbiträde i Ce 5. Vidare tillstyrker jag, att vid intagningsavdelningen, avsedd för 20 patienter, försöksvis införes en speciellt stor personaltäthet och att för ändamålet inrättas sammanlagt 16 tjänster nämligen 1 översköterska, 1 förste skötare, 1 första sköterska, 6 skötare, 6 sköterskor och 1 avdelningsbiträde. I övrigt biträder jag förslaget om vårdavdelningspersonal med den ändringen, att en av medicinalstyrelsen föreslagen tjänst som förste skötare vid avdelningen för kroniskt sjuka halvborliga manliga patienter utbytes mot en tjänst som första sköterska.

Till sjukhuset bör vidare knytas en tjänst såsom arbetsterapeut i Ca 14.

I fråga om sjukvårdspersonalen innebär alltså mitt förslag, att följande tjänster skulle tillkomma, nämligen 1 personalföreståndare i Ca 19, 1 förste uppsyningsman i Ca 19 och 1 första föreståndarinna i Ca 19, 3 överskötare i Ca 14, 14 översköterskor i Ca 14, 1 arbetsterapeut i Ca 14, 4 förste skötare i Ca 13, 11 första sköterskor i Ca 12, 1 första sköterska i Ce 12, 41 skötare i 12 lönegraden, 74 sköterskor i 10 lönegraden och 15 avdelningsbiträden i Ce 5. Av skötarna bör 27 vara upptagna på ordinarie stat och 14 på extra ordinarie stat, medan av de 74 sköterskorna 49 bör upptagas på ordinarie stat och 25 på extra ordinarie stat.

I fråga om ekonomipersonalen anser jag mig böra föreslå inrättande av följande tjänster för maskin- och eldarpersonal, nämligen 1 maskinist i Ce 15, 1 maskinist i Ce 13 och 4 eldare, varav 2 i Ca 11 och 2 i Ce 11. Vad angår personalen i verkstäder och arbetssalar anser jag personal erforderlig i den omfattning medicinalstyrelsen beräknat, dock att för en av de föreslagna hantverksföreståndarna i 13 lönegraden (tapetserare) icke bör inrättas någon tjänst utan i stället ett belopp motsvarande lönen i nämnda lönegrad upptagas under anslaget till extra arbetskraft. I övrigt bör personalen tills vidare placeras på extra ordinarie stat. Jag tillstyrker en köksföreståndartjänst i Ca 18. Vad angår övrig ekonomipersonal föreslår jag följande tjänster nämligen 1 förrådsförman i Ca 13, 1 telefonist i Ce 8, 5 ekonomibiträden i Ce 10, 2 ekonomibiträden i Ce 8, 1 ekonomibitråde i Ce 7 och 8 ekonomibiträden i Ce 5. Ett belopp motsvarande lön till 3 ekonomibiträden i lönegrad 5 bör dessutom upptagas under anslaget till extra arbetskraft. Personal för trädgårdsdrift torde ännu icke böra anställas.

Mitt ställningstagande till förslagen med avseende på ekonomipersonalen innebär sålunda att följande tjänster tillkommer nämligen 1 köksföreståndare i Ca 18, 1 maskinist i Ce 15, 2 hantverksföreståndare i Ce 15, 1 slöjdföreståndare i Ce 14, 1 maskinist i Ce 13, 1 förrådsförman i Ca 13, 1 hantverksföreståndare i Ce 13, 2 eldare i Ca 11 och 2 i Ce 11, 5 ekonomibiträden i Ce 10, 2 sömmerskor eller väverskor i Ce 9, 1 telefonist i Ce 8, 2 ekonomibiträden i Ce 8, 1 ekonomibitråde i Ce 7 och 8 ekonomibiträden i Ce 5.

Av nu föreslagna tjänster för Gullberna sjukhus bör 1 överläkartjänst i Ca 37, 1 personalföreståndare i Ca 19, 1 förste uppsyningsman i Ca 19, 1 första föreståndarinna i Ca 19, 1 assistent i Ca 19, 1 kanslibitråde i Ce 11

och 1 förrådsförman i Ca 13 tillsätts den 1 juli 1956 eller så snart som möjligt därefter samt de övriga tjänsterna i anslutning till den fortskridande beläggningsen, i de flesta fall dock någon tid före densamma. Jag beräknar, att beläggningsen kommer att påbörjas den 1 januari 1957.

Med hänvisning till nyssnämnda uttalande av chefen för civildepartementet tillstyrker jag, att tjänsterna såsom sjukhusintendent, assistent och kassör vid Birgittas sjukhus uppflyttas från resp. Ca 27, Ca 19 och Ca 17 till resp. Ca 29, Ca 21 och Ca 19, att tjänsterna såsom hantverksföreståndare i Ca 13 för skomakeriverkstäderna vid S:ta Maria, Ryhovs, S:t Sigfrids, Umedalens, Sidsjöns, Furunäsets och Källshagens sjukhus uppflyttas till Ca 15, samt att 1 ekonomibiträdestjänst i Ca 11 vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm utbytes mot en tjänst såsom förrådsförman i Ca 13. Jag anser vidare, att hinder icke längre bör föreligga för tillsättande av vakanta hantverksföreståndartjänster för skomakerier vid sinnessjukhusen — sammanlagt 7 tjänster. I likhet med statens lönenämnds majoritet kan jag icke förorda förslaget, att 6 ekonomibiträden i Ca 10 utbytes mot 6 vaktmästartjänster i Ca 11.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle sammanfattningsvis tillkomma följande ordinarie tjänster, nämligen 2 överläkare i Ca 37, 8 förste läkare i Ca 31, 1 läkare i Ca 29, 1 sjukhusintendent i Ca 29, 1 assistent i Ca 21, 1 personalföreståndare i Ca 19, 1 förste uppsyningsman i Ca 19, 1 första föreståndarinna i Ca 19, 1 kassör i Ca 19, 1 köksföreståndare i Ca 18, 7 hantverksföreståndare i Ca 15, 5 överskötare i Ca 14, 32 översköterskor i Ca 14, 4 arbetsterapeuter i Ca 14, 15 överskötare eller översköterskor (för arbetsterapi) i Ca 14, 2 förrådsförmän i Ca 13, 6 förste skötare i Ca 13, 17 första sköterskor i Ca 12, 54 skötare i Ca 12, 2 eldare i Ca 11, 123 sköterskor i Ca 10 och 1 sömmerska eller väverska i Ca 9. Å andra sidan skulle följande ordinarie tjänster indragas, nämligen 1 sjukhusintendent i Ca 27, 7 hantverksföreståndare i Ca 13, 1 ekonomibitråde i Ca 11, 1 bageriföreståndare i Ca 10, 2 föreståndare för djurstall i Ca 10, 1 ekonomibitråde i Ca 6 samt på övergångsstat uppförda 3 föreståndarinnor i Ca 14, 1 yrkesmästare i Ca 13, 2 förmän i Ca 11 och 1 yttre nattvakt i Ca 10, de fyra sistnämnda på övergångsstat. Till övergångsstat skulle överföras 1 biträdande bageriföreståndare i Ca 7.

Vidare skulle tillkomma följande icke-ordinarie tjänster nämligen 1 överläkare i Ce 37, 7 läkare i Ce 29, 3 sociala kuratorer i Cg 18, 2 hantverksföreståndare i Ce 15, 1 maskinist i Ce 15, 1 slöjdföreståndare i Ce 14, 3 översköterskor i Cg 14, 6 kontorister i Ce 13, 1 hantverksföreståndare i Ce 13, 1 maskinist i Ce 13, 27 skötare i Ce 12, 1 första sköterska i Ce 12, 1 förskollärlarinna i Cg 12, 2 eldare i Ce 11, 2 kanslibiträden i Ce 11, 61 sköterskor i Ce 10, 6 ekonomibiträden i Ce 10, 2 sömmerskor eller väverskor i Ce 9, 2 ekonomibiträden i Ce 8, 1 telefonist i Ce 8, 1 ekonomibitråde i Ce 7, 1 ekonomibitråde i Ce 6, 26 avdelningsbiträden i Ce 5, 12 ekonomibiträden i Ce 5 och 9 biträden för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8.

Mina förslag innebär alltså, att sammanlagt 466 nya tjänster inrättas, av vilka 209 vid Gullberna sjukhus. Av dessa tjänster är 286 ordinarie och 180 icke-ordinarie. Vidare föreslås, att 20 tjänster indrages. Nettotillskottet av nya tjänster skulle sålunda uppgå till (466 — 20) 446.

Medicinalstyrelsens förslag med avseende å personalen och mitt ställningstagande till dessa förslag torde kunna åskådliggöras av följande uppställning:

Personalgrupp	Antal nya tjänster	
	enl. medicinalstyrelsens förslag	enl. departementschefens förslag
<i>Nyttillkommande platser m. m. (med Gullberna):</i>		
läkare	+ 5	+ 5
kontorspersonal	+ 7	+ 7
sjukvårdspersonal	+ 258	+ 258
ekonomipersonal	+ 39	+ 33
Summa	+ 309	+ 303
<i>Befintliga platser:</i>		
läkare	+ 33	+ 14
kontorspersonal	+ 28	+ 12
sjukvårdspersonal	+ 229	+ 120
ekonomipersonal	+ 2	— 3
Summa	+ 292	+ 143
<i>Totalt</i>	+ 601	+ 446

Till kostnader för extra arbetskraft upptager jag ett med 140 000 kronor förhöjt belopp. Häri ingår i runt tal 20 000 kronor avseende medel till avlöning av 1 tapetserare och 3 ekonomibiträden vid Gullberna sjukhus i enlighet med vad jag ovan anfört samt 20 000 kronor för att möjliggöra försöksvis anställande av sjukgymnaster.

Styrelsens förslag i fråga om arvoden anser jag mig böra biträda utom i vad avser höjning av arvoden för orgelspelning. Jag tillstyrker sålunda, att en förste läkare vid vardera Ulleråkers och Mariebergs sjukhus såsom biträdande överläkare får uppbära särskilt arvode om 1 320 kronor, att sjukhuschefen vid Gullberna sjukhus erhåller ett sjukhuschefsarvode med 1 200 kronor, att sjukhuschefsarvodet vid Birgittas sjukhus höjes från 1 200 till 1 680 kronor, att en predikant vid sekundäravdelningen i Hammar anställes mot ett arvode av 960 kronor, att arvode åt sekreteraren hos direktionen för Gullberna sjukhus beräknas till 1 320 kronor, att den läkare, som kan komma att utses att handhava hjälpverksamheten vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm, tillerkännes arvode härför med 600 kronor samt att anslagsbeloppet för arvoden åt sinnessjukläkare, som anlitas för rättspsykiatriska undersökningar, sänkes med 9 000 kronor. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslås sålunda reducerad med (9 000 — 2 640 — 1 200 — 480 — 960 — 1 320 — 600) 1 800 kronor.

Vad slutligen angår medelsberäkningen för nästa budgetår påkallar de av mig ovan framlagda förslagen en ökning av medelsanvisningen under anslaget med 3 153 800 kronor för nytillkommande tjänster samt lönegrads- och löneklassuppflyttningar och 140 000 kronor till extra arbetskraft, medan arvodeskostnaden minskas med 1 800 kronor. Därvid har jag med hänsyn till att vissa av tjänsterna för Gullberna sjukhus skall till sättas i anslutning till den fortskridande beläggningen ansett kostnaderna för dessa tjänster kunna beräknas till i runt tal 730 000 kronor. Till följd av den generella ökning av statstjänstemännens löner, som genomfördes fr. o. m. den 1 januari 1955, bör en uppräknig ske av det för budgetåret 1955/56 anvisade anslaget med 9 850 000 kronor. Till lönerogleringar för ekonomi- och avdelningsbiträden samt telefonister beräknar jag 135 000 kronor. Jämlikt förslag i proposition nr 209/1955 har bl. a. följande tjänster vid statens sinnessjukhus uppflyttats i lönegrad, nämligen de sociala kuratorerna och socialassistenterna från 17 till 18 lönegraden, köksföreståndare samt biträdande köksföreståndare i 14 lönegraden till 15 lönegraden, eldar na efter två års anställning i 10 lönegraden till 11 lönegraden samt ekonomibiträden med göromål som maskintvättare från 10 till 11 lönegraden. Härjämte skall flertalet överskötare och översköterskor i enlighet med vad som närmare redogöres för i förevarande proposition uppflyttas från 14 till 15 lönegraden. I detta sammanhang må framhållas, att de förut av mig föreslagna 3 överskötersketjänsterna såsom ersättare och biträden åt personalföreståndare och övrig uppsyningspersonal, vilka tjänster icke upptagits till behandling i propositionen nr 209, icke bör placeras i högre lönegrad än 14. Den merkostnad, som uppkommer till följd av nu nämnda löneroglering, uppgår till i runt tal 330 000 kronor. Med hänsyn till den personalförstärkning, jag förordat, erfordras även ytterligare medel för avlöningar till vikarier. Jag beräknar för detta ändamål samt till vikarier för personal, som undergår grundutbildning, (215 000 + 800 000) 1 015 000 kronor.

Den sammanlagda höjningen av anslaget skulle alltså uppgå till (3 153 800 + 140 000 — 1 800 + 9 850 000 + 135 000 + 330 000 + 1 015 000) 14 622 000 kronor.

Med hänsyn härtill beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 47 185 000 (+ 1 885 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 441 200 — 1 800) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 38 130 000 (+ 1 970 000) kronor samt rörligt tillägg 21 285 800 (+ 10 768 800) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (47 185 000 + 441 200 + 38 130 000 + 21 285 800) 107 042 000 (+ 14 622 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens sinnessjukhus, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	47 185 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	441 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	38 130 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	21 285 800
	Summa kronor 107 042 000;

c) till *Statens sinnessjukhus*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 107 042 000 kronor.

[32] 29. Statens sinnessjukhus: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	34 160 000	35 642 604
1954/55	36 130 000	36 705 331
1955/56 (statsliggaren s. 999)	37 460 000	
1956/57 (förslag)	41 475 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 20/10 och 8/11 1955) föreslår, att anslaget höjes med (2 600 000 + 200 000) 2 800 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag 1956/57	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	243 348	275 000	345 000	+ 70 000
2. Expenser:				
a) Bränsle, lyse och vatten	6 442 614	6 900 000	6 575 000	— 325 000
b) Övriga expenser	628 654	620 000	716 000	+ 96 000
3. Övriga utgifter:				
a) Inventarier	1 270 000	1 375 000	1 500 000	+ 125 000
b) Tvätt och renhållning	1 071 238	1 300 000	1 830 000	+ 530 000
c) Utspisning	18 384 343	18 600 000	19 550 000	+ 950 000
d) Linne, gång- och sängkläder	3 126 690	3 450 000	3 600 000	+ 150 000
e) Läkemedel m. m.	2 317 652	1 650 000	2 700 000	+ 1 050 000
f) Familjevård	1 216 496	1 375 000	1 375 000	—
g) Automobiles och transporter	449 001	425 000	472 000	+ 47 000
h) Patienternas sysselsättning och förströelse	842 723	800 000	900 000	+ 100 000
i) Diverse utgifter	223 340	215 000	222 000	+ 7 000
				+ 2 800 000

Motiv

Medelbeläggningen på statens sinnessjukhus uppgick under år 1954 till 23 615. Därjämte vistades i medeltal 723 patienter per dag i familjevård.

Beläggningen av Gullberna sjukhus bör inledas på så sätt, att i Blekinge län hemmahörande patienter, huvudsakligen från S:t Lars' och S:t Sigfrids sjukhus, överföres till Gullberna sjukhus. Därigenom torde överbeläggningen på dessa sjukhus komma att väsentligt nedgå. Patientintagningen på Gullberna sjukhus kommer därför icke att nämnvärt påverka den totala beläggningssiffran för budgetåret 1956/57. Till följd av nya vårdplatser vid andra sinnessjukhus torde emellertid medelbeläggningen komma att öka till omkring 24 000 under nämnda budgetår. Medeltalet patienter i familjevård torde komma att uppgå till omkring 750. Det totala antalet vårdade per dag beräknas alltså till omkring 24 750.

Nettoutgiften för omkostnader under budgetåret 1954/55 har uppgått till i runt tal 36 705 000 kronor och därmed med 575 000 kronor överstigit anvisat anslag. Ökningen är huvudsakligen hänförlig till stegrade utgifter för läkemedel (ca 718 000 kronor), för utspisning (ca 384 000 kronor), för patienternas sysselsättning och förströelse (ca 118 000 kronor) samt för övriga expenser (ca 98 000 kronor).

I tidigare anslagsäskanden har styrelsen framhållit, att det under krigs- och krisåren icke kunnat undvikas, att anslagsöverskridanden blivit en normal företeelse, men att det för styrelsen framstått såsom angeläget, att vid inträdd stabilisering i prisnivån anslagen anpassades efter det medelsbehov, som de facto föreläge för att en skälig vårdstandard skulle kunna hållas.

För att i nyssnämnda syfte ytterligare söka utröna anslagsbehovet under nästa budgetår har styrelsen låtit samtliga sjukhus beräkna medelsbehovet å de poster, å vilka överskridanden plägar förekomma. Anslagsbehovet för övriga expenser (löpande utgifter) har därvid uppskattats till omkring 611 000 kronor, för utspisning till 19 814 000 kronor, för tvätt och renhållning till 1 832 000 kronor, för läkemedel m. m. till 2 727 000 kronor samt för patienternas sysselsättning och förströelse till 977 000 kronor. Inom styrelsen har därefter företagits en granskning av de lämnade uppgifterna. I de angivna siffrorna ingår icke några utgifter för Gullberna sjukhus.

1) Det synes ogörligt att nu beräkna uppkommande rese-, traktaments- och flyttningkostnader för den personal, som kommer att anställas vid Gullberna sjukhus. Förslagsvis bör dock 70 000 kronor avses härför, varför posten bör uppräknas med detta belopp.

2 a) Oaktat kostnaderna kommer att öka på grund av färdigställandet av Gullberna sjukhus ävensom under budgetåret nytillkommande vårdpaviljonger, synes anslagsposten med hänsyn till belastningen under sist-förflutet budgetår kunna nedräknas med 325 000 kronor.

2 b) Av belastningen under budgetåret 1954/55 — 628 654 kronor — utgör ca 98 000 kronor kostnader för installering av automatiska telefonväxlar vid Sätters och S:t Olofs sjukhus samt ca 380 000 kronor löpande utgifter för »telegram, telefon och annonsering». De löpande utgifterna härför förväntas öka under nästa budgetår, enär dels telefonkommunikationerna måste utbyggas vid sjukhus med nytillkommande vårdpaviljonger dels abonnemangskostnaden kommer att öka vid tre sjukhus, där automatiserad växel beräknas bli installerad eller utbyggd. Styrelsen uppskattar därför det totala medelsbehovet för löpande utgifter till (628 654 — 98 000 + 80 000) 610 000 kronor. Härtill kommer kostnaden för Gullberna sjukhus, vilken beräknas till 10 000 kronor för telefonavgifter och 6 000 kronor för skrivmaterialier m. m. Upphandlingen av i stort sett alla skrivmaterialier avser därvid ett årsbehov.

Under nästa budgetår avses utbyte ske av manuellt betjänad växel mot automatiserad sådan vid Frösö sjukhus. Vid Ulleråkers och Birgittas sjukhus räknas med en utbyggnad av redan automatiserade växlar. Kostnaden härför torde komma att uppgå till sammanlagt (33 000 + 40 000 + 17 000) 90 000 kronor.

3 a) Med utgångspunkt från nuvarande prisnivå torde man för att täcka löpande utgifter för inventarier under budgetåret 1956/57 böra räkna med ett anslagsbelopp om 47 kronor per patient eller samma belopp som för innevarande budgetår. Vid en medelbeläggning på sjukhusen om 24 000 skulle för ändamålet erfordras 1 128 000 kronor.

Från sjukhusen har till styrelsen inkommit framställningar om medelsanvisning för speciella, mera kostnadskrävande anskaffningar. Efter granskning av framställningarna finner styrelsen medelsbehovet uppgå till sammanlagt 704 000 kronor. Enligt av styrelsen i samråd med elektriska provningsanstalten företagen undersökning erfordras härutöver ca 75 000 kronor för ny belysningsarmatur. Enär förnyelserna och kompletteringarna liksom tidigare bör ske etappvis, synes anslaget höjning för dessa ändamål under nästa budgetår kunna begränsas till lägst 372 000 kronor.

3 b) Belastningen torde komma att stegras kraftigt under innevarande och nästa budgetår på grund av att — förutom S:t Lars och Gädeå sjukhus — Umedalens, Furunäsets och Gullberna sjukhus då planeras komma att anlita försvarets fabriksverks tvättanstalter. Dessutom kommer fortfarande andra tvättinrättningar utanför sjukhusen att anlitas i ett par fall. Det av sjukhusen beräknade beloppet jämte uppkommande kostnad för Gullberna sjukhus (1 832 000 + 30 000) 1 862 000 kronor torde emellertid kunna begränsas till 1 830 000 kronor, då Umedalens och Furunäsets sjukhus synes ha räknat med för stora kostnader.

3 c) En uppräknig av anslagsbeloppet är nödvändig bl. a. på grund av under senaste året inträffade prisstegringar. Styrelsen uppskattar med hän-

syn tagen såväl till prisstegringarna som till den fortskridande förbättringen av patientkosten nettoutgifterna under nästa budgetår till i runt tal 17 900 000 kronor. Därtill kommer årskostnaden för de i tillhandahållen personalkost ingående livsmedlen, omkring 1 650 000 kronor.

3 d) Belastningen å delposten under budgetåret 1954/55 understiger med 123 000 kronor det anvisade beloppet. Sjukhusen har med hänsyn till starkt ökat medelsbehov för vissa utgiftsändamål — huvudsakligen läkemedel och livsmedel — eftersatt utnyttjandet av förevarande anslag. På grund härav har vissa inköp av textilier fått stå tillbaka. Den uppkomna eftersläpningen bör snarast inhämtas.

Styrelsen anser vidare, att den allmänna standardförbättring, som redan inletts, snarast bör fullföljas. Det ännu på sina håll tillämpade systemet, att i fråga om patienternas kläder manliga patienter i viss utsträckning får övertaga av vårdpersonalen redan brukade tjänstekläder, bör avvecklas. För en höjning av standarden räknar styrelsen med en kostnadsökning av lägst 100 000 kronor.

För de sjukhus, som beräknas komma att anlita försvarets fabriksverks tvättinrättningar, kommer tvätten att ske med längre intervaller än vid tvätt inom sjukhusens egna tvätterier. Dessa sjukhus blir därför nödsakade att lägga upp väsentligt större förråd än vad tidigare varit fallet.

Med hänsyn till det anförda och till väntad ökad beläggning föreslås att delposten uppräknas med 150 000 kronor.

3 e) Belastningen å delposten var under budgetåret 1954/55 omkring 700 000 kronor större än under budgetåret 1953/54. Ökningen har huvudsakligen förorsakats av nya dyrbara läkemedel (hibernal, lergigan m. m.). Då ifrågavarande preparat haft en påtagligt gynnsam effekt och verksamt bidragit till att återställa och förbättra åtskilliga patienter, att skapa större lugn på oroliga avdelningar och att i ett avsevärt antal kroniska fall möjliggöra vård utanför sjukhuset, är en ökad användning av nämnda läkemedel att förvänta. En sådan utveckling räknar också ett flertal sjukhus med i sina medelsuppskattningar, vilka slutar på ett belopp av 2 727 000 kronor. Med hänsyn till att priserna å vissa läkemedel torde komma att sjunka, synes posten kunna upptagas med ett till 2 700 000 kronor avrundat belopp.

3 f) Belastningen å delposten har ökat från omkring 1 110 000 kronor under budgetåret 1953/54 till 1 216 000 kronor under budgetåret 1954/55. Under sistnämnda budgetår har medelersättningen per dag och patient uppgått till 4 kronor 15 öre. För nästa budgetår räknar styrelsen med en högre ersättning. Delposten bör upptagas med oförändrat belopp.

3 g) Med utgångspunkt från anslagsbelastningen under sistförflutet budgetår — 449 000 kronor — och med hänsyn till väntad utbyggnad av den öppna sinnessjukvården och därav följande större antal tjänsteresor i denna verksamhet föreslås, att posten uppräknas med 47 000 kronor.

3 h) Belastningen har under de två senaste budgetåren uppgått till ca 761 000 resp. 842 000 kronor. Den ökade belastningen har huvudsakligen föranletts av höjda flitpenningbelopp. Med utgångspunkt från sistnämnda belastningsciffr föreslås, att anslagsbeloppet upptages till 900 000 kronor.

3 i) För nästkommande budgetår har man att räkna med en ökad anslagsbelastning i första hand för bestridande av högre kostnader för yttre tillsyn av sjukhusen nattetid genom ett ökat anlitan­de av enskilda vaktbolag. En mindre uppräknin­g påkallas av att Gullberna sjukhus delvis kommer att tagas i bruk. Vissa med utbildningen av sjukvårdspersonal sammanhängande omkostnader torde liksom under innevarande budgetår få bestridas från förevarande post. Vid bifall till en av statens sjukhuspersonals idrottsförbund till Kungl. Maj:t ingiven framställning angående statsbidrag torde även denna kostnad komma att belasta posten.

Den anslagsökning, som enligt det anförda skulle uppkomma, torde emellertid i stort sett uppvägas av att arvodeskostnaderna för vissa utbildningskurser bortfaller. Därvid förutsättes, att de kostnader, som under budgetåret 1956/57 uppkommer härför, enligt styrelsens förslag i annat sammanhang får avföras från anslaget till utbildning av sinnessjukvårdspersonal m. m.: avlöningar.

Med hänsyn till det anförda och med utgångspunkt från anslagsbelastningen synes en uppräknin­g med 7 000 kronor vara tillräcklig.

I sina kommande anslags­skanden för budgetåret 1956/57 beträffande utrustning av nya sinnessjukhus kommer styrelsen att redovisa anslagsbehovet för erforderlig utrustning till Gullberna sjukhus såsom inventarier, klädesutrustning samt automatiserad telefonväxel.

Departementschefen

Till bränsle, lyse och vatten har för innevarande budgetår anvisats 6 900 000 kronor. Under budgetåret 1954/55 har åtgått endast 6 440 000 kronor. Med hänsyn till det ökade antalet vårdpaviljonger under nästa budgetår samt den senaste tidens prisstegringar torde emellertid posten för nästa budgetår bära något höjas. Jag uppskattar medelsbehovet till 6 975 000 (+ 75 000) kronor.

Emot medicinalstyrelsens beräkning av posterna till inventarier samt tvätt och renhållning har jag ej annan erinran än att höjningarna torde bära begränsas till 50 000 resp. 430 000 kronor.

Posten till utspisning, vilken de senaste budgetåren överskridits med jämförelsevis stora belopp, torde framför allt med hänsyn till prisstegringarna bära höjas med 1 900 000 kronor. Av beloppet torde cirka 300 000 kronor få avses för kostförbättringar.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att medicinalstyrelsen med särskild skrivelse till Kungl. Maj:t överlämnat en framställning från frälsningsarméns högkvarter, vari anhålles om bidrag för straffriförklarade sinnes-

sjuka — ca 15 patienter per år — som remitteras till frälsningsarméns skydds- och industrihem. Jag föreslår, att bidrag härför beviljas från posten till familjevård. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag denna post böra upptagas med oförändrat belopp. Det nämnda bidraget till frälsningsarméns skydds- och industrihem torde få rymmas inom ramen för den sålunda föreslagna medelsanvisningen.

Posten till patienternas sysselsättning och förströelse bör uppräknas med hänsyn till belastningen de senaste budgetåren. Jag föreslår en ökning med 150 000 kronor.

Jag anser mig icke kunna bifalla framställningen från sjukhuspersonals idrottsförbund om bidrag med 6 000 kronor. Med hänsyn härtill och då, såsom medicinalstyrelsen framhållit, vissa från posten till diverse utgifter nu utgående arvoden bör överföras till annat anslag, anser jag denna post böra begränsas till 212 000 (— 3 000) kronor.

Medicinalstyrelsens beräkning av övriga poster finner jag mig kunna biträda. Jag uppskattar sålunda det ökade medelsbehovet för nästa budgetår till (70 000 + 75 000 + 96 000 + 50 000 + 430 000 + 1 900 000 + 150 000 + 1 050 000 + 47 000 + 150 000 — 3 000) 4 015 000 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (37 460 000 + 4 015 000) 41 475 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 41 475 000 kronor.

[33] 30. *Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	25 000	24 129
1954/55	16 000	32 009
1955/56 (statsliggaren s. 1000)	24 000	
1956/57 (förslag)	40 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 16 000 kronor.

Motiv

Den höjda anslagsbelastningen budgetåret 1954/55 beror på att övervakare anlitas i större utsträckning än tidigare. Anledning förmoda att övervakare skulle komma att anlitas i mindre omfattning under budgetåret 1956/57 förefinnes icke. På grund av ändrade ersättningsbestämmelser uppkommer en kostnadsökning av 8 000 kronor.

Departementschefen

Jag biträder medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[34] 31. **Utrustning av nya sinnessjukhus.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 2 672 000 kronor (statsliggaren s. 1000).

Medicinalstyrelsen har ännu icke inkommit med slutligt förslag rörande beräkningen av anslaget. På grund härav förordar jag, att anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages med allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med 4 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1956/57 beräkna ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

[35] 32. **Utbildning av sinnessjukvårdspersonal: Avlöningar.** Anslag för detta ändamål har upptagits första gången i riksstaten för innevarande budgetår. Anslaget har uppförts med 100 000 kronor (statsliggaren s. 1001).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, *dels* att vissa arvodesbefattningar och extra tjänster göres till extra ordinarie, *dels* att vissa nya extra ordinarie tjänster inrättas, *dels ock* att anslaget höjes till 500 000 kronor.

Motiv

Till avlöningskostnader, vikarier m. m. för de instruktionsskötersketjänster, som redan inrättats vid de 15 sinnessjukhus, varest provtjänstgöringens teoretisk-praktiska kurs skall äga rum, beräknas 204 000 kronor.

Av de nämnda 15 instruktionssköterskorna är 10 extra ordinarie, medan övriga 5 tills vidare anställts såsom extra befattningshavare. Under åberopande av rekryteringssvårigheterna beträffande kvalificerade instruktionssköterskor framhåller styrelsen nödvändigheten av att även nämnda 5 tjänster extra-ordinarieplaceras.

Enligt den av statsmakterna i princip godkända utbildningsplanen skall i grundutbildningen (efter provtjänstgöringen) ingå bl. a. dels läskurs om

2 månader, förlagd till 3 statliga sinnessjukhus, dels ock tjänstgöring vid kroppssjukhus under 4 månader, avsedd att förläggas till 9 olika lasarett. Slutligen sker utbildning i psykiatrisk sjukvård under 12 månader vid sinnessjukhus. För 3 instruktionssköterskor i Ce 20 (vid läskursen) jämte ersättning till erforderliga vikarier beräknas 41 000 kronor. För vid kroppssjukhusen anställda instruktionssköterskor i samma lönegrad (3 fr. o. m. 1 september och ytterligare 6 fr. o. m. 1 november 1956) torde motsvarande kostnader komma att uppgå till ca 88 000 kronor.

Under provtjänstgöringen utgående arvoden till läkare uppskattas till $(35 \times 20 \times 2 \times 15)$ 21 000 och ersättning för gymnastiklektioner till $(15 \times 25 \times 2 \times 15)$ 11 250 eller tillhopa 32 250 kronor.

För läskurs beräknas följande arvoden: läkare $(35 \times 72 \times 5 \times 3)$ 37 800, skolkökslärarinna $(30 \times 5 \times 5 \times 3)$ 2 250, sysselsättningsterapeut $(30 \times 1 \times 5 \times 3)$ 450, kurator $(30 \times 1 \times 5 \times 3)$ 450, gymnastikdirektör eller sjukgymnast $(30 \times 3 \times 5 \times 3)$ 1 350, sjukhuspräst $(35 \times 1 \times 5 \times 3)$ 525 samt gymnastiklektioner $(15 \times 25 \times 5 \times 3)$ 5 625 eller tillhopa 48 450 kronor.

Under praktik vid kroppssjukhus erfordras för arvoden till läkare — efter 35 kronor — 16 800 kronor.

För den psykiatriska utbildningen beräknas arvoden för läkarföreläsningar fr. o. m. den 1 mars 1957 till 6 300 samt övriga timplärlärosvoden till 3 000, tillhopa 9 300 kronor.

Kungl. Maj:t har under en följd av år bemyndigat medicinalstyrelsen att från sinnessjukhusens omkostnadsstat bestrida kostnaderna för partiella högre kurser för elever vid sjuksköterskeskolorna. På grund av den ökade teoretiska undervisningen i psykologi och psykiatri i sjuksköterskeskolornas läskurser har styrelsen ansett, att den teoretiska undervisning i psykiatri, som under allmänutbildningen vid sjuksköterskeskolorna meddelas samtliga elever under deras 2 månaders praktik på sinnessjukhus eller psykiatriska kliniker, kan nedskäras till 10 timmar. Utgifterna för dessa kurser skulle härigenom kunna begränsas till $(35 \times 78 \times 10)$ 27 300 kronor. Styrelsen anser det lämpligt, att kostnaden bestrides från förevarande anslag.

Medicinalstyrelsen har tidigare erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att vid Ulleråkers sjukhus anordna högre kurser om 6 månader i sinnessjukvård för sjuksköterskeelever. Ett stort behov av i psykiatrisk sjukvård specialutbildade sjuksköterskor föreligger. Under de närmaste åren kommer efterfrågan på sådan arbetskraft att avsevärt öka i och med pågående utbyggnad av den psykiatriska vården i sin helhet. Dessutom kräver den ökade utbildningen av sinnessjukvårdspersonal högt kvalificerade instruktionssköterskor, vilka beräknas till en avsevärd del komma att rekryteras bland de på nyssnämmt sätt utbildade sjuksköterskorna. Kursverksamheten vid Ulleråkers sjukhus bör därför göras permanent. Två extra ordinarie

tjänster bör inrättas fr. o. m. nästa budgetår, nämligen dels en tjänst såsom föreståndare i 22 lönegraden — motsvarande den placering som gäller för föreståndarinna (rektor) vid landstingens sjuksköterskeskolor, där enligt fastställd plan mindre än 50 elever nyintages per år — dels ock en tjänst som instruktionsköterska i 20 lönegraden. Styrelsen föreslår, att avlöningskostnaden skall bestridas från förevarande anslag i stället för såsom hittills från sinnessjukhusens omkostnadsstat. Löner jämte vikariatersättningar uppskattas till 28 500 kronor. Kostnaden för läkarföreläsningar — 45 timmar per kurs — jämte vissa extraföreläsningar av olika experter kommer att uppgå till $[(35 \times 45 \times 2) + (200 \times 2)]$ 3 550 kronor.

Yttrande

Styrelsens anslagsberäkningar har givit *statskontoret* anledning till erinran endast beträffande tidpunkten för anställandet av instruktionsköterskor vid kroppssjukhusen. Enligt styrelsens förslag skulle sköterskorna tillträda sin anställning två månader innan den praktiska utbildningen vid allmänna sjukhusen tager sin början. Med hänsyn till att instruktionsköterskorna vid sinnessjukhusen beräknas bli anställda en månad innan första kursens elever påbörja sin utbildning — eller den 1 februari 1956 — (jfr statsv.prop. 1955, XI ht, s. 122), synes motsvarande anordning böra tillämpas jämväl beträffande övriga instruktionsköterskor. Anslaget torde i anslutning härtill kunna nedräknas med i runt tal 12 000 kronor.

Styrelsens förslag om extra-ordinarieanställning för ytterligare fem instruktionsköterskor vid sinnessjukhusen anser *statskontoret* sig icke kunna förorda.

Statskontoret har icke något att erinra emot att vissa kurskostnader, som tidigare belastat sinnessjukhusens omkostnadsanslag, överföres till förevarande anslag. Däremot finner ämbetsverket tillräckliga skäl för närvarande icke föreligga för lönegradsplacering av föreståndarinnan eller instruktionsköterskan vid de sedan omkring ett år tillbaka vid Ulleråkers sjukhus anordnade centrala sexmånaderskurserna för sjuksköterskeelever.

Departementschefen

I likhet med *statskontoret* anser jag mig icke kunna förorda förslaget om extra-ordinariesättning av ytterligare fem instruktionskötersketjänster vid provtjänstgöringens teoretisk-praktiska kurs.

Enligt den av statsmakterna i princip godkända utbildningsplanen skall i grundutbildningen (efter provtjänstgöringen) ingå bl. a. dels läskurs om 2 månader, förlagd till 3 statliga sinnessjukhus, dels ock tjänstgöring vid kroppssjukhus under 4 månader, avsedd att förläggas till 9 olika lasarett. Medicinalstyrelsen har föreslagit anställande av, för läskursen 3 och för tjänstgöringen vid kroppssjukhus 9 eller alltså tillhopa 12 instruktions-

sköterskor i Ce 20. Jag vill med anledning härav erinra om, att jag vid uppdragandet av riktlinjerna för grundutbildningen (prop. nr 166/1954) beträffande det då föreliggande förslaget uttalade, att vid detaljutformningen av undervisningsprogrammet en begränsning av antalet tjänster borde göras utan att därvid någon väsentlig rubbning uppstode i de gjorda planerna. I anslutning till detta uttalande vill jag föreslå, att för det nu ifrågavarande utbildningsstadiet försöksvis anställs endast 10 instruktions-sköterskor, av vilka 3 för läskursen och 7 för tjänstgöringen vid kroppssjukhusen. Härvid förutsättes, att en instruktionssköterska med stationeringsort i Hälsingborg svarar för utbildningen vid lasaretten i Hälsingborg och Landskrona och en instruktionssköterska med stationeringsort i Vänersborg svarar för utbildningen vid lasaretten i Vänersborg och Alingsås.

I likhet med statskontoret anser jag, att de nya instruktionssköterskorna bör anställas tidigast en månad, innan läskurserna resp. tjänstgöringen vid kroppssjukhusen tager sin början. Av tjänsterna torde 6 böra placeras i Ce 20 medan 4 av de för tjänstgöring vid kroppssjukhus avsedda sköterskorna i avbidan på erfarenheter av den nya ordningen synes böra placeras i samma lönegrad men på extra stat.

I övrigt har jag icke något att erinra mot medicinalstyrelsens förslag ifråga om grundutbildningen.

Jag anser mig icke f. n. kunna tillstyrka att kursverksamheten vid Ulleråkers sjukhus göres permanent och ställes under ledning av befattningshavare med pensionsgrundande tjänster. Utbildningen bör alltså enligt min mening tills vidare fortgå i oförändrade former. Jag tillstyrker, att under budgetåret 1956/57 anordnas två sådana kurser, vardera om 6 månader. Kostnaderna för arvoden till kursledare m. fl. — 28 500 kronor — torde lämpligen böra utgå från förevarande anslag.

Till detta anslag bör jämväl, i enlighet med medicinalstyrelsens förslag, överföras kostnaden för av styrelsen angivna partiella högre kurser för sjuksköterskeelever, 27 300 kronor.

Medelsbehovet å anslaget kan på grund av nu framförda förslag uppskattas till 477 000 (+ 377 000) kronor med följande fördelning på anslagsposter: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 167 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 248 000 kronor och rörligt tillägg 62 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för utbildning av sjuksjukvårdspersonal, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	167 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	248 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	62 000
	Summa kronor 477 000;

b) till *Utbildning av sinnessjukvårdspersonal*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 477 000 kronor.

[36] 33. Psykiatriska kliniken i Uppsala: Avlöningar till läkare. I riksstaten för innevarande budgetår har upptagits ett förslagsanslag till kostnader för driften av psykiatriska kliniken i Uppsala å 1 400 000 kronor (statsliggaren s. 1001). Från anslaget bestrides dels kostnaderna för löner åt läkarpersonalen, dels ock klinikens driftkostnader i övrigt d. v. s. kostnader för avlöning åt annan personal än läkare samt omkostnader. Jag föreslår i det följande, att fr. o. m. budgetåret 1956/57 för kliniken upptages två förslagsanslag, ett till avlöningar av läkare och ett till övriga driftkostnader. Redovisningen för i ärendet gjorda anslagsäskanden lämnas emellertid i ett sammanhang under det här först upptagna anslaget.

Yrkande

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala (skr. 13/6 1955) hemställer om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å 1 556 000 kronor till driftkostnaderna vid psykiatriska kliniken i Uppsala.

	Ökn. el. minskn.
A. <i>Avlöningar</i> :	
1. 1 överläkare Ca 29 i st. f. 1 förste underläkare	— 1 752
2. 2 förste underläkare	+ 41 328
3. Arvode till experimentalpsykolog med halvtidstjänstgöring ..	+ 6 000
4. Höjt arvode till encephalografläkare	+ 1 800
5. 1 kontorsbiträde på halvtid	+ 3 468
6. Omräkning	+ 103 104
	+ 155 700
B. <i>Omkostnader</i>	+ 300
	+ 156 000

Motiv

A 1) Större akademiska konsistoriet har ånyo hemställt om inrättande av en laboratur i barnpsykiatri förenad med överläkarbefattning vid den barnpsykiatriska avdelningen. Därest detta förslag icke vinner statsmakternas bifall, bör en överläkartjänst inrättas, varvid en befattning som förste underläkare kan indragas. Det är nödvändigt att bereda den för ifrågasvarande uppgifter avsedda befattningshavaren en tryggare ställning än f. n.,

så att en fullt kvalificerad kraft kan påräknas under längre tid och kontinuiteten inom verksamhetsområdet uppehållas.

A 2) Arbetsbelastningen för de vid psykiatriska kliniken tjänstgörande läkarna är mycket stor. Dessa kan på grund härav icke ägna erforderlig tid eller kraft åt studier och vetenskapligt arbete. Dessutom har poliklinikverksamheten vuxit ut i hög grad. För den polikliniska vården kan f. n. icke någon läkare speciellt avdelas. Av de föreslagna nya befattningarna är en avsedd för öppen vård medan den andra skall göra det möjligt att anställa en för Ulleråkers sjukhus och den psykiatriska kliniken gemensam läkare med psykoterapi som huvuduppgift.

A 3) Fr. o. m. budgetåret 1955/56 har medel anvisats på universitetets stat för anställande av en experimentalpsykolog på halvtid. Det är emellertid nödvändigt för kliniken att för ifrågakvarande verksamhet äga tillgång till åtminstone en heltidsanställd arbetskraft med god vetenskaplig underbyggnad. För den händelse medel för anställande av en experimentalpsykolog på heltid icke skulle komma att anvisas på universitetets stat, har direktionen ansett sig böra föreslå anvisande på sjukhusets stat av erforderliga medel för ändamålet.

A 4) Arvode till elektroencephalografiläkaren har hittills utgått med 1 200 kronor per år. Under de senaste åren har verksamheten ökat avsevärt och densamma beräknas ytterligare tilltaga i omfattning i och med anskaffning av ytterligare en elektroencefalograf, vilken beräknas vara i drift under huvuddelen av budgetåret 1956/57.

A 5) En jämförelse med psykiatriska kliniker vid andra större sjukhus visar, att den psykiatriska kliniken i Uppsala är sämre utrustad med biträdespersonal i förhållande till vårdplatsantalet än övriga kliniker. Det är därför oundgängligen nödvändigt, att kliniken erhåller ytterligare ett kontorsbiträde på halvtid.

A 6) Det ökade medelsbehovet beror på medgivna generella löneökningar samt på mellan landstingsförbundet och vederbörande personalorganisationer överenskomna lönegradsjusteringar för sjuksköterskor och kvinnlig biträdespersonal.

B) Vid beräkningarna har direktionen utgått från belastningen under de första åtta månaderna av budgetåret 1954/55. Hänsyn har jämväl tagits till därefter inträffade prisförändringar.

Yttranden

Statskontoret tillstyrker under hänvisning till statsutskottets utlåtande vid prövningen av psykiatriska klinikens medelsbehov för budgetåret 1955/56 inrättandet av föreslagen överläkartjänst, varvid en befattning som förste underläkare bör indras. Med hänsyn till anbefalld återhållsamhet med inrättandet av nya tjänster finner statskontoret det tveksamt, om någon utökning av personalorganisationen bör medgivas. Under hänvisning

jämväl i denna del till statsutskottets förutnämnda utlåtande vill emellertid ämbetsverket icke motsätta sig inrättandet av en förste underläkartjänst. Med anställande av ytterligare kontorspersonal torde böra anstå i avvaktan på förutskickad utredning. Förslagen om inrättande av en arvodesbefattning för experimentalpsykologi samt förhöjt arvode till elektroencephalografiläkare avstyrkes av statskontoret.

Medicinalstyrelsen ansluter sig till uppfattningen, att en självständig läkartjänst vid den barnpsykiatriska avdelningen är nödvändig. Enligt styrelsens mening skulle emellertid behovet av självständig barnpsykiatrisk verksamhet vid akademiska sjukhuset bäst tillgodoses genom inrättande av en laboratorsbefattning i barnpsykiatri å universitets stat. Styrelsen vitsordar, att arbetsbördan för underläkarna vid den psykiatriska kliniken är alltför stor samt att underläkarna icke medhinner nödvändig fortbildning. Enligt medicinalstyrelsens uppfattning är det jämväl nödvändigt att snarast utöka utbildningsplatserna inom psykiatrien. Styrelsen tillstyrker därför inrättande av ytterligare två förste underläkartjänster. Förslaget om heltidsarvode till experimentalpsykolog finner styrelsen välgrundat. Vid den psykiatriska kliniken bedrivs ett kvalificerat forskningsarbete på det psykologiska området och ett utvidgat sådant forskningsarbete kommer att få stor betydelse för mentalsjukvården i dess helhet. Förhöjt arvode till elektroencephalografiläkaren samt anställande av ytterligare ett kontorsbiträde tillstyrkes av styrelsen.

Kanslern för rikets universitet vidhåller sin i fjol intagna ståndpunkt om inrättande vid den barnpsykiatriska avdelningen av en överläkartjänst i 29 lönegraden och hänvisar till vad statsutskottet anfört i utlåtande 1955: 11, punkt 30. Därest tjänstgöringen för experimentalpsykologen befinnes böra utökas till heltidstjänst, anser kanslern övervägande skäl tala för, att medelsanvisningen härför uppföres på universitetets stat samt att frågan upptages till närmare prövning i samband med universitetets anslagsäskanden för budgetåret 1957/58.

Departementschefen

Utvecklingen inom medicinen under senare år har bl. a. kännetecknats av ett allt starkare framhävande av de förebyggande åtgärdernas stora betydelse icke minst i fråga om psykiska sjukdomar. Många av dessa har sin rot i rubbningar under uppväxtåren. Under de sista decennierna har därför barnpsykiatrien vuxit fram som en särskild disciplin, vilken kommit att erbjuda ett synnerligen omfattande arbetsfält. Vid akademiska sjukhuset i Uppsala finnes sedan den 1 mars 1947 en barnpsykiatrisk avdelning omfattande en vårdavdelning med 14 platser för barn och 6 platser för halv vuxen ungdom. Med hänsyn till den stora och numera allmänt erkända betydelse, som barnpsykiatrien har i modern sjukvård, är det angeläget, att den barnpsykiatriska avdelningen erhåller den chefsbefattning, som är nödvändig för

sjukvården, för undervisning av de studerande samt för utbildning av specialister inom facket. Jag anser mig därför böra förordna, att en överläkartjänst i Ce 29 inrättas vid avdelningen, varvid samtidigt en befattning som förste underläkare kan indragas. För överläkartjänsten bör i fråga om anställningsvillkor och tillsättningsförfarande gälla enahanda bestämmelser som beträffande motsvarande överläkartjänster vid akademiska sjukhuset i övrigt. Föreskrifter i angivna hänseenden bör inflyta i gällande bestämmelser för driften av psykiatriska kliniken, vilka alltså i tillämpliga delar bör ändras. Med överläkartjänsten bör förenas skyldighet att mot ersättning meddela undervisning i den omfattning, som må komma att av kanslern för rikets universitet bestämmas.

I sin egenskap av riksklinik utan begränsat upptagningsområde har den psykiatriska kliniken med därtill hörande poliklinik ett mycket stort sjukvårdsbehov att fylla. Läkarna vid kliniken uppges vara pressade i sitt arbete och kan med nuvarande stora arbetsbördor icke medhinna erforderligt studie- och forskningsarbete. Härtill kommer önskvärdheten av att snarast utvidga nuvarande begränsade möjligheter för läkare att förskaffa sig specialistutbildning i psykiatri. Jag finner det med hänsyn till anförda omständigheter påkallat, att kliniken tillföres en förstärkning av läkar-krafterna med en förste underläkare fr. o. m. nästa budgetår.

Direktionens förslag om höjning av arvodet till encephalografiläkaren anser jag mig såtillvida kunna biträda, att jag föreslår en uppräknig av nu utgående arvode med 600 kronor.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen med (20 424 — 22 320 + 22 320 + 600) 21 024 kronor. För vikariatsersättningar bör beräknas 3 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med 103 000 kronor för ändrade lönegradsplaceringar för sjukvårdspersonal m. m. För omkostnader beräknas en ökning med 300 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår skulle således uppgå till (1 400 000 + 21 024 + 3 000 + 103 000 + 300) 1 527 324 kronor eller avrundat 1 527 000 kronor.

Enligt gällande bestämmelser för psykiatriska kliniken i Uppsala skall vid kliniken finnas anställda underordnade läkare till det antal och med den löneställning, som Kungl. Maj:t föreskriver. Då kostnaderna för löner åt läkarpersonalen i sin helhet faller på staten, torde ett särskilt anslag fr. o. m. nästa budgetår böra upptagas på riksstaten för bestridande av dessa kostnader. Anslaget bör erhålla benämningen Psykiatriska kliniken i Uppsala: Avlöningar till läkare och uppföras med 271 000 kronor. Vid bifall till vad sålunda föreslagits torde anslaget böra uppdelas på följande anslagsposter, nämligen arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt rörligt tillägg.

Med undantag för läkarna är personalen vid psykiatriska kliniken under-

kastad bestämmelserna i landstingens tjänstereglemente eller gällande kollektivavtal. Denna anordning faller sig naturlig, eftersom motsvarande personal vid akademiska sjukhusets övriga avdelningar avlönas efter dessa bestämmelser. Någon ändring härutinnan synes icke böra ifrågakomma. Med hänsyn härtill bör vad som erfordras i statsanslag till bestridande av klinikens kostnader för annat än läkarlöner upptagas i riksstaten såsom ett från anslaget till läkarlöner skilt anslag, för vilket anslag jag beräknar ett medelsbehov av 1 256 000 kronor. Hemställan därom gör jag under nästföljande punkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för psykiatriska kliniken i Uppsala:

Personalförteckning

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25

Befattning	Lönegrad
1 överläkare	Ce 29;

b) godkänna följande avlöningsstat för psykiatriska kliniken i Uppsala, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 800
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	221 200
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	48 000
	<hr/>
	Summa kronor 271 000;

c) till *Psykiatriska kliniken i Uppsala: Avlöningar till läkare* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 271 000 kronor.

[37] 34. **Driftkostnader vid psykiatriska kliniken i Uppsala.** Under åberopande av vad jag anfört under punkten 36 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader vid psykiatriska kliniken i Uppsala* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 256 000 kronor.

[38] 35. **Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 1 500 000 kronor (statsliggaren s. 1001).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Motiv

Såsom driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund har under budgetåret 1954/55 utbetalats 1 342 935 kronor, avseende tiden 1 januari—31 december 1954. I sitt budgetförslag för år 1956 har lasarettsdirektionen beräknat driftkostnaden per vårddag till 52 kronor 33 öre, d. v. s. 12,7 procent högre än den verkliga dagkostnaden för år 1954, 46 kronor 42 öre. Vid motsvarande ökning av driftkostnadsersättningen skulle denna vid oförändrad beläggning under budgetåret 1956/57 komma att uppgå till omkring $\left(\frac{1\,342\,935 \times 112,7}{100}\right)$ 1 513 487 kronor. För år 1956 räknar lasarettsdirektionen emellertid med ett större antal vårddagar än under år 1954, varvid statens driftkostnadsersättning för år 1956 uppskattas till ca 1 550 000 kronor.

Departementschefen

Jag biträder medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 550 000 kronor.

[39] 36. **Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	17 500 000	18 928 458
1954/55	18 300 000	20 108 241
1955/56 (statsliggaren s. 1002)	19 000 000	
1956/57 (förslag)	22 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 2 000 000 kronor.

Motiv

På grund av att driftkostnaderna vid statens sinnessjukhus under budgetåret 1954/55 (129,3 miljoner kronor) varit något mer än 5 procent högre

än under budgetåret 1953/54 (122,8 miljoner kronor) bör man räkna med att belastningen å förevarande anslag kommer att öka i samma proportion.

Anslaget bör därför uppräknas till lägst $\left(\frac{20,1 \text{ milj.} \times 105}{100}\right)$ 21 000 000 kronor.

Departementschefen

Med utgångspunkt från anslagsbelastningen budgetåret 1954/55 och med beaktande av den inträdda ökningen av driftkostnaderna vid statens sinnessjukhus — vilka kostnader är normerande för ifrågavarande statsbidrag — anser jag anslaget för nästa budgetår böra höjas med 3 miljoner kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 000 kronor.

[40] 37. *Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett.* Anslaget är i gällande riksstat uppfört med ett formellt belopp av 100 kronor (statsliggaren s. 1002). Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 410 400 kronor.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Motiv

Det disponibla beloppet å anslaget utgör f. n. 410 500 kronor. Till medicinalstyrelsen förväntas inom en snar framtid en ansökan om statsbidrag med 408 000 kronor, avseende en psykiatrisk avdelning om 68 vårdplatser vid lasarettet i Västerås. Planer föreligger inom andra landsting om uppförande av psykiatriska lasarettavdelningar. Det torde emellertid få antagas, att dessa projekt icke kommer att förverkligas inom sådan tid, att statsbidrag behöver utbetalas nästa budgetår.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag torde anslaget för nästa budgetår böra upptagas med allenast ett formellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[41] 38. **Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	30 000	28 566
1955/56 (statsliggaren s. 1003)	60 000	
1956/57 (förslag)	225 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 165 000 kronor.

Motiv

Belastningen å anslaget för budgetåret 1954/55 avser statsbidrag ett år för psykiatriska avdelningen vid lasarettet i Linköping.

Antalet vårdplatser torde komma att öka med 213, avseende en psykiatrisk avdelning vid lasarettet i Västerås samt provisoriska avdelningar vid lasarett i Norrköping, Örebro, Eskilstuna, Vänersborg och Borås. Statsbidrag beräknas komma att belasta anslaget för nästa budgetår för 145 av dessa platser för helt år med $(145 \times 3 \times 366)$ 159 210 kronor och för 68 platser för ett halvår med $(68 \times 3 \times 184)$ 37 536 kronor eller tillhopa 196 746 kronor.

Departementschefen

Psykiatriska lasarettsavdelningar har hittills inrättats endast i obetydlig omfattning. Statsbidrag utgår f. n. till två sådana avdelningar. Av medicinalstyrelsens framställning framgår, att den psykiatriska lasarettsvården, sedan föregående anslagsberäkning gjordes, utökats med dels en avdelning vid lasarettet i Västerås dels ock provisoriska avdelningar i fem lasarettstäder. Antalet platser blir härigenom icke oväsentligt större. Jag finner det tillfredsställande, att den öppna psykiatriska lasarettsvården utvecklas i denna riktning och vill understryka vikten av att denna utveckling fortsätter. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet ej föranleder någon erinran från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[42] 39. **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med ett belopp av 140 000 kronor (statsliggaren s. 1003). Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 309 334 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) framhåller, att, sedan av Kungl. Maj:t beviljade men ej utbetalade statsbidrag samt av Kungl. Maj:t be-

slutad återbetalning av visst uppburet byggnadsbidrag frånräknats, ett belopp av 318 950 kronor kan beräknas återstå. På Kungl. Maj:ts prövning är beroende tre ansökningar om statsbidrag (Gysinge vårdhem i Gävleborgs län 90 000, Hålahult i Örebro län 170 000, Öjebyns vårdhem i Norrbottens län 225 000 kronor) å tillhopa 485 000 kronor. Härjämte har byggnadstillstånd beviljats för två vårdhem, för vilka statsbidrag ännu icke sökts. Bidragen till dessa hem beräknas till 276 000 kronor. Före utgången av budgetåret 1955/56 skulle sålunda kunna föreligga ett medelsbehov av (485 000 + 276 000 — 318 950) 442 050 kronor. Huruvida en ytterligare utbyggnad av vårdgrenen skulle kunna medföra ett medelsbehov härutöver låter sig f. n. svårligen bedöma. Det är emellertid av synnerlig vikt, att landstingens stora intresse för en sådan utbyggnad icke hämmas av brist på medel till erforderlig statsbidragsgivning.

Med hänsyn till det anförda föreslår styrelsen, att anslaget för budgetåret 1956/57 uppföres med ett till 445 000 kronor avrundat belopp.

Departementschefen

Statsbidrag har numera beviljats för Gysinge vårdhem med 100 000 kronor och för Hålahult med 170 000 kronor, varför ett belopp av i runt tal 50 000 kronor återstår odisponerat på anslaget. För att täcka kostnaden för eventuellt bidrag till Öjebyn, 225 000 kronor, skulle alltså erfordras en nyanvisning av 175 000 kronor. Då härutöver kan bli fråga om utbetalning även till något annat vårdhem — närmast ett vårdhem i Kristinehamn — torde medel i viss utsträckning böra beräknas också härför. Jag förordar, att anslaget bestämmes till 300 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[43] 40. Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 600 000	1 610 633
1954/55	1 600 000	1 686 211
1955/56 (statsliggaren s. 1003)	1 800 000	
1956/57 (förslag)	1 970 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 170 000 kronor.

Motiv

I anslagsäskanden för innevarande budgetår anmälde medicinalstyrelsen, att statsbidrag för ett kvartal till 252 nya vårdplatser skulle komma att

belasta anslaget. För nästa budgetår räknar styrelsen därför i första hand med en stegrad belastning av $(252 \times 1,25 \times 274)$ 86 310 kronor. För beräknade 183 nya platser uppskattas det erforderliga statsbidraget till $(183 \times 1,25 \times 366)$ 83 723 kronor. Styrelsen framhåller den utomordentliga vikten av att antalet platser för denna vårdgren ökas, enär en tillräcklig utbyggnad väsentligt skulle minska platsbristen inom den statliga sinnessjukvården.

Departementschefen

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet ej föranleder någon erinran från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 970 000 kronor.

[44] 41. Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	287 000	297 819
1954/55	307 000	324 400
1955/56 (statsliggaren s. 1003)	335 000	
1956/57 (förslag)	374 000	

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 27/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 38 800 kronor.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkning:</i>	
1 vårdarinna Cg 10	6 720
2. <i>Arvodesreglering:</i>	
Arvode till verkställande ledamot i styrelsen för hemmet	800
3. <i>Omräkning:</i>	
Lönegradsförändringar	1 213
Löneklassuppflyttningar	3 249
Rörligt tillägg	26 800
Avrundning	18
	38 800

Motiv

1) Överstyrelsen förnyar sitt i föregående års anslagsäskanden framlagda förslag om förstärkning av vårdpersonalen med en kvinnlig befattningshavare. Utöver rena vårduppgifter skall åt denna anförtros viss fritidsverksamhet i slöjd, speciellt vävning. Det är synnerligen angeläget, att en effektiv differentiering av eleverna genomföres, så att de yngre samt de fysiskt svaga eller psykiskt ömtåliga bland de äldre under fritiden kan beredas för

dem särskilt tillrättalagd sysselsättning. Vare sig kravet på god omvårdnad eller lämplig sysselsättning kan tillgodoses utan föreslagen personalförstärkning. Tjänsten bör tillsvidare placeras i lönegrad Cg 10.

2) Enligt tillämpningsföreskrifterna till lagen den 4 juni 1954 om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna skall någon av ledamöterna i vederbörande landstings centralstyrelse besöka varje internatanstalt minst en gång varannan månad. Verkställande ledamot i styrelse för ungdomsvårdsskola åligger att med särskild uppmärksamhet följa skolans verksamhet och besöka skolan som regel en gång i månaden. Sådan ledamot uppbär f. n. årlig ersättning med 525 kronor vid de mindre och 800 kronor vid de större skolorna, vilken ersättning av socialstyrelsen föreslagits höjd till 800 resp. 1 200 kronor fr. o. m. den 1 juli 1956.

Överstyrelsen finner angeläget, att lokal tillsyn av statens skol- och yrkeshem utövas på liknande sätt. Ordföranden eller annan ledamot av styrelsen bör åläggas att regelbundet besöka vederbörande hem och förskaffa sig noggrann kännedom om eleverna och deras förhållanden. Till sådan ledamot (verkställande ledamot) bör i fråga om salbohedshemmet utgå ett årsarvode av 800 kronor eller — vid bifall till socialstyrelsens förslag — 1 200 kronor.

Yttrande

Statskontoret erinrar om att frågan om inrättande av en vårdarinnetjänst var föremål för prövning av 1955 års riksdag. Framställningen för- anledde emellertid icke någon åtgärd. Då elevantalet icke torde komma att undergå någon väsentlig förändring, anser statskontoret sig icke kunna tillstyrka skolöverstyrelsens yrkande i denna del.

Statskontoret har däremot icke funnit anledning till erinran mot att särskilt arvode av 800 kronor för år utgår till skolhemsstyrelsens ordförande eller annan styrelseledamot för regelbunden lokal tillsyn av hemmet.

Vad överstyrelsen i övrigt föreslagit har icke givit statskontoret anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen

Vid anmälan i föregående års statsverksproposition framhöll jag, att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 december 1954 uppdragit åt statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande att verkställa en överarbetning av 1948 års sinnesslövårdssakkunnigas betänkande angående skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning. Kommitténs förslag ansågs då vara att förvänta under år 1955. Med hänsyn härtill ansåg jag mig icke då kunna taga ställning till förslag om personalökning vid salbohedshemmet.

Enligt vad jag inhämtat torde kommitténs förslag icke komma att avlämnas förrän under senare delen av innevarande år. Med hänsyn härtill

och då skolöverstyrelsens förslag om förstärkning av vårdpersonalen med en kvinnlig befattningshavare måste anses vara synnerligen väl motiverat, anser jag mig nu böra förorda, att ytterligare en vårdarinna med placering tills vidare i lönegrad Cg 10 anställs vid hemmet.

I likhet med skolöverstyrelsen anser jag vidare angeläget, att åt ordföranden eller annan lämplig ledamot av hemmets styrelse uppdrages att handha den närmaste tillsynen över hemmet och med särskild uppmärksamhet följa förhållandena där, bl. a. genom regelbundna besök vid hemmet. Mot överstyrelsens förslag att för dessa uppgifter skulle utgå ett särskilt arvode om 800 kronor per år har jag intet att erinra.

Icke heller skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget, innebärande vissa automatiska utgiftsförändringar för löneklass-uppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget m. m. om sammanlagt 31 280 kronor, har givit mig anledning till erinran. Medelstilledningen bör sålunda ökas med (6 720 + 800 + 31 280) 38 800 kronor eller i runt tal 39 000 kronor.

Med hänsyn härtill beräknas anslaget på följande sätt: avlöningar till ordinarie tjänstemän 118 200 (+ 2 300) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 3 300 (+ 800) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 180 500 (+ 9 100) kronor samt rörligt tillägg 72 000 (+ 26 800) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (118 200 + 3 300 + 180 500 + 72 000) 374 000 (+ 39 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem på Salbohed, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	118 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	180 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	72 000

Summa kronor 374 000;

b) till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 374 000 kronor.

[45] 42. Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	185 000	201 600
1955/56 (statsliggaren s. 1004)	182 600	
1956/57 (förslag)	199 000	

Yrkanden

I. I skrivelse den 27 augusti 1955 hemställer skolöverstyrelsen, att anslaget höjes med 7 100 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Expenser:				
a) Bränsle, lyse och vatten	46 216	35 000	40 000	+ 5 000
b) Övriga expenser	2 968	3 800	3 400	— 400
2. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier..	18 237	3 300	6 300	+ 3 000
b) Utspisning för personal och elever ..	49 521	53 100	55 000	+ 1 900
c) Beklädnad och sängkläder.....	34 067	36 000	34 000	— 2 000
d) Diverse omkostnader	5 616	7 000	6 600	— 400
				+ 7 100

II. I skrivelse den 19 november 1954 hemställer skolöverstyrelsen, att vårdavgift icke längre skall utgå för å hemmet intagen elev.

Motiv

I. (Skolöverstyrelsens skrivelse den 27 augusti 1955).

1 a) Kostnadsökningen kan främst hänföras till övergång från vedeldning till oljeeldning i elevhemsbyggnaden vid årsskiftet 1954/55 samt till att ett nytt personalbostadshus togs i bruk i juli månad 1954.

1 b) Medelsbehovet beräknas till 3 400 kronor.

2 a) Till årligt underhåll av hemmets inventarier utgår ett belopp av 3 300 kronor. För att rationellt kunna tillvarata produkter från jordbruket och trädgårdsanläggningarna har hemmet behov av ett djupfrysningsaggregat. F. n. nödgas hemmet sälja en stor del av sina egna produkter, för att senare inköpa, vad som förbrukas inom hemmet. Aggregatet har kostnadsberäknats till 3 000 kronor.

2 b) Med hänsyn såväl till belastningen under föregående budgetår som till våren 1955 inträdd höjning av vissa livsmedelspriser bör posten höjas med 1 900 kronor till 55 000 kronor. Kostnaden per dagsportion beräknas uppgå till 2 kronor 69 öre.

2 c) Hemmets förråd av sängkläder och gångkläder är f. n. i så gott skick, att en nedskärning av posten till 34 000 kronor är möjlig.

2 d) Genom att en ny bil anskaffats under föregående budgetår kan medelstildningen minskas med 400 kronor.

II. (Skolöverstyrelsens skrivelse den 19 november 1954).

Enligt 1954 års lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna — vilken lag trätt i kraft den 1 januari 1955 — skall undervisningen och vården vara kostnadsfri för alla dem, som jämlikt lagen inskrives eller intages vid särskola och vårdanstalt och som icke fyllt tjuogoett år. Från lagens tillämpningsområde har undantagits de, som är intagna på eller försöksutskrivna från staten tillhörig anstalt för psykiskt efterblivna.

F. n. utgår vid statens skol- och yrkeshem på Salbohed och i Vänersborg en elevavgift av 400 kronor per år och vårdad, vilken avgift erlägges av den enskilde eller av vederbörande primärkommun. För budgetåret 1953/54 har under inkomsttiteln »Inkomster vid statens skol- och yrkeshem på Salbohed och i Vänersborg» såsom elevavgifter redovisats 30 788 resp. 15 998 kronor. I den av Kungl. Maj:t för budgetåret 1954/55 fastställda inkomststaten har såsom elevavgifter vid hemmen upptagits 35 000 resp. 16 000 kronor.

Då 1954 års riksdagsbeslut måste anses innebära, att vården för samtliga kategorier psykiskt efterblivna under 21 år skall vara kostnadsfri, hemställer skolöverstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att avgift för å skol- och yrkeshemmen på Salbohed och i Vänersborg intagen eller därifrån försöksutskrivna elev fr. o. m. den 1 januari 1955 icke vidare skall utgå.

Yttranden

I. (Skolöverstyrelsens skrivelse den 27 augusti 1955).

Statskontoret — som erinrar, att yrkandet om ett djupfrysningsaggregat avvisades vid 1955 års anslagsprövning — finner tillräckliga skäl för ett tillmötesgående av det förnyade yrkandet härom icke föreligga.

Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår torde — även med bibehållande av nuvarande koststandard — någon höjning av delposten till utpisning av personal och elever icke vara erforderlig.

Övriga i omkostnadsstaten upptagna poster synes böra uppföras i enlighet med skolöverstyrelsens hemställan.

II. (Skolöverstyrelsens skrivelse den 19 november 1954).

Statskontoret finner förslaget om kostnadsfri vård för elever vid nu avsedda statliga anstalter ej böra föranleda någon erinran. Ett slopande av avgifterna torde medföra, att vårdkostnaden vid dessa anstalter kommer att helt bestridas av statsmedel. På grund av stadgandena i lagarna om folkpensionering samt allmänna och särskilda barnbidrag torde härav följa, att i respektive lagar avsedda förmåner helt eller delvis ej skall utgå under tid, vederbörande är underkastad sådan vård.

Riksräkenskapsverket framhåller, att de uttalanden om kostnadsfri vård, som gjorts i Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, endast torde syfta på de kategorier efterblivna, varå den nya lagstiftningen avsetts skola tillämpas. Ämbetsverket framhåller vidare, att man i detta sammanhang bör beakta bl. a.

bestämmelserna i 17 § folkpensioneringslagen, 6 § lagen om allmänna barnbidrag samt 14 § lagen om särskilda barnbidrag.

Styrelsen för statens skol- och yrkeshem i Vänersborg framhåller i ett till skolöverstyrelsen avgivet yttrande, att ett slopande av vårdavgifterna måste medföra en uppräknig av vissa anslagsposter för att täcka utgifter, som hittills bestritts av medel, anvisade av vederbörande elevs hemkommun (klädustrustning, ferieresor m. m.).

Departementschefen

Delposten till bränsle, lyse och vatten torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55, 46 216 kronor, böra uppräknas med 10 000 till 45 000 kronor.

Skolöverstyrelsens förnyade förslag om anvisande av medel för inköp av ett djupfrysningsaggregat anser jag mig icke kunna tillstyrka. Delposten till inköp och underhåll av inventarier bör därför upptagas med oförändrat belopp. Mot skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet under övriga poster har jag intet att erinra. Delposterna till övriga expenser, till beklädnad och sängkläder samt till diverse omkostnader bör alltså nedräknas med resp. 400, 2 000 och 400 kronor samt delposten till utspisning för personal och elever uppräknas med 1 900 kronor.

Beträffande skolöverstyrelsens framställning om beredande av kostnadsfri vård åt eleverna vid skol- och yrkeshemmen på Salbohed och i Vänersborg vill jag erinra om att avgiften för vård på dessa hem f. n. utgår med 400 kronor per elev och år. Jag vill vidare erinra om att undervisning och vård av sådana psykiskt efterblivna, som omfattas av 1954 års lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, vilken lag trätt i kraft den 1 januari 1955, skall vara kostnadsfri för den enskilde till i vanliga fall 21 års ålder. Kostnaden härför skall i stället åvila landstingen (de landstingsfria städerna) såsom huvudmän för detta vårdområde. Det synes mig därför vara rimligt, att jämväl eleverna vid nu förevarande båda skol- och yrkeshem fr. o. m. nästa budgetår kommer i åtnjutande av motsvarande förmån. Kostnaderna härför torde såvitt avser omkostnadsanslagen enligt vad jag under hand inhämtat från skolöverstyrelsen kunna uppskattas till för salbohedshemmet omkring 7 300 kronor och vänersborgshemmet omkring 6 000 kronor. Av sistnämnda belopp har dock 2 000 kronor, avseende kostnader för elevernas tandvård, upptagits i anslagsäskandena för nästa budgetår under delposten till hälso- och sjukvård. Övriga kostnader avser i huvudsak ferieresor och klädustrustning för eleverna. Inkomstminskningen till följd av bortfallande elevavgifter torde kunna uppskattas till 30 000 resp. 16 000 kronor för de båda hemmen. Större delen av denna inkomstminskning torde dock motsvaras av en minskning av statsverkets utgifter till följd av att barnbidrag och folkpensioner helt eller delvis kommer att bortfalla för de på hemmen intagna barnen.

I enlighet med det anförda bör anslaget uppräknas med (10 000 — 400 — 2 000 — 400 + 1 900 + 7 300) 16 400 kronor och sålunda upptagas till 199 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 199 000 kronor.

[46] 43. *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	163 200	167 357
1955/56 (statsliggaren s. 1004)	172 400	
1956/57 (förslag)	193 000	

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 27/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 22 000 kronor.

1. <i>Personalförstärkning m. m.:</i>	Ökning
a) 1 slöjdlärare Cg 17 i st. f. 1 biträdande slöjdlärare Cg 11	1 411
b) 1 vårdarinetjänst Ce 10 i st. f. Cg 10	—
c) 1 timavlönad skolkökslärarinna	1 400
2. <i>Arvodesreglering m. m.:</i>	
a) Arvode till verkställande ledamot i styrelsen för hemmet	525
b) Höjt arvode till räkenskapsföraren	1 000
c) Särskilt arvode till föreståndarens ställföreträdare	600
d) Särskilt arvode till trädgårdsförman	300
3. <i>Omräkning:</i>	
Lönegradsförändring	566
Höjda timarvoden	—
Löneklassuppflyttningar	979
Rörligt tillägg	15 200
Avrundning	19
	22 000

Motiv

1 a) Eleverna är uppdelade på en försöksavdelning, en skolavdelning och två yrkesskolavdelningar. I sistnämnda båda avdelningar undervisas ett 20-tal elever av bl. a. en lärare i kvinnlig slöjd i lönegrad Ca 20 och en biträdande slöjdlärarinna i lönegrad Cg 11. Enär sistnämnda tjänst är nödvändig för yrkeshemselevernars undervisning, bör ännu en lärartjänst i kvinnlig slöjd inrättas. Tjänsten bör jämföras med sådan lärartjänst i kvinnlig slöjd vid särskolorna för psykiskt efterblivna, som är placerad i lönegrad 15, men med hänsyn till elevklienteletets svårighetsgrad — i likhet med den ordinarie tjänsten i kvinnlig slöjd — placeras två lönegrader högre. Vid bifall till nämnda förslag kan tjänsten som biträdande slöjdlärarinna in- dragas.

1 b) Vid hemmet finnes f. n. fem vårdarinetjänster, fyra i lönegrad Ce 10 och en i lönegrad Cg 10. Flertalet elever är synnerligen svårhanterliga och fordrar ständig tillsyn. Då fem vårdarinetjänster är absolut minimum, bör tjänsten i Cg 10 utbytas mot en tjänst i Ce 10.

1 c) Åtgärder måste snarast vidtagas för att bereda yrkeshemseleverna möjlighet till ordnad skolköksundervisning. Med hänsyn till lokalfrågan bör undervisningen ske sommartid och omfatta 180 timmar under sex veckor. Ett timarvode om 7 kronor 80 öre utgår f. n. till den vid skolan anställde läraren i skolköksundervisning. Med samma timarvode erfordras för undervisning av yrkeshemseleverna 1 404 eller avrundat 1 400 kronor.

2 a) Med hänvisning till vad som anförts under salbohedshemmets motsvarande anslag (under 2) beräknas ett arvode av 525 kronor till verkställande ledamot i skolans styrelse.

2 b) Sedan den 1 juli 1952 utgår ett årsarvode om 1 000 kronor till räkenskapsföraren. Då rimliga proportioner mellan arbete och ersättning saknas, har denne lämnat befattningen med utgången av budgetåret 1954/55. För att rektor skall erhålla nödvändig avlastning i sina åligganden erfordras, att hemmet har tillgång till en väl kvalificerad person för skötseln av räkenskaperna. Detta är icke möjligt med mindre arvodet avsevärt höjes, förslagsvis med 1 000 till 2 000 kronor.

2 c) Vid samtliga ungdomsvårdsskolor finnes särskilda befattningshavare anställda, i vilkas åligganden ingår att biträda rektor i dennes arbete och vid behov vikariera för denne. Särskilt arvode om 600 kronor per år bör utgå till den vid hemmet anställda lärarinna, som utöver sin lärartjänst fullgör vissa sådana nödvändiga, kvalificerade arbetsuppgifter.

2 d) Flickorna vid hemmet bör lämpligen erhålla viss yrkesträning i trädgårdsarbete under sakkunnig ledning. Den kvinnliga trädgårdsförmannen har visat sig vara en synnerligen god handledare och bör för ifrågavarande undervisning erhålla ett särskilt arvode om 300 kronor. Arvodet är beräknat efter nu utgående arvode för motsvarande undervisning vid dövskolorna.

3) Timarvodena till ersättaren för trädgårdsförmannen, som tillika är eldare, och nattvakten bör höjas från 2 kronor 50 öre resp. 2 kronor 25 öre till 3 kronor. Kostnaderna torde rymmas inom ramen för äskade medel.

Yttrande

Statskontoret erinrar, att i avaktan på det förslag rörande hemmets organisation, som förväntas komma att framläggas, efter beslut av 1955 års riksdag inrättades en lärartjänst i kunskapsämne i utbyte mot en vakant tjänst som lärarinna i kvinnlig slöjd i Ca 19. Med hänsyn härtill kan statskontoret icke förorda någon förstärkning av den nuvarande lärarpersonalen eller utbyte av extra tjänst mot extra ordinarie sådan.

I likhet med vad statskontoret förordat beträffande salbohedshemmet

bör särskilt arvode till verkställande ledamot för regelbunden inspektion få utgå även vid vänersborgshemmet. Yrkandena om höjt arvode till räkenskapsförare, om särskilt arvode till föreståndarens ställföreträdare samt till trädgårdsförman utgör endast en återupprepning av tidigare gjorda äskanden, vilka icke bifallits. Skäl för ändrat ståndpunktstagande härutinnan föreligger enligt ämbetsverkets mening icke.

Skolöverstyrelsens förslag i övrigt har icke givit statskontoret anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen

Beträffande skolöverstyrelsens under personalförstärkning m. m. framförda förslag förordar jag, under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, att en tjänst som biträdande slöjdlärare i lönegrad Cg 11 utbytes mot en tjänst som lärare i kvinnlig slöjd i lönegrad Cg 17. Kostnaden härför torde böra beräknas till omkring 1 670 kronor. Till övriga av skolöverstyrelsen i detta sammanhang framlagda förslag är jag icke beredd att nu taga ställning.

I enlighet med vad jag förordat under salbohedshemmets motsvarande anslag bör åt ordföranden eller annan lämplig ledamot av hemmets styrelse uppdragas att handha den närmaste tillsynen över hemmet m. m. För dessa uppgifter bör såsom skolöverstyrelsen föreslagit utgå ett särskilt arvode om 525 kronor per år.

Arvodet till räkenskapsföraren torde med hänsyn bl. a. till arbetsuppgifternas omfattning böra uppräknas med 1 000 till 2 000 kronor.

På av skolöverstyrelsen anförda skäl förordar jag vidare, att för arvode till rektors ställföreträdare beräknas ett belopp om 600 kronor per år.

Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka, att särskilda medel anvisas för elevernas yrkesträning i trädgårdsarbete.

Mot skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget, innefattande vissa automatiska utgiftsförändringar för löneklassuppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget m. m. om sammanlagt omkring 16 770 kronor, har jag icke funnit anledning till erinran. Medeltilldelningen bör alltså höjas med (1 670 + 525 + 1 000 + 600 + 16 770) 20 565 kronor eller i runt tal 20 600 kronor.

Med hänsyn härtill beräknas anslaget på följande sätt: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 41 600 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 5 200 (+ 2 200) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 111 400 (+ 3 200) kronor samt rörligt tillägg 34 800 (+ 15 200) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (41 600 + 5 200 + 111 400 + 34 800) 193 000 (+ 20 600) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem i Vänersborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	41 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagvis</i>	5 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	111 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	34 800

Summa kronor 193 000;

b) till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 193 000 kronor.

[47] 44. Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	78 000	80 000
1955/56 (statsliggaren s. 1005)	82 400	
1956/57 (förslag)	91 000	

Yrkanden

I. I *skrivelse den 27 augusti 1955* hemställer *skolöverstyrelsen*, att anslaget höjes med 4 850 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier..	5 683	4 800	7 650	2 850
b) Hälso- och sjukvård	2 810	2 000	4 000	2 000
				4 850

II. I *skrivelse den 19 november 1954* hemställer *skolöverstyrelsen*, att vårdavgift icke längre skall utgå för å hemmet intagen elev.

Motiv

I. (Skolöverstyrelsens skrivelse den 27 augusti 1955).

1 a) Vid bedömningen av medelsbehovet bör särskild hänsyn tagas till hemmets svårfostrade klientel. Varje år har en stor del av inventarieanslaget förbrukats till att reparera eller ersätta sönderslagna möbler, varigenom fastställd upprustningsplan icke kunnat fullföljas. Det är av största vikt, att medel anvisas till erforderliga nyanskaffningar för att hemmet skall

kunna fylla sin krävande uppgift. För att ge sovsalarna hemprägel och för att bereda eleverna erforderliga utrymmen för deras personliga tillhörigheter erfordras anskaffning av inventarier för en kostnad av 2 800 kronor. Möblerna i en av skolans slöjdsalar, vilken under elevernas fritid även användes som dagrum, behöver repareras och målas för 600 kronor. För inköp av möbler till leksalen m. m. och hyllor till elevbiblioteket, vilket f. n. icke har någon förvaringsplats, erfordras omkring 1 600 kronor samt för inköp av ett särskilt medicinskåp, vilket f. n. saknas, 350 kronor. Skolbyggnadens söderfönster bör förses med persienner. Härför samt till oförutsett och reparationer erfordras 800 resp. 1 500 kronor. Posten bör således upptagas till (2 800 + 600 + 1 600 + 350 + 800 + 1 500) 7 650 kronor.

1 b) Kostnaderna för tandvård för eleverna har hittills utkrävts av hemkommunerna. För salbohedshemmets del belastar motsvarande utgifter delposten till hälso- och sjukvård. Då vården vid båda hemmen bör vara kostnadsfri, bör förevarande delpost höjas med 2 000 kronor, eller de genomsnittliga årskostnaderna under de tre senaste åren.

II. (Skolöverstyrelsens skrivelse den 19 november 1954).

Beträffande motiven för och yttrandena över i denna skrivelse framlagda förslag hänvisas till salbohedshemmets motsvarande anslag under II.

Yttrande

I. *Statskontoret* framhåller, att en uppräknig av delposten till inköp och underhåll av inventarier för nästkommande budgetår visserligen torde vara av behovet påkallad, men att höjningen torde böra begränsas till 1 500 kronor. Med hänsyn till belastningen å posten till hälso- och sjukvård under föregående budgetår synes densamma böra uppräknas med 1 000 kronor. Någon ändring av nu tillämpade regler för uttagande av kostnaderna för elevernas tandvård anser ämbetsverket icke böra ifrågakomma.

Departementschefen

I fråga om delposten till bränsle, lyse och vatten förordar jag med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55, 12 039 kronor, en höjning med 1 000 till 12 000 kronor.

För inköp och underhåll av inventarier anser jag mig endast kunna förorda en till 1 500 kronor begränsad höjning. Posten bör alltså upptagas till 6 300 kronor.

Beträffande frågan om beredande av kostnadsfri vård åt eleverna får jag hänvisa till vad härutinnan anförts under salbohedshemmets motsvarande anslag. I enlighet med vad jag därvid förordat, beräknar jag under delposten till hälso- och sjukvård en ökning med 2 000 kronor och för övriga med den kostnadsfria vården sammanhängande utgifter 4 000 kronor.

Anslaget bör i enlighet härmed uppräknas med (1 000 + 1 500 + 2 000 + 4 000) 8 500 kronor och sålunda upptagas till (82 400 + 8 500) 90 900 eller i runt tal 91 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 91 000 kronor.

[48] 45. Bidrag till uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna

	Anslag	Nettoutgift
1955/56 (statsläggaren s. 1006)	3 200 000	
1956/57 (förslag)	2 500 000	

Medel för en del av de med förevarande anslag avsedda ändamålen anvisades t. o. m. budgetåret 1954/55 under reservationsanslaget till Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa (jfr prop. nr 124/1954 och XI ht. 1955, p. 44).

Yrkanden

1) *Skolöverstyrelsen* (skr. 27/8 1955) hemställer — under förutsättning att av innevarande budgetårs anslag för dess del får disponeras 1 935 000 kronor — att anslaget i vad avser bidrag till särskolor för nästa budgetår uppföres med 3 200 000 kronor.

2) *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1955) föreslår — under förutsättning att av innevarande budgetårs anslag för dess del får disponeras 1 265 000 kronor — att för bidrag till vårdanstalter måtte för nästa budgetår upptagas ett belopp av 3 946 000 kronor.

Motiv

1) På anslaget fanns vid ingången av budgetåret 1955/56 en reservation av 1 817 502 kronor. Då för samma budgetår anvisats 3 200 000 kronor, varav för skolöverstyrelsens del beräknas 1 935 000 kronor, fanns alltså för bidrag till särskolor å anslaget tillgängligt ett belopp av (1 817 502 + 1 935 000) 3 752 502 kronor. Redan beviljade men ej utbetalade bidrag uppgår till 1 232 000 kronor. Det disponibla beloppet utgör alltså (3 752 502 — 1 232 000) 2 520 502 kronor. Inneliggande ej beviljade ansökningar uppgår till 4 218 301 kronor. Härjämte kan förväntas, att ansökningar om bidrag å tillhoppa 1 440 000 kronor inkommer. I enlighet härmed skulle medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till (4 218 301 + 1 440 000 — 2 520 502) 3 137 799 eller i runt tal 3 200 000 kronor, avseende bidrag till sammanlagt 518 särskoleplatser.

Skolöverstyrelsen framhåller önskvärldheten av att medelsanvisningarna för särskolor och vårdanstalter redovisningsmässigt särskiljes, och hem-

ställer därför, att antingen två särskilda anslag uppföres för ändamålet eller att anslaget uppdelas på två anslagsposter.

2) Antalet vårdplatser i nybyggnader, för vilka ansökningar om anläggningsbidrag inkommit, uppgår till sammanlagt 579. Då av innevarande budgetårs anslag ett belopp av 1 265 000 kronor kan beräknas utgöra medicinalstyrelsens andel, skulle således till anläggningsbidrag för vårdanstalter för psykiskt efterblivna för budgetåret 1956/57 erfordras [(579 × 9 000) 5 211 000 — 1 265 000] 3 946 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att när tidpunkten för färdigställande av nybyggda eller ombyggda särskolor icke närmare kunnat preciseras i skolöverstyrelsens petita, medelsbehovet icke kan exakt beräknas. Då överstyrelsen f. n. disponerar omkring 3 700 000 kronor — reservationen från tidigare år inberäknad — samt viss eftersläpning av statsbidragens utbetalande alltfört torde komma att vara rådande, uppskattar statskontoret medelsbehovet för nästkommande budgetår för skolöverstyrelsens vidkommande till 2 000 000 kronor. Tillräckliga skäl för uppdelning av anslaget föreligger enligt statskontorets mening icke.

Departementschefen

Jag finner mig icke kunna tillstyrka, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages med högre belopp än 2 500 000 kronor.

Skolöverstyrelsens förslag att uppdelna medelsanvisningen under detta anslag på två särskilda anslag, ett för särskolor och ett för vårdanstalter, anser jag mig icke kunna tillstyrka. Frågan om en fördelning av anslaget på två särskilda poster torde senare böra prövas av Kungl. Maj:t.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

[49] 46. Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna

	Anslag	Nettoutgift
1955/56 (statsliggaren s. 1006)	8 000 000	
1956/57 (förslag)	7 930 000	

Medel för bl. a. det med förevarande anslag avsedda ändamålet anvisades t. o. m. budgetåret 1954/55 under förslagsanslaget till Bidrag till driften

av anstalter för bildbara sinnesslöa (jfr prop. nr 124/1954 och XI ht. 1955, p. 45).

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 27/8 1955) föreslår, att anslaget minskas med 60 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare.....	+ 350 000
2. Statsbidrag till övriga driftkostnader.....	— 410 000
	— 60 000

Motiv

1) För budgetåret 1955/56 har till löner åt rektorer och lärare anvisats 3 700 000 kronor. Då statsbidraget utbetalas i efterskott, har bidraget för nästa budgetår beräknats på samtliga tjänster, som inrättats eller beräknas komma att inrättas för läsåret 1955/56. Fr. o. m. den 1 juli 1955 utgår statsbidrag även till vid särskolor inrättade lärartjänster i gymnastik, hushållsgöromål och manlig slöjd samt till tjänster såsom förskollärare. Det sammanlagda medelsbehovet för dessa ändamål beräknas till 4 051 549 eller avrundat 4 050 000 kronor.

2) För detta ändamål har för innevarande budgetår beräknats 4 293 000 eller i runt tal 4 300 000 kronor. Även detta bidrag utbetalas i efterskott. Det av överstyrelsen godkända antalet platser vid under styrelsens inseende stående särskolor beräknas för samma budgetår till 2 628 mot 3 304 för budgetåret 1954/55. Övriga platser har efter samråd med medicinalstyrelsen överförts till dess vårdområde. Det erforderliga statsbidraget uppgår alltså till $(1\ 200 \times 2\ 628)$ 3 153 600 eller avrundat 3 155 000 kronor.

Antalet externatelever under kalenderåret 1956 uppskattas till 1 200 och statsbidraget sålunda till $(200 \times 1\ 200)$ 240 000 kronor.

Antalet i familjevård utackorderade elever, som i föregående års anslagsaskanden beräknades till 600, torde, då ifrågasvarande vårdform icke utnyttjats i beräknad omfattning, under kalenderåret 1956 komma att uppgå till endast 150. Till statsbidrag för detta ändamål erfordras sålunda (200×150) 30 000 kronor.

Under förutsättning att samtliga kostnader för de å rixanstalterna Söderhaga och Sävstaholm intagna eleverna även i fortsättningen kommer att bestridas av statsmedel, erfordras till driften av dessa skolhem, utöver statsbidrag till lärarlöner och vid hemmen godkända platser, ett sammanlagt belopp av 450 000 kronor.

För innevarande budgetår har medel beviljats till en utbildningskurs för vårdarinnor vid särskolorna. Tidigare har medel till tre dylika kurser beviljats. Då kurserna visat sig fylla ett mycket stort behov, bör en likartad kurs anordnas även under budgetåret 1956/57. Kursen bör liksom förut

omfatta en tid av tre veckor och antalet deltagare uppgå till trettio. Kostnaden beräknas till oförändrat belopp, 8 000 kronor.

Medelsbehovet för övriga driftkostnader beräknas således till sammanlagt (3 155 000 + 240 000 + 30 000 + 450 000 + 8 000) 3 883 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att skolöverstyrelsens beräkningar av medelsbehovet för statsbidrag icke givit anledning till erinran.

Departementschefen

I anslutning till skolöverstyrelsens förslag att under nästa budgetår anordna ytterligare en utbildningskurs för utbildning av vårdarinnor vid sarskolorna för psykiskt efterblivna vill jag erinra om att 1951 års sinnesslö-vårdsutredning i sitt år 1955 avgivna betänkande III med förslag rörande den öppna vården av psykiskt efterblivna samt utbildning av viss vårdpersonal föreslagit en för detta vårdområde speciellt avpassad utbildning, förlagd i anslutning till yrkesskolorna. Utredningens förslag i denna del är icke av beskaffenhet att behöva underställas vare sig Kungl. Maj:ts eller riksdagens prövning. Jag vill dock i detta sammanhang framhålla, att det icke kan råda någon tvekan om behovet av utbildning på detta område. Då det emellertid är osäkert, när den av utredningen föreslagna utbildningen kan taga sin början, anser jag mig på av skolöverstyrelsen anförda skäl böra förorda, att även för nästa budgetår medel beräknas för den av skolöverstyrelsen nu föreslagna kursen.

I fråga om statsbidraget till Söderhaga och Sävstaholms skolhem, vilka är avsedda för i princip samma klientel som de statliga skol- och yrkeshemmen på Salbohed och i Vänersborg, vill jag erinra om att Kungl. Maj:t i enlighet med i propositionen nr 26/1954 gjorda uttalanden genom beslut den 3 juni 1955 på vissa villkor tillerkänt huvudmännen för dessa skolhem ett särskilt, preliminärt beräknat statsbidrag för år 1955 av för Söderhaga skolhem högst 158 000 kronor och för Sävstaholms skolhem högst 238 000 kronor. Jag förutsätter, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att inom i huvudsak den kostnadsram, som angivits i skolöverstyrelsens anslagsäskanden, med vederbörande huvudmän träffa avtal rörande den fortsatta verksamheten vid hemmen under år 1956. Beträffande det slutliga medelsbehovet för driften av dessa hem under år 1955 har skolöverstyrelsen anmält, att de preliminärt beräknade bidragsbeloppen behöver uppräknas med för Söderhaga omkring 20 000 kronor och för Sävstaholm ca 21 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter prövning i vederbörlig ordning fastställa det slutliga statsbidrag, som kan visa sig erforderligt. För ändamålet behövlig medelsanvisning kommer dock att belasta innevarande budgetårs anslag.

I enlighet med det anförda och då jag också i övrigt anser mig kunna godtaga skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare samt till övriga driftkostnader uppskattar jag medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till (4 050 000 + 3 883 000) 7 933 000 eller i runt tal 7 930 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 7 930 000 kronor.

[50] 47. **Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56 (statsliggaren s. 1008)	7 900 000	
1956/57 (förslag)	8 275 000	

Medel för bl. a. det med förevarande anslag avsedda ändamålet anvisades t. o. m. budgetåret 1954/55 under förslagsanslaget till Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa (jfr prop. nr 124/1954 och XI ht. 1955, p. 46).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med 8 275 000 kronor.

Motiv

Enligt fr. o. m. den 1 januari 1955 gällande nya statsbidragsgrunder skall statsbidraget utgå med 1 200 kronor per godkänd internatplats och år och med 200 kronor per i familjevård utackorderad och år. Platsantalet på vårdanstalterna torde år 1956 komma att uppgå till ca 6 850, vilket motsvarar en statsbidragssumma av 8 220 000 kronor.

Härutöver erfordras medel till bidrag för i kontrollerad familjevård utackorderade, vilket bidrag på grundval av antalet under år 1954 utackorderade uppskattas till ca 22 000 kronor. Med hänsyn till önskvärdheten att i sådan vård kunna successivt utplacera alltfler patienter torde beloppet dock ej böra sättas lägre än 25 000 kronor.

För nästa budgetår bör liksom f. n. 20 000 kronor anvisas som bidrag till kostnaderna för den av centralstyrelsen för Johannesbergs skol-, yrkes- och vårdhem i Mariestad anordnade utbildningskursen för vårdpersonal vid anstalter för psykiskt efterblivna. Vidare föreslår styrelsen, att 9 600 kronor beräknas för en kurs även under budgetåret 1956/57 för utbildning av i första hand föreståndare vid vårdanstalter.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle i enlighet härmed uppgå till (8 220 000 + 25 000 + 20 000 + 9 600) 8 274 600 eller i runt tal 8 275 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens förslag att även under nästa budgetår ett belopp om 20 000 kronor anvisas såsom bidrag till anordnande vid Johannesbergs skol-, yrkes- och vårdhem av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sarskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna anser jag mig böra tillstyrka. Jag vill dock härvid erinra om vad som i motsvarande sammanhang under föregående anslag anförts rörande föreliggande förslag om en för detta vårdområde speciellt avpassad utbildning, förlagd i anslutning till yrkesskolorna. Då vid vårdanstalterna alltjämt finnes en stor grupp föreståndare och vårdpersonal, som saknar erforderlig utbildning, är det angeläget, att också en utbildningskurs för i första hand föreståndare anordnas jämväl under nästa budgetår. Kursplan m. m. torde kunna utformas i hudsaklig överensstämmelse med planen för innevarande års kurs.

I enlighet härmed och då icke heller medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget givit mig anledning till erinran, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 375 000 till 8 275 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 8 275 000 kronor.

[51] 48. **Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 096 600 kronor (statsliggaren s. 1010).

Vidare har till Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader, till Bidrag till epileptikeranstalter, samt till Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi anvisats resp. ett förslagsanslag av 338 700 kronor (statsliggaren s. 1012), ett förslagsanslag av 1 114 000 kronor (statsliggaren s. 1013) samt ett anslag av 130 000 kronor (statsliggaren s. 1014).

Medicinalstyrelsen, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1954 erhållit i uppdrag att verkställa utredning rörande epileptikervårdens ordnande, har den 16 och 23 december 1955 avlämnat dels betänkande med förslag rörande organisationen och finansieringen av epileptikervården m. m., dels ock anslagsäskanden för epileptikervården bör budgetåret 1956/57. Då betänkandet och äskandena vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande var föremål för remissbehandling, har jag icke kunnat taga ställning till däri framlagda förslag.

Med hänsyn härtill förordar jag, att förenämnda fyra anslag uppföres i riksstafförslaget med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget synes därvid böra uppföras med 1 200 000 kronor och omkostnadsanslaget med 377 000 kronor samt de båda bidragsanslagen med 1 356 000 resp. 240 000 kronor.

Beträffande sistnämnda tre anslag gör jag hemställan i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 beräkna ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

[52] 49. *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader.* Under åberopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 beräkna ett förslagsanslag av 377 000 kronor.

[53] 50. *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	4 000	5 172
1954/55	5 000	6 139
1955/56 (statsliggaren s. 1013)	5 000	
1956/57 (förslag)	6 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 1 000 kronor.

Motiv

Anslagsbelastningen har under budgetåret 1954/55 överstigit nuvarande anslag med i runt tal 1 000 kronor, huvudsakligen till följd av höjda biljettpriser på järnväg. På grund härav bör anslaget uppräknas till 6 000 kronor.

Departementschefen

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag, att anslaget för nästa budgetår bör uppräknas med 1 000 till 6 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kronor.

[54] 51. *Bidrag till epileptikeranstalter.* Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 51 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1956/57 beräkna ett förslagsanslag av 1 356 000 kronor.

[55] 52. Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi. I enlighet med vad jag anfört under punkten 51 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi* för budgetåret 1956/57 beräkna ett anslag av 240 000 kronor.

[56] 53. Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	263 000	237 762
1955/56 (statsliggaren s. 1014)	240 000	
1956/57 (förslag)	256 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 217 000 kronor.

Motiv

Det återstående enskilda hem för vård av psykopatiska och nervösa barn, vars verksamhet regleras genom särskilt avtal, är Mellansjö skolhem om 42 vårdplatser. Gällande avtal av den 21 december 1951 — ändrat senast den 30 juni 1955 — har uppsagts av hemmets styrelse. Av samma styrelse uppgjort statförslag, avsett att ligga till grund för det nya avtal beträffande skolhemmets verksamhet, som förutsättes skola tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1956, innebär bl. a. följande.

En deltidsanställd läkare utbytes mot en heltidsanställd med avlöning enligt lönegrad 37 jämte bostadsersättning om 3 000 kronor per år. Vederbörande inspektör har framhållit önskvärdheten av att en sådan läkare knytes till anstalten. Vårdpersonalen utökas med två fritidsassistenter i lönegrad 18 och två assistenter i lönegrad 14, medan å andra sidan de båda befattningarna såsom slöjdlärare och handarbetslärarinna indrages. Vidare ersättes två av de nuvarande fem praktikanterna med fast anställda assistenter i lönegrad 14. Utökningen av vårdpersonalen har ansetts oundgängligen nödvändig för att kunna nedbringa de anställdas arbetstid till 48 timmar per vecka. Personalens arbetsförhållanden har efter sakkunnig bedömning befunnits alltför pressande. Styrelsen anser sig ej på ett tillfredsställande sätt kunna upprätthålla driften, om hemmet ej förfogar över tillräcklig och väl kvalificerad personal.

Medelsbehovet i övrigt har beräknats med ledning av 1954 års utgifter samt den stegring av levnadskostnaderna, som inträtt.

Det statliga platsbidraget föreslås höjt från 3 200 till 4 700 kronor per år med bibehållande av den vårdavgift om 13 kronor per vård dag, som faststälts genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1955.

Medicinalstyrelsen anser sig icke kunna göra några vägande erinringar mot det uppgjorda statförslaget. Föreslagna personalförstärkningar erfordras för en fullgod vård vid skolhemmet. Styrelsen föreslår därför, att platsbidraget fr. o. m. den 1 januari 1956 höjes till 4 700 kronor, samt att styrelsen erhåller i uppdrag att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till nytt avtal om skolhemmets verksamhet fr. o. m. nämnda dag. Höjningen av platsbidraget medför en kostnadsökning om 63 000 kronor per år.

I sitt den 22 januari 1954 avgivna förslag med anledning av uppdraget att verkställa utredning rörande de enskilda psykopathemmens organisation och ekonomiska förhållanden jämte därmed sammanhängande spörsmål framhöll utredningsmannen, att en utbyggnad av den psykiska barna- och ungdomsvården till att omfatta jämväl behandlingshem syntes naturlig. Åt medicinalstyrelsen borde därför uppdragas att upprätta förslag till plan för anordnande av sådana behandlingshem.

I samband med den revidering av statsbidragsbestämmelserna för den psykiska barna- och ungdomsvården, som vid utredning i ämnet torde komma att verkställas, bör en prövning av statsbidraget till de kommunala anstalterna för psykopatiska och nervösa barn jämväl ske. Bidraget utgår sedan år 1937 med två kronor per vård dag, dock högst hälften av vårdkostnaderna. Det ändrade penningvärdet, den höjda vårdstandarden vid dessa anstalter samt önskvärldheten att uppnå ökat intresse för denna vårdform motiverar en höjning av bidraget. Då vidare enligt vad styrelsen inhämtat barnvårdskommitténs utredning icke torde vara att vänta inom sådan tid, att den kan föreläggas 1956 års riksdag, bör bidraget provisoriskt höjas, förslagsvis till fem kronor per vård dag.

Antalet vård dagar på de kommunala anstalterna torde för år 1956 böra beräknas till 52 000. För att möjliggöra ett bidrag av fem kronor per vård dag bör anslaget sålunda uppräknas med i runt tal 154 000 kronor.

Vid bifall till nämnda förslag bör anslaget för nästa budgetår upptagas till (240 000 + 63 000 + 154 000) 457 000 kronor.

Yttranden

Socialstyrelsen ifrågasätter behovet av en heltidsanställd läkare vid Mellansjö skolhem. För en anstalt av denna karaktär och storleksordning synes det vara tillräckligt med en läkartjänst, inrättad exempelvis såsom halvtidstjänst. Enligt förslag i den år 1954 överlämnade utredningen rörande de enskilda psykopathemmens organisation och ekonomiska förhållanden m. m. utökades personalen med en kurator i lönegrad 19. Viss ytterligare personalförstärkning torde emellertid behövas, beroende bl. a. därpå, att antalet vårdplatser, som f. n. är 42, icke reducerats i den utsträckning som föreslagits i utredningen, d. v. s. tills vidare till trettioåtta med reducering så småningom till trettiotvå. Enligt socialstyrelsens mening bör inrättandet av två nya assistenttjänster i lönegrad 18 vara tillräckligt för att

ge vårdpersonalen erforderlig kvantitativ och kvalitativ förstärkning. Där-
emot synes ekonomipersonalen vid hemmet vara anmärkningsvärt stor. En
undersökning angående möjligheterna att genom olika rationaliserings-
åtgärder underlätta arbetet och minska personalbehovet bör därför verk-
ställas före 1956 års anslagsäskande. Platsbidraget bör alltså höjas med
hänsyn till — utom ökade levnads- och pensionskostnader — kostnaderna
för nämnda båda assistenter.

Frågan om de kommunala anstalternas ställning torde få sin definitiva
lösning i samband med ståndpunktstagandet till barnavårdskommitténs
blivande betänkande. Eftersom anstaltsvården för psykopatiska och ner-
vösa barn står mycket nära den vanliga barnhemsvården, anser socialsty-
relsen för sin del det vara givet, att ifrågavarande anstalter bör inrangeras
bland barnhemmen. Det förefaller därför mindre lämpligt att nu fatta be-
slut om höjning av statsbidraget till dessa anstalter. Frågan härom bör vila
åtminstone så länge, att den kan behandlas i belysning av barnavårdskom-
mitténs utredning och förslag beträffande anstalternas för psykopatiska
och nervösa barn framtida ställning.

Statskontoret hänvisar till utredningen rörande de enskilda psykopat-
barnhemmens organisation och ekonomiska förhållanden. Häri framhölls
bl. a., att en utökning av läkarens tjänstgöringstid — då cirka 18 timmar
i veckan — syntes påkallad, men borde med hänsyn till ifrågasatt minsk-
ning av barnantalet — från 47 till högst 38 — tills vidare anstå i avvaktan
på erfarenhet rörande arbetsbördan efter det minskningen genomförts.
Med hänsyn härtill och till vad i övrigt förordats i utredningen synes det
av föreningsstyrelsen nu framlagda och av medicinalstyrelsen biträdda
förslaget rörande personalorganisationen vid hemmet ej böra godtagas.
Förhandlingar torde i stället böra upptagas med föreningen om anpassande
av hemmets organisation och personaluppsättning efter utredningsförslaget.

Medicinalstyrelsens yrkande om provisorisk förhöjning av statsbidraget
till de kommunala anstalterna för psykopatiska och nervösa barn torde av
skäl som anförts vid prövningen av anslagsframställningen för innevarande
budgetår alltså ej böra föranleda någon åtgärd.

Departementschefen

Det av föreningen Mellansjö skolhem drivna hemmet för psykopatiska
och nervösa barn är numera det enda återstående enskilda hemmet av
detta slag. Jag vill erinra om att frågan om hemmets ställning, organisa-
tion och finansiering behandlades senast vid 1954 års riksdag (prop. nr
126/1954), varvid medel beräknades för bl. a. en viss mindre personal-
förstärkning (en kurator).

I nämnda proposition framhöll jag bl. a., att även om en minskning av
antalet vårdplatser vid hemmet med hänsyn till rådande platsbrist vore
ägnad att inge betänkligheter, en minskning av platsantalet därstädes från

då 47 till 38 successivt borde genomföras för att möjliggöra en höjning av vårdens kvalitet. Sedan dess har antalet vårdplatser minskats med 5 till f. n. 42. Om platsantalet ytterligare något minskas — jag anser mig för nästa budgetår böra räkna med i genomsnitt omkring 40 vårdplatser — synes en viss ökning av vårdens effektivitet bli möjlig utan större personalförstärkning. Med hänsyn bl. a. härtill kan jag icke tillstyrka en ökning av den omfattning medicinalstyrelsen och hemmets styrelse ifrågasatt. Vad särskilt angår läkartjänsten vill jag i likhet med socialstyrelsen framhålla, att det för ett hem av denna karaktär och storleksordning bör vara tillräckligt med en deltidstjänst. Jag förutsätter vidare, att den av socialstyrelsen ifrågasatta utredningen rörande ekonomipersonalens antal och arbetsförhållanden snarast påbörjas samt att i anledning härav påkallade åtgärder genomföres utan dröjsmål.

Med hänsyn till det anförda och då hemmet synes böra erhålla täckning för redan inträffade löne- och andra kostnadsökningar, anser jag mig böra förorda, att platsbidraget uppräknas med omkring 600 kronor till cirka 3 800 kronor. Jag utgår därvid från att även vårdavgiften, vilken f. n. uppgår till 13 kronor per dag och som regel i sista hand gäldas av vederbörande landsting, höjes i den utsträckning, som erfordras för att bibehålla i stort sett nuvarande relation till statsbidraget. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med nu angivna riktlinjer med huvudmannen för hemmet få träffa nytt avtal om den fortsatta verksamheten.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat och med utgångspunkt från ett genomsnittligt platsantal under nästa budgetår av omkring 40 platser kan det för Mellansjö skolhem erforderliga platsbidraget uppskattas till cirka ($40 \times 3\,800$) 152 000 kronor.

Vad härefter angår statsbidraget till de kommunala anstalterna vill jag erinra om att frågan om hur anstaltsvården för psykopatiska och nervösa barn för framtiden bör organiseras alltjämt är under utredning av barnavårdskommittén. Jag är med hänsyn härtill ej beredd att nu taga ställning till medicinalstyrelsens förslag om en provisorisk höjning av statsbidraget från 2 till 5 kronor för vård dag. I enlighet härmed uppskattar jag medelsbehovet för statsbidrag till de kommunala anstalterna till ($2 \times 52\,000$) 104 000 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget alltså för nästa budgetår uppföras med ($152\,000 + 104\,000$) 256 000 kronor, vilket innebär en höjning av medelsanvisningen med 16 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 256 000 kronor.

Universitetssjukhus

[57] 54. Karolinska sjukhuset: Avlöningar. På riksstaten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 19 882 000 kronor (statsliggaren s. 1014).

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslaget till 25 070 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Karolinska sjukhuset: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 beräkna ett förslagsanslag av 25 070 000 kronor.

[58] 55. Karolinska sjukhuset: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	6 997 000	7 758 970
1955/56 (statsliggaren s. 1023)	7 344 000	
1956/57 (förslag)	8 630 000	

Yrkanden

Direktionen för karolinska sjukhuset hemställer i skrivelser den 30 augusti och 17 september 1955, att anslaget höjes med 1 541 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m. åt personalen.....	40 000	40 000	43 000	3 000
2. Reseersättningar	50 000	42 000	53 000	11 000
3. Bränsle, lyse och vatten	940 000	900 000	1 000 000	100 000
4. Övriga expenser	364 000	330 000	422 000	92 000
5. Inventariers underhåll och komplettering	707 000	890 000	1 353 000	463 000
6. Tvätt och renhållning	136 000	127 000	147 000	20 000
7. Kosthåll.....	1 852 000	1 785 000	2 105 000	320 000
8. Läkemedel.....	1 361 000	1 400 000	1 475 000	75 000
9. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården	2 078 000	1 800 000	2 255 000	455 000
10. Diverse utgifter	30 000	30 000	32 000	2 000
				1 541 000

Motiv

Direktionen har vid beräkningarna utgått från belastningen under budgetåret 1954/55. För budgetåret 1956/57 räknar direktionen med samma vårddagkostnad som under budgetåret 1954/55 men då antalet vårddagar beräknas öka från 478 656 till omkring 518 000, har de olika anslags-

posterna med undantag för anslagsposten till reseersättningar uppräknats i proportion till den uppskattade ökningen av antalet vårddagar.

2) Anslagsposten har uppräknats med utgångspunkt från belastningen under budgetåret 1954/55, vartill kommer 3 000 kronor för ökade kostnader till följd av höjda resetariffer och ökat antal resor av tjänstemän vid den radiofysiska institutionen.

4) Av anslagsökningen avses 28 000 kronor för utökning av sjukhusets telefonväxel till följd av lungklinikernas tillkomst.

5) Utgifterna för löpande underhåll beräknas till 740 000 kronor, varav 50 000 kronor för underhåll och komplettering av textilförrådet, samt utgifterna för inventarier av engångskaraktär till 613 000 (+ 413 000) kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Radiopatologiska institutionen.....	13 495
2. Fysikaliska avdelningen.....	6 798
3. Kirurgiska kliniken.....	19 729
4. Anestesiavdelningen.....	12 360
5. Ögonkliniken.....	15 535
6. Hudkliniken.....	23 312
7. Konung Gustaf V:s jubileumsklinik.....	183 216
8. Psykiatriska kliniken.....	8 533
9. Barnkliniken.....	109 163
10. Röntgendiagnostiska avdelningen.....	31 733
11. Gymnastikavdelningen.....	3 500
12. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet.....	65 277
13. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet.....	75 983
14. Radiofysiska institutionen.....	30 000
15. Diverse utrustning.....	14 680

Summa kronor 613 314

Den närmare motiveringen för nu angivna särskilda förslag framgår av handlingarna i ärendet, till vilka hänvisas.

7) Av uppräknningen belöper 100 000 kronor på beräknad kostnadsökning till följd av prisstegringar under år 1955.

9) Från denna delpost utgår f. n. 12 000 kronor i materielanslag till radiofysiska institutionen. Anslaget har visat sig otillräckligt och bör därför ökas med 6 000 till 18 000 kronor. Vid bifall till av direktionen under anslaget till karolinska sjukhusets avlöningar framlagt förslag om anställande av särskild läkarpersonal för de patologiska undersökningarna kan ifrågavarande delpost nedräknas med 25 000 kronor.

Yttranden

Statskontoret anser någon justering av anslagsposten till sjukvård m. m. icke böra vidtagas. För reseersättningar torde höjningen böra begränsas till 3 000 kronor och anslagsposten i enlighet härmed upptagas till 45 000 kronor. Vad beträffar anslagsposten till övriga utgifter synes med föreslagen höjning av medelsanvisningen till underhåll och komplettering m. m. av textilförrådet kunna anstå, eftersom kostnaderna för nämnda ändamål under budgetåret 1954/55 uppgick till 637 000 kronor och det anvisade

beloppet för innevarande budgetår utgör 690 000 kronor. För särskilda inköp har för budgetåret 1955/56 beviljats ett belopp av 200 000 kronor. Statskontoret anser, att högst samma belopp bör avses för budgetåret 1956/57. En betydande del av föreslagen inventarieanskaffning — t. ex. snabbtelefonanläggningar — kan icke sägas vara av någon större angelägenhetsgrad. Ämbetsverket ifrågasätter även, huruvida icke anslagsposten till läkemedel bör kunna reduceras till förslagsvis 1 435 000 kronor.

Centrala sjukvårdsberedningen har underkastat beräkningen av kostnaderna för anskaffning av inventarier av engångskaraktär en granskning, som föranlett vissa förslag till ändringar. Den totala kostnaden, som av direktionen i skrivelsen den 30 augusti 1955 upptagits till 583 000 kronor, bör i enlighet härmed minskas till 375 000 kronor.

Departementschefen

Vid sina anslagsberäkningar har direktionen utgått från senast tillgängliga belastningssiffror, varefter med undantag för anslagsposten till reseersättningar en uppräknig skett med hänsyn till, att lungklinikerna och den endokrinologiska avdelningen skall tagas i bruk under nästa budgetår. Direktionen har sålunda räknat med en ökning av antalet underhållsdagar från 478 656 budgetåret 1954/55 till omkring 518 000 nästa budgetår. Även om det erbjuder svårigheter att på förhand uppskatta antalet vård dagar, har jag vid beräkningen av de löpande utgifterna i stort ansett mig böra följa de av direktionen tillämpade principerna.

Anslagsposten till sjukvård m. m. åt personalen torde uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår eller 40 000 kronor. För reseersättningar torde böra upptagas ett till 53 000 kronor förhöjt belopp.

I fråga om anslagsposten till expenser beräknar jag i likhet med direktionen för bränsle, lyse och vatten 1 000 000 kronor, medan för övriga expenser torde böra anvisas ett belopp av 394 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså anslagsposten till expenser uppgå till (1 000 000 + 394 000) 1 394 000 kronor, vilket innebär en ökning med 164 000 kronor. Avvikelsen på denna punkt från direktionens förslag hänför sig till kostnaden för föreslagen utökning av sjukhusets telefonväxel, vilken utgift lämpligen synes böra bestridas från delposten till inventariers underhåll och komplettering.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter synes för inventariers underhåll och komplettering böra beräknas 1 115 000 kronor, vilket innebär en höjning av medelsanvisningen med 225 000 kronor. Inom anslaget torde kunna inrymmas kostnader för engångsanskaffning av vissa inventarier till ett belopp av 375 000 kronor. Bland dessa må här särskilt nämnas apparatur m. m., till radiumhemmet för högvoltsterapi, för vilken apparatur under detta anslag beräknats 130 000 kronor. Återstående kostnader avses skola bestridas av tidigare anvisade medel samt donationsmedel.

Delposterna till tvätt och renhållning samt till kosthåll torde böra höjas

med 20 000 resp. 365 000 kronor till 147 000 resp. 2 150 000 kronor. Uppräkningen av sistnämnda delpost med 45 000 kronor utöver vad direktionen föreslagit föranledes av inträffad prisstegring.

För läkemedel synes böra beräknas ett till 1 475 000 kronor förhöjt belopp. Till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården avser jag 2 224 000 kronor, varvid jag förutsatt, att medel fr. o. m. den 1 januari 1957 icke kommer att erfordras för gäldande av ersättning för histopatologiska undersökningar vid patologiska avdelningen. Delposten till diverse utgifter torde böra höjas med 2 000 kronor till 32 000 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter skulle således uppgå till (1 115 000 + 147 000 + 2 150 000 + 1 475 000 + 2 224 000 + 32 000) 7 143 000 kronor.

Jag uppskattar alltså omkostnadsanslaget i dess helhet till (40 000 + 53 000 + 1 394 000 + 7 143 000) 8 630 000 (+ 1 286 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 8 630 000 kronor.

[59] 56. *Karolinska sjukhuset: Utrustning*. För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 200 000 kronor (statsliggaren s. 1024).

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslaget till 3 565 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1956/57 beräkna ett reservationsanslag av 3 565 000 kronor.

[60] 57. *Serafimerlasarettet: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	6 417 700	6 771 255
1955/56 (statsliggaren s. 1024)	6 533 700	
1956/57 (förslag)	7 403 400	

Yrkanden

I. I skrivelser den 21 juni, 30 augusti och 25 oktober 1955 hemställer direktionen för *karolinska sjukhuset*, att anslaget höjes med i runt tal 936 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Medicinska kliniken:</i>	
a) 1 undersköterska Ce 7 i st. f. 1 sjukvårdsbiträde Ce 6	+ 444
2. <i>Kirurgiska kliniken:</i>	
a) 1 förste underläkare vid narkosavdelningen.....	+ 23 676
b) 1 biträdande överläkare i st. f. 1 förste underläkare	— 3 480
3. <i>Neurologiska kliniken:</i>	
a) 1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. 1 kontorsbiträde Ce 8.....	+ 1 212
b) 1 sjukvårdsbiträde Ce 5	+ 7 200
4. <i>Neurokirurgiska kliniken:</i>	
a) Överflyttning från karolinska sjukhusets till seraffimerlasarettets stat av en sjuksköterska Ce 12 och samtidigt förändring av tjänsten till ledande översköterska Ce 15	+ 10 968
b) 1 sjuksköterska Ce 12	+ 9 864
c) 1 barnsköterska Ce 6—7	+ 7 416
5. <i>Röntgenavdelningen:</i>	
a) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	+ 7 416
b) 1 fotograf Ce 10.....	+ 9 108
c) avgår enligt b) arvode till deltidsanställd fotograf	— 5 400
6. <i>Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 förste underläkare under ett kvartal.....	+ 5 919
b) 1 laboratoriebiträde Ce 11	+ 9 516
c) 1 laboratoriebiträde Ce 11 under ett kvartal	+ 2 379
d) 1 ekonomibitråde Ce 5 under ett kvartal	+ 1 800
7. <i>Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 23 676
b) 1 förste laboratorieassistent Ce 19.....	+ 12 816
c) 1 översköterska Ce 14	+ 10 560
d) 1 sjuksköterska Ce 12	+ 9 864
e) 1 ekonomibitråde Ce 5 på halvtid.....	+ 3 600
8. <i>Kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 sjuksköterska Ce 12	+ 9 864
9. <i>Cytologiska laboratoriet:</i>	
a) Föreståndarearvode	+ 4 000
b) 1 laboratoriebiträde Ce 11.....	+ 9 516
10. <i>Kuratorsinstitutionen:</i>	
a) 1 kurator Cg 17 på halvtid.....	+ 5 898
11. <i>Arbetsterapiavdelningen:</i>	
a) 1 arbetsinstruktör Cg 14 på halvtid	+ 5 280
12. <i>Intendentexpeditionen:</i>	
a) 1 kansliskrivare Ce 15 i st. f. 1 kontorist Ce 13	+ 744
13. <i>Köket:</i>	
a) Uppflyttning av en köksföreståndare Ca 16 till Ca 18.....	+ 876
b) Uppflyttning av en köksföreståndare Ce 14 till Ce 15.....	+ 408
14. <i>Tandpolikliniken:</i>	
a) Arvode till konsulterande tandläkare	+ 1 300
15. <i>Särskilda förslag:</i>	
a) 1 sjuksköterska Ce 12 med vikariatslöneförordnande i 14 lönegraden....	+ 10 560
b) Uppflyttning av 9 ambuleraande sjuksköterskor Ce 12 till Ce 14	+ 6 264
c) Uppflyttning av en vaktmästare Ce 10 till Ce 11.....	+ 408
16. <i>Minskat anslagsbehov till följd av endokrinologiska avdelningens överflyttande till karolinska sjukhuset</i>	— 25 000

	Ökn. el. minskn.
17. Utgår arvode till sekreterare	— 1 200
18. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	+ 18 000
Vikarier under semester och tjänstledighet	+ 26 000
Ökat medelsbehov till följd av beslut vid 1955 års riksdag om särskilda lönetillägg och höjda arvoden	+ 56 000
Ökat medelsbehov till följd av indragning av vissa amanuensarvoden på karolinska institutets avlöningsstat	+ 23 400
Rörligt tillägg	+ 635 000
	+ 935 872

II. I skrivelse den 13 oktober 1955 föreslår *medicinalstyrelsen* inrättande vid serafimerlasarettets neurologiska klinik av en befattning som biträdande läkare för paraplegivård och neurologisk korttidsrehabilitering.

Motiv

I. 1 a) En vårdavdelning har i motsats till övriga vårdavdelningar icke någon undersköterska, vilket är till men för arbetet vid avdelningen.

2 a) Direktionen har vid upprepade tillfällen föreslagit inrättande av en förste underläkartjänst vid narkosavdelningen. Det är angeläget, att en dylik tjänst tillkommer, enär ett synnerligen stort behov av densamma föreligger.

2 b) Den handkirurgiska verksamhet, som sedan något år tillbaka bedrivits vid lasarettet, har visat sig vara av stort värde såväl ur sjukvårdssom undervisningssynpunkt. Då det är angeläget, att verksamheten kan fortsätta, bör för ändamålet inrättas en biträdande överläkartjänst, varvid en befattning som förste underläkare vid kirurgiska kliniken kan indragas.

3 a) Den begärda tjänsteförändringen motiveras av de kvalificerade göromål, som är förenade med tjänsten.

3 b) Behov föreligger av förstärkning av sjukvårdspersonalen vid en vårdavdelning med ett sjukvårdsbiträde.

4 a) På grund av omfattningen av den operativa verksamheten vid kliniken och den stora arbetsbörda, som åvilar operationssköterskorna därstädes, har operationsavdelningen måst tillföras en extra översköterska i 14 lönegraden med uppgift att handha sådana göromål, som vid andra arbetsställen ankommer på s. k. ledande sjuksköterska i 15 lönegraden. Samtidigt har en sjukskötersketjänst vid karolinska sjukhuset hållits vakant. Direktionen har tidigare begärt inrättande av en tjänst som ledande sjuksköterska vid operationsavdelningen, oaktat personalen vid avdelningen icke uppgår till 20 eller det antal, som enligt avtal mellan svensk sjuksköterskeförening och de kommunala huvudmännen skall utgöra förutsättning för inrättande av ledande överskötersketjänster. Enligt direktionens mening bör emellertid icke antalet anställda utan arbetsförhållandena vara avgörande vid bedömning av behovet av befattning som ledande översköterska.

4 b)—c) Sjuksköterskepersonalen på vårdavdelningarna är otillräcklig för övervakning av nyopererade patienter, vilka under flera dygn efter operation måste stå under ständig kontroll beträffande blodtryck, puls, andningsvägar m. m. En sjukskötersketjänst bör därför tillföras kliniken. Därjämte bör tillkomma en barnsköterska för skötseln av de spädbarn, som vårdas vid kliniken.

5 a) Expeditionspersonalen vid röntgenavdelningen är otillräcklig, vilket bl. a. försenar avgivandet av utlåtanden vid sådana sjukdomar, där upprepade kontrollundersökningar företages.

5 b)—c) Vid röntgenavdelningen fanns tidigare en befattning som fotograf i Ca 9 för mörkrumsarbeten. Vid den för lasarettets kliniker och avdelningar gemensamma fotoateljén har vidare tjänstgjort en deltidsanställd fotograf, som åtnjutit av direktionen fastställt arvode. Efter förslag av 1949 års tjänsteförteckningskommitté uppflyttades förstnämnda tjänst till 12 lönegraden, varvid avsågs, att innehavaren av tjänsten skulle i arvodistens ställe handha ateljéfotograferingen. Eftersom röntgenavdelningen härigenom komme att sakna mörkrumsfotograf, kunde den avsedda anordningen emellertid icke genomföras. I stället har den nyinrättade tjänsten i Ca 12 tagits i anspråk för röntgenavdelningens behov genom anställande av en extra mörkrumsfotograf i Cg 10. Vid fotoateljén finnes fortfarande en deltidsanställd fotograf, till vilken utgår ett årligt arvode av 5 400 kronor. Lasarettet har emellertid behov av en heltidsanställd fotograf för fotografering av patienter och preparat för sjukvårds- och undervisningsändamål, varför den provisoriska anordningen icke i längden kan fortsätta.

6 a)—d) Direktionen räknar med, att bakteriologiska centrallaboratoriet under budgetåret 1956/57 skall kunna inflytta i endokrinologiska avdelningens nuvarande lokaler. I samband härmed bör även personalen förstärkas, så att laboratoriet kan utföra undersökningar även av sådana prov, som f. n. skickas till statens bakteriologiska laboratorium eller andra utomstående laboratorier. På grund av arbetssvårigheterna vid laboratoriet har direktionen redan under föregående budgetår förstärkt personalen med ett extra laboratoriebiträde. Därutöver begär överläkaren bl. a. en förste underläkare, ett laboratoriebiträde och ett ekonomibiträde. Besparingssakkunniga har uttalat, att en utökning av laboratoriepersonalen bör komma till stånd i ungefär den utsträckning, som föreslagits av överläkaren. Enär en överflyttning av endokrinologiska avdelningen till karolinska sjukhuset torde kunna ske tidigast den 1 april 1957, har direktionen beräknat medel för avlöning till sistnämnda tre befattningshavare under endast 3 månader.

7 a) Underläkartjänsten erfordras för att möjliggöra funktionsprov, för att utföra vissa undersökningar, som nu göres vid flertalet andra större sjukhus, samt för att övervaka verksamheten. Besparingssakkunniga har i underdånig skrivelse den 8 februari 1955 vitsordat behovet av en ökning av antalet underläkare vid laboratoriet.

7 b)—e) Besparingssakkunniga har konstaterat, att arbetsintensiteten per laborant vid kemiska laboratoriet under år 1953 var cirka 40 procent högre än den, som anses som normalprestation. Direktionen har tidigare framhållit, att det höga arbetstempot inte kan fortsätta under längre tid på grund av ökade risker för mindre tillförlitliga resultat, samt att antalet laboranter måste ökas med tre för att åstadkomma förhållanden, som motsvarar normal arbetsprestation. Under år 1954 har laboratorieverksamheten ytterligare ökat. Antalet prov uppgick år 1953 till 86 979 och år 1954 till 97 862. Omräknad i tidvärdepoäng blir ökningen 12 156, vilken siffra motsvarar en normal arbetsinsats av 1½ laborant. Under sistförflutna budgetår har analysantalet vid laboratoriet väsentligt ökat, varför direktionen redan på nyåret 1955 måst ställa en laboratoriesköterska och ett deltidsanställt ekonomibitråde till laboratoriets förfogande. Ökningen av laboratorieverksamheten har jämväl medfört ett ökat arbete för diskpersonalen, varför ytterligare ett ekonomibitråde med halvtidstjänstgöring bör tillkomma.

8 a) Vid laboratoriet föreligger f. n. långa väntetider. En förstärkning av kapaciteten vid laboratoriet och ett bättre utnyttjande av förefintlig apparatur kan ske, om ytterligare en sjuksköterska anställs vid laboratoriet.

9 a)—b) I underdånig skrivelse den 8 februari 1955 har besparingssakkunniga föreslagit, att den biträdande läkare vid medicinska polikliniken, som är initiativtagare till och ledare av verksamheten vid det cytologiska laboratoriet, förordnas till föreståndare för laboratoriet mot ett särskilt arvode. Besparingssakkunniga har därjämte föreslagit inrättande vid laboratoriet av en laboratoriebiträdesbefattning.

10 a) Kuratorerna vid lasarettet har f. n. en mycket stor arbetsbörda och en förstärkning av kuratorsorganisationen är därför av behovet påkallad.

11 a) Arbetsterapiverksamheten vid sjukhuset är av synnerligen stor betydelse i all synnerhet sedan densamma från att ha varit huvudsakligen sysselsättningsterapi övergått till funktionsförbättrande arbetsterapi d. v. s. rehabilitering. Lasarettet bör därför tilldelas ytterligare en arbetsinstruktör med halvtidstjänstgöring.

13 a)—b) I likhet med vad som avtalats mellan svenska ekonomiföreståndarinnors förening och de kommunala sjukhushuvudmännen bör dietköksföreståndarinnan och en biträdande köksföreståndare erhålla lönegradsuppflyttning.

14 a) Behov föreligger att till serafimerlasarettet knyta en odontologisk specialist såsom konsult vid behandlingen av bl. a. läpp- och gomdefekter, som underkastas operation vid den plastikkirurgiska avdelningen. Konsultens tjänstgöring beräknas i medeltal komma att uppgå till en timme per vecka. Behovet av ifrågavarande konsultativa verksamhet har visat

sig vara stadigvarande och man kan icke räkna med, att detsamma i längden skall kunna tillgodoses på frivillighetens väg.

15 a) En av nattsköterskorna vid medicinska kliniken har f. n. ansvar för tre avdelningar med tillhopa 122 patienter. En förstärkning av personalen med en sjukskötersketjänst, vars innehavare vid nattjänst i likhet med övriga nattsköterskor vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet erhåller vikariatslöneförordnande i 14 lönegraden, bör därför ske.

15 c) En vaktmästartjänst, som är avsedd för post- och vissa andra kontorsgöromål, bör i likhet med vad fallet är vid sinnessjukhusen inplaceras i 11 lönegraden.

16) Den endokrinologiska avdelningen vid karolinska sjukhuset beräknas kunna tagas i bruk den 1 april 1957. I samband härmed avses att från serafimerlasarettet överföra följande personal, nämligen en förste underläkare, en översköterska, två sjuksköterskor, tre ekonomibiträden samt ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring.

17) Vid bifall till av besparingsakkunniga framlagt förslag om inrättande av en befattning som byrådirektör vid karolinska sjukhuset bör f. n. vid serafimerlasarettet utgående sekreterararvode bortfalla.

II. I utlåtande den 21 januari 1955 över en av svenska vanförevårdens centralkommitté gjord framställning om utredning rörande den framtida utformningen av paraplegivården framhöll medicinalstyrelsen önskvärdheten av, att man i avbidan på en utbyggnad av lasarettsvårdens resurser för rehabilitering sökte genom provisoriska anordningar tillgodose det angelägna vårdbehovet för paraplegiker. Enligt styrelsens mening borde det mest akuta vårdbehovet tills vidare lösas genom inrättande inom området för karolinska sjukhuset och Norrbackainstitutet av en provisorisk avdelning för paraplegivård. Genom beslut den 15 april 1955 uppdrog Kungl. Maj:t åt styrelsen att utreda frågan om tillgodoseende av provisoriska vårdmöjligheter för paraplegiker. Hittills av styrelsen verkställd utredning i frågan har visat, att vårdbehovet för paraplegiker icke kan tillgodoses vid Norrbackainstitutet. En koncentrerad av ifrågavarande specialistvård till karolinska sjukhuset synes icke heller f. n. vara lämplig. Chefen för den neurologiska kliniken vid serafimerlasarettet har emellertid förklarat sig beredd att ställa sex av klinikens vårdplatser till förfogande för vård av paraplegiker under förutsättning, att nödvändig personalförstärkning erhålles samt åtgärder vidtages för att vid Norrbackainstitutet bereda de sjuka erforderlig arbetsträning och yrkesutbildning efter avslutad medicinsk vård. Det framstår för styrelsen som synnerligen angeläget, att alla vårdmöjligheter för paraplegiker snarast tillvaratages. Av chefen för den neurologiska kliniken vid serafimerlasarettet framlagt förslag om inrättande av en biträdande läkartjänst för paraplegivård och neurologisk korttidsrehabilitering föregriper icke inom medicinalstyrelsen pågående utredning om anordnande av en större avdelning för paraplegivård i anslutning till de plane-

rade nervklinikerna vid karolinska sjukhuset eller styrelsens utredningsarbete i övrigt i frågan. Med hänsyn såväl härtill som till det föreliggande förslaget moderata omfattning tillstyrker styrelsen livligt, att en biträdande läkartjänst för paraplegivård och neurologisk korttidsbehandling inrättas vid serafimerlasarettet.

Yttranden

I. *Statskontoret* framhåller, att enligt dess mening besparingssakkunnigas den 15 juli 1955 avgivna förslag till rationaliserings- och besparingsåtgärder vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet m. m. bör läggas till grund vid bedömandet av direktionens anslagsäskanden. För inrättande vid den neurokirurgiska kliniken av en befattning som ledande översköterska har direktionen åberopat vissa skäl, som sammanhänger med de säregna arbetsförhållandena vid denna klinik. Enligt statskontorets mening skulle det emellertid vara ägnat att medföra konsekvenser att frångå det för inrättande av dylika befattningar uppställda kravet, att den underställda personalen skall uppgå till minst 20 befattningshavare. Ämbetsverket avstyrker därför direktionens förslag i denna del.

Kanslern för rikets universitet anser det angeläget, att den föreslagna tjänsten som förste underläkare vid narkosavdelningen kommer till stånd. Kanslern erinrar vidare om, att han i underdånig skrivelse den 11 oktober 1955 i enlighet med vad som angivits i propositionen 1954: 212 angående läkarutbildningens reformering föreslagit en nedräkning av karolinska institutets anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med tillhopa 23 400 kronor, vilket belopp f. n. utgår till vissa amanuenser, som tillika är förste underläkare eller underläkare vid serafimerlasarettet.

Statens lönenämnd finner icke tillräckliga skäl ha anförts för föreslagen uppflyttning av en kontoristtjänst vid intendentexpeditionen till kansli-skrivartjänst. Nämnden kan icke heller tillstyrka föreslagen uppflyttning av befattning som vaktmästare.

Ledamoten av nämnden, I. Werner, har anmält *skiljaktig mening* och ansett nämnden ha bort tillstyrka föreslagen uppflyttning av tjänsten som vaktmästare.

Besparingssakkunniga vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet har i utlåtande den 15 juli 1955 framlagt förslag till vissa rationaliserings- och besparingsåtgärder vid nämnda sjukhus och därmed slutfört sitt uppdrag. En redogörelse för dessa förslag kommer att av mig lämnas framdeles i samband med anmälan av frågan om anslag till karolinska sjukhusets avlöningar. I utlåtandet har de sakkunniga jämväl till granskning upptagit vissa av direktionens anslagsäskanden rörande serafimerlasarettet och därvid anført bl. a. följande.

Det för neurologiska kliniken begärda sjukvårdsbiträdet är avsett för en av vårdavdelningarna. Genom den ökning av avdelningsarbetet, som uppkommit bl. a. till följd av tillämpade nya vård- och behandlingsmetoder, har arbetskraften visat sig otillräcklig. Med hänsyn härtill anser de sakkunniga sig böra tillstyrka den äskade förstärkningen. Vid neurokirurgiska klinikkens operationsavdelning har sedan år 1953 varit anställd en sköterska i Cg 14. Då befattningen är erforderlig jämväl för framtiden tillstyrker de sakkunniga, att densamma ordinariesättes. Därjämte tillstyrkes, att neurokirurgiska kliniken tillföres en barnsköterska.

De sakkunniga har blivit övertygade om, att kravet på en utökning av fotoverksamheten vid serafimerlasarettet är befogat och välgrundat och tillstyrker därför inrättande vid röntgenavdelningen av en befattning som fotograf i Ce 10, varvid samtidigt nu utgående arvode till en ateljéfotograf kan bortfalla.

De sakkunniga har i samband med sina överväganden rörande omfattningen av den polikliniska verksamheten även upptagit frågan, i vilken utsträckning kuratorerna bör befatta sig med poliklinikklientelet. De sakkunniga anser, att kuratorernas arbetsuppgifter allmänt sett skall innefatta detta klientel endast i den mån ineliggande patienter icke tager kuratorernas hela arbetstid i anspråk. De sakkunniga avstyrker därför förslaget om en utökning av antalet kuratorer vid serafimerlasarettet. Däremot anser sig de sakkunniga böra tillstyrka förslaget om inrättande av en befattning som arbetsinstruktör med halvtidstjänstgöring.

Det erforderliga behovet av nattpersonal vid medicinska kliniken bör tillgodoses genom inrättande av sjukskötersketjänst. F. n. finnes tre sjuksköterskor för nattjänst vid medicinska och neurologiska klinikernas 8 vårdavdelningar om sammanlagt 262 sängar. En förstärkning av nattpersonalen är därför ofrånkomlig.

II. *Statskontoret* anser sig icke kunna bedöma, huruvida en biträdande läkartjänst erfordras för föreslagen vårdavdelning om endast 6 vårdplatser. Enligt ämbetsverkets mening bör man emellertid, innan en dylik tjänst inrättas, överväga, huruvida icke avdelningen kan skötas av den vid kliniken redan befintliga läkarpersonalen, eftersom det icke gäller att tillskapa ytterligare vårdplatser utan att inom ramen av klinikkens nuvarande vårdplatsantal bereda utrymme för paraplegivård.

Departementschefen

Vid medicinska kliniken bör inrättas en befattning som undersköterska i Ce 7 i utbyte mot en sjukvårdsbiträdestjänst i Ce 6.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker jag, att ett kontorsbiträde vid neurologiska kliniken uppflyttas till kanslibitråde i Ce 11.

Med paraplegivård avses den speciella form av sjukvård, som erfordras för adekvat behandling och rehabilitering av personer, vilka drabbats av ryggmärgsskador medförande förlamningar av de nedre extremiteterna samt urogenitalapparat och tarm. Vården av paraplegiker är mycket komplicerad och fordrar medverkan dels av läkare med specialkunskaper inom bl. a.

neurologi, neurokirurgi, ortopedi och urologi, dels ock av specialtränad sjukvårdspersonal i övrigt. Vårdens psykiska och sociala sidor kräver jämväl särskild sakkunskap. Paraplegikernas behandling är f. n. ett eftersatt vårdområde i vårt land. Verkställda undersökningar har visat, att 80—100 personer årligen drabbas av sjukdomar eller skador i ryggmärgen av sådan art, att paraplegivård med rehabilitering är indicerad. Man torde kunna utgå från, att för flertalet sjuka med total paraplegi prognosen f. n. är mycket dålig och knappast någon torde bliva återförd till produktivt arbete. Detta är desto mera tragiskt som många av patienterna är unga personer, som drabbats av paraplegi genom olycksfall i arbete eller till följd av trafikolyckor. Vid serafimerlasarettets neurologiska klinik har behandling av paraplegiker enligt moderna metoder upptagits i liten skala och resultaten av denna verksamhet har visat sig gynnsamma. Uppträdande komplikationer har kunnat bemästras och patienterna göras rörliga. Den knappa tillgången på läkare vid kliniken har emellertid gjort, att endast ett fåtal patienter kunnat behandlas. Överläkaren vid kliniken, professorn Kugelberg, har emellertid förklarat sig beredd att för framtiden ställa sex vårdplatser till förfogande för paraplegivård under förutsättning, att en befattning som biträdande läkare tillkommer. Då jag finner det angeläget, att förbättrade vårdmöjligheter på ifrågavarande område tillskapas, tillstyrker jag inrättande av den föreslagna vårdavdelningen. De erfarenheter av paraplegibehandling, som härigenom kan samlas, kommer att vara av stort värde icke minst vid planeringen av en mera definitiv lösning av paraplegivården. Jag förordar sålunda, att en befattning som biträdande läkare inrättas vid den neurologiska kliniken fr. o. m. nästa budgetår. Denna läkare bör jämväl tjänstgöra som paraplegikonsult vid den neurotraumatologiska avdelningen samt övervaka och biträda vid korttidsrehabilitering av andra kroniskt nervsjuka. Denna kombination synes lämplig, då behandlingsmetoderna för paraplegiker och övriga kroniskt nervsjuka delvis sammanfaller.

För att möjliggöra en rationell operationsorganisation vid neurokirurgiska kliniken tillstyrker jag, att en befattning som sjuksköterska i Ce 12 inrättas. Samtidigt härmed kan en motsvarande befattning vid karolinska sjukhuset indragas.

Med hänsyn till den ökade arbetsbördan vid det bakteriologiska centrallaboratoriet har direktionen ställt ett extra laboratoriebiträde till laboratoriets förfogande. Då jag finner denna personalförstärkning erforderlig, tillstyrker jag, att en laboratoriebiträdestjänst i Ce 11 inrättas vid laboratoriet fr. o. m. nästa budgetår. Det bakteriologiska centrallaboratoriets nuvarande lokaler är i de flesta avseenden högst bristfälliga och tillåter ingen utökning av verksamheten. Situationen är för laboratoriet sådan, att större och funktionsdugliga lokaler erfordras inom en snar framtid. En möjlighet att tillgodose de mest trängande utrymmesbehoven synes yppa sig i samband med överförande till karolinska sjukhuset av den endokrinologiska avdel-

ningen, vilket beräknas kunna ske omkring den 1 april 1957. I och med erhållandet av ökade lokaler kommer laboratoriets arbetsuppgifter att väsentligt öka. I första hand avses att till laboratoriet återföra de undersökningar, som f. n. måste lämnas till andra laboratorier, men som ur saklig synpunkt bör utföras vid sjukhusets egna bakteriologiska laboratorium. En ovillkorlig förutsättning härför är dock, att viss personalförstärkning sker. Jag räknar härvid i likhet med direktionen med följande personalökning fr. o. m. den 1 april 1957, nämligen en förste underläkare, ett laboratoriebiträde i Ce 11 och ett ekonomibitråde i Ce 5. Samtidigt härmed bör vid endokrinologiska avdelningen anställd personal eller en förste underläkare, en översköterska i Ca 14, två sjuksköterskor i Ce 12, 3 ekonomibitråden i Ce 5 samt ett kontorsbiträde på halvtid överföras till karolinska sjukhusets stat, varjämte nu utgående arvode till en biträdande överläkare bortfaller.

Vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet har rutinarbetet för sjukhusets räkning ständigt ökat. Med anledning härav har laboratoriechefen för samtliga poliklinik- och avdelningsläkare framhållit, att en minskning av nuvarande provfrekvens måste ske. Nuvarande indikationer för provtagning är emellertid så snäva, att någon väsentlig minskning av provfrekvensen icke är att påräkna. De ökade krav, som utvecklingen kommit att ställa på laboratoriet, har hittills till en viss del kunnat tillgodoses genom rationaliseringsåtgärder. Ökningen av antalet analyser är dock så stor, att verksamheten icke kan fortsätta i nuvarande omfattning med mindre personalförstärkning erhålles. Då jag icke räknar med möjligheten att åstadkomma någon minskning av den nuvarande mycket höga provfrekvensen utan fastmer förutser en ytterligare ökning av densamma i och med den endokrinologiska avdelningens överflyttande till karolinska sjukhuset, delar jag direktionens uppfattning om nödvändigheten av en personalförstärkning. I nära anslutning till direktionens förslag förordar jag, att vid laboratoriet fr. o. m. nästa budgetår inrättas följande befattningar, nämligen en laboratorieassistent i Ce 19, en översköterska i Ce 14, 1 sjuksköterska i Ce 12 samt ett ekonomibitråde i Ce 5 med halvtidstjänstgöring. Jag vill i detta sammanhang meddela, att en av överläkarföreningen vid karolinska institutets undervisningssjukhus nyligen verkställd utredning visat, att antalet kemiska laboranter per vårdplats räknat är väsentligt mindre vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet än vid lasarettet i Lund och akademiska sjukhuset i Uppsala. Av utredningen framgår bl. a., att antalet laboranter för kemiskt arbete per 1 000 vårdplatser utgör vid Lunds lasarett 31,4, vid akademiska sjukhuset 42, vid karolinska sjukhuset 20,2 samt vid serafimerlasarettet 20,3. Därest hänsyn endast tages till sådan personal, som utför kvalificerade analyser vid de kemiska centrallaboratorierna, utgör antalet laboranter per 1 000 vårdplatser vid Lunds lasarett 8,4, vid akademiska sjukhuset 13, vid karolinska sjukhuset 3,9 samt vid serafimerlasarettet 5,6. Mot bakgrunden härav framstår en förstärkning av

den laborerande personalen vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet som i hög grad angelägen.

Vad direktionen anfört har övertygat mig om, att en ökning av personalen vid det kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet är nödvändig. Jag föreslår därför, att en befattning som översköterska i Ce 15 inrättas vid laboratoriet. Härigenom bör det bliva möjligt att nedbringa de nu alltför långa väntetiderna vid laboratoriet. Jag förordar vidare, att en befattning som översköterska i Ce 15 inrättas för nattjänstgöring vid den medicinska kliniken. Där så av organisatoriska skäl finnes påkallat bör Kungl. Maj:t äga besluta, att i stället för tjänsten som översköterska må finnas inrättad en tjänst som sjuksköterska i 12 lönegraden jämte vikariatslön efter 15 lönegraden.

Kungl. Maj:t har numera med hänsyn till Sophiahemmets ekonomiska ställning beslutat om höjd ersättning för tjänstgöring vid serafimerlasarettet av elever från hemmet. Kostnadsökningen i anledning härav torde kunna uppskattas till i runt tal 800 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i fråga om maskinpersonalen vid serafimerlasarettet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker jag, att en reparatör uppflyttas från Ca 12 till Ca 13.

Jag kommer framdeles i samband med anmälan av frågan om anslag till karolinska sjukhusets avlöningar att framlägga förslag om ändrad organisation av karolinska sjukhusets centrala administration. Under förutsättning av bifall till dessa förslag kan det nu med 1 200 kronor uppförda arvodet till sekreterare vid serafimerlasarettet bortfalla.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar med 85 400 kronor, varvid hänsyn tagits till beräknad minskning av medelsbehovet till följd av den endokrinologiska avdelningens överflyttning till karolinska sjukhuset samt bortfall av nu utgående sekreterararvode. Härtill kommer ett belopp av 800 kronor för höjd ersättning till vissa elever. För ändrade lönegradsplaceringar till följd av riksdagens beslut i anledning av i propositionen nr 209/1955 framlagda förslag bör avses 33 200 kronor. För vikariatsersättningar beräknas en ökning med 17 900 kronor. Till automatiska utgiftsstegringar bör avses 18 000 kronor för löneklassuppflyttningar samt 691 000 kronor för den allmänna lönehöjningen. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör slutligen uppräknas med 23 400 kronor motsvarande det belopp, som f. n. finnes uppfört å karolinska institutets stat till arvoden till amanuenser, som tillika är underläkare vid serafimerlasarettet.

Medelsanvisningen bör alltså höjas med (85 400 + 800 + 33 200 + 17 900 + 18 000 + 691 000 + 23 400) 869 700 kronor. Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 096 400 (+ 14 700) kronor, arvoden

och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 383 300 (+ 42 300) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 4 560 400 (+ 149 400) kronor och rörligt tillägg 1 363 300 (+ 663 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (1 096 400 + 383 300 + 4 560 400 + 1 363 300) 7 403 400 kronor.

I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för serafimerlasarettet, vilka påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 096 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	383 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 560 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 363 300

Summa kronor 7 403 400;

c) till *Serafimerlasarettet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 7 403 400 kronor.

[61] 58. *Serafimerlasarettet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 904 600	2 986 555
1955/56 (statsliggaren s. 1027)	2 986 600	
1956/57 (förslag)	3 112 300	

Yrkanden

Direktionen för karolinska sjukhuset hemställer i skrivelser den 30 augusti och 30 september 1955, att anslaget höjes med 84 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Inventariers underhåll och komplettering	289 878	275 000	329 000	54 000
2. Läkemedel.....	672 012	640 000	670 000	30 000
				84 000

Motiv

1) Utgifterna för löpande underhåll beräknas till oförändrat belopp, 230 000 kronor, och utgifterna för inventarier av engångskaraktär till 99 000 (+ 54 000) kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Medicinska kliniken	6 154
2. Neurologiska kliniken.....	5 000
3. Neurotraumatologiska avdelningen	1 500
4. Röntgenavdelningen	15 389
5. Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet	21 150
6. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet.....	4 950
7. Kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet	8 900
8. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet	27 094
9. Gymnastikavdelningen	4 000
10. Centralköket	5 250

Summa kronor 99 387

Beträffande den närmare motiveringen för nu angivna särskilda förslag torde få hänvisas till handlingarna.

2) Ökningen föranledes av den fr. o. m. den 1 januari 1955 skedda höjningen av läkemedelspriserna samt vidgad användning av dyrare läkemedel.

Yttranden

Statskontoret förordar, att för inventarieanskaffning äskat belopp nedsättes till 290 000 kronor eller det belopp, vartill motsvarande utgifter uppgick under budgetåret 1954/55.

Centrala sjukvårdsberedningen anser utrustning böra anskaffas för ett belopp av 69 000 kronor.

Departementschefen

Vid beräkningen av anslagsbehovet har jag ansett mig böra i huvudsak utgå från de tillgängliga belastningssiffrorna för sistförflutna budgetår.

Anslagsposten till reseersättningar torde böra höjas med 700 kronor till 2 500 kronor.

I fråga om anslagsposten till expenser beräknar jag för bränsle, lyse och vatten 300 000 kronor, medan för övriga expenser torde böra upptagas oförändrat belopp, 85 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså anslagsposten till expenser uppgå till (300 000 + 85 000) 385 000 kronor, vilket innebär en ökning med 20 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter synes för inventariers underhåll och komplettering böra beräknas 300 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen med 25 000 kronor. Inom anslaget torde till ett belopp av 70 000 kronor finnas utrymme för de viktigaste av de engångsanskaffningar, varom direktionen gjort framställning. Delposten till kosthåll anser jag med hänsyn till inträffad prisstegring böra höjas med 50 000 kronor till 750 000 kronor och delposten till läkemedel med 30 000 kronor till 670 000 kronor, medan övriga delposter synes kunna uppföras

med oförändrade belopp. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså ökas med (25 000 + 50 000 + 30 000) 105 000 kronor.

Jag uppskattar följaktligen omkostnadsanslaget i dess helhet till (2 986 600 + 700 + 20 000 + 105 000) 3 112 300 (+ 125 700) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Serafimerlasarettet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 112 300 kronor.

[62] 59. **Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	193 000	186 687
1955/56 (statsliggaren s. 1028)	193 000	
1956/57 (förslag)	206 000	

Yrkande

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 21/6 1955) föreslår, att anslaget höjes med 13 000 kronor.

Motiv

Ökningen av medelsbehovet beror på av Kungl. Maj:t medgivna arvodeshöjningar.

Departementschefen

Då anslagsberäkningen icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 206 000 kronor.

[63] 60. **Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	344 000	319 093
1955/56 (statsliggaren s. 1028)	392 000	
1956/57 (förslag)	395 000	

Genom beslut den 28 maj 1948 godkände Kungl. Maj:t avtal mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av det staden tillhöriga Sabbatsbergs sjukhus. Närmare redogörelse för avtalet återfinnes i propositionen nr 213/1948.

Det för budgetåret 1955/56 anvisade anslaget avser statens bidrag för kalenderåret 1955 till driftkostnader vid *kvinnokliniken* och vid det *bakteriologiska centrallaboratoriet*.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas drift-

kostnaderna för hela sjukhuset under kalenderåret 1956, sedan vissa mindre inkomster frånräknats, till 14 489 150 kronor. Antalet vårddagar vid hela sjukhuset uppskattas till 215 000, varför kostnaden per vårddag skulle komma att utgöra 67 kronor 39 öre. Då antalet vårddagar vid kvinnokliniken beräknas till 52 000, skulle den på kvinnokliniken belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra ($52\,000 \times 67$ kronor 39 öre) 3 504 280 kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att bidra till de på kvinnokliniken belöpande driftkostnaderna med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 350 428 kronor.

Jämlikt förenämnda avtal har staten att bidra till driftkostnaderna vid det bakteriologiska centrallaboratoriet med 2 procent. Då de sammanlagda driftkostnaderna för laboratoriet under kalenderåret 1956 uppskattas till 2 243 974 kronor, torde statens andel kunna beräknas till 44 880 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till ($350\,428 + 44\,880$) i runt tal 395 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 395 000 kronor.

[64] 61. Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	60 500	60 498
1955/56 (statsliggaren s. 1029)	60 500	
1956/57 (förslag)	60 400	

Genom beslut den 30 juni 1953 godkände Kungl. Maj:t avtal mellan staten, å ena, samt Stockholms stad, å andra sidan, angående anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm. Staten har att för upplåtelsen av sjukhuset erlægga ersättning till staden med belopp, motsvarande stadens årliga lönekostnad och beräknade årliga pensionskostnad för två förste underläkare och ett kanslibitråde. Närmare redogörelse för avtalet återfinnes i propositionen nr 78/1953.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas för kalenderåret 1956 läkarlönerna till 42 168 kronor och kanslibiträdets lön till 8 652 kronor. Pensionskostnaden uppgives med nuvarande rörligt tilllägg till 3 770 kronor för envar av läkarna och 2 043 kronor för kanslibiträdet eller tillsammans 9 583 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till ($42\,168 + 8\,652 + 9\,583$) 60 403 eller i runt tal 60 400 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 60 400 kronor.

[65] 62. **Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	44 600	34 642
1955/56 (statsliggaren s. 1029)	44 600	
1956/57 (förslag)	44 600	

I enlighet med av kanslern för rikets universitet tillstyrkt förslag av *lärarkollegiet vid karolinska institutet* (skr. 31/8 1955) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 44 600 kronor.

[66] 63. **Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 640 000 kronor (statsliggaren s. 1029).

1951 års riksdag godkände vissa av föredragande departementschefen förordade grunder rörande statens bidrag till driftkostnaderna vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn (prop. nr 123; riksd. skr. nr 295). Enligt avtalet skall överläkaren vid vårdanstaltens medicinska avdelning, vilken tillika är professor, ävensom sådan personal, som uteslutande anställes för forsknings- och undervisningsändamål, tillsättas, avlönas och pensioneras av staten; dock att vårdanstalten bestrider kostnaden för särskilt överläkararvode. Härjämte bidrager staten med halva löne- och pensionskostnaden för av vårdanstalten anställd läkarpersonal med vissa undantag. Vidare skall staten årligen erlægga dels ett belopp, motsvarande 10 procent av anstaltens återstående driftkostnader, dels ock för användningen av sjukhusbyggnaderna för undervisningsändamål en särskild ersättning, motsvarande $\frac{1}{4} \times 1,25$ procent av byggnadernas taxeringsvärde. Avtalet skall tills vidare gälla under fem år fr. o. m. den 1 juli 1951.

I skrivelse den 22 april 1955 har *styrelsen för vårdanstalten* hemställt om statsbidrag till täckande av vårdanstaltens driftkostnader under kalenderåret 1956. Statens bidrag för läkarlöner har därvid beräknats uppgå till 368 688 kronor. Den del av de totala driftkostnaderna, å vilken staten har att erlægga det tioprocentiga bidraget, uppskattas till 2 699 702 kronor, varav statens andel 269 970 kronor. För användningen av sjukhusbyggnaderna

den har med förut angiven formel för beräkningarna och med utgångspunkt från ett taxeringsvärde av 1 270 000 kronor upptagits ett belopp av 3 968 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgår sålunda till (368 688 + 269 970 + 3 968) 642 626 kronor.

Departementschefen

Då styrelsens för vårdanstalten beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, torde anslaget böra uppföras med 642 626 kronor eller avrundat 643 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 643 000 kronor.

[67] 64. Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 509 000	1 554 393
1955/56 (statsliggaren s. 1029)	1 543 000	
1956/57 (förslag)	1 792 000	

Yrkande

Direktionen för akademiska sjukhuset (skr. 13/6 1955) hemställer, att anslaget höjes med 432 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Medicinska kliniken:	
a) 1 överläkare Ce 29	+ 18 912
b) Utgår enl. a) 1 förste underläkare	— 20 664
c) 2 förste underläkare	+ 41 328
2. Plastikkirurgiska kliniken:	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
3. Thoraxkirurgiska kliniken:	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
4. Ortopediska kliniken:	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
5. Narkosavdelningen:	
a) 2 förste underläkare	+ 41 328
6. Röntgendiagnostiska avdelningen:	
a) 1 överläkare Ce 29	+ 18 912
b) Utgår enl. a) 1 förste underläkare	— 20 664
7. Centrallaboratoriet:	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
8. Barnkliniken:	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
9. Kvinnokliniken:	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664

	Ökn. el. minskn.
10. <i>Ögonkliniken:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
11. <i>Dermatologiska kliniken:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
12. <i>Öronkliniken:</i>	
a) 1 överläkare Ce 29 i audiologi	+ 18 912
b) Arvode till konsult i foniatri	+ 5 000
13. <i>Omräkning</i>	+ 162 000
14. <i>Avrundning</i>	+ 1 624
	+ 432 000

Motiv

Till grund för direktionens anslagsäskanden ligger nödvändigheten att tillgodose såväl föreliggande sjukvårdsbehov som undervisningens och forskningens krav. Föreslagna nytillkommande anordningar är sålunda i vissa fall huvudsakligen betingade av sjukvårdens krav medan i andra fall nödvändigheten av att bereda betingelser för forskning och undervisning inom olika specialiteter överväger.

I skrivelse den 5 februari 1955 till chefen för inrikesdepartementet har underläkarföreningen framhållit, att arbetsbördan för underläkarna vid vissa kliniker är orimligt stor, varför dessa icke kan ägna erforderlig tid åt vetenskapligt arbete. De förslag till inrättande av nya underläkarbefattningar, som av direktionen framlagts under de två senaste åren, har tagit sikte på att eliminera dessa olägenheter. Utan att föregripa det resultat, som kan komma att framläggas av den våren 1955 tillsatta utredningen rörande läkarorganisationen vid bl. a. akademiska sjukhuset, anser sig direktionen därför böra upprepa de äskanden i berörda avseenden, vilka ännu icke tillgodosetts.

Den av statsmakterna beslutade reformeringen av läkarutbildningen skall enligt proposition nr 212/1954 genomföras successivt fr. o. m. budgetåret 1955/56. De nya tjänster, som föranledes av reformen, avses skola tillkomma efter hand i anslutning till omläggningen av utbildningen. Oaktat sålunda tidpunkterna för tillkomsten av de nya befattningarna, vilka huvudsakligen är avsedda för undervisning och forskning, kan anses fastslagna, har direktionen i vissa fall ansett sig böra framlägga förslag till vissa befattningars inrättande vid en tidigare tidpunkt än vad som avsetts i den förenämnda propositionen. Orsaken härtill är, att tillkomsten av dessa befattningar är av mycket stor betydelse för organiserandet av en tillfredsställande sjukvård, varjämte hänsyn jämväl tagits till nödvändigheten att förbättra underläkarnas arbetsförhållanden.

Fr. o. m. den 1 juli 1955 erhåller sjukhuset tre nya överläkarbefattningar, varjämte en tidigare inrättad extra överläkarbefattning vid den dermatologiska kliniken upptagits i sjukhusets avlöningsstat. Behovet av underläkare såsom biträden åt ifrågavarande överläkare har emellertid icke tillgodosetts, vilket kommer att bereda betydande svårigheter i framtiden. Möjlighet föreligger icke att från moderkliniker (främst kirurgiska kliniken) tillgodose behovet av underläkare, då i samband med tillsättandet av de nya överläkarbefattningarna motsvarande antal underläkarbefattningar indragits. Erfarenheterna från den provisoriskt organiserade dermatologiska kliniken,

vilken förestås av en extra överläkare på sjukhusets stat, visar otvetydigt, att ifrågavarande överläkaravdelningar är i oundgängligt behov av biträde av minst en underläkare. Direktionen har därför ansett det nödvändigt att i anslagsäskandena ånyo upptaga underläkare för avdelningarna ifråga.

1 a)—b) I sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 hemställde direktionen om inrättande vid medicinska kliniken av en befattning som överläkare, tillika poliklinikföreståndare. De klagomål, som från allmänhetens sida riktats mot förhållandena vid den medicinska polikliniken, anfördes därvid bl. a. såsom bevis för nödvändigheten av, att mera permanenta läkartjänster i chefsställning inrättades för den polikliniska vården. Direktionen anser det synnerligen angeläget, att föreslagen förändring genomföres snarast möjligt.

1 c) Medicinska kliniken har f. n. elva underläkare. Av dessa tjänstgör två såsom biträdande överläkare, varför de icke kan påräknas för jourtjänst o. dyl. Av de återstående underläkarna tjänstgör två uteslutande vid polikliniken medan två har sin tjänstgöring förlagd såväl till polikliniken som till de två privata avdelningarna. För klinikens fyra allmänna avdelningar, vilka omfattar 35—37 vårdplatser, återstår sålunda fem läkare. Med hänsyn till avdelningarnas storlek har det visat sig svårt för en underläkare att ensam på ett tillfredsställande sätt ombesörja sjukvården vid en avdelning. Härtill kommer, att handledningen av det stora antalet medicine studerande avsevärt försvårar den sjukvårdande verksamheten. Den i proposition nr 212/1954 föreslagna förstärkningen av antalet läkare vid kliniken med en lärare i Ce 30 och två förste underläkare innebär, att två underläkare kommer att kunna disponeras för varje allmän vårdavdelning. Dessa tjänster avses emellertid skola inrättas först år 1957. Behovet av ytterligare underläkartjänster är emellertid trängande, varför föreslagen personalförstärkning bör genomföras snarast möjligt.

2 a) Vid plastikkirurgiska kliniken finnes ingen fast underläkartjänst. Den för sjukvården nödvändigaste hjälpen till överläkaren erhålles genom att en av kirurgiska kliniken underläkare för s. k. randutbildning tjänstgör kortare perioder, vanligen 6 månader. För att erhålla kontinuitet i arbetet och för att utbilda specialister i plastikkirurgi och brännskadevård behöver kliniken emellertid en egen underläkare. I propositionen nr 212/1954 har upptagits två förste underläkarbefattningar för ämnet kirurgi, av vilka enligt klinikechefen en avses skola placeras vid den plastikkirurgiska kliniken. Direktionen anser emellertid, att den plastikkirurgiska kliniken verksamhet är så omfattande och krävande, att det icke kan anstå med befattningens inrättande. Motsvarande kliniker i Stockholm och Malmö har egna underläkarbefattningar.

3 a) Direktionen framhöll i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår nödvändigheten av minst en underläkare för assistens i den operativa verksamheten och i sjukvårdsarbetet i allmänhet vid den thoraxkirurgiska

kliniken. Någon underläkartjänst har emellertid icke inrättats vid kliniken. Direktionen anser det tveksamt, huruvida de ökade resurser, som i samband med ombyggnaden av den kirurgiska kliniken ställts till förfogande för den thoraxkirurgiska verksamheten, skall kunna till fullo utnyttjas med det antal läkarkrafter, som står till förfogande under budgetåret 1955/56. Den enligt propositionen nr 212/1954 förutsatta personalförstärkningen med två förste underläkare kommer icke att inverka på personalläget vid thoraxkirurgiska kliniken förrän fr. o. m. budgetåret 1957/58. Direktionen anser emellertid, att den föreslagna underläkarbefattningen är oundgängligen erforderlig redan fr. o. m. budgetåret 1956/57. En överläkare kan icke rimligen ensam ansvara för sjukvården vid en klinik omfattande 19 platser för kirurgisk tuberkulos, 24 platser för hjärt-, kärl- och lungkirurgi samt 4 platser vid kirurgisk privatavdelning.

4 a) Redan i föregående års anslagsäskanden hemställde direktionen om inrättande av en förste underläkarbefattning vid den ortopediska kliniken. Därvid framhölls, att arbetet vid denna klinik komme att omfatta såväl slutet som öppen vård och i stort sett erhålla samma karaktär som vid en allmänkirurgisk klinik med bl. a. mycket stor operativ verksamhet. Erfarenheterna från verksamheten vid den nyligen öppnade dermatologiska kliniken har visat, att det icke är möjligt för en överläkare att ensam såväl svara för överläkarmottagning och övrig öppen vård som för arbetet vid en vårdavdelning. Enahanda svårigheter torde ytterligare komma att accentueras vid den ortopediska kliniken. Direktionen anser det därför oundgängligen erforderligt, att en befattning som förste underläkare snarast möjligt tillkommer vid denna klinik.

5 a) Av vederbörande överläkare gjorda framställningar utmynnar i hemställan om inrättande av två förste underläkarbefattningar vid anestesivardningen, vilket är ett absolut minimikrav för upprätthållande av den nuvarande operativa verksamheten vid sjukhuset. För att verksamheten vid thoraxkirurgiska, plastikkirurgiska och ortopediska avdelningarna samt kardiologiska laboratoriet skall kunna utvidgas erfordras dessutom ytterligare en underläkarbefattning. Direktionen, som vid flera tillfällen framhållit nödvändigheten av att denna synnerligen viktiga och ur patienternas säkerhetssynpunkt så betydelsefulla verksamhetsgren tillgodoses med tillräcklig och fullt kompetent personal, anser en förstärkning av anestesioorganisationen ofrånkomlig. Bristen på specialutbildade anesthesiologer inom landet framhäver även önskvärdheten av, att antalet utbildningsplatser inom specialiteten ökas. Att sådan specialistutbildning bör kunna meddelas vid akademiska sjukhuset behöver ej särskilt motiveras. De skäl för en förstärkning av organisationen med minst tre förste underläkare, vilka anförts av vederbörande överläkare, synes direktionen godtagbara. Direktionen anser emellertid, att den inverkan det ökade arbetet vid nytillkomna och utvidgade avdelningar kan komma att få på ifrågavarande verksamhet,

bör avvaktas, innan anesthesiorganisationens definitiva storlek fastställs. Med hänsyn härtill inskränker sig direktionen till att föreslå inrättande fr. o. m. budgetåret 1956/57 av två befattningar som förste underläkare vid anesthesiavdelningen.

6 a)—b) I likhet med föregående år har chefen för röntgendiagnostiska avdelningen hemställt om inrättande av ytterligare en överläkarbefattning vid avdelningen, vilken f. n. har en överläkare och åtta underläkare. Som motivering härför har anförts, att den nuvarande överläkaren behöver avlastning av det ledande ansvaret i det såväl kvalitativt som kvantitativt ökade arbetet. Direktionen anser, att utvecklingen inom röntgenologin mycket väl motiverar ansvarets och ledningens uppdelning på flera överläkare i likhet med vad som redan skett vid ett flertal andra undervisningssjukhus.

7 a) Befattningen bör tillkomma som en konsekvens av Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända proposition nr 212/1954 angående reformering av läkarutbildningen.

8 a) Direktionen föreslog i sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 inrättande av en befattning som förste underläkare i avvaktan på tillkomsten av en ny befattning såsom lärare i Ce 30. Enligt i propositionen nr 212/1954 föreslagna riktlinjer kan en sådan lärarbefattning icke beräknas tillkomma före den 1 juli 1958. Då klinikens beslutade ombyggnad beräknas vara helt slutförd och sålunda sjukvården intensifierad senast fr. o. m. den 1 juli 1956, är det för att utnyttja de resurser, vilka erhålles genom ombyggnad av lokalerna och tillkomsten av ny utrustning, nödvändigt att ytterligare en läkarbefattning tillkommer. När den förenämnda lärarbefattningen inrättats, kan den nu föreslagna underläkarbefattningen utgå.

9 a) I jämförelse med landets övriga undervisningskliniker för obstetrik och gynekologi har akademiska sjukhusets kvinnoklinik ett mycket lågt antal underläkare i förhållande till patientomsättningen och antalet vårdplatser. Antalet patienter per underläkare och år vid kliniken i Uppsala är t. ex. i det närmaste dubbelt så stort som vid karolinska sjukhusets kvinnoklinik. Direktionen anser en utökning av läkarpersonalen oundgängligen erforderlig och finner ytterligare två underläkare böra anställas vid kvinnokliniken. Då emellertid även andra trängande behov av nya underläkartjänster föreligger, begränsar direktionen innevarande år sitt äskande till en ny underläkartjänst.

10 a) Som direktionen redan föregående år anförde, är det uppenbart att antalet medicine studerande, som redan stigit väsentligt, innebär en ökad belastning för underläkarna, som måste delta i den praktiska handledningen av de studerande främst i samband med dessas tjänstgöring vid polikliniken. Det är nödvändigt att utöka läkarpersonalen med en underläkare, därest en tillfredsställande sjukvård skall kunna meddelas. En jämförelse med andra undervisningskliniker visar, att kliniken har för få underläkare.

11 a) Under den tid, som den dermatologiska kliniken (omfattande en vårdavdelning om 20 vårdplatser, överläkarmottagning och poliklinikmottagning) hittills varit i drift, har verksamheten visat sig erhålla mycket stor omfattning. Under tre månader har sålunda besöksfrekvensen, som visat en oavbruten stegring, uppgått till omkring 2 000 fall. Samtidigt har vårdavdelningen varit fullbelagd. Det innebär givetvis en orimlig arbetsbörda för en överläkare att ensam sköta en så omfattande sjukvård. Direktionen finner det därför nödvändigt, att kliniken erhåller en befattning som förste underläkare, eftersom vare sig sjukvård eller undervisning kan tillfredsställande bedrivas i avsaknad av en sådan befattning.

12 a) Audiologin har under senare år kommit att kräva alltmer arbete. Vid undervisningsklinikerna har därför nya befattningar inrättats för tillgodoseende av dess behov. Vid öronkliniken i Uppsala har emellertid arbetet hittills fått bedrivas som en med åren allt viktigare och allt mera personal- och tidskrävande del av rutinarbetet. För att den audiologiska verksamheten skall kunna erhålla en tillfredsställande inriktning erfordras, att en särskild befattningshavare med speciell utbildning för ändamålet knytes till sjukhuset. Direktionen anser sig därför böra föreslå inrättandet av en befattning som överläkare i audiologi i avvaktan på att en universitetstjänst för ändamålet kan komma att inrättas.

12 b) Behovet av foniater för vården av personer lidande av tal- och röst-rubbningar har med åren blivit allt mer trängande och kompetenta läkare för ändamålet finnes numera att tillgå. Befattningar för foniater har inrättats såväl vid karolinska sjukhuset som vid Sahlgrenska sjukhuset. Lokaler för poliklinisk foniatri finnes redan inom öronklinikens byggnad, ehuru de tills vidare tillfälligt utnyttjats för andra ändamål.

Yttranden

Statskontoret anför.

I enlighet med beslut av 1955 års riksdag synes i staten böra upptagas en förste underläkartjänst vid centrallaboratoriet. Beträffande övriga föreslagna underläkartjänster vill statskontoret med hänsyn till de skäl, som anförts för utökning av läkarpersonalen vid anesthesiologavdelningen, ögonkliniken samt dermatologiska kliniken, ej motsätta sig, att en förste underläkartjänst inrättas vid envar av dessa avdelningar. Övriga förslag av direktionen anser sig statskontoret inte kunna tillstyrka.

Kanslern för rikets universitet framhåller angelägenheten av, att undervisningssjukhusen är utrustade med personella resurser, som på ett tillfredsställande sätt tillgodoser såväl sjukvårdens som undervisningens och forskningens krav. I jämförelse med andra undervisningssjukhus är akademiska sjukhuset underdimensionerat och svagt utrustat med avseende å underläkarorganisationen. Fasta underläkarbefattningar saknas sålunda vid ett flertal kliniker med påföljd, att betydande svårigheter föreligger

för överläkarna vid dessa kliniker att på ett tillfredsställande sätt fylla sina uppgifter. En dylik anordning kan icke anses godtagbar. Kanslern tillstyrker, att underläkarorganisationen vid sjukhuset erhåller en rimlig förstärkning i nära anslutning till direktionens därom framställda förslag. Enligt den av riksdagen godkända propositionen angående reformering av läkarutbildningen skall en förste underläkartjänst inrättas vid centrallaboratoriet för biträde vid undervisningen i klinisk kemi under det prope-
deutiska året. Denna befattning torde böra komma till stånd fr. o. m. den 1 juli 1956.

Kanslern är ense med direktionen om önskvärdheten av, att en särskild målsman för audiologien tillkommer vid sjukhuset. Då emellertid undervisning och forskning ingår som de dominerande momenten i en dylik specialists verksamhet, är kanslern tveksam om lämpligheten av att för ändamålet inrätta en överläkarbefattning.

Departementschefen

Universitetskanslern har framhållit, att akademiska sjukhuset med avseende på underläkarorganisationen är underdimensionerat och svagt utrustat. Vissa kliniker — däribland några med stor operativ verksamhet — saknar helt fasta underläkartjänster. Jag har vidare inhämtat, att några andra kliniker har färre underläkare än motsvarande i storlekshänseende jämförbara avdelningar vid kommunala sjukhus och landstingssjukhus. Härvidlag bör ihåggkommas läkarstabens vid ett undervisningssjukhus tredubbla uppgift i sjukvårdens, forskningens och undervisningens tjänst. En jämförelse med landets övriga undervisningssjukhus visar även, att sjukhuset i förhållande till patientomsättningen och antalet vårdplatser har ett ringa antal läkare. Som en följd härav torde många läkare vid akademiska sjukhuset vara pressade i sitt arbete. Mot bakgrunden av dessa förhållanden synes det angeläget att förstärka läkarorganisationen vid vissa kliniker. F. n. pågår emellertid genom särskilt tillkallade sakkunniga en översyn av arbets- och anställningsförhållandena för bl. a. överläkarna vid akademiska sjukhuset. I avbidan på resultatet av denna översyn synes mig en viss återhållsamhet böra iakttagas i fråga om inrättandet av nya läkartjänster. Jag anser mig därför böra inskränka mig till att nu framlägga förslag till inrättande av de läkartjänster, vilka med hänsyn till föreliggande vårdbehov framstår som mest angelägna.

Vad direktionen anfört har övertygat mig om, att en förstärkning av läkarpersonalen främst erfordras vid de kliniker, som f. n. helt saknar underläkare. Jag tillstyrker därför inrättande fr. o. m. nästa budgetår av en förste underläkartjänst vid envar av de thoraxkirurgiska och ortopediska klinikerna. Jag förordar vidare, att medel beräknas för den förste underläkartjänst, som tidigare inrättats vid den dermatologiska kliniken men som hittills jämlikt beslut av Kungl. Maj:t icke fått besättas. I detta samman-

hang vill jag bringa till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 16 december 1955 medgivit anställande vid den dermatologiska kliniken fr. o. m. den 1 januari 1956 av en förste underläkare i syfte att bereda klinikens överläkare avlastning i dennes alltför stora arbetsbörda.

Även vid anesthesiavdelningen synes en ökning av läkarstaben påkallad. Särskilt med hänsyn till tillkomsten av nya kliniker för plastikkirurgi, thoraxkirurgi och ortopedi framstår en förstärkning av läkarkrafterna som nödvändig. Jag förordar därför, att en förste underläkare anställs jämväl vid denna avdelning.

I enlighet med beslut av 1954 års riksdag har en ny medicinsk studieordning införts fr. o. m. den 1 september 1955. Den nya ordningen är avsedd att genomföras successivt i fyra etapper i huvudsaklig överensstämmelse med vad föredragande departementschefen härutinnan föreslagit i propositionen nr 212/1954. Under läsåret 1956/57 kommer det s. k. propedeutiska året att för första gången anordnas enligt den nya ordningen. Som en konsekvens härav bör vid centrallaboratoriet tillkomma en förste underläkare.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar med 111 600 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen med 137 000 kronor. Medelsanvisningen bör alltså höjas med (111 600 + 137 000) 248 600 eller avrundat 249 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 10 500 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 583 800 (+ 229 000) kronor samt rörligt tillägg 197 700 (+ 20 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (10 500 + 1 583 800 + 197 700) 1 792 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för akademiska sjukhuset i Uppsala, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 583 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	197 700

Summa kronor 1 792 000;

b) till *Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 792 000 kronor.

[68] 65. Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 600 000	1 408 849
1955/56 (statsliggaren s. 1031)	1 635 000	
1956/57 (förslag)	2 040 000	

Genom beslut den 12 mars 1954 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan universitetet i Uppsala såsom företrädare för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Uppsala läns landsting, å andra sidan, angående samarbete för drift av akademiska sjukhuset i Uppsala. Närmare redogörelser för avtalet återfinnes i propositionerna nr 123/1951 och 161/1953.

Yrkande

Direktionen för akademiska sjukhuset (skr. 13/6 1955) hemställer, att anslaget uppföres med 2 040 000 kronor.

Motiv

Direktionen har att räkna med betydelsefulla förändringar beträffande omfattningen av sjukhusdriften, vilka kan förutses komma att inträffa under de två närmaste budgetåren och vilka kommer att få inverkan på medelsbehovet redan under budgetåret 1956/57. Av statsmakterna antagna riktlinjer för en reformering av läkarutbildningen medför behov av ökade utbildningsmöjligheter i olika avseenden. Dessa krav, som till stor del sammanfaller med sjukvårdens behov av förbättrade vårdmöjligheter för länets innevånare, måste i avvaktan på ett genomförande av sjukhusets planerade utbyggande såvitt möjligt tillgodoses genom provisoriska åtgärder. Sålunda har provisoriska lokaler för en dermatologisk klinik anordnats i den s. k. E-paviljongen. I denna byggnad är avsikten att jämväl inrymma en neurologisk klinik omfattande en vårdavdelning jämte motagnings- och behandlingslokaler. Då en sådan klinik kräver tillgång till neurokirurgisk expertis, har möjligheterna att inom sjukhuset bereda erforderliga lokaler för neurokirurgisk verksamhet undersökts. Något förslag i detta avseende kan dock f. n. icke framläggas, enär det ursprungliga förslaget att anordna för ändamålet erforderliga lokaler inom öronklinikkens byggnad befunnits icke kunna genomföras.

Genom tillkomsten av nya vårdavdelningar för ortopedi, icke tuberkulös thoraxkirurgi samt dermatologi beräknas antalet vårdplatser under budgetåret 1955/56 komma att överstiga tusentalet. Några möjligheter att anordna ytterligare vårdavdelningar inom befintliga för vårdändamål icke redan ianspråktaga lokaler finnes icke. Anordnande av lokaler för neurokirurgi samt utökning av den plastikkirurgiska kliniken kan sålunda endast ske genom ianspråktagande av utrymmen, som f. n. utnyttjas för annan sjukvårdande verksamhet.

Under kalenderåret 1954 har beträffande samtliga kliniker antalet vård dagar visat en vikande tendens. Minskningen är emellertid alltför liten för att någon personalindragning skall kunna ske. Även om nedgångstendensen under första kvartalet 1954 förefaller att ha förbytts i en obetydlig ökning, har det ansetts tillrädligt att för budgetåret 1955/56 icke räkna med hela det antal vård dagar, som beräknades i anslagsäskandena för detta budgetår.

Personalsituationen är sådan, att det kan bli nödvändigt att under såväl sommaren 1955 som sommaren 1956 stänga vårdavdelningar i större omfattning än tidigare. Härigenom kommer bortfallet av vårdagar att öka, vilket i sin tur medför stegrade vård dagkostnader.

I de två senaste årens anslagsäskanden har direktionen anfört, att omläggningen av sjuksköterskeutbildningen komme att medföra ökade kostnader genom att personal av biträdeskategori måste anställas för ersättande av bortfallande elevarbete. Omläggningen, som hittills gått programenligt, är ännu icke helt genomförd. Vissa åtgärder avseende rationaliseringar och förenklingar av sjukhusarbetet har genomförts under det förflutna budgetåret och ytterligare sådana skall vidtagas. Bl. a. överföres förvaltningen av sjuksköterskeskolan till sjukhusets organ fr. o. m. den 1 juli 1955, varigenom viss besparing uppkommer samtidigt som arbetsformerna förenklas och dubbelarbete bortfaller. Nya arbetsbesparande former för patientredovisningen har införts fr. o. m. den 1 januari 1955 i samband med sjukförsäkringens ikraftträdande. I syfte att avlasta föreståndarinneinstitutionen visst kontorsarbete kommer vidare kontors- och ekonomipersonal att överföras till redovisning vid intendentkontoret fr. o. m. ingången av budgetåret 1955/56.

Under budgetåret 1954/55 har i vissa fall en betydande utgiftsstegring ägt rum. Orsaken härtill är främst, att provisoriska anordningar måst vidtagas för att tillgodose nytillkomna vårdbehov. Enär för den dermatologiska kliniken avsedda utrymmen i den s. k. E-paviljongen icke kunde disponeras vid avsedd tidpunkt, måste provisoriska lokaler anordnas för kliniken inom andra av sjukhuset disponerade utrymmen. Viss materiel måste till följd härav anskaffas med anlitan de av driftmedel. Den av ifrågavarande anskaffningar föranledda ökningen av sjukhusets omkostnader medför en ökning av vård dagkostnaden, vilken torde bliva bestående på grund av dels fortsatt anskaffning för nya avdelningar m. m., dels ock höjda priser.

De lönehöjningar, vilka överenskommits med verkan fr. o. m. den 1 januari 1955, kommer att starkt stegra sjukhusets utgifter. Förutom dessa kostnadsstegringar av automatisk karaktär har man att räkna med ytterligare utgiftsökningar. Vid sjukhuset har sålunda under de senaste åren tillkommit överläkarmottagningar, utökning av laboratoriepersonal m. m. Härav föranledda kostnadsökningar motsvaras icke av någon ökning av antalet vård dagar. Som direktionen i föregående års anslagsäskanden framhöll måste detta förhållande komma att ställa sjukhusets vård dagkostnader i en ogynnsam belysning jämfört med andra sjukhus, där laboratorieorganisationen m. m. icke är av samma relativa omfattning i förhållande till antalet vård dagar.

Totalkostnaden för sjukhusets drift — bortsett från läkarlönerna — har beräknats till 13 352 370 kronor, varav 8 813 670 kronor för löner och 4 538 700 kronor för omkostnader. I enlighet med gällande bidragsgrunder har vid bestämmande av landstingets bidrag totalkostnaden — bortsett från läkarlönerna — beräknats till 13 647 370 kronor, varvid de fortlöpande avgifterna till pensionsanstalten för viss personal upptagits med dubbla beloppet. Sedan totalkostnaden minskats med poliklinikinkomster och vissa mindre bidrag, har återstoden, 12 903 870 kronor, dividerats med totalantalet vård dagar, som uppskattas till 293 000. Kvoten 44 kronor 4 öre utgör kostnaden per vård dag. Denna dagkostnad har multiplicerats med antalet vård dagar för sjuka från Uppsala län, vilket beräknats till 232 000. Från den

erhållna produkten 10 217 280 kronor har avdrag gjorts med 13 procent eller 1 328 246 kronor, varvid skillnaden blivit 8 889 034 kronor. Sedan från sistnämnda belopp dragits vissa legosängsavgifter och statsbidrag m. m., kvarstår 7 864 429 kronor, vilket utgör landstingets bidrag. Inkomsterna i form av legosängsavgifter, poliklinikavgifter, bostadshyror m. m. beräknas till 3 448 105 kronor. Statens andel skulle alltså uppgå till (13 352 370 — 7 864 429 — 3 448 105) 2 039 836 kronor eller avrundat 2 040 000 kronor.

Departementschefen

Den föreliggande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 040 000 kronor.

[69] 66. Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 370 000 kronor (statsliggaren s. 1031).

Yrkande

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala (skr. 13/6 1955) hemställer om ett anslag å 215 000 kronor, varvid förutsättes att Uppsala läns landsting anslår lika stort belopp.

1. Utrustning till medicinska kliniken	14 800
2. Utrustning till kirurgiska kliniken	4 513
3. Utrustning till centrallaboratoriet	12 028
4. Utrustning till ögonkliniken	2 100
5. Utrustning till kvinnokliniken	22 815
6. Utrustning till lungkliniken	3 294
7. Utrustning till barnkliniken	3 500
8. Utrustning till öronkliniken	27 510
9. Utrustning till röntgendiagnostikavdelningen	93 116
10. Utrustning till radioterapiavdelningen	92 600
11. Utrustning till dermatologiska kliniken	82 994
12. Utrustning till anesthesiavdelningen	10 340
13. Utrustning till fotografiavdelningen	8 367
14. Diverse utrustning	32 930
15. Oförutsedda utgifter	19 093
	430 000

Motiv

De önskemål om utrustning, vilka framställts av klinikechefer m. fl., belöper sig till sammanlagt 486 181 kronor, medan värdet av de av direktionen tillstyrkta förslagen uppgår till 410 907 kronor. De mest kostnadskrävande anskaffningarna avser radioterapiavdelningen (omkring 95 000 kronor), kvinnokliniken (omkring 55 000 kronor), öronkliniken (omkring 55 000 kronor) samt röntgendiagnostikavdelningen (omkring 93 000 kronor).

Allmänt kan framhållas, att medicinska kliniken sedan ett par år tillbaka varit föremål för en omfattande upprustning såväl i byggnadsavseende som i fråga om utrustning, vilken upprustning bör fortsätta, att en del av den utrustning, som ursprungligen avsetts för öronkliniken, icke kunnat anskaffas på grund av att anslagna medel delvis måst utnyttjas för slutförande av byggnadsarbetet, att radioterapiavdelningen ännu icke är färdigutrustad, att röntgendiagnostikavdelningen erhållit nya laboratorier, vilka måste utrustas samt att den dermatologiska kliniken under budgetåret 1956/57 beräknas erhålla nya lokaler i den s. k. E-paviljongen, för vilka utrustningsbehovet beräknats till ca 85 000 kronor.

De förhållanden, vilka allmänt inverkar på medelsbehoven för olika ändamål samt de speciella omständigheter, vilka i de särskilda fallen föreligger, framgår av handlingarna i ärendet, till vilka hänvisas.

Genom erhållet bemyndigande att för oförutsedda ändamål disponera å anslaget uppkommande besparingar har direktionen beretts möjlighet att utan tidsutdräkt tillgodose sådana utrustningsbehov, som föranledes av tillkomsten av nya avdelningar. Direktionen anser denna möjlighet att snabbt tillgodose oförutsedda behov synnerligen värdefull och förutsätter, att å anslaget eventuellt uppkommande besparingar må framdeles liksom f. n. utnyttjas för bestridande av oförutsedda utgifter.

Yttrande

Centrala sjukvårdsberedningen anser anskaffning av utrustning böra ske intill ett belopp av 397 156 kronor på sätt, beredningen angivit i särskild promemoria. För oförutsedda utgifter bör beräknas 18 844 kronor. Beredningen tillstyrker, att av statsmedel anvisas ett anslag av 208 000 kronor.

Departementschefen

Under hänvisning till vad centrala sjukvårdsberedningen anfört anser jag, att för anskaffning av i direktionens framställning angiven utrustning bör beräknas ett belopp av 397 000 kronor. Vidkommande medelsbehovet för oförutsedda utgifter framgår av handlingarna i ärendet, att vid ingången av budgetåret 1955/56 ett belopp av 13 155 kronor fanns disponibelt för detta ändamål. Med hänsyn härtill synes av direktionen för budgetåret 1956/57 äskat belopp för oförutsedda utgifter kunna avsevärt nedsättas. Jag tillstyrker, att av statsmedel anvisas ett anslag av 200 000 kronor, och förutsätter härvid, att Uppsala läns landsting bidrager med lika stort belopp.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[70] 67. Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 480 000	1 374 733
1955/56 (statsliggaren s. 1031)	1 560 000	
1956/57 (förslag)	1 580 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer om ett anslag av 1 580 000 kronor.

Departementschefen

Beträffande grunderna för detta bidrag hänvisas till 1943 års statsverksproposition (VIII s. 141—171). Anslaget kommer för nästa budgetår att belastas med förskott för och preliminär utbetalning av statsbidrag för kalenderåret 1956. Då jag icke har något att erinra mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 580 000 kronor.

[71] 68. Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 81 000 kronor (statsliggaren s. 1032).

Yrkande

Direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (skr. 1/9 1955) hemställer om ett statsbidrag av 48 643 kronor.

1. Röntgenutrustning till neurokirurgiska kliniken	3 000
2. Komplettering av utrustning till röntgendiagnostiska avdelningen I	26 664
3. Komplettering av utrustning till röntgendiagnostiska avdelningen II och ortopediska kliniken	18 979
	48 643

Motiv

Av ansökningshandlingarna framgår, att statsbidrag begäres med hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting förutsättes skola anvisa lika stort belopp.

1) Vid flertalet operationer inom den funktionella hjärnkirurgin användes numera röntgen på operationssalen för lokalisation av ingreppet i hjärnan. För att ernå tillfredsställande operationsresultat har kraven på röntgenlokaliseringens exakthet måst skärpas, vilket nödvändiggör anskaffande av en särskild riktanordning för röntgenapparaturens inställning.

2)—3) Vid röntgendiagnostiska avdelningarna befintlig utrustning måste i vissa avseenden kompletteras, varjämte en röntgenapparat vid ortopediska klinikens operationsavdelning med hänsyn till föreliggande strålningsrisker bör utbytas för en beräknad kostnad av 26 135 kronor.

Yttrande

Centrala sjukvårdsberedningen anser anskaffning av utrustning böra ske intill ett belopp av 92 000 kronor på sätt, beredningen angivit i särskild promemoria.

Departementschefen

I enlighet med de principer, som sedan länge tillämpats vid beviljande av statsbidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, anser jag mig böra tillstyrka, att staten bidrager med hälften av de totala utrustningskostnaderna av nu ifrågakommande slag, under förutsättning att Malmöhus läns landsting bidrager med andra hälften.

Det erforderliga statsbidraget beräknar jag i likhet med centrala sjukvårdsberedningen till 46 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 kronor.

[72] 69. **Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.** För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 1 137 000 kronor (statsliggaren s. 1032).

Yrkanden

1. *Direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* (skr. 5/9 1955) hemställer om ett statsbidrag av 151 425 kronor.

a) Installation av avhärdningsfilter inom kirurgiska kliniken	1 647
b) Installation av snabbtelefonanläggning inom ögonkliniken	2 000
c) Patienthiss inom öronkliniken jämte vissa byggnadsarbeten.....	34 675
d) Anordnande av laboratorium inom lungkliniken	900
e) Installation av ventilationsanläggning inom thoraxkirurgiska avdelningen I....	3 000
f) Ytterligare medel för om- och tillbyggnad av centrallaboratoriet och blodgivarcentralen.....	3 068
g) Anordnande av lastbrygga vid centralköket	5 000
h) Anskaffning av cylindermangel och torktumlare	36 800
i) Installation av ventilationsanläggning inom ortopediska klinikens bandageverkstad	9 000
j) Anskaffning av degblandningsmaskin	6 625
k) Installation av avhärdningsfilter inom centraltvätten.....	4 478
l) Anordnande av provisorisk neurokirurgisk avdelning inom ortopediska kliniken	39 000
m) Anskaffning av en universaltraktor	3 500
n) Ytterligare medel för om- och tillbyggnad av öronkliniken	1 732

151 425

Av handlingarna i ärendet framgår, att statsbidrag begäres med hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting för de olika ändamålen anvisat eller förutsättes skola anvisa enahanda belopp.

2. Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning hemställer i skrivelser den 28 januari och 30 mars 1955 om anslag å sammanlagt 4 683 061 kronor.

a) Ytterligare medel för om- och tillbyggnad av kvinnokliniken	347 231
b) Uppförande av ny panncentral	3 420 830
c) Uppförande av etapp I av centralköket	915 000

4 683 061

Motiv

1 a) Till kirurgiska klinikens poliklinik behöver anskaffas ett filter för avhårdning av det vatten, som kommer till användning vid kokning av kärl och instrument.

1 b) För underlättande av kommunikationerna inom ögonkliniken bör en snabbtelefonanläggning installeras för en beräknad kostnad av 4 000 kronor.

1 c) Befintlig hiss motsvarar ej de krav på driftsäkerhet, som numera ställas på en sådan anläggning. Ett personalbostadsrum inom kliniken bör omändras till undersökningsrum för s. k. vestibularisfall.

1 d) Utvecklingen under de senaste åren på andningsfunktionsprovns område har gjort det oundgängligen nödvändigt att snarast möjligt ställa ökade laboratorietrymmen till lungklinikens och thoraxklinikens förfogande för utredning av funktions-skadade undersökningsfall och olika slag av lungoperationsfall. De mycket svårbedömda kirurgiska gränsfallen och de prognostiskt viktiga funktionsprovningarna av övriga fall kan under nuvarande förhållanden icke omhändertagas på ett sätt, som svarar mot teknikens och vetenskapens nuvarande ståndpunkt.

1 e) Det har visat sig nödvändigt att i den thoraxkirurgiska avdelningen I, som är belägen i den kirurgiska klinikens källarvåning, installera en ny och bättre ventilationsanläggning.

1 f) 1951 års landsting och 1952 års riksdag har anvisat anslag å sammanlagt 192 000 kronor för om- och tillbyggnad av centrallaboratoriet och blodgivarcentralen. På grund av vissa nödvändiga tilläggsarbeten har anslagen måst överskridas med sammanlagt 6 135 kronor. Av merkostnaden faller hälften på staten.

1 g) Då någon nybyggnad för centralköket ännu icke påbörjats samt arbetsförhållandena i det nuvarande köket är olidliga med anledning av den successiva utbyggnaden av lasarettet, är det oundgängligen erforderligt att genom en provisorisk utbyggnad av centralköket öka detsammes kapacitet.

1 h) Den tvättgodsmängd, som omhänderhaves av centraltvätten, ökar årligen. Sålunda utgjorde densamma år 1952 1 200 000 kg samt beräknas innevarande år uppgå till omkring 1 500 000 kg. För att kunna avverka denna tvättgodsmängd erfordras anskaffande snarast möjligt av en större cylindermangel och en centrifug.

1 i) För att förbättra de sanitära förhållandena inom ortopediska klinikkens bandageverkstad har det visat sig nödvändigt att låta inom verkstaden installera en ventilationsanläggning.

1 j) Den nuvarande degblandningsmaskinen i lasarettets bageri är helt försliten och måste ersättas.

1 k) 1954 års riksdag beviljade 3 521 kronor utgörande hälften av den beräknade kostnaden för anskaffande till centraltvätten av ett avhärdningsfilter. Landstinget hade tidigare anvisat enahanda belopp för ändamålet. Den ökade tvättgodsmängden nödvändiggör emellertid installerande av ett avhärdningsfilter med större kapacitet än det, vartill anslag tidigare erhållits. Merkostnaden uppskattas till 8 957 kronor.

1 l) Direktionen har erhållit bemyndigande av landstingets förvaltningsutskott att dels låta omändra en inom ortopediska kliniken belägen personalvåning till provisorisk neurokirurgisk vårdavdelning dels ock anordna en operationssal för den neurokirurgiska kliniken genom viss ombyggnad av ortopediska klinikkens operationsavdelning. Den provisoriska neurokirurgiska vårdavdelningen, vilken godkänts av medicinalstyrelsen, är avsedd att inrymma 18 patienter. Erforderliga byggnads- och ändringsarbeten beräknas draga en sammanlagd kostnad av 78 000 kronor.

1 n) 1951 och 1954 års riksdagar har anvisat sammanlagt 173 870 kronor för om- och tillbyggnad av öronkliniken. Landstinget har för ändamålet anvisat enahanda belopp. De anvisade anslagen har visat sig otillräckliga, varför en brist å 3 464 kronor uppkommit.

2 a) 1946 års riksdag anvisade 347 231 kronor för om- och tillbyggnad av kvinnokliniken. Byggnadsarbetena kunde emellertid påbörjas först år 1952, vid vilken tidpunkt förenämnda anslag upphört att vara tillgängligt för rekvisition. Av propositionen nr 85 till 1954 års riksdag synes framgå, att föredragande departementschefen förutsatt, att jämväl ifrågavarande belopp å 347 231 kronor skulle utgå utöver de av 1953 och 1954 års riksdagar beviljade anslagen om tillhoppa 1 002 769 kronor. Då kostnaden för byggnadsföretaget såvitt nu kan bedömas icke kommer att understiga beräknade 2 700 000 kronor, bör ett belopp av 347 231 kronor ställas till förfogande för ändamålet.

2 b) För utförande av etapp I av panncentralen har hittills av statsmedel anvisats 400 000 kronor. I proposition nr 148/1952 har förutsatts, att ytterligare 3 420 830 kronor skall utgå i statsbidrag. Arbetet å panncentralens första etapp har påbörjats i slutet av augusti månad 1954 och beräknas avslutat i början av år 1956.

2 c) Enligt föreliggande förslag till uppförande av ett centralblock skall ett nytt centralkök tillkomma, inrymmande personal- och patientkök. Förslag till centralkökets uppförande i en första byggnadsetapp har numera utarbetats. Enligt förslaget avses i denna etapp skola uppföras ett patientkök för en beräknad kostnad av 1 830 000 kronor. Det nya patientköket måste kunna tagas i bruk vid tidpunkten för tillkomsten av centralblockets första etapp eller i början av år 1957. Å staten fallande del av kostnaderna, 915 000 kronor, bör därför anvisas för budgetåret 1956/57.

Yttranden

Över hälso- och sjukvårdsberedningens framställning om medel för om- och tillbyggnad av kvinnokliniken samt uppförande av ny panncentral har yttranden avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot framställningen.

Riksräkenskapsverket anför.

Det belopp å 347 231 kronor, som anvisats såsom bidrag till om- och tillbyggnad av kvinnokliniken, ingår i det belopp å 464 934 kronor 24 öre, som vid utgången av budgetåret 1946/47 tillförts budgetutjämningsfonden såsom besparing å det obetecknade anslaget till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar. I nämnda besparing ingick även ett belopp av 66 440 kronor, som anvisats på nytt för budgetåret 1954/55 enligt vad som frångår av proposition nr 85/1954. Riksräkenskapsverket föreslår, att även beträffande beloppet å 347 231 kronor framställning om ny medelsanvisning göres.

Byggnadsstyrelsen, som avgivit yttranden över såväl direktionens framställning som hälso- och sjukvårdsberedningens skrivelser, anför.

Vissa åtgärder, som omfattas av direktionens framställning, är av den art, att kostnaderna härför normalt icke bör belasta investeringsanslag till byggnadsföretag. Så är fallet med anskaffning av degblandningsmaskin och universaltraktor. Beträffande installation av snabbtelefonanläggning synes framställningen om bidrag härtill vara mera motiverad men enligt vad byggnadsstyrelsen har sig bekant har statsbidrag till sådana anläggningar vid lasarett icke tidigare utgått. Styrelsen har icke funnit anledning till erinran i stort mot övriga i direktionens framställning upptagna belopp. Med hänsyn till, att en förenkling av nuvarande administrativa förfaringsätt är önskvärt, bör en sådan form för överenskommelse angående statens bidrag till landstinget eftersträvas, att ersättnings- och kompletteringsarbeten av den art, som till större delen avses i direktionens framställning, kan utföras utan att kostnaderna och motiveringarna härför i detalj behövs prövas av statsmakterna. Styrelsen har intet att erinra mot beräkningen av medelsbehovet för nybyggnad av kvinnokliniken och panncentralens första etapp men vill erinra om, att statsbidraget till panncentralens anordnande torde böra utgå med hälften av den verkliga kostnaden.

Det synes angeläget, att tidpunkten för färdigställandet av det nya patientköket samordnas med tillkomsten av centralblockets första etapp, vilken avses skola påbörjas hösten 1955. Uppförandet av patientköket bör

sålunda påbörjas senast inom loppet av nästa budgetår. Överarbetning av föreliggande ritningsförslag pågår i samråd med centrala sjukvårdsberedningen i avsikt att bl. a. undersöka möjligheterna till en beskärning av anläggningens storlek, varför det nu föreliggande förslaget icke torde kunna betraktas som definitivt.

Departementschefen

Jag vill inledningsvis erinra om, att staten sedan länge med hänsyn till lasarettets i Lund betydelse för den medicinska undervisningen och forskningen brukat bidra med hälften av kostnaderna för byggnadsarbeten vid lasarettet. Någon bindande förpliktelse för staten att lika med landstinget dela kostnaderna för sådana arbeten, som avses i den nu föreliggande framställningen av direktionen, föreligger emellertid icke f. n. I den mån statsbidrag tidigare ansetts böra komma i fråga för sådana arbeten har detta skett efter prövning i varje särskilt fall. Det torde icke kunna ifrågakomma att nu frångå den princip om lika fördelning av kostnaderna mellan stat och landsting, som vunnit hävd genom en långvarig praxis. Jag anser emellertid, att denna princip icke med fog kan hävdas beträffande kostnaderna för anskaffning av degblandningsmaskin och universaltraktor, och är därför icke beredd att förorda någon medelsanvisning för dessa ändamål. Därest landstinget icke delar denna min uppfattning, torde det få ankomma på landstinget att påkalla förhandlingar i frågan inför den kommission, som av mig tidigare tillsatts för förhandlingar med landstinget och Malmö stad rörande frågor, som äger samband med den medicinska undervisningens och forskningens anordnande i Lund och Malmö. Jag förordar, att staten med nyss angivna undantag bidrager med halva kostnaden för av direktionen nämnda byggnadsföretag m. m. Mot kostnadsberäkningarna för dessa arbeten har jag i likhet med byggnadsstyrelsen ingen erinran. Jag tillstyrker sålunda, att med anledning av direktionens framställning för nästa budgetår anvisas (1 647 + 2 000 + 34 675 + 900 + 3 000 + 3 068 + 5 000 + 36 800 + 9 000 + 4 478 + 39 000 + 1 732) 141 300 kronor. Den av byggnadsstyrelsen berörda frågan om en förenkling av nuvarande förfarande vid beviljande av statsbidrag synes mig böra upptagas till prövning i samband med pågående förhandlingar mellan landstinget och den förutnämnda förhandlingskommissionen.

1946 års riksdag anvisade 347 231 kronor för om- och tillbyggnad av kvinnokliniken, vilka medel på av hälso- och sjukvårdsberedningen angivna skäl hittills icke utnyttjats. Då behov av medlen numera föreligger men desamma icke vidare kan tagas i anspråk, tillstyrker jag att för ändamålet för nästa budgetår anvisas enahanda belopp eller 347 231 kronor.

Enligt avtal mellan byggnadsstyrelsen och landstinget skall genom landstingets försorg en ny värmecentral uppföras vid lasarettet i Lund. Till gäldande av kostnaderna härför skall staten bidra efter samma grunder, som i fråga om de byggnadsarbeten i allmänhet vid lasarettet, till vilka

staten bidrager. Kostnaderna för anläggningen beräknades i propositionen nr 148/1952 till ca 7 640 000 kronor, varav hälften eller ca 3 820 000 kronor skulle belöpa på statsverket. I totalbeloppet ingår ett belopp av 495 000 kronor utgörande den kostnadsfördyring, som föranledes av anslutning till värmecentralen av vissa institutionsbyggnader vid universitetet i Lund. Av sistnämnda belopp, som skall helt gäldas av statsmedel, skall staten erlagga hälften i samband med bidraget till totalkostnaden för anläggningen. Den andra hälften eller i runt tal 250 000 kronor förskötteras av landstinget i samband med landstingets bidrag till de totala anläggningskostnaderna. För byggnadsföretaget har hittills av statsmedel anvisats 400 000 kronor. Jag tillstyrker, att återstoden av å staten fallande del eller

$$\left(\frac{7\,640\,000 - 495\,000}{2} + 250\,000 - 400\,000 \right) 3\,422\,500$$
 kronor anvisas för nästa budgetår.

Enligt mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt Malmöhus läns landsting, å andra sidan, träffad överenskommelse om dispositionen av viss tomtmark i Lunds stad m. m. skall staten bidraga med hälften av kostnaderna för uppförande å norra lasarettssområdet av ett nytt centralkök (se prop. nr 107/1948). Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har hälso- och sjukvårdsberedningen nu framlagt förslag till centralköket uppförande i en första byggnadsetapp. Kostnaden för denna första etapp har beräknats till 1 830 000 kronor. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört anser jag mig icke kunna taga definitiv ställning till det förslag till nybyggnad, som framlagts av hälso- och sjukvårdsberedningen. Jag förutsätter, att byggnadsstyrelsen vid granskningen av föredragna ritningar tillvaratager alla möjligheter att vinna besparingar samt att av byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen eventuellt gjorda erinringar beaktas vid det fortsatta utredningsarbetet. Enligt vad jag under hand inhämtat torde statens bidrag för nästa budgetår kunna begränsas till 500 000 kronor. Jag föreslår därför, att för nästa budgetår för påbörjande av etapp I av centralköket anvisas ett belopp av 500 000 kronor.

För påbörjande av etapp I av centralblocket har för innevarande budgetår anvisats ett statsbidrag av 1 000 000 kronor. Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, bör för fullföljande av byggnadsföretaget samma belopp ställas till förfogande för nästa budgetår. Jag har ingen erinran mot denna beräkning och förordar sålunda, att för nästa budgetår 1 000 000 kronor anvisas för ändamålet.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle statsbidraget för nästa budgetår uppgå till (141 300 + 347 231 + 3 422 500 + 500 000 + 1 000 000) 5 411 031 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 5 410 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 5 410 000 kronor.

[73] 70. Bidrag till Malmö allmänna sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 970 000	2 320 583
1955/56 (statsliggaren s. 1032)	2 100 000	
1956/57 (förslag)	2 628 000	

Genom beslut den 3 oktober 1952 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, angående anordnande av medicinsk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus. Enligt detta avtal, beträffande vars närmare innehåll torde få hänvisas till propositionen nr 148/1952 (s. 38—41 och 46), skall staten bidra med en tredjedel av löne- och pensionskostnaderna för viss läkarpersonal vid de genom avtalet upplåtna anläggningarna. För sådana byggnader för undervisnings- och forskningsändamål, som tillkommit eller må tillkomma efter den 30 juni 1950, skall staten härjämte erlägga byggnads- och utrustningsbidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för anläggningarnas färdigställande och utrustning. Bidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna skall jämväl utgå dels till efter den 30 juni 1950 verkställda ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten å byggnader, använda för undervisnings- och forskningsändamål, i den mån fråga ej är om årligt underhåll, ävensom för utrustning i samband härmed, dels ock till samtliga efter nämnda datum utförda, för sjukhuset eller del därav gemensamma anläggningar, vilka direkt eller indirekt betjänar lokal, som användes för medicinsk-klinisk undervisning och forskning. Staten skall vidare årligen bidra med ett belopp, motsvarande 10 procent av den del av sjukhusets driftkostnader, som efter antalet vård dagar belöper på samtliga undervisnings-klinikens vårdplatser. Slutligen åligger det staten att utgiva ersättning med 25 procent av anskaffningskostnaden för utrustning, som har sammanhang med undervisning och forskning och som tillkommit utan samband med byggnadsarbete.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas statens bidrag för läkarlöner under kalenderåret 1956 till 550 620 kronor. De totala driftkostnaderna uppskattas till 25 174 000 kronor. Sedan totalkostnaden minskats med vissa löne- och pensionskostnader, har återstoden, 23 459 140 kronor, dividerats med totalantalet vård dagar, som uppskattas till 410 000. Kvoten 57 kronor 22 öre utgör kostnaden per vård dag. Då antalet vård dagar vid undervisningsklinikerna uppskattas till 255 000, skulle den på dessa kliniker belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra $(255\,000 \times 57:22)$ 14 591 100 kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att

bidraga till dessa driftkostnader med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 1 459 110 kronor.

Enligt vad jag vidare inhämtat erfordras under år 1956 för uppförande av patologisk-bakteriologisk avdelning 2 000 000 kronor. För ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten inom vissa undervisningskliniker och gemensamma anläggningar beräknas ett medelsbehov av 50 000 kronor. Härtill kommer ett belopp av 425 000 kronor för anskaffning av instrument och annan utrustning till vissa undervisningskliniker. Sammanlagt skulle alltså för byggnader och utrustning erfordras (2 000 000 + 50 000 + 425 000) 2 475 000 kronor, varav statens andel utgör 618 750 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgår sålunda till (550 620 + 1 459 110 + 618 750) 2 628 480 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 2 628 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 628 000 kronor.

[74] 71. Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtta sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 118 000	2 945 149
1955/56 (statsliggaren s. 1032)	2 480 000	
1956/57 (förslag)	2 900 000	

Jämlikt gällande avtal mellan staten och Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg (se prop. nr 221/1948) skall staten såsom bidrag till driften av för undervisningsändamål upplåtta sjukhus årligen erlægga 10 procent av den del av driftkostnaden vid resp. sjukhus, som efter antalet vård dagar belöper på för undervisningen disponerade vårdplatser. Den driftkostnad, som lägges till grund för beräkningen av statens bidrag, skall omfatta följande utgifter: avlöningar, pensioner m. m. till personal, som icke är uppförd på universitetets stat, expeditions-kostnader, diverse läkemedel, förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, kosthåll, värme, elektrisk energi, lyse och vatten, tvätt och renhållning, inventariers underhåll och komplettering, fastigheters underhåll samt hyror. Summan av angivna utgifter fördelas på summan av vård dagarna vid resp. sjukhus. Den sålunda erhållna kostnaden per vård dag (dagkostnaden) lägges till grund för beräkningen av statens bidrag under iakttagande av att den icke må överstiga medeldagkostnaden för samma år vid undervisnings-sjukhusen. För vissa i avtalet angivna vård platser utgår icke något drift-bidrag.

Yrkande

Det större akademiska konsistoriet vid Göteborgs universitet (skr. 15/9 1955) föreslår, att anslaget uppföres med 2 900 000 kronor.

Motiv

Antalet vård dagar vid de till Sahlgrenska sjukhuset anknutna undervisningsklinikerna har för år 1956 uppskattats till 466 697. Enligt sjukhusdirektionens beräkningar kommer kostnaden per vård dag vid Sahlgrenska sjukhuset att under nämnda år uppgå till minst 58 kronor. Statsbidraget skall emellertid enligt gällande avtal beräknas på grundval av medeldagkostnaden för samtliga rikets undervisningssjukhus, vilken kostnad av sjukhusdirektionen beräknats till 54 kronor 75 öre, eller till samma belopp som medeldagkostnaden för nämnda sjukhus under år 1954. Med hänsyn till att årets löne- och prishöjningar måste förutsättas komma att återverka även på den genomsnittliga dagkostnaden vid undervisningssjukhusen, bör emellertid enligt konsistoriets mening kostnadsberäkningarna för 1956 ske med utgångspunkt från en något högre medeldagkostnad än den, som gällde för 1954. Konsistoriet har därför för år 1956 räknat med en medeldagkostnad av 56 kronor för undervisningssjukhusen i riket och i anslutning härtill uppskattat statsbidraget till klinikerna vid Sahlgrenska sjukhuset för år 1956 till 10 procent av $(466\ 697 \times 56)$ i runt tal 2 610 000 kronor.

Den dermato-venereologiska klinikens 111 vårdplatser beräknas i likhet med tidigare år bli utnyttjade under tillhoppa 39 000 vård dagar. Dagkostnaden har uppskattats till 36 kronor. Det statliga bidraget till denna klinik har därför uppskattats till 10 procent av $(39\ 000 \times 36)$ i runt tal 140 000 kronor. Antalet underhållsdagar vid den pediatrika kliniken, som har 119 vårdplatser, beräknas till 27 364. Dagkostnaden uppskattas till omkring 58 kronor. Då bidraget utgår med hänsyn till medeldagkostnaden för samtliga rikets undervisningssjukhus, vilken kostnad uppskattats till 56 kronor, har statsbidraget till pediatrika klinikens driftkostnader beräknats till 10 procent av $(27\ 364 \times 56)$ i runt tal 150 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till $(2\ 610\ 000 + 140\ 000 + 150\ 000)$ 2 900 000 kronor.

Departementschefen

Mot konsistoriets beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag icke något att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåttna sjukhus för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 900 000 kronor.

[75] 72. Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m. Något anslag för detta ändamål är ej uppfört i gällande riksstat.

Yrkanden

Det större akademiska konsistoriet vid Göteborgs universitet hemställer i skrivelser den 14 och 15 oktober 1955 om anvisande av *dels* 3 500 000 kronor för uppförande av mikrobiologiska institutioner, *dels ock* 1 500 000 kronor för anordnande vid Sahlgrenska sjukhuset av vissa lokaler för undervisning och forskning.

Motiv

Innevarande års riksdag har med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 133/1955 framlagda förslag godkänt, att staten skall bidra till de framtida kostnaderna för uppförande av mikrobiologiska institutioner. Kostnaderna för detta byggnadsföretag beräknas numera till 15 000 000 kronor. I skrivelse den 15 september 1955 till chefen för inrikesdepartementet har Göteborgs stads sjukhusdirektion — med förmälan, att byggnadsföretaget vore avsett att igångsättas i slutet av år 1955 — hemställt bl. a., att förslag måtte föreläggas riksdagen om anvisande av medel för budgetåren 1956/59 för bestridande av statens andel av byggnadskostnaderna. Medelsbehovet för tiden den 1 december 1955—30 juni 1957 har av sjukhusdirektionen beräknats till 7 000 000 kronor, varav 1 500 000 kronor under budgetåret 1955/56 och 5 500 000 kronor under budgetåret 1956/57. Sjukhusdirektionen har föreslagit, att staten för budgetåret 1956/57 beviljar 3 500 000 kronor utgörande hälften av det för byggnadsföretaget beräknade totala medelsbehovet för tiden till den 1 juli 1957. Konsistoriet finner det synnerligen angeläget, att uppförandet av de mikrobiologiska institutionerna påbörjas snarast möjligt under innevarande år, så att byggnadsföretaget programenligt kan vara avslutat år 1958. För att möjliggöra detta synes det nödvändigt, att statsbidrag beviljas för ändamålet i takt med arbetets bedrivande.

Enligt gällande avtal mellan staten och Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg har staden förbundit sig att i samband med till- och ombyggnad av Sahlgrenska sjukhuset anordna vissa lokaler för medicinsk undervisning och forskning (p. 13). Staten skall lämna bidrag till kostnaderna härför med 50 procent beräknade på de verkliga kostnaderna (p. 14). Ifrågavarande lokaler skall inrymmas i det centralkomplex, som är under uppförande inom Sahlgrenska sjukhusets område. På staten i enlighet med avtalet fallande del av anläggningskostnaden för centralkomplexet beräknas till 2 040 000 kronor. Den totala kostnaden för centralkomplexets uppförande har preliminärt uppskattats till 49 950 000 kronor. Det pågående arbetet med centralkomplexets uppförande beräknas vid utgången av budgetåret 1956/57 ha fort-

skridit så långt, att omkring två tredjedelar av arbetet då är fullgjort. Hela komplexet torde bli färdigställt under år 1958. Staden har under hand hemställt, att en del av statens bidrag till byggnadskostnaderna måtte utbetalas under budgetåret 1956/57. Konsistoriet finner med hänsyn till vad som upplysts i ärendet skäligt att av de bidrag till byggnadsföretaget, som staten avtalsenligt är skyldig att lämna, ett belopp av 1 500 000 kronor ställes till stadens förfogande under budgetåret 1956/57.

Yttranden

Kommissionen för förhandlingar med Göteborgs stad i vissa medicinska universitetsfrågor erinrar om, att kommissionen enligt givet uppdrag upptagit förhandlingar med Göteborgs stad angående de avtalsfrågor, som står i samband med uppförandet av mikrobiologiska institutioner. Enligt kommissionen är det angeläget, att uppförandet av de mikrobiologiska institutionerna påbörjas snarast möjligt, så att byggnadsföretaget, som beräknas taga en tid av tre år i anspråk, kan programenligt vara avslutat år 1958. Då resultatet av kommissionens förhandlingar icke i och för sig kan påverka storleken av den statliga anslagsbevillningen för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår, tillstyrker kommissionen, att av 1956 års riksdag äskas ett anslag, uppgående till av sjukhusdirektionen angivet belopp.

Kanslern för rikets universitet — som avgivit yttrande över konsistoriets framställning i vad densamma avser anslag till vissa lokaler inom det s. k. centralkomplexet och därvid överlämnat utdrag av protokoll, förda vid sammanträden med organisationskommittén för den medicinska högskolan i Göteborg samt med organisationskommitténs arbetsutskott — anför.

Av överlämnade protokollsutdrag framgår bl. a., att organisationskommitténs vice ordförande den 6 november 1951 inför arbetsutskottet anmält, att de totala anläggningskostnaderna för centralkomplexet beräknades uppgå till 49 950 000 kronor, varav på staten skulle falla 2 040 000 kronor, att vice ordföranden vid samma tillfälle meddelat, att det visat sig nödvändigt att utöver i punkt 13 av i 1948 års avtal angivna lokaliteter i centralkomplexet inrymma en mindre föreläsningssal (i röntgendiagnostik) samt dimensionera den medicinska undersökningscentralen med tanke på den kliniska undervisningen ävensom tillgodose behovet för undervisningens del av omklädningsrum för tjänstgörande kandidater och vissa ytterligare arbets- och laborietrymmen m. m., för vilka sistnämnda lokaler anläggningskostnaderna förutsattes bliva helt gäldade av staten, samt att ifrågavarande ärende anmälts för organisationskommittén vid sammanträde den 21 november 1951, varvid kommittén beslutat att dels för sin del — under förutsättning att statsmakternas godkännande till den uppkomna kostnadsökningen kunde erhållas — godkänna det omarbetade förslaget till nybyggnad av centralkomplexet i vad gällde lokaler m. m. för den medicinska undervisningen, dels ock »avlåta underdånig framställning av den lydelse registraturet utvisade beträffande den för staten uppkommande ökningen av kostnaderna».

Enligt vad företagen undersökning givit vid handen torde denna av organisationskommittén beslutade skrivelse till Kungl. Maj:t icke ha avlåtits.

Vidkommande statens andel i kostnaderna för ifrågavarande lokaler i centralkomplexet har i dagarna verkställts en ny kostnadsberäkning endast upptagande de lokaler, som ingår i 1948 års avtal (varvid omklädningsrum för kandidaterna och »museet», vilket i realiteten är ett förrådsutrymme under den stora, amfiteatraliskt uppbyggda föreläsningssalen, inräknats i kostnaderna för denna sal med biutrymmen ävensom kostnaderna för forskningsutrymmen upptagits med lika fördelning mellan staten och staden). Kostnaderna har härvid beräknats till i runt tal 4 500 000 kronor; statens andel i dessa anläggningskostnader skulle alltså uppgå till 2 250 000 kronor. Staden har för ifrågavarande, på staten belöpande byggnadskostnader redan förskottat omkring 500 000 kronor.

Det större akademiska konsistoriet har hemställt, att Kungl. Maj:t måtte av 1956 års riksdag äska ett anslag av 1 500 000 kronor såsom bidrag till de lokaler i centralkomplexet, som anordnas för medicinsk undervisning och forskning. Då statens andel i förenämnda byggnadskostnader med säkerhet kommer att överstiga 1 500 000 kronor, tillstyrker kanslern bifall till denna konsistoriets begäran. Uppdrag bör emellertid lämnas vederbörande universitetsmyndigheter i Göteborg, att med ledning av organisationskommitténs handlingar och övriga tillgängliga uppgifter verkställa den ytterligare utredning, som synes erforderlig för prövning av frågan om statens andel i kostnaderna för vissa lokaler i centralkomplexet.

Statskontoret — som avgivit utlåtande över konsistoriets framställning om bidrag till kostnaderna för undervisnings- och forskningslokaler inom det s. k. centralkomplexet — uttalar.

Med hänsyn till de stora kostnader, varmed Göteborgs stad kommer att belastas i samband med Sahlgrenska sjukhusets utbyggnad, synes det skäligt, att lämplig del av det bidrag till byggnadsföretaget, som statsverket har att utgiva, förskottsvis utbetalas till staden. Statskontoret tillstyrker därför, att medel härför anvisas å riksstaten för budgetåret 1956/57.

Byggnadsstyrelsen anför i fråga om bidrag till vissa lokaler inom det s. k. centralkomplexet bl. a. följande.

Den redovisning för omfattningen av de för undervisningen erforderliga lokalerna i det nya sjukhuskomplexet, som i framställningen åberopas, nämligen Göteborgs stads fullmäktiges handlingar 1952 nr 186, har icke följts vid byggnadsföretagets fortsatta planering och utförande. Sålunda har numera i vissa avseenden betydande avsteg gjorts såväl från dessa uppgifter som från de i 1948 års avtal gjorda beräkningarna. En genomgång i detalj av de lokaler, som enligt nu gällande ritningar avses för ändamålet, har därför ansetts böra ske i samråd med representanter för sjukhusdirektionen och medicinska fakulteten. Det har därvid visat sig, att storleken av dessa lokaler i huvudsak ansluter sig till uppgifterna i den nämnda redogörelsen av år 1952 och detsamma gäller den angivna slutsumman. Omfattningen av lokalerna överstiger däremot icke obetydligt vad som legat till grund för 1948 års avtal. Ehuru frågan härom icke underställts statsmakterna före byggnadsföretagets påbörjande finner styrelsen, att storlek och utformning av undervisningslokalerna enligt nu föreliggande förslag bör godtagas.

Kostnaden, 1 113 000 kronor, för de lokaler, som i princip redovisats i

1948 års avtal, jämte en mindre föreläsningssal samt utvidgning av den medicinska undersökningscentralen kan godtagas med hänsyn till den efter 1948 inträffade prisstegringen.

Beträffande de övriga posterna — 515 000 kronor för utökning av forskningslaboratorier och 412 000 kronor för museum, omklädnings- och skrivrum för medicine kandidater samt vissa ytterligare arbets- och laboratorieutrymmen — skiljer sig lokalerna i fråga om den inbördes fördelningen enligt nuvarande ritningsförslag avsevärt från den 1952 lämnade beskrivningen. Då emellertid den sammanlagda volymen av dessa utrymmen är densamma, som förutsetts i nyssnämnda beskrivning, synes den för de båda byggnadsobjekten sammanlagda totalkostnaden, 927 000 kronor, böra godtagas. Byggnadsstyrelsen finner i överensstämmelse med principerna för 1948 års avtal för sin del, att denna kostnad i sin helhet faller på kronan.

I betraktande av det stadium, i vilket byggnadsföretaget befinner sig, synes det byggnadsstyrelsen befogat att, därest statsmakterna godtager den gjorda beräkningen såsom sådan, den av fakulteten förordade utbetalningen av 1 500 000 kronor verkställs under budgetåret 1956/57.

Byggnadsstyrelsen utgår från, att de med undervisningslokalernas utbyggnad inom sjukhuset sammanhängande byggnadsfrågorna framdeles kommer att klarare kunna överblickas, då formerna för fakultetens administration numera vunnit fastare former.

Departementschefen

Vid min anmälan i proposition nr 133/1955 av frågan om uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg uttalade jag, att jag för det dåvarande icke vore beredd att taga ställning i fråga om fördelningen mellan staten och staden av de beräknade byggnadskostnaderna. Då staten enligt föreliggande förslag till nybyggnader endast komme att disponera 40 procent av utrymmena, måste den i tidigare avtal fastslagna hälftdelningen av kostnaderna få anses innebära en för staden mycket förmånlig fördelningsgrund. Det kunde med hänsyn härtill ifrågasättas, huruvida icke statens andel borde minskas. Förhandlingar härom syntes böra upp- tagas med staden, vilka förhandlingar borde uppdragas åt en för ändamålet särskilt tillsatt förhandlingskommission. 1955 års riksdag godkände, att staten skulle bidra till de framtida kostnaderna för uppförande av de mikrobiologiska institutionerna, samt underströk, att riksdagen framdeles borde få taga ställning till frågan om kostnadernas fördelning.

Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har det större akademiska konsistoriet numera hemställt, att av statsmedel måtte för budgetåret 1956/57 anvisas 3 500 000 kronor såsom bidrag till uppförande av nämnda institutioner. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att stadsfullmäktige i Göteborg beslutat uppdraga åt stadens sjukhusdirektion att före byggnadsarbetenas igångsättande utverka förskottering av statens bidrag till byggnadskostnaderna i den takt, varmed arbetena beräknas fortskrida. Detta fullmäktiges beslut innebär, att byggnadsföretaget icke kan påbörjas med mindre förskottering av statsbidraget sker. Behovet av nybyggnader är mycket trängande. Uppskovet under flera år har medfört betydande

olägenheter både för den medicinska fakulteten i fråga om undervisning och forskning och för staden beträffande den bakteriologiska och virologiska laborieverksamheten, som f. n. bedrives i för trånga och olämpliga lokaler. Jag finner det därför angeläget, att byggnadsföretaget kommer till utförande snarast möjligt. Med hänsyn härtill och under åberopande av vad förhandlingskommissionen anfört anser jag mig böra förordna, att lämplig del av statens bidrag förskottsvis utbetalas till staden. Jag vill i detta sammanhang meddela, att förhandlingskommissionen numera slutfört sina förhandlingar samt till Kungl. Maj:t inkommit med förslag i ämnet, vilket förslag f. n. är föremål för remissbehandling. Förhandlingskommissionen har därvid föreslagit, att staten skall bidra med hälften av kostnaderna för ifrågavarande institutioner. Jag avser att senare förelägga riksdagen förslag i anledning av vad kommissionen sålunda förordat. Det statsbidrag, som förskottsvis skulle utbetalas, torde enligt vad jag under hand inhämtat för nästa budgetår kunna begränsas till 3 000 000 kronor. Jag föreslår därför, att för nästa budgetår för påbörjande av byggnadsarbetet anvisas ett belopp av 3 000 000 kronor.

Enligt gällande avtal mellan staten och Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg skall genom stadens försorg anordnas vissa nya lokaler för den kliniska undervisningen. Staten skall lämna bidrag till kostnaderna härför med 50 procent beräknade på de verkliga kostnaderna (se prop. nr 221/1948, s. 54—55). Kostnaderna för dessa lokaler jämte vissa mindre undervisningslokaler, som med godkännande av dåvarande organisationskommittén för den medicinska högskolan i Göteborg tillkommit utöver avtalet, har beräknats till 2 226 000 kronor, vilka kostnader förutsatts skola delas lika mellan staten och staden. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har därjämte utöver 1948 års avtal med organisationskommitténs godkännande tillkommit utökade lokaler för forskningslaboratorier samt vissa arbets- och laboratorientrymmen för tjänstgörande kandidater för en beräknad sammanlagd kostnad av 927 000 kronor, vilken kostnad förutsatts skola helt gäldas av statsmedel. Jag tillstyrker, att å staten fallande del av kostnaderna för de lokaler, som omfattas av 1948 års avtal, anvisas för nästa budgetår, varvid jag uppskattar statens bidrag till 1 000 000 kronor. Enär i ärendet förbragd utredning icke giver tillräcklig ledning för en prövning av frågan om medelsanvisning för de lokaler, som tillkommit utöver förenämnda avtal, är jag däremot icke beredd att nu förordna anvisande av medel till kostnaderna för dessa företag. Jag förutsätter att, då framställning ånyo göres om statsbidrag till dessa byggnadsarbeten, denna åtföljes av en närmare redogörelse för byggnadsföretagen, innehållande bl. a. uppgifter om de behov ur undervisningens och forskningens synpunkt, som ifrågavarande lokaler är avsedda att tillgodose. Prövning av frågan om medelsanvisning för dessa företag torde framdeles lämpligen få ankomma på Kungl. Maj:t i ecklesiastikdepartementet.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle statsbidraget för nästa budgetår uppgå till (3 000 000 + 1 000 000) 4 000 000 kronor. För ändamålet bör å riksstaten för nästa budgetår upptagas ett anslag av reservationsanslags natur under förut angivna rubrik. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

Övriga egentliga sjukvårdsanstalter

[76] 73. *Vissa bidrag till lasarett m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	12 200	11 799
1955/56 (statsliggaren s. 1033)	10 200	
1956/57 (förslag)	10 200	

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 10 200 kronor.

[77] 74. *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 400 000 kronor (statsliggaren s. 1033). Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns en reservation på anslaget av 170 283 kronor.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med 500 000 kronor.

Motiv

Efter frånräkning av ett beviljat men ej utbetalat bidrag finnes på anslaget ett disponibelt belopp av 402 783 kronor. Kungl. Maj:t har under prövning tre ansökningar om bidrag, för vilka kan beräknas åtgå ett belopp av 197 000 kronor. Antalet hos styrelsen ineliggande framställningar uppgår till sex, avseende statsbidrag med tillhoppa 713 500 kronor. Om statsbidrag beviljas för alla nu nämnda företag, föreligger ett medelsbehov av (197 000 + 713 500 — 402 783) 507 717 kronor. Enär å ena sidan statsbidrag ännu icke sökts för ett par barnavdelningar, för vilka byggnadstillstånd beviljats, samt å andra sidan tvekan kan råda, huruvida bidrag kan beviljas i samtliga fall, anser styrelsen dock tillfyllest, att ett anslag av 500 000 kronor anvisas.

Departementschefen

Med hänsyn till storleken av de medel, som finnes disponibla för ändamålet, anser jag mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 200 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[78] 75. Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	900 000	1 047 617
1954/55	950 000	985 623
1955/56 (statsliggaren s. 1033)	1 100 000	
1956/57 (förslag)	1 100 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Enligt av styrelsen hittills fattade beslut kan bidrag beräknas utgå för 1 520 vårdplatser under år 1956, motsvarande ett sammanlagt bidragsbelopp av 1 023 412 kronor. Med hänsyn till hos styrelsen ineliggande ansökningar bör bidrag beräknas för ytterligare omkring 200 vårdplatser, motsvarande ett belopp av 132 000 kronor. I enlighet härmed skulle det sammanlagda medelsbehovet uppgå till (1 023 412 + 132 000) 1 155 412 kronor eller i runt tal 1 100 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

[79] 76. Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulosjukvårdsanstalter. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 100 kronor (statsliggaren s. 1033). Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns en reservation på anslaget av 436 180 kronor.

Yrkanden

I. I skrivelser den 23 december 1954 samt den 24 februari och 31 augusti 1955 hemställer *medicinalstyrelsen* om anvisande av *dels* 8 378 kronor för utredningsarbeten m. m. för en planerad barnavdelning vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium, *dels* 622 000 kronor för utförande i en första etapp av om- och tillbyggnadsarbeten vid nämnda sanatorium, *dels* ock 466 000 kronor för uppförande och inredning av ny köksbyggnad vid Apelvikens kustsanatorium.

II. I skrivelse den 12 november 1955 föreslår *direktionen för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium*, att till om- och tillbyggnadsarbeten vid sanatoriet, för vilka arbeten i medicinalstyrelsens skrivelse den 24 februari 1955 kostnaderna angivits till 1 951 500 kronor, beräknas 2 076 000 kronor.

Motiv

I. Ett belopp av 82 490 kronor beräknas vara disponibelt för att tillgodose andra ansökningar än sådana, som redan beviljats.

Genom beslut den 12 januari 1945 beviljades Kronprinsessan Victorias kustsanatorium statsbidrag med högst 5 000 kronor för verkställande av utredning m. m. rörande vissa byggnadsarbeten vid kustsanatoriet. 1947 års riksdag medgav sedermera, att kustsanatoriet finge komma i åtnjutande av statsbidrag för bestridande av kostnaderna för uppförande av bl. a. en nybyggnad för barnavdelning. I underdånig skrivelse den 3 september 1949 meddelade *direktionen för kustsanatoriet*, att för utredningsarbeten och upprättande av entreprenadhandlingar m. m. för ovannämnda barnavdelning under åren 1945—48 utbetalats sammanlagt 13 378 kronor 36 öre, varav 5 000 kronor täckts med anlitande av tidigare beviljat statsbidrag. För täckande av återstående belopp hemställde *direktionen* att få disponera 8 378 kronor 36 öre av de medel, som anvisats för uppförande av den nya barnavdelningen. *Direktionens* framställning synes ännu icke ha föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Även om det numera framkommit, att behov av en ny byggnad för barnavdelning icke längre föreligger, finner *medicinalstyrelsen* rimligt, att de kostnader, som kustsanatoriet haft för ett tillämnat anordnande av nämnda avdelning, bestrides av statsmedel.

I skrivelse den 30 december 1949 hemställde *direktionen för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium*, att av de medel, som 1947 års riksdag beviljat för uppförande av ny barnavdelning, 434 000 kronor måtte få användas för vissa förbättrings- och moderniseringsarbeten. I skrivelse den 6 oktober 1950 föreslog *medicinalstyrelsen*, att för ändamålet måtte beräknas 525 000 kronor. Förslaget om ändrad användning av tidigare anvisade medel har hittills bifallits endast såtillvida, att 1952 års riksdag anvisat 22 000 kronor till en automatisk telefonväxel.

I skrivelse den 29 oktober 1954 har *direktionen* framlagt ett helt omarbetat förslag till erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten vid sanatoriet. Erforderliga byggnadsarbeten enligt detta förslag omfattar

1. *Tidigare aktuella arbeten enligt åren 1936 och 1949 uppgjorda förslag:*
 - a) Utökning och modernisering av operationsavdelningen.
 - b) Utökning och modernisering av läkarmottagning, röntgenavdelning och laboratorium.

- c) Utökning och förbättring av bandageverkstaden.
 - d) Omläggning av låg- och högspänningsställverken.
 - e) Omläggning av uppvärmningssystemet i byggnad III från lågtrycksånga till pumpvarmvatten.
2. *Arbeten aktuella på grund av nytt patientklientel:*
- a) Inrättande av lokaler för sysselsättningsterapi och arbetsträning.
 - b) Förbättrade lokaler för sjukgymnastik såväl centralt som på vårdavdelningarna.
 - c) Nya skollokaler med tre klassrum.
3. *Arbeten för modernisering av vårdavdelningarna:*
- a) Flera tvättställ.
 - b) Bättre dagsljusförhållanden för serveringsrum i vissa avdelningar.
 - c) Inrättande av besöksrum på vårdavdelningarna.
 - d) Inrättande av studierum för patienterna.
 - e) Utrymme för patienternas småtvätt m. m.

Direktionen har framlagt två olika förslag till om- och tillbyggnad av sanatoriet, alternativ A och B.

Alternativ A utgår från den år 1949 framlagda byggnadsplanen. Denna plan innebär en utbyggnad mot söder av nuvarande mottagnings- och operationsavdelningar med bandageverkstaden placerad i tillbyggnadens källarvåning. Utöver 1949 års plan har tillkommit uppförandet av nytt skolhus. Under klassrummen i den planerade nya skolbyggnaden erhålles en våning, som tänkts skola inredas för arbetsterapi. Nuvarande skollokaler avses skola tagas i anspråk som gymnastikavdelning, medan vissa andra utrymnen inredes för arbetsträning. Kostnaderna enligt detta alternativ har uppskattats till sammanlagt 1 800 000 kronor. Byggnadsarbetena kan utföras i tre etapper. Den totala byggnadstiden har beräknats till 2 år 9 månader, varav ett år för var och en av de två första etapperna och 9 månader för den sista.

Med alternativ B har man eftersträvat en mera central placering av operations-, mottagnings-, gymnastik- och övriga behandlingsavdelningar än vad som skulle ernås enligt alternativ A. För att uppnå detta erfordras en del omflyttningar inom sanatoriet. Sålunda avses operations- och mottagningsavdelningarna skola flyttas från byggnad III till byggnad II, vari patienternas och personalens matsalar nu är belägna, sedan sistnämnda byggnad förlängts med cirka 5 meter. För att ersätta tio bostadsrum och en dublett, som kommer att förloras genom dessa omplaceringar, tänkes ett nytt bostadshus i två våningar skola uppföras. Arbetena enligt alternativ B har kostnadsberäknats till 1 865 000 kronor och kan komma till utförande i fyra etapper. Byggnadstiden har beräknats till tre år, varav ett år för första etappen, 6 månader för andra och 9 månader för var och en av de två sista etapperna.

Såväl enligt alternativ A som alternativ B kommer nuvarande 215 vårdplatser att reduceras, nämligen till 199 respektive 194. Då de båda alternativen är ungefär likvärdiga beträffande anläggningskostnader och alternativ B enligt direktionens mening äger bestämt företräde ur sjukhus-synpunkt, har direktionen föreslagit, att de planerade om- och tillbyggnaderna utföres enligt sistnämnda alternativ.

Medicinalstyrelsen framhåller, att under och efter kriget en omfattande organisation kommit till stånd i vårt land för omhändertagande av den partiella arbetskraften genom arbetsvård, arbetsprövning, arbetsträning

m. m. Erfarenheterna från denna verksamhet har visat betydelsen av att på de områden, där resurserna är otillräckliga eller saknas, erforderliga sådana tillskapas för den medicinska rehabilitering, som i många fall är en förutsättning för återanpassning till arbetslivet. Med hänsyn härtill anser styrelsen det angeläget, att Kronprinsessan Victorias kustsanatorium får tillgång till lokaler av erforderlig storlek för såväl sysselsättningsterapi och arbetsträning som sjukgymnastik. Förslaget att uppföra nya skollokaler är väl motiverat och angivna moderniseringsarbeten av vårdavdelningarna m. m. är enligt styrelsens mening ofrånkomliga för att erhålla en godtagbar standard. I likhet med direktionen för kustsanatoriet och centrala sjukvårdsberedningen anser medicinalstyrelsen alternativ B vara ett bestämt föredraga, och styrelsen förordar därför detta förslag. De sammanlagda kostnaderna för detta alternativ bör enligt vad byggnadsstyrelsen vid sin granskning framhållit beräknas till 1 951 500 kronor, vilka kostnader kan uppdelas på tre år med 622 000, 669 500 respektive 660 000 kronor per år.

Med hänsyn såväl till att behovet av riksplatser vid kustsanatorierna synes komma att kvarstå under en avsevärd tid, som till för medicinalstyrelsen kända förhållanden rörande ifrågakvarande kustsanatoriums ekonomiska ställning tillstyrker styrelsen, att statsbidrag beviljas för utförande av om- och tillbyggnad av kustsanatoriet enligt alternativ B i huvudsaklig överensstämmelse med de den 25 oktober 1954 dagtecknade ritningarna med beaktande av de erinringar, som framstälts av centrala sjukvårdsberedningen vid dess granskning av ritningarna. Bidraget bör utgå med belopp motsvarande de verkliga kostnaderna dock högst 1 951 500 kronor.

I propositionen nr 135/1955 har föredragande departementschefen förordat, att statsbidrag beviljas föreningen kustsanatoriet Apelviken för utförande av de byggnadsarbeten, som omfattas av en av medicinalstyrelsen föreslagen första etapp, men ansett härför erforderlig medelstilldelning böra uppdelas på två budgetår. Då för innevarande budgetår statsbidrag beviljats med 375 000 kronor för påbörjande av ifrågakvarande byggnadsföretag, kan medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till (841 000 — 375 000) 466 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till (8 378 + 622 000 + 466 000 — 82 490) 1 013 888 kronor, vilket belopp synes kunna avrundas till 1 000 000 kronor.

II. I utlåtande den 2 maj 1955 över medicinalstyrelsens framställning om anvisande av ett anslag av 1 951 000 kronor för vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium har byggnadsstyrelsen tillstyrkt arbetenas utförande men uttalat, att totalkostnaden borde upptagas till cirka 3 000 000 kronor med hänsyn till att man knappast kunde göra fullt säkra beräkningar över kostnaderna på ritningsarbetets dåvarande stadium. Med anledning av detta byggnadsstyrelsens uttalande har direktionen låtit verkställa en detaljräkning av vissa i ombyggnadsprojektet ingående arbeten. Denna omräkning har visat, att viss ombyggnadskostnad, som tidigare upptagits till 264 025 kronor, bör beräknas till 459 342 kronor. I skrivelse den 29 september 1955 har direktionen meddelat, att kostnaden för uppförande av planerat bostadshus, 250 000 kronor, kan avgå från det belopp, som beräknats för de av direktionen plane-

rade om- och tillbyggnadsarbetena. Om kostnaderna för byggnadsarbetena enligt tidigare kostnadskalkyl utbytes mot kostnaderna enligt numera verkställd beräkning, blir totalkostnaden 2 326 000 kronor. Frändrages kostnaden för det nya personalbostadshuset uppgår totalkostnaden till 2 076 000 kronor, vilken kostnad kan fördelas på tre år med 322 000, 831 000 respektive 923 000 kronor per år.

Yttranden

I. *Statskontoret* förordar, att Kronprinsessan Victorias kustsanatorium av statsmedel beredes gottgörelse för resterande utredningskostnader för den planerade barnavdelningen. Med anledning av det framlagda omfattande byggnadsprojektet vid nämnda sanatorium anser sig statskontoret ej kunna underlåta att ifrågasätta en omprövning av spørsmålet om sanatoriets lösgörande för annat ändamål. Därest emellertid en omdisponering av sanatoriet alltjämt ej bedömes såsom möjlig, uppställer sig i allt fall frågan, om en så omfattande och kostnadskrävande ombyggnad, som nu är tilltänkt, är oundgängligen erforderlig. Med hänsyn till angelägenheten av, att det allmänna i nuvarande samhällsekonomiska läge iakttaget skärpt återhållsamhet med investeringar, måste ett så kostnadskrävande projekt för sanatoriets utbyggande vara ägnat att inge de allvarligaste betänkligheter. Därest en om- och tillbyggnad av sanatoriet anses ofrånkomlig, synes byggnadsförslaget därför böra underkastas en genomgripande överarbetning i syfte att väsentligt nedbringa kostnaderna. Beträffande frågan om finansieringen av eventuella byggnadsarbeten vid kustsanatorierna har statskontoret tidigare förklarat sig icke vilja rikta invändning mot, att staten jämväl i framtiden lämnar bidrag till kostnaderna för nybyggnader vid sanatorierna. Statsmakernas beslut rörande användningen av kustsanatorierna synes, vad vårdens finansiering beträffar, innebära en provisorisk lösning avsedd att framdeles omprövas i ett större sammanhang. Statskontoret, som är av den uppfattningen att statsverket ej bör ensamt svara för blivande byggnads- och upprustningsåtgärder vid sanatorierna, förutsätter, att frågan om fördelningen av dylika kostnader mellan statsverket och vederbörande landsting därvid kommer att underkastas förnyad prövning.

Arbetsmarknadsstyrelsen anför.

Från de arbetsvårdande synpunkter arbetsmarknadsstyrelsen har att företräda delar styrelsen helt medicinalstyrelsens uppfattning, att ökade resurser för medicinsk rehabilitering i många fall utgör en förutsättning för en återanpassning till arbetslivet av sjuka och skadade. Enligt arbetsmarknadsstyrelsen är det därför ett angeläget önskemål, att sjukhusanslutnen rehabilitering kan komma till stånd, där så är möjligt. Med hänsyn till den särskilda risk, som sanatorie- och ortopedpatienter — varom här är fråga — löper att på grund av den långa vårdtiden helt förlora kontakten med arbetslivet och dess krav, är deras rehabiliteringsbehov särskilt framträdande. Medicinalstyrelsens hemställan, att Kronprinsessan Victorias kustsanatorium måtte få tillgång till lokaler för sysselsättningsterapi och arbetsträning, vill arbetsmarknadsstyrelsen sålunda tillstyrka.

Skolöverstyrelsen, som infordrat yttrande från vederbörande folkskoleinspektör, framhåller, att en särskild skola för skolpliktiga patienter allt-

jämt måste anses erforderlig vid sanatoriet samt att det föreligger ett trängande behov av nya skollokaler.

II. *Byggnadsstyrelsen* hänvisar i fråga om möjligheten att verkställa fullt säkra kostnadsberäkningar till sitt tidigare utlåtande i ärendet den 2 maj 1955. Kostnaden för det reducerade förslaget synes visserligen lågt beräknad men styrelsen bedömer det icke som uteslutet, att arbetet kan genomföras för den uppgivna kostnaden. En exakt kostnadsuppgift över ett arbete av denna art kan knappast erhållas förrän efter en sammanställning av infordrade anbud.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att 8 378 kronor anvisas för täckande av resterande utredningskostnader för planerad barnavdelning vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium.

Den vid nämnda sanatorium befintliga sjukhusbyggnaden togs i bruk år 1910 och har sedan dess icke undergått någon större förändring. Sedan länge har emellertid behov förelegat av förbättrade diagnostiska och terapeutiska resurser, vilket behov ytterligare accentuerats genom den utveckling å den medicinska rehabiliteringens område, som under senare år ägt rum. Den mest framträdande olägenheten består däri, att sjukhusbyggnaden med sin nuvarande planläggning erbjuder mycket begränsade möjligheter till en centralisering av operations- och övriga behandlingsavdelningar. Vidare saknas lokaler för moderna behandlingsmetoder såsom sysselsättnings-terapi, arbetsträning och sjukgymnastik, varjämte de befintliga utrymmena för mottagning, expeditioner samt undersökningar av olika slag är otillräckliga. De nu rådande bristerna förorsakar betydande svårigheter för den vid sanatoriet bedrivna vården. Av medicinalstyrelsen har nu framlagts förslag till en genomgripande om- och tillbyggnad av sjukhusbyggnaden, syftande till att undanröja de förut nämnda olägenheterna. Vid besök på sanatoriet har konstaterats, att förhållandena är i vissa delar otillfredsställande, samt att förbättringsåtgärder är erforderliga, om sanatoriet skall kunna väl fylla sina uppgifter i sjukvårdens tjänst. Särskilt anmärkningsvärt synes mig vara, att ett sjukhus av detta slag saknar nödiga lokaler för medicinsk rehabilitering. I rådande läge, som påkallar den största möjliga begränsning av investeringsverksamheten för allmänna ändamål, kan jag emellertid icke förorda, att medel anvisas för ändamålet redan för nästa budgetår.

För uppförande och inredning av en ny köksbyggnad vid Apelvikens kustsanatorium har för innevarande budgetår anvisats 375 000 kronor. I enlighet med vad som tidigare förutsatts beräknar jag för nästa budgetår en medelsanvisning av ytterligare 466 000 kronor för detta ändamål.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till (8 378 + 466 000) 474 378 kronor. Då emellertid för ändamålet finnes disponibelt ett belopp av 82 490 kronor, synes anslaget för nästa budgetår böra uppföras med

(474 378 — 82 490) i runt tal 392 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 392 000 kronor.

[80] 77. Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	4 400 000	5 249 322
1954/55	4 400 000	4 458 895
1955/56 (statsliggaren s. 1034)	5 000 000	
1956/57 (förslag)	4 400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget nedräknas med 500 000 kronor.

Motiv

Inom styrelsen har upprättats en tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, för vilket bidrag enligt gällande bidragskungörelse kan förväntas ifrågakomma, ävensom de belopp, till vilka bidragen beräknas uppgå. Förhöjt bidrag beräknas för anstalter inom Gotlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Stockholms stad. Inom nämnda områden har nämligen medeltalet för tuberkulosödligheten under femårsperioden 1949—1953 med mera än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period; sistnämnda medeltal utgjorde 0,21 på 1 000 invånare. (Jfr 3 § 2 mom. statsbidragskungörelsen). Bidragens slutsumma uppgår till 6 044 790 kronor.

Vidare beräknas bidrag för sammanlagt 185 av landstingen i Stockholms och Västernorrlands län ävensom Stockholms stad förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier. Härför erfordras ett belopp av 198 280 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till högst (6 044 790 + 198 280) 6 243 070 kronor.

Medelsbehovet för budgetåret 1954/55 uppskattades av styrelsen till högst 6 884 483 kronor, medan nettoutgifterna uppgått till 4 458 895 kronor. Nettoutgiften har sålunda understigit det beräknade maximala medelsbehovet med cirka 35 procent. Om anslaget för nästa budgetår beräknas med utgångspunkt från nämnda procenttal, erfordras ett belopp av i runt tal 4 100 000 kronor. Med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1954/55 samt rådande ovisshet angående medelsbehovet anser sig styrelsen emellertid icke kunna förorda, att anslaget nedräknas med mer än 500 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår synes i och för sig intet vara att erinra. Jag anser dock tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår upptages till 4 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 400 000 kronor.

[81] 78. *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 450 000	3 367 523
1954/55	3 160 000	1 012 931
1955/56 (statsliggaren s. 1034)	1 400 000	
1956/57 (förslag)	440 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget nedräknas med 960 000 kronor.

Motiv

Utgifterna under budgetåret 1954/55 fördelade sig sålunda:

Driftbidrag	399 755
Bidrag till stödjebandage och proteser	66 123
» » täckande av driftunderskott	60 055
	Summa kronor 525 933

Det å anslaget utestående förskottet ökade under samma budgetår med 486 997 kronor, varför nettobelastningen uppgått till (525 933 + 486 997) 1 012 930 kronor.

I driftbidrag för nästa budgetår till Apelvikens och Kronprinsessan Victorias kustsanatorier med sammanlagt 292 vårdplatser för kirurgisk tuberkulos erfordras (292 × 3: 25 × 365) i runt tal 345 000 kronor. Till avdelningarna för kirurgisk tuberkulos vid S:t Görans sjukhus beräknas ett driftbidrag av 20 000 kronor. Det sammanlagda bidragsbeloppet uppgår sålunda till (345 000 + 20 000) 365 000 kronor.

Utgifterna för bidrag till stödjebandage och proteser, som under budgetåret 1954/55 uppgått till 66 000 kronor, bör bl. a. med hänsyn till ökningen av den polikliniska verksamheten vid kustsanatorierna icke beräknas till lägre belopp än 75 000 kronor.

Från förevarande anslag utgår jämväl bidrag till resor för vissa patienter vid Apelvikens och Kronprinsessan Victorias kustsanatorier samt till resor för följeslagare eller vårdare. Utgifterna för detta ändamål torde kunna rymmas inom ramen för övriga statsbidragsposter under anslaget.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1956/57 uppgår alltså till (365 000 + 75 000) 440 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 440 000 kronor.

[82] 79. *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna*. Under detta anslag har under en följd av år på grund av framställningar i varje särskilt fall medel anvisats för byggnadsarbeten vid jubileumsfondens sanatorier. För innevarande budgetår har anvisats ett reservationsanslag av 100 kronor (statsliggaren s. 1035).

I enlighet med förslag av *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* (skr. 10/9 1955) torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag vill i detta sammanhang meddela, att Kungl. Maj:t den 2 december 1955 uppdragit åt medicinalstyrelsen att i samråd med överstyrelsen utreda frågan om den framtida användningen av Hessleby sanatorium samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[83] 80. *Bidrag till driften av folksanatorierna*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	355 000	355 000
1955/56 (statsliggaren s. 1036)	100	
1956/57 (förslag)	100 000	

Yrkande

Överstyrelsen för Kung Oscar II:s jubileumsfond (skr. 10/9 1955) hemställer, att anslaget uppföres med 100 000 kronor.

Motiv

Statsbidrag till driften av folksanatorierna har tidigare utgått med det belopp, som erfordras för att täcka underskottet å driften för det senast förflutna budgetåret, jämte ett förskott av 200 000 kronor. Då under bud-

getåret 1953/54 uppstått ett driftöverskott å 218 588 kronor 70 öre, har statsbidraget för innevarande budgetår upptagits med allenast ett formellt belopp av 100 kronor, varjämte Kungl. Maj:t medgivit, att det uppkomna driftöverskottet får balanseras i räkenskaperna för täckande av det driftunderskott, som kan uppkomma under innevarande budgetår. Av fondens vinst- och förlustkonto för budgetåret 1954/55 framgår, att sanatoriernas drift under nämnda budgetår medfört ett överskott å 78 383 kronor 76 öre. Överstyrelsen föreslår, att statsbidrag för budgetåret 1956/57 beviljas med 200 000 kronor minskat med dels det belopp, varmed driftöverskottet för budgetåret 1953/54 överstiger nämnda belopp, dels ock driftöverskottet för budgetåret 1954/55 eller med (200 000 — 18 588 — 78 383) i runt tal 100 000 kronor.

Departementschefen

I enlighet med överstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

[84] 81. **Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	75 000	56 040
1954/55	75 000	21 124
1955/56 (statsliggaren s. 1036)	75 000	
1956/57 (förslag)	75 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Belastningen på anslaget, som för budgetåret 1953/54 utgjorde 56 040 kronor, har för budgetåret 1954/55 uppgått till endast 21 124 kronor, vilket belopp uteslutande avser å Finseninstitutet vid S:t Görans sjukhus i Stockholm meddelad vård. Den låga belastningssiffran beror huvudsakligen på, att inga räkningar avseende under år 1955 meddelad behandling ännu tillställts medicinalstyrelsen i avvaktan på eventuellt nytt avtal i ämnet mellan medicinalstyrelsen och Stockholms stads sjukhusdirektion.

Vid bifall till av styrelsen under anslaget till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden framlagt förslag om en höjning av behovsgränsen uppkommer ett ökat medelsbehov jämväl under förevarande anslag. Härtill kommer viss utgiftsökning med anledning av den friare behovsprövning, som fr. o. m. den 1 juli 1955 medgivits styrelsen

i fråga om beviljande av statsbidrag till lupuspatienter. Med hänsyn härtill och då erfarenhet ännu icke vunnits angående den allmänna sjukförsäkringens inverkan på medelsbehovet, föreligger stora svårigheter att beräkna anslagsbehovet för nästa budgetår. Anslaget synes därför böra upptagas till oförändrat belopp, 75 000 kronor.

Departementschefen

Vid sin uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har medicinalstyrelsen räknat med viss utgiftsökning till följd av föreslagen ändring av gällande statsbidragsgrunder. Såsom framgår av vad jag i det följande anför under anslaget till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden anser jag mig icke kunna tillstyrka den föreslagna bidragsändringen. Med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna synes anslaget det oaktat böra upptagas till oförändrat belopp, 75 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[85] 82. **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 100 kronor (statsliggaren s. 1037). Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 436 601 kronor.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med 200 000 kronor.

Motiv

Kungl. Maj:t har beviljat ännu icke utbetalade bidrag å sammanlagt 272 500 kronor. Inom loppet av nästa budgetår kan statsbidrag vidare komma att sökas med ett sammanlagt belopp av 1 454 500 kronor. Det totala medelsbehovet skulle alltså utgöra (272 500 + 1 454 500 — 436 701) i runt tal 1 290 000 kronor. Med hänsyn bl. a. till den stora eftersläpningen i fråga om uttagandet av beviljade statsbidrag anser styrelsen tillfyllest, att anslaget för budgetåret 1956/57 upptages till 200 000 kronor.

Departementschefen

Beträffande det erforderliga medelsbehovet för nästa budgetår giver mig medicinalstyrelsens beräkning härav i och för sig icke anledning till erinran. Med hänsyn till belastningen på anslaget under det senast förflutna budgetåret, 189 256 kronor, samt storleken av det belopp, som står till Kungl. Maj:ts disposition, synes emellertid anslaget kunna nedsättas i förhållande till det av styrelsen äskade beloppet. Jag förordar för min del,

att medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till 100 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[86] 83. **Bidrag till driften av epidemivårdanstalter**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	700 000	800 804
1954/55	600 000	582 838
1955/56 (statsliggaren s. 1037)	600 000	
1956/57 (förslag)	500 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Frekvensen av de smittsamma sjukdomar, å vilka epidemilagen äger tillämpning, ökade enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter från 9 817 fall år 1952 till 19 759 fall år 1953 för att därefter under år 1954 minska till 9 187 fall. Under första halvåret 1955 rapporterades 3 693 fall. Ett säkert bedömande av utvecklingen under andra halvåret 1955 är icke möjligt. Ehuru en nedgång i sjukdomsfrekvensen skett sedan år 1953, medför de livliga trafikförbindelserna med utlandet, där i flera länder epidemiska sjukdomar förekommer i stor utsträckning, samt bristerna i den allmänna och enskilda hygien i vårt land, att oberäknliga omslag beträffande de epidemiska sjukdomarna snabbt kan inträffa. Med hänsyn härtill samt till belastningen på anslaget under de senaste budgetåren anser styrelsen anslaget böra uppföras med oförändrat belopp, 600 000 kronor.

Departementschefen

På grund av vad medicinalstyrelsen anfört angående de epidemiska sjukdomarnas minskade utbredning samt de minskade belastningssiffrorna synes det tillräckligt, att anslaget för nästa budgetår upptages med 500 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[87] 84. **Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka.** Å riksstaten för innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor (statsliggaren s. 1038). Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns en reservation på anslaget av 1 447 618 kronor.

Yrkanden

1. Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer om oförändrat anslag.

II. Svenska MS-föreningens Göteborgsavdelning (skr. 21/9 1954) hemställer dels om ett anslag av 1 100 000 kronor för uppförande av ett sjukhem för vård av personer lidande av multipel skleros eller därmed jämställda sjukdomar, dels ock om ett årligt bidrag av 140 000 kronor till sjukhemmets drift.

Motiv

I. Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats reservationen, kan ett belopp av 845 780 kronor beräknas återstå av anslaget. Kungl. Maj:t har under prövning ansökningar om bidrag till sju anstalter, för vilka kan beräknas åtgå ett belopp av sammanlagt 402 000 kronor. För att tillgodose tretton hos styrelsen ineliggande framställningar kan vidare komma att erfordras 684 000 kronor. Av Kungl. Maj:t medgivna återbetalningar av uppburna byggnadsbidrag beräknas medföra återleverans av 126 615 kronor. Medelsbehovet skulle alltså utgöra (402 000 + 684 000 — 126 615 — 845 780) 113 605 kronor. Då emellertid å ena sidan eftersläpning alltjämt föreligger i fråga om statsbidragens utbetalande och å andra sidan statsbidrag ännu icke sökts för åtskilliga hem, för vilka byggnadstillstånd beviljats, anser styrelsen anslaget för budgetåret 1956/57 böra uppföras med oförändrat belopp, 300 000 kronor.

II. Multipel skleros är en organisk nervsjukdom. Sjukdomen är i allmänhet fortskridande med symptomen förlamning, balansrubbning, muskelstelhet samt övergående syn- och känselrubbning. Man beräknar, att det i vårt land finnes cirka 7 000 personer, som lider av sjukdomen. Av dessa torde ett betydande antal antingen ha nedsatt arbetsförmåga eller vara ur stånd att taga hand om sig själva. Akutsjukhusen är f. n. så hårt belastade, att multipelsklerossjuka som regel endast kan mottagas vid dessa sjukhus under den tid, som erfordras för sjukdomsbestämningen. Vid kronikeranstalterna råder stor platsbrist och behandlingsmöjligheterna därstädes är begränsade. Personer lidande av multipel skleros måste därför i stor utsträckning kvarstanna i sina hem samt behandlas i öppen vård. När det gäller svårt invalidiserade fall innebär detta vanligen, att någon familjemedlem måste helt eller delvis avstå från förvärvsarbete för att hjälpa den sjuke. Något botemedel mot sjukdomen finnes icke f. n. men erfarenheten har visat, att påtagliga förbättringar kan uppnås genom rationell sjukgymnastisk behandling. Då samhällets hjälpåtgärder av skilda slag visat sig otillräckliga, har de sjuka bildat en riksorganisation, svenska MS-föreningen, med lokalavdelningar i Stockholm, Göteborg och Lund. Föreningen har till uppgift att sammanföra och hjälpa personer, som lider av sjukdomen multipel skleros, att befrämja forskning beträffande denna sjukdom, att påverka stat och kommun till gagn för de sjuka samt att

verka för upprättandet av specialkliniker eller vårdhem för dem, som lider av multipel skleros och andra därmed jämförliga sjukdomar. Under sommaren 1954 har riksföreningens göteborgsavdelning på försök anordnat ett provisoriskt sjukhem i Särö. Erfarenheterna från denna försöksverksamhet har visat behovet av ett sådant hem, vilket bör förläggas i närheten av ett universitet med medicinsk fakultet samt omfatta förslagsvis trettio vårdplatser. Syftet med hemmet skall vara att bereda sjuka tillfälle till vistelse därstädes under den återkommande akuta försämringen och genom behandling söka återföra dem till produktivt arbete så snabbt som möjligt. I svårare fall är avsikten att genom sjukgymnastisk behandling och arbetsterapi söka tillvarataga den begränsade arbetsförmågan. Kostnaderna för uppförande av sjukhemmet har beräknats till 1 067 000 kronor, varav 100 000 kronor för förvärv av tomt. De årliga driftkostnaderna har uppskattats till 170 000 kronor. Genom patientavgifter och andra inkomster beräknas inflyta 40 000 kronor, varför erforderligt statsbidrag till driften uppgår till 130 000 kronor.

Yttranden

Över framställningen om statsbidrag till inrättande och drift av ett sjukhem för patienter med multipel skleros har utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen och svenska landstingsförbundets styrelse.

Medicinalstyrelsen framhåller, att det enligt styrelsens mening icke är lämpligt, att patienter lidande av multipel skleros vårdas på särskilda sjukhus eller sjukavdelningar. Prognosen är vid denna sjukdom högst nyckfull men i stort sett dålig. Patienter med multipel skleros tillhör i stor utsträckning den grupp av kroniskt sjuka, som är i stort behov av rehabiliterande åtgärder. Styrelsens nyligen framlagda rehabiliteringsprogram innebär väsentligt ökade möjligheter på detta område även för denna patientkategori. Styrelsen avstyrker inrättande av ett sjukhem för enbart patienter med multipel skleros.

Svenska landstingsförbundets styrelse avstyrker likaledes bifall till den gjorda framställningen.

Departementschefen

Sjukdomen multipel skleros är en av de organiska nervsjukdomar, som tillhör neurologiens ämnesområde. På sakkunnigt håll anses det naturligt, att de organiska nervsjukdomar, som ur medicinsk synpunkt utgör en enhet, jämväl ur vård- och behandlingssynpunkt betraktas på ett likartat sätt. Ett avsteg från denna princip i fråga om en viss grupp sjuka bör göras endast efter ett noggrant övervägande med starkt beaktande av den medicinska sakkunskapens uppfattning. Vad multipel skleros beträffar är det enligt medicinalstyrelsens mening icke lämpligt att personer, som lider av denna sjukdom, vårdas på särskilda sjukhus eller sjukavdelningar. Med

hänsyn bl. a. till denna styrelsens uppfattning anser jag mig icke kunna förorda, att medel anvisas för upprättande av föreslaget sjukhem för patienter med multipel skleros. Det torde få ankomma på kroppssjukvårdens och kronikervårdens huvudmän, landsting och landstingsfria städer, att i görligaste mån söka tillgodose det stora vårdbehov, som här uppenbarligen föreligger. Beträffande det erforderliga medelsbehovet för nästa budgetår giver mig medicinalstyrelsens beräkning härav i för sig icke anledning till erinran. Med hänsyn till storleken av det belopp, som är disponibelt på anslaget, finner jag mig dock böra förorda, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 100 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[88] 85. Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 800 000	3 311 307
1954/55	2 700 000	3 408 595
1955/56 (statsliggaren s. 1038)	3 000 000	
1956/57 (förslag)	3 400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med 3 300 000 kronor.

Motiv

Av belastningen å anslaget under budgetåret 1954/55 avser icke mindre än omkring 580 000 kronor statsbidrag för kalenderåret 1953 och tidigare kalenderår. Den verkliga nettokostnaden för budgetåret 1954/55 kan därför uppskattas till cirka 2 800 000 kronor.

Antalet vårdplatser, för vilka enligt gällande statsbidragsbestämmelser statsbidraget utgör 1 krona 50 öre för dag och patient, uppgår enligt av styrelsen godkända planer till 6 875. Inom ett sjukvårdsområde finnes därjämte en anstalt med 4 vårdplatser, vilka icke inordnats i planerna och för vilka statsbidrag enligt gällande bestämmelser utgår med 90 öre för dag och patient. För samtliga dessa (6 875 + 4) 6 879 platser kan driftbidrag för år 1956 komma att utgå med sammanlagt 3 775 693 kronor. Detta belopp har beräknats under förutsättning att alla vårdplatser fullt utnyttjas under hela året och utgör sålunda en maximisiffra, som i och för sig medgiver en viss reducering. Å andra sidan synes man böra räkna med att driftbidrag torde komma att beviljas till ett icke obetydligt antal nya platser och att detta bidrag för många av dessa platser kan komma

att utgå jämväl för tidigare år. Vidare måste beaktas, att rätt till driftbidrag fr. o. m. den 1 januari 1955 även kan tillkomma anstalter, som tidigare avstått från statsbidrag. Med hänsyn härtill anser styrelsen en uppräknig av anslaget med 300 000 kronor till 3 300 000 kronor påkallad.

Departementschefen

Med hänsyn till de omständigheter, som medicinalstyrelsen avslutningsvis åberopat i sin anslagsframställning, torde anslaget böra uppräknas med 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

[89] 86. **Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	750 000	421 617
1955/56 (statsliggaren s. 1038)	950 000	
1956/57 (förslag)	950 000	

Från detta anslag utgår statsbidrag till driften av två av de tre centralanstalter för radioterapi, vilka upprättats med medel ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond, nämligen de till lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg anslutna anstalterna. Den tredje av dessa anstalter, vilken är ansluten till karolinska sjukhuset, drives helt såsom statlig anstalt.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Av de under budgetåret 1954/55 från anslaget verkställda utbetalningarna avser ett belopp av 220 522 kronor verksamheten vid göteborgsanstalten under andra halvåret 1953 och ett belopp av 201 095 kronor verksamheten vid samma anstalt under första halvåret 1954. För andra halvåret 1954 har för samma anstalt rekvirerats 220 173 kronor, vilket belopp ännu icke utbetalats. För lundaanstalten har under budgetåret 1954/55 icke utbetalats något statsbidrag, men det rekvirerade beloppet för hela år 1954 uppgår till 538 483 kronor. Den verkliga kostnaden för driften av nämnda anstalter under budgetåret 1954/55 uppgår därför rätteligen till (201 095 + 220 173 + 538 483) 959 751 kronor.

Antalet statsbidragsberättigade vårdplatser vid *lundaanstalten* utgör 80.

Utgiften per underhållsdag, d. v. s. dagkostnaden, har för år 1956 beräknats till 52 kronor 33 öre. Inkomsten för underhållsdag synes för samma

år med ledning av 1954 års siffror kunna beräknas på följande sätt: genomsnittlig legosängsavgift 2 kronor 68 öre samt bidrag av vederbörande huvudman 2 kronor 50 öre. Den del av dagkostnaden, som återstår ogulden, uppgår alltså till (52: 33 — 2: 68 — 2: 50) 47 kronor 15 öre. Enligt gällande regler skall statsbidrag för denna brist utgå med 5 kronor 50 öre. I upp- rättat budgetförslag har antalet underhållsdagar beräknats till 28 000. Stats- bidraget skulle alltså kunna uppskattas till 154 000 kronor.

Vid *göteborgsanstalten* utgör antalet statsbidragsberättigade vårdplatser 89. Dagkostnaden för år 1956 beräknas till 54 kronor 65 öre. Med ledning av de verkliga förhållandena under år 1954 kan den genomsnittliga in- komsten av legosängsavgiften beräknas till 4 kronor 50 öre per vård dag. Härtill kommer bidrag från huvudmannen med 3 kronor. Den del av dag- kostnaden, som härefter återstår, uppgår alltså till (54: 65 — 4: 50 — 3) 47 kronor 15 öre, varå statsbidrag enligt gällande grunder skall utgå med 6 kronor. Då antalet underhållsdagar under år 1956 uppskattas till 30 400, kan dagkostnadsbidraget beräknas till 182 400 kronor.

Å statsverket belöpande kostnader för *röntgenbehandling och radium- applikation* har uppskattats till för lundaanstalten 442 066 kronor och för göteborgsanstalten 263 310 kronor eller tillhopa 705 376 kronor. För nu löpande budgetår har motsvarande kostnad beräknats till 414 839 respek- tive 227 600 eller sammanlagt 642 439 kronor.

I likhet med föregående år anser styrelsen sig böra beräkna anslags- behovet för resekostnader m. m. till 15 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle i enlighet med dessa beräkningar uppgå till (154 000 + 182 400 + 705 376 + 15 000) 1 056 776 kronor. Med hänsyn till den verkliga belastningen under det senast förflutna budgetåret, å ena sidan, och den osäkerhet, som vidlåder beräkningen av kostnaderna för bidrag till resor m. m., å andra sidan, synes anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 950 000 kronor.

Departementschefen

Jag har intet att erinra mot medicinalstyrelsens medelsberäkning och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av centralanstalter för radio- terapi* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kronor.

[90] 87. Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	75 000	—
1955/56 (statsliggaren s. 1039)	75 000	
1956/57 (förslag)	175 000	

Yrkanden

I. *Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning* (skr. 19/11 1954) hemställer, att statsbidrag må utgå till driften av den neurokirurgiska kliniken jämväl för budgetåret 1950/51.

II. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 25 000 kronor eller, därest den under I angivna ansökningen bifalles, med 100 000 kronor.

Motiv

I. Statsbidrag har hittills icke beviljats för budgetåret 1950/51. Som motivering härför har medicinalstyrelsen framhållit, att 1951 års riksdag medgivit, att statsbidrag till driften av den neurokirurgiska avdelningen finge — utan återbetalning av vissa tidigare uppburna statsbidragsbelopp — under vissa förutsättningar utgå först fr. o. m. den 1 juli 1951. Beredningen hänvisar till den redogörelse i ämnet, som lämnats i 1951 års statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkten 83, samt erinrar om, att landstinget omedelbart ställt sig statsmakternas år 1951 gjorda uttalande till efterrättelse och med övriga intressenter träffat en av medicinalstyrelsen den 21 augusti 1952 godkänd tilläggsöverenskommelse till tidigare avtal. Såvitt beredningen kan finna har 1951 års riksdag endast förenat anslaget för budgetåret 1951/52 med nämnda, av landstinget numera efterlevda villkor. Något uttalande av riksdagen, att det av 1950 års riksdag för budgetåret 1950/51 beviljade anslaget skulle innehållas eller kvittas mot vad landstinget tidigare uppburit i statsbidrag synes däremot icke föreligga. Statsmakterna lämnade i stället utan bifall medicinalstyrelsens yrkande om innehållande av driftbidraget för första halvåret 1950.

II. Genom beslut den 6 juli 1955 har medicinalstyrelsen godkänt ett förslag till anordnande vid Lunds lasarett av en provisorisk neurokirurgisk vårdavdelning genom ombyggnad av vissa lokaler inom den ortopediska kliniken. Direktionen för lasarettet har hemställt om statsbidrag jämväl till driften av denna provisoriska avdelning, vilken beräknas komma att inrymma 18 vårdplatser. Enligt vad medicinalstyrelsen under hand inhämtat från landstinget, beräknas avdelningen tagas i bruk omkring den 1 januari 1956. Antalet neurokirurgiska vårdplatser vid lasarettet skulle därigenom komma att uppgå till 55, vilket innebär en ökning av det nuvarande platsantalet med cirka 50 procent. Med stöd av föreliggande statsbidragsrekvisitioner, vilka avser ett bidragsbelopp av omkring 70 000 kronor för år, kan det årliga bidraget till de nya vårdplatserna beräknas till cirka 35 000 kronor. Bidraget för samtliga 55 vårdplatser kan därför uppskattas till 105 000 eller i runt tal 100 000 kronor.

Vid bifall till den av landstingets hälso- och sjukvårdsberedning gjorda framställningen bör anslaget för nästa budgetår uppräknas med 75 000 kronor och sålunda uppföras med 175 000 kronor.

Yttranden

Över framställningen från hälso- och sjukvårdsberedningen har utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen och statskontoret.

Medicinalstyrelsen framhåller, att styrelsen med hänsyn till statsmakernas år 1951 fattade beslut ansett sig sakna befogenhet att bevilja statsbidrag jämväl för tiden den 1 juli 1950—30 juni 1951. Styrelsen vill emellertid för sin del icke motsätta sig bifall till den gjorda framställningen, särskilt som — trots stark stegring av lasarettets kostnader — för vården av patienter å ifrågavarande klinik någon ökning av statens bidrag för ändamålet icke vidtagits på sätt i 1946 års statsverksproposition förutsatts.

Statskontoret motsätter sig icke bifall till framställningen.

Departementschefen

I likhet med statskontoret finner jag hinder icke möta mot utbetalning av statsbidrag för budgetåret 1950/51. I enlighet härmed och då jag icke har något att erinra mot medicinalstyrelsens beräkningar, uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till 175 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

Vanförestalter m. m.

[91] 88. Bidrag till vanförestalter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	12 250 000	11 003 522
1955/56 (statsliggaren s. 1040) ..	11 500 000	
1956/57 (förslag)	11 400 000	

Anslaget avser de fyra vanförestalterna i Stockholm, Hälsingborg, Göteborg och Härnösand.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat 11 500 000 kronor.

Motiv

I Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 17 juni 1955 har ändrade bestämmelser meddelats för finansieringen av vanförestalterna fr. o. m. ingången av budgetåret 1956/57.

Vid anstalternas ortopediska kliniker skall sålunda landstingen och de landstingsfria städerna för av dem belagda vårdplatser erlagga vårddags-

ersättning, motsvarande klinikens genomsnittliga vårdkostnad under senaste räkenskapsår, minskad med patientavgiften å allmän sal, dock att ersättningen tills vidare maximeras till 35 kronor per vård dag. I samband med ändringen skall nu utgående statsbidrag i form av fasta vårdkostnads- och poliklinikbidrag slopas. I den mån klinikernas kostnader överstiger nyssnämnt belopp, svarar staten för uppkommet driftunderskott.

Staten skall i princip bestrida kostnaderna vid anstalterna enligt av Kungl. Maj:t godkända utgifts- och inkomststater, som bör innefatta hela den under statens kostnadsansvar fallande verksamheten, i den mån den står under vanförevårdsföreningarnas huvudmannaskap. Detta innebär, att staten skall svara för kostnaderna för samtliga verksamhetsgrenar under enskilt huvudmannaskap, i den mån vårdavgifter och övriga inkomster icke förslår. I fråga om de ortopediska klinikerna skall det sagda gälla intill dess de överförs i landstingens huvudmannaskap.

Kungl. Maj:t har vidare föreskrivit, att statsbidrag för erforderliga stöd- bandage och proteser, invalidvagnar och rullstolar fr. o. m. den 1 januari 1956 skall utgå med tre fjärdedelar av de totala kostnaderna, dock att vederbörande patient skall svara för ett belopp av 3 kronor.

I förenämnda brev har Kungl. Maj:t slutligen lämnat medicinalstyrelsen i uppdrag att *dels* med berörda parter upptaga förhandlingar rörande organisationen och finansieringen av de ortopediska klinikerna efter den 1 juli 1956, *dels* verkställa översyn av nu utgående poliklinik- och behandlingsavgifter vid vanförestaltnernas kliniker, *dels ock* företa en omprövning av patientavgifterna vid vanförestaltnernas vård- och arbetshem. Genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1953 uppdrogs åt styrelsen att utreda frågan om ifrågasatt utvidgning av bidragsrätten till ortopediska hjälpmedel, för vars fullgörande styrelsen har att beakta vissa av departementschefen i proposition nr 135/1955 framlagda synpunkter.

Medicinalstyrelsen framhåller, att det med hänsyn till den förestående omändringen av verksamhetsformerna och finansieringssystemet vid vanförestaltnerna samt i betraktande av att förenämnda, medicinalstyrelsen lämnade utredningsuppdrag, icke torde hinna slutföras i sådan tid, att de kan föreläggas 1956 års riksdag, f. n. är förenat med svårigheter att för kommande budgetår mera exakt beräkna de i anslaget ingående delposterna. I de flesta fall utgår styrelsen fördenskull från oförändrade anslagsbelopp, vilka, då så ansetts motiverat, justerats med hänsyn till sistförflutna budgetårs belastningssiffror.

Nettoutgifterna å anslaget under budgetåret 1954/55 uppgick till 10 858 278 kronor. Härutöver har utestående oredovisade förskott ökat med 145 244 kronor, och den totala nettobelastningen har alltså uppgått till (10 858 278 + 145 244) 11 003 522 kronor. Vid de *ortopediska klinikerna* kommer underskotts betalning ej att ske förrän under budgetåret 1957/58, varför styrelsen ej anser sig nu behöva äska medel härför. Styrelsen förutsätter, att den för klinikernas löpande drift, intill dess landstingens belopp hunnit inflyta, skall äga från anslaget förskottsvis utanordna erforderliga medel. De fasta statsbidragen till *poliklinikerna* avses skola slopas fr. o. m. budgetåret

1956/57, varför något medelsbehov ej anmäles under denna rubrik. I fråga om *skolhemmen*, *yrkesskolorna* samt *vård- och arbetshemmen* erinrar styrelsen om, att frågan om utbildningshjälpens avvägning enligt propositionen nr 135/1955 skall utredas av arbetsmarknadsstyrelsen. Skolhemsorganisationen avses skola bibehållas tills vidare, och vård- och arbetshemmen avses bli finansierade på samma sätt som föreslagits beträffande de omändrade yrkesskolorna. Styrelsen föreslår därför oförändrade anslagsbelopp för skolhem, yrkesskolor samt vård- och arbetshem eller resp. 150 000, 550 000 och 60 000 kronor. Totalkostnaden för *stödjebandage* och *proteser* uppgick budgetåret 1954/55 till 3 966 494 kronor. Behovet skulle därför enligt de nya bidragsgrunderna utgöra 2 974 870 kronor eller avrundat 2 975 000 kronor. Totalkostnaden sistförflutet budgetår för *invalidvagnar* och *rullstolar* var 206 867 kronor, och medelsbehovet skulle uppgå till 155 150 eller avrundat 155 000 kronor.

I fråga om *täckande av vanförestalternas driftunderskott* framhålles, att dessa i de av Kungl. Maj:t fastställda inkomst- och utgiftsstaterna för budgetåret 1955/56 beräknats till 7 510 600 kronor. Beträffande *kuratorsverksamheten* erinras om att hittillsvarande särskilda statsbidrag skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1956.

Fr. o. m. budgetåret 1954/55 har svenska vanförevårdens centralkommitté (SVCK) tillerkänts ett bidrag med 20 000 kronor årligen för befrämjande av *forskning rörande proteser och stödjebandage*. Medicinalstyrelsen föreslår, att centralkommittén tillerkännes statsbidrag med samma belopp för budgetåret 1956/57 för fortsatt forskningsverksamhet. Styrelsen tillstyrker dessutom bifall till en av SVCK gjord framställning om ett statsbidrag å 35 000 kronor såsom bidrag till SVCK:s *tekniska verksamhet*. Beträffande denna fråga har SVCK framhållit bl. a.

Denna verksamhet, vilken avser andra tekniska hjälpmedel än dem, som de ortopediska verkstäderna vid vanförestalterna sysslat med, bedrivs sedan år 1948 genom en specialkommitté med teknisk, medicinsk och social expertis. Arbetet är uppdelat på olika grupper hjälpmedel, en uppdelning, som vunnit internationell anslutning. Som exempel kan nämnas, att en särskild grupp sysslar med de invalidiserade husmödrarnas problem. En viktig del av verksamheten är rådgivning och personlig service. Den för verksamheten engagerade personalen består — förutom av SVCK:s kansli — av 2 ingenjörer, 1 mekaniker, 1 bilmekaniker, 1 sekreterare och 1 skrivbiträde. Finansieringen av verksamheten har skett genom bidrag från lands- ting, städer, fonder, organisationer, ersättning för beställningsarbeten m. m. Enligt 1955 års budget överstiger utgifterna den beräknade inkomsten med 35 000 kronor. Beräkningarna för år 1956 är ännu mer bekymmersamma. De kommunala huvudmännen synes böra ansvara för den individuella servicen, medan den rent experimentella delen bör ersättas av statsmedel. Om ej statsmedel tillskjutes torde även möjligheterna minska att få bidrag från annat håll. I skrivelse till handelsministern den 11 juni 1955 har SVCK hemställt om bidrag från kolclearingskassan å 87 000 kronor, avseende läckning av underskottet för 1955 och 1956.

Medicinalstyrelsen har slutligen tillstyrkt en framställning från styrelsen för föreningen för bistånd åt vanföra i södra Sverige om ett anslag av 23 500 kronor för *utbyggnad av solbalkonger vid Hälsingborgsanstaltens två barnavdelningar*.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1956/57 uppgår alltså till 11 479 100 eller i runt tal 11 500 000 kronor.

Yttranden

Statskontoret framhåller beträffande det föreslagna bidraget till SVCK:s tekniska verksamhet.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 22/9 1955 har SVCK beviljats bidrag för sin tekniska verksamhet med 35 000 kronor av medel, som överförts till handels- och sjöfartsfonden att användas för forskning m. m. Förslaget om ytterligare bidrag med 35 000 kronor till sagda verksamhet förutsätter ett utvidgat anlåtande av anslaget till bidrag åt vanförestalter m. m. för finansiering av forskningsverksamhet. Handlingarna i ärendet utvisar, att kommittén avser att årligen återkomma med yrkande om bidrag till verksamheten från sagda anslag. Av principiella skäl anser sig statskontoret ej kunna tillstyrka, att en eventuell bidragsgivning för ändamålet finansieras på sätt kommittén och medicinalstyrelsen föreslagit. Kommittén torde istället höra hos statens medicinska forskningsråd ansöka om bidrag från det av rådet disponerade anslaget till främjande av medicinsk forskning.

Byggnadsstyrelsen, som tillstyrker förslaget om uppförande av solbalkonger vid vanförestalten i Hälsingborg, framhåller, att behovet av solbalkonger för barnavdelningen vid ortopediska kliniken synes väl motiverat. Balkongernas djup bör med hänsyn till sjuksängarnas in- och utflyttning samt uppställning ej gärna understiga 2,5 meter. Beträffande den beräknade kostnaden har styrelsen intet annat att erinra än att, med hänsyn till det ökade djupet, kostnaden bör beräknas till 25 000 kronor. Styrelsen har härvid förutsatt, att råglas användes för skyddstaket.

Departementschefen

Kungl. Maj:ts proposition nr 135/1955 innebar såsom framgår av det anförda ändrade regler för finansieringen av vanförestalterna fr. o. m. ingången av budgetåret 1956/57. Statsutskottet liksom riksdagen biföll propositionen i dess huvuddrag. Statsutskottet (utl. nr 139/1955) framhöll emellertid, att det syntes naturligt, att frågor om regleringar av tjänster och inrättande av nya tjänster för tiden efter utgången av budgetåret 1955/56 underställdes riksdagen i samma omfattning som beträffande statliga institutioner.

Huvudprincipen i de av riksdagen godkända finansieringsreglerna innebär, att staten i sista hand skall svara för anstalternas driftkostnader enligt

av Kungl. Maj:t godkända utgifts- och inkomststater, vilka bör innefatta hela den under statens kostnadsansvar fallande verksamheten i den mån den står under vanförevårdsföreningarnas huvudmannaskap. I fråga om de ortopediska klinikerna — för vilka en närmare redogörelse lämnats i det föregående — skall det sagda gälla intill dess de överförts i landstingens eller de landstingsfria städernas huvudmannaskap, vilket innebär att staten skall täcka uppkommet underskott i den mån vårddagskostnaden överstiger 35 kronor per vårddag. Nu utgående statsbidrag för erforderliga stödjebandage och proteser m. m. skall vidare fr. o. m. 1 januari 1956 utgå med förhöjt belopp eller med tre fjärdedelar av de totala kostnaderna, varvid dock vederbörande patient alltid skall svara för ett belopp av minst 3 kronor.

Princippropositionen om vanföreanstalterna innebar i övrigt, att de ortopediska klinikerna så snart detta är möjligt skall utbrytas ur anstalterna och läggas under de olika sjukvårdshuvudmännens regi. När detta kan ske är ännu för tidigt att yttra sig om. Jag har emellertid under hösten 1955 tagit vissa initiativ för att påskynda en sådan utveckling. — Verksamheten vid vanföreanstalterna avses dessutom utvidgad att gälla ej blott vanföra utan även andra svårt partiellt arbetsföra, som ej kan beredas möjlighet att utnyttja den allmänna yrkesutbildningen. Överhuvud avses yrkesutbildningen skola inordnas i arbetsmarknadsstyrelsens allmänna system för arbetsvårdande åtgärder. De ombildade vanföreanstalterna bibehålles under vanförevårdsföreningarnas enskilda huvudmannaskap. Någon förändring beträffande den centrala tillsynen över de ombildade vanföreanstalterna kommer ej att ske f. n.

Skolundervisningen inom vanförevården skall enligt riksdagsbeslutet begränsas till sådana elever, som på grund av svårare handikap oundgängligen bör vistas i internat. I övrigt skall vissa åtgärder vidtagas för att underlätta för de vanföra barnen att gå i vanliga skolor. Vanföreanstaltens i Stockholm skolhem på Lidingö lägges vidare under Eugeniahemmets regi. Statsverket föreslås skola svara för kostnaderna för barnens resor till och från skolhemmen.

Vård- och arbetshemsverksamheten bibehålles enligt riksdagens beslut tills vidare vid vanföreanstalterna i Stockholm och Hälsingborg. Staten förutsättes i sista hand svara för hemmens driftkostnader.

Vad härefter angår medicinalstyrelsens beräkning av vanföreanstalternas medelsbehov för nästa budgetår, är det även enligt min uppfattning och på av styrelsen anförda skäl förenat med betydande svårigheter att nu mera exakt beräkna anslagets olika delposter. Även för egen del finner jag mig därför i avvaktan på närmare erfarenheter av verksamheten vid de ombildade vanföreanstalterna böra utgå från oförändrade anslagsbelopp, i förekommande fall under hänsynstagande till tillgängliga belastningssiff-

ror. Enligt vad jag inhämtat torde emellertid det i skolhemsorganisationen ingående Lidingöhemmet, såsom förutsatts i propositionen, redan fr. o. m. nästa budgetår kunna överföras i Eugeniahemmets regi. Med hänsyn härtill torde den av medicinalstyrelsen upptagna delposten Bidrag till skolhem böra minskas med omkring 35 000 kronor till 115 000 kronor.

Hälsingborgsföreningens framställning om medel för utbyggnad av solbalkonger vid anstalten anser jag mig ej nu kunna upptaga till prövning. Liksom under föregående år tillstyrker jag SVCK:s framställning om ett anslag av 20 000 kronor för befrämjande av forskning rörande proteser och stödjebandage. Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka, att ytterligare anslag utgår till SVCK:s tekniska verksamhet från förevarande anslag.

Det av medicinalstyrelsen framräknade medelsbehovet 11 500 000 kronor torde därför kunna minskas med (35 000 + 23 500 + 35 000) 93 500 kronor och anslaget i dess helhet beräknas till i runt tal 11 400 000 kronor.

Vad slutligen angår den av statsutskottet berörda frågan angående sätet för reglering av tjänster och inrättande av nya tjänster vill jag framhålla, att det icke är möjligt att redan för 1956 års riksdag framlägga förslag i ämnet. Med hänsyn härtill och då frågan synes böra ytterligare övervägas, torde med ett ställningstagande få tills vidare anstå.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 11 400 000 kronor.

[92] 89. **Bidrag till resor för vanföra m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	575 000	459 632
1955/56 (statsliggaren s. 1043)	300 000	
1956/57 (förslag)	300 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv

Enligt kungörelsen den 26 maj 1954 angående statsbidrag till resor för vanföra m. m. skall statsbidrag utgå endast under förutsättning, att reseersättning icke utgives av allmän sjukkasse. Då dessa bestämmelser trädde i kraft den 1 januari 1955, saknas ännu erfarenhet av, huru de påverkar belastningen av ifrågavarande anslag.

Departementschefen

På av medicinalstyrelsen angivna skäl förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 300 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[93] 90. Bidrag till Eugeniahemmet

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	680 000	809 526
1954/55	750 000	1 057 356
1955/56 (statsliggaren s. 1044)	940 000	
1956/57 (förslag)	925 000	

Till sällskapet Eugeniahemmet i Stockholm, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet, har under en följd av år statsbidrag utgått för hemmets drift samt för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som på hemmet behandlas för vanförhet.

Enligt beslut av 1955 års riksdag har nya principer fastställts rörande finansieringen av verksamheten vid hemmet fr. o. m. den 1 juli 1956. Hemmet skall beredas möjlighet att fullfölja sin utveckling till en central spastikeranstalt för vården av normalbegåvade spastiska barn. Landsting (landstingsfria städer) skall för av dem belagda vårdplatser vid hemmets sjukavdelning erlægga ersättning till hemmet, tills vidare maximerad till en vård dagskostnad av 35 kronor. I samband härmed skall det fasta vård dagsbidraget från staten slopas. Däremot skall hemmet komma i åtnjutande av det statliga driftbidraget till medicinska barnavdelningar eller 2 kronor per barn och dag. Vid bestämmandet av landstingens vårdavgift skall hemmets dagkostnad minskas med dels sistnämnda bidrag, dels den enskildes avgift om 3 kronor. Vid skolhemmet skall vårdavgiften sänkas från 1 krona till 50 öre per barn och dag. Vårdavgiften vid Nya hemmet (asylum) utgår med oförändrat belopp. Staten svarar för uppkommet driftunderskott för anstalten i dess helhet, under förutsättning att sällskapet Eugeniahemmet för fastställelse förelägger Kungl. Maj:t inkomst- och utgiftsstat.

I Kungl. Maj:ts brev den 17 juni 1955 föreskrives *dels* att statsbidrag för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som behandlas för vanförhet vid hemmet, skall fr. o. m. den 1 januari 1956 utgå med tre fjärdedelar av de totala kostnaderna; dock att vederbörande patient skall svara för ett belopp av 3 kronor, *dels ock* att som villkor för statsbidrag till driften av Eugeniahemmets sjukavdelning skall gälla, att av patient, som omfattas av den allmänna sjukförsäkringen, icke uttages vårdavgift med högre belopp än 3 kronor för dag.

Yrkanden

Sällskapet Eugeniahemmets styrelse (skr. 16/6 1955) hemställer om anvisande av *dels* ett förslagsanslag å 660 000 kronor, varav 600 000 kronor för beräknat driftunderskott samt 60 000 kronor till täckande av kostna-

der för äldre pensioner, dels ock ett anslag å 1 100 000 kronor för täckande av de i räkenskaperna balanserade underskotten t. o. m. den 30 juni 1956.

Motiv

Sedan Eugeniahemmet från den 1 juli 1953 vunnit anslutning till SPA bestrides löpande avgifter för personalens pensionering från hemmets löneanslag. För personer, som pensionerats före nämnda dag eller av annan anledning ej erhållit anslutning till SPA, utgår pensionerna från hemmets pensionsfond, vilken dock sedermera kommer att i första hand tagas i anspråk vid erläggande av retroaktivavgifter till pensionsanstalten. Fonden kommer därvid att helt försvinna, varefter hemmet saknar medel att fullgöra skyldigheterna mot äldre pensionärer.

Det i hemmets räkenskaper balanserade nettounderskottet utgjorde den 30 juni 1954 i runt tal 900 000 kronor. 1951 års vanförevårdsutredning har föreslagit att denna brist borde täckas av statsmedel, vilket förslag icke i princip rönt avstyrkande från remissinstanserna.

Yttrande

Medicinalstyrelsen upplyser, att utgifterna å anslaget för budgetåret 1954/55 utgjort sammanlagt 1 268 469 kronor, nämligen för hemmets drift 167 636, för stödjebandage och proteser 153 127 samt för fyllnadsbidrag 951 848 kronor. Härifrån avgår inkomster med 4 142 kronor. Det den 1 juli 1954 oredovisade förskottet å 959 691 kronor hade den 30 juni 1955 nedgått till 748 578 kronor, vilket innebär en minskning med 211 113 kronor. Nettobelastningen å anslaget för budgetåret 1954/55 utgör sålunda (1 268 469 — 211 113) 1 057 356 kronor.

Beträffande *statsbidrag till Eugeniahemmets sjukavdelning* räknar medicinalstyrelsen med att staten icke skall behöva svara för något fyllnadsbidrag enligt de nya finansieringsreglerna. Den genomsnittliga vårddagkostnaden beräknas nämligen till 26 kronor. Statsbidrag skall emellertid utgå enligt reglerna för statsbidrag till medicinska barnavdelningar, d. v. s. med 2 kronor per barn och dag; styrelsen räknar med 14 000 vårddagar för nästa budgetår. Statsbidraget utbetalas kvartalsvis i efterskott. Sålunda kommer bidrag endast för tre kvartal att utgå enligt det nya systemet. Bidraget för andra kvartalet 1956 belastar budgetåret 1956/57 och utgår med nuvarande högre belopp, 5 kronor 50 öre per dag. Med hänsyn härtill beräknar styrelsen statsbidraget till 30 000 kronor.

Beträffande statsbidraget till *stödjebandage och proteser* framhålles, att totalkostnaden under budgetåret 1954/55 uppgick till 229 633 kronor. Styrelsen uppskattar behovet av statsbidrag vid oförändrad patientfrekvens till $229\,633 \times \frac{3}{4} = 172\,225$ eller avrundat 175 000 kronor.

I fråga om bidraget till *täckande av uppkommande underskott m. m.* anföres bl. a.

I den av Kungl. Maj:t fastställda inkomst- och utgiftsstaten för budgetåret 1955/56 har driftunderskottet i dess helhet beräknats till 806 600 kronor. Det statliga fyllnadsbidraget härför kommer att belasta budgetåret 1956/57. Den del av underskottet, som berör sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna, kan enligt tidigare tillämpade beräkningsgrunder uppskattas till 685 000 kronor. Styrelsen förutsätter, att uppkommande kostnader för äldre pensioner får bestridas från detta belopp.

Styrelsen förutsätter vidare, att statens bidrag vid erläggande av retroaktiva avgifter till SPA kommer att belasta anslaget för budgetåret 1955/56.

I avvaktan på närmare erfarenheter av nuvarande organisation är styrelsen ej beredd att taga ställning till förslaget om täckande av kvarstående underskott t. o. m. 30 juni 1956.

För den *löpande driften* under budgetåret 1956/57 anser sig medicinalstyrelsen med hänsyn till de många ovissa faktorer, som påverkar statens utgifter för driften, icke böra beräkna medel. Styrelsen förutsätter, att uppkommande kostnader får gäldas genom att styrelsen från förevarande anslag till hemmet utanordnar erforderliga förskott.

Beträffande *Lidingöhemmet*, som enligt beslut av 1955 års riksdag skulle överföras i Eugeniahemmets regi den 1 juli 1956, framhåller styrelsen, att, enligt vad den inhämtat, en överföring knappast torde kunna komma till stånd till nämnt datum. Styrelsen beräknar därför inga medel för ändamålet.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1956/57 uppgår således till (30 000 + 175 000 + 685 000) 890 000 kronor.

Departementschefen

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har ändrade föreskrifter meddelats rörande finansieringen av hemmet fr. o. m. den 1 juli 1956, sedan riksdagen fattat beslut i enlighet med proposition nr 135/1955. Eugeniahemmet skall enligt nämnda proposition beredas tillfälle att fullfölja sin utveckling till en central spastikeranstalt för vården av normalbegåvade spastiska barn. Enligt vad jag inhämtat utgöres patientmaterialet f. n. till något över 50 procent av spastiska barn. En ökning av detta procenttal är säkerligen att vänta, då den ombyggnad av hemmet kommit till stånd, vartill 1955 års riksdag beviljat medel och i fråga om vilken jag i det följande kommer att framlägga förslag om ytterligare medelsanvisning.

Vad beträffar uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår biträder jag i huvudsak medicinalstyrelsens beräkningar. Därutöver har jag emellertid räknat med, att Kungl. Maj:t under innevarande budgetår genom beslut i särskild ordning kommer att bevilja statsbidrag för bestridande av vissa kostnader för retroaktivavgifter till statens pensionsanstalt, vilka bidrag kan beräknas till cirka 390 000 kronor. Jag förutsätter vidare att medel för ifrågakommande bidrag till kostnader för äldre pensioner

upptages i inkomst- och utgiftsstaten för budgetåret 1956/57. Medel för täckande av i anledning härav uppkommet underskott behöver emellertid ej anvisas förrän för budgetåret 1957/58.

Med hänsyn till att Lidingöhemmet, enligt vad jag inhämtat, redan fr. o. m. den 1 juli 1956 kommer att överföras i Sällskapet Eugeniahemmets regi, torde medel för hemmets drift bära beräknas under detta anslag. I likhet med medicinalstyrelsen är jag däremot, i avvaktan på närmare erfarenheter av den blivande organisationen vid Eugeniahemmet, icke beredd att nu taga ställning till förslaget om täckande av kvarstående underskott i räkenskaperna t. o. m. den 30 juni 1956 å sammanlagt 1 100 000 kronor.

Med utgångspunkt från styrelsens medelsberäkning, 890 000 kronor, uppskattar jag för egen del medelsbehovet till 925 000 (— 15 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1956/57
anvisa ett förslagsanslag av 925 000 kronor.

[94] 91. **Ombyggnad och utrustning av Eugeniahemmet.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 450 000 kronor (statsliggaren s. 1045).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att för ändamålet upptages ett belopp av 150 000 kronor.

Motiv

I prop. nr 135/1955 har föredragande departementschefen föreslagit, att de till 450 000 kronor beräknade byggnadskostnaderna skulle fördelas på två budgetår, varav för budgetåret 1955/56 skulle anvisas 375 000 kronor. Beträffande utrustningskostnaderna föreslogs likaså en uppdelning på två budgetår. Av totalkostnaden, 150 000 kronor, skulle sålunda 75 000 kronor anvisas för innevarande budgetår. Riksdagen fattade beslut i enlighet med departementschefens förslag (riksd. skr. nr 311/1955).

Av den totala summan (450 000 + 150 000) 600 000 kronor återstår sålunda ett belopp av 150 000 kronor. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat från sällskapet Eugeniahemmet kommer behov av detta belopp att föreligga under budgetåret 1956/57.

Departementschefen

Jag får erinra om, att centrala sjukvårdsberedningen enligt propositionen nr 135/1955 beträffande viss där föreslagen utrustning av Eugeniahemmet förutsatts skola undersöka, om icke kostnaderna för operation, röntgen

och EEG-laboratorium¹ skulle kunna nedbringas genom att hemmet finge använda motsvarande resurser vid karolinska sjukhuset eller norrbackainstitutet. Sjukvårdsberedningens undersökningar har ännu ej redovisats till Kungl. Maj:t. Jag anser mig därför nu kunna biträda medicinalstyrelsens yrkanden endast med de modifikationer, centrala sjukvårdsberedningens granskning av utrustningsfrågan kan komma att medföra. Beslut i enlighet härmed torde få fattas av Kungl. Maj:t. I övrigt har medicinalstyrelsens yrkanden ej föränlett någon erinran från min sida, och jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad och utrustning av Eugeniahemmet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[95] 92. **Bidrag till uppförande av ett förskolehem för spastiska barn i Göteborg.** I gällande riksstat har upptagits ett reservationsanslag å 30 000 kronor för utredning rörande ett spastikerhem i Göteborg (statsliggaren s. 1045).

Yrkande

I skrivelse den 21 oktober 1955 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att ett reservationsanslag å 960 000 kronor anvisas såsom bidrag till uppförande av ett förskolehem för spastiska barn i Göteborg.

Motiv

Genom beslut av 1955 års riksdag (prop. nr 135/1955; riksd. skr. nr 311/1955) tillerkändes Göteborgs diakonissällskap ett statsbidrag med 30 000 kronor för bestridande av kostnaderna för fortsatt utredningsarbete rörande anordnande av ett spastikerhem i Göteborg.

I ärendet har *diakonissällskapet* till medicinalstyrelsen ingivit en promemoria, varav framgår bl. a. följande.

Diakonissällskapets utredningskommitté för spastikervården har låtit utarbeta ritningar, enligt vilka hemmet avses skola placeras på en plan tomt i närheten av ett villaområde i Göteborg. Tomten har reserverats för ändamålet av Göteborgs stad. Med hänsyn till ett eventuellt framtida utvecklingsbehov har hemmet för förskoleålderns barn ritats så, att en tillbyggnad för skolbarn kan ske utan svårighet. Planritningen har endast utförts på ett hem för 30 barn i förskoleåldern. Barnen har placerats i tre grupper om 10 i varje för att ge hemmet så mycket hemkaraktär som möjligt. Stora fria lekutrymmen liksom väl tilltagna utrymmen för sjukgymnastisk behandling har ansetts nödvändiga. Tillgången på isoleringsutrymmen har begränsats, och man har ej ansett det behövt f. n. med lokaler och utrustning för röntgen, elektroencefalografi, elektromyografi m. m. med

¹ Laboratorium för utförande av elektroencefalografiundersökningar för bestämning av hjärnbarkens elektriska aktionsströmmar.

hänsyn till kontakten med Sahlgrenska sjukhuset, barnsjukhuset och ortopediska kliniken. Utrymmen för lekterapeut och talpedagog har däremot ansetts av vikt. Två rum har vidare reserverats för mödrar och vårdarinnor, eftersom det ansetts vara betydelsefullt att dessa får tillfälle att en tid vistas på hemmet, innan vederbörande barn hemsändes. Det har ansetts vara ett oefftergivligt villkor, att byggnaden uppföres i ett plan med hänsyn till barnens rörelsesvårigheter.

Ritningarna, vilka dagtecknats den 28 juni 1955, är utförda av G. Birch-Lindgrens och E. Lohks arkitektkontor, Göteborg, och den totala byggnadskostnaden har beräknats till 990 000 kronor, varav riksdagen redan beviljat 30 000 kronor. Resterande kostnad uppgår sålunda till 960 000 kronor. Diakonissällskapet beräknar kunna anskaffa lösa inventarier genom egna och insamlade medel. Ett planerat personalhem vid Diakonissanstalten har vidare ritats så, att erforderliga personalrum skall kunna ställas till spastikerhemmets förfogande.

Medicinalstyrelsen upplyser i sin skrivelse den 21 oktober 1955, att ritningsförslaget efter överläggningar med centrala sjukvårdsberedningen överarbetats för att åstadkomma vissa smärre ändringar och förbättringar. Det nya ritningsförslaget, dagtecknat den 21 september 1955, har granskats av *centrala sjukvårdsberedningen*, som framställt erinringar beträffande vissa detaljer. Den beräknade kostnaden, 960 000 kronor, synes beredningen skälig. Däri har inbegripits sådana gemensamma lokaler som panncentral, kök och sal för rehabilitering, vilka även avses att tjäna anläggningen utbyggd med ett skolhem om 30 platser.

Medicinalstyrelsen anser det nya ritningsförslaget väl avvägt och finner det angeläget, att byggnaden snarast kommer till utförande, varvid dock de av centrala sjukvårdsberedningen framförda, smärre erinringarna bör beaktas.

Departementschefen

Propositionen nr 135 till 1955 års riksdag innebar bl. a. ett av riksdagen sedermera godkänt principförslag om uppförande av ett förskolehem för spastiska barn i Göteborg. Innan frågan om medelsanvisning för hemmets uppförande framlades för riksdagen, borde emellertid enligt min mening viss ytterligare utredning komma till stånd. Sådan utredning föreligger nu och ett ritningsförslag har framlagts, varefter såväl *medicinalstyrelsen* som *centrala sjukvårdsberedningen* tillstyrkt, att äskade medel ställes till förfogande för nästa budgetår såsom statsbidrag för förslagets förverkligande.

Även för egen del finner jag av skäl, som närmare utvecklades i nyssnämnda proposition nr 135/1955, angeläget, att det planerade förskolehemmet kommer till stånd så snart omständigheterna tillåter detta. De beräknade byggnadskostnaderna har ej heller givit mig anledning till erinran. De av *centrala sjukvårdsberedningen* framställda, smärre ändringsförslagen bör dock iakttagas vid byggnadens utförande. Det äskade beloppet synes vidare böra uppdelas på två budgetår. Enligt vad jag inhämtat skulle för

budgetåret 1956/57 erfordras ett belopp av 350 000 kronor, och jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande av ett förskolehem för spastiska barn i Göteborg* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

[96] 93. Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	800 000	1 231 572
1954/55	1 000 000	1 163 209
1955/56 (statsliggaren s. 1045)	1 250 000	
1956/57 (förslag)	1 900 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppräknas med 650 000 kronor.

Motiv

Jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 17 juni 1955 skall statsbidraget fr. o. m. den 1 januari 1956 utgå med tre fjärdedelar av de totala kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser under förutsättning, att vederbörande patient själv svarar för ett belopp av 3 kronor. Statsbidraget utbetalas av medicinalstyrelsen, vad angår av landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, driven anstalt, halvårsvis efter utgången av december och juni månader samt vad angår av förening eller stiftelse driven anstalt, kvartalsvis efter utgången av september, december, mars och juni månader.

I vissa fall, då det av medicinska skäl befunnits ofrånkomligt, har medicinalstyrelsen medgivit, att statsbidrag från förevarande anslag må utgå för invalidvagnar och rullstolar.

Genom beslut den 5 juni 1953 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att utreda frågan om ifrågasatt utvidgning av bidragsrätten för ortopediska hjälpmedel. Genom beslut den 17 juni 1955 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att styrelsen vid utredningsuppdragets fullgörande skall beakta vad departementschefen anfört i prop. nr 135/1955 angående med bidragsgivningen på förevarande område sammanhängande spörsmål. Styrelsen vågar icke utfästa sig, att utredningsuppdraget skall bli slutfört i så god tid, att förslag i ämnet kan framläggas för 1956 års riksdag. Därför anser styrelsen sig för budgetåret 1956/57 icke kunna räkna med andra bidragsgrunder för anslaget än dem, som angivits i Kungl. Maj:ts brev den 17 juni 1955.

Under budgetåret 1954/55 har statsbidrag med sammanlagt 1 163 209 kronor utgått till åtta anstalter, nämligen Södersjukhuset och S:t Görans sjukhus i Stockholm, lasarettet i Lund, Malmö allmänna sjukhus, lasarettens i

Borås (Solhems sjukhus), Örebro, Linköping och Kristianstad. Med hänsyn till vissa förskjutningar i fråga om bidragsutbetalningarna bör den verkliga kostnaden för budgetåret 1954/55 anses utgöra 1 299 000 kronor.

Vid lasarettens i Jönköping och Norrköping samt akademiska sjukhuset i Uppsala har ortopediska avdelningar inrättats. Statsbidraget beträffande avdelningarna i Jönköping och Norrköping för år 1956 torde kunna beräknas till 70 000 resp. 35 000 kronor och för avdelningen i Uppsala till ca 20 000 kronor. Jämväl vid lasarettet i Västerås beräknas en ortopedisk avdelning bli tagen i bruk under år 1956. Enligt uppgift torde statsbidrag för år 1956 böra beräknas till belopp icke understigande 300 000 kronor.

Med de fr. o. m. den 1 januari 1956 gällande grunderna kan statsbidraget beräknas komma att uppgå till $\left(\frac{2\,586\,000 \times 3}{4} \right)$ 1 939 500 eller avrundat 1 900 000 kronor. Enär relativt sällan ifrågavarande kostnad för en patient torde komma att uppgå till lägre belopp än 12 kronor, synes bestämmelsen, att vederbörande patient alltid själv skall svara för ett belopp av minst 3 kronor, endast i mindre grad komma att påverka det erforderliga statsbidragsbeloppet.

Departementschefen

Jag har intet att erinra mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 900 000 kronor.

[97] 94. Bidrag till de vanföras riksorganisation

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	6 800	6 476
1954/55	10 200	8 678
1955/56 (statsliggaren s. 1046)	10 200	
1956/57 (förslag)	10 200	

Anslaget är avsett för anställande av tre legitimerade sjukgymnaster vid organisationens konvalescenthem Sommarsol i Vejbystrand.

Yrkande

De vanföras riksorganisation (skr. 27/9 1955) hemställer, dels att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp i vad avser bidraget till den sjukgymnastiska verksamheten vid konvalescenthemmet Sommarsol, dels ock att ett anslag uppföres till de vanföras riksförbunds allmänna verksamhet med samma belopp och i likhet med vad som sker till riksföreningen mot polio.

Motiv

Tack vare statsmakternas ekonomiska medverkan har det varit möjligt att till verksamheten vid konvalescenthemmet Sommarsol, Vejbystrand, knyta tre sjukgymnaster under tiden den 1 maj—15 september, vilket visat sig vara av utomordentligt stor betydelse för patienterna, inte minst för eftervården av barnförslamningspatienter. Genom förbundet bedrivs en omfattande stödverksamhet, vilken har till huvudsyfte att skapa förutsättningar för en fullvärdig arbetsinsats i olika avseenden. Sålunda beviljades under verksamhetsåret 1954 bidrag till tekniska hjälpmedel — företrädesvis motorfordon — med 61 677 kronor och till stipendier för fortsatt yrkesutbildning och allmän förkovran med 2 850 kronor. Verksamheten begränsas emellertid av otillräckliga ekonomiska möjligheter.

Departementschefen

Med hänsyn till framförallt det stora behovet av eftervård för barnförslamningspatienter anser jag mig böra tillstyrka organisationens framställning i vad avser fortsatt anställande av sjukgymnaster vid organisationens konvalescenthem. Däremot har jag ej funnit det möjligt att biträda förslaget om statsbidrag till organisationens allmänna verksamhet. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de vanföras riksorganisation* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 10 200 kronor.

[98] 95. Bidrag till riksföreningen mot polio

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	15 000	15 000
1954/55	15 000	15 000
1955/56 (statsliggaren s. 1046)	20 000	
1956/57 (förslag)	20 000	

Yrkande

Riksföreningen mot polio (skr. 23/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Föreningens verksamhet synes fortsätta i minst nuvarande omfattning under år 1956 även om man tar hänsyn till förhoppningarna om ett verkamt poliovaccin. Föreningens administrationskostnader beräknas till minst 111 000 kronor. Summan skall täckas genom medlemsavgifter om ca 50 000 och kommunala anslag å omkring 28 000 kronor. Med ett statsanslag av 20 000 kronor återstår alltså ett behov av ca 13 000 kronor, vilket belopp föreningen hoppas kunna anskaffa utan att därför taga i anspråk gåvomedel.

Departementschefen

Jag finner mig böra tillstyrka riksföreningens framställning och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till riksföreningen mot polio* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

[99] 96. **Bidrag till anskaffande av hörapparater.** För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett förslagsanslag av 450 000 kronor (statsliggaren s. 1046).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 29/8 1955) föreslår *dels* att grunderna för bidraget i visst avseende ändras, *dels ock* att anslaget uppräknas med 300 000 kronor.

Motiv

Genom beslut av 1955 års riksdag har kretsen av hörselskadade, som tillerkännes bidragsrätt, vidgats till att omfatta även barn under 16 år samt ungdomar och åldringar. Bidrag utgår utan behovsprövning med hela anskaffningskostnaden till barn samt med $\frac{2}{3}$ av apparatkostnaden, dock högst 100 kronor, till övriga kategorier under förutsättning att vederbörandes till statlig inkomstskatt taxerade inkomst enligt nästföregående års taxering icke överstiger, för ensamstående person 5 500 kronor och för makar tillsammans 8 000 kronor samt att vederbörande ej påförts statlig förmögenhetsskatt. De ändrade bidragsvillkoren skall tillämpas i fråga om barnen fr. o. m. den 1 juli 1955 och för övriga kategorier fr. o. m. den 1 januari 1956.

Styrelsen har i anslagsframställning för budgetåret 1956/57 avseende anslaget till bidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden föreslagit en höjning av för detta bidrag gällande högsta inkomstgräns från 5 400 till 6 000 kronor. Styrelsen förordar, att sistnämnda belopp fastställles såsom inkomstgräns jämväl i fråga om bidrag till ensamstående person för anskaffande av hörapparat.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår har styrelsen beaktat, att bidrag till personer, som fyllt 16 år, utgår med begränsat totalbelopp för andra halvåret 1955. Med hänsyn bl. a. härtill och till styrelsens förslag om höjd inkomstgräns i visst fall föreslår styrelsen — med framhållande av svårigheten att beräkna anslagsbehovet — att anslaget för budgetåret 1956/57 uppföres med 750 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret kan ej tillstyrka bifall till förslaget om ändrad inkomstgräns för erhållande av statsbidrag, då denna fråga prövats så sent som vid 1955 års riksdag. Med hänsyn till att de nya bestämmelserna för bidrags-

givningen gäller för hela budgetåret 1956/57 torde en uppräknig av anslaget vara motiverad. Höjningen synes dock kunna begränsas till 150 000 kronor.

Departementschefen

Genom beslut vid fjolårets riksdag har kretsen av hörselskadade, som tillerkännes rätt till bidrag från förevarande anslag, avsevärt vidgats. I samband därmed beslöts ändrade inkomstgränser för bidragsrätt beträffande de kategorier av hörselskadade, för vilka en ekonomisk behovsprövning alltjämt skulle gälla. I likhet med statskontoret är jag icke beredd att tillstyrka medicinalstyrelsens förslag om höjning av inkomstgränsen för ensamstående person.

Då de nya bidragsbestämmelserna påverkar bidragsgivningen under hela nästkommande budgetår, är en uppräknig av anslaget erforderlig. Ehuru betydande svårigheter föreligger att bedöma medelsbehovet, förordar jag i likhet med statskontoret, att uppräknigen av anslaget begränsas till 150 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande av hörapparater* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[100] 97. **Undersökning rörande hörselskador till följd av buller.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 47 000 kronor (statsliggaren s. 1047).

Yrkande

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 3/10 1955) hemställer, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 45 200 kronor.

Motiv

Anslaget för innevarande budgetår avser kostnader för engångsanskaffning av instrument m. m. samt rörliga kostnader under ett år. Genom beslut den 17 juni 1955 har Kungl. Maj:t ställt ytterligare ett belopp om högst 2 200 kronor till förfogande till merkostnader i anledning av förhöjd avlöning till viss personal.

Kostnaderna för undersökningarnas fortsatta bedrivande under budgetåret 1956/57 beräknas i enlighet med den i propositionen nr 96/1955 godkända planen till 43 000 kronor, vartill kommer ett belopp av 2 200 kronor för nyssnämnda merkostnader.

Departementschefen

Ifrågavarande undersökning har förutsatts skola bedrivas även under nästkommande budgetår. Institutets kostnadsberäkning har i och för sig

icke givit mig anledning till erinran. Beloppet torde dock kunna avrundas till 45 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undersökning rörande hörselskador till följd av buller* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

Förlossningsanstalter

[101] 98. Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	100	172 500
1954/55	100	28 750
1955/56 (statsliggaren s. 1047)	100	
1956/57 (förslag)	100 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med 300 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 831 162 kronor. Då för samma budgetår anvisats 100 kronor, fanns alltså vid början av budgetåret 1955/56 831 262 kronor disponibla. Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats, kan 58 013 kronor beräknas återstå. För att tillgodose hos Kungl. Maj:t eller styrelsen inneliggande framställningar (3 + 5) kan komma att erfordras tillhoppa (62 500 + 92 000) 154 500 kronor.

Före utgången av budgetåret 1955/56 skulle alltså kunna föreligga ett medelsbehov av (154 500 — 58 013) 96 487 kronor. Då emellertid å ena sidan utbetalandet av bidragen släpar efter men å andra sidan bidrag ännu icke sökts till flera förlossningsanstalter, för vilka byggnadstillstånd beviljats, bör anslaget uppföras med 300 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till storleken av reservationen på anslaget vid ingången av budgetåret 1955/56 samt eftersläpningen med utbetalandet av bidrag torde anslaget bära uppföras med ett till 100 000 kronor begränsat belopp.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Hälsovård i allmänhet

[102] 99. Statens institut för folkhälsan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/1955	2 337 000	2 273 055
1955/1956 (statsliggaren s. 1047)	2 388 000	
1956/1957 (förslag)	2 593 000	

Yrkande

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 24/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 267 800 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Uppflyttning av laborator, som har kompetens för laboratorbefattning vid universitet eller högskola från Ca, Ce 31 till Ca, Ce 34, nämligen f. n.	
1 laborator på yrkeshygieniska avdelningen Ca 34 i st. f. Ca 31	+ 828
1 laborator på födoämneshygieniska avdelningen Ca 34 i st. f. Ca 31	+ 2 616
2. Allmänhygieniska avdelningen:	
a) Förste hälsovårdsassistent och lärare Ce 27 i st. f. assistent Ce 23	+ 1 956
b) 1 biträdande hälsovårdsassistent Ce 21	+ 14 220
c) Första substratbiträde Ce 11 i st. f. substratbiträde Ce 8	+ 1 212
3. Distriktssköterskeskolan:	
a) Föreståndare Ca 25 i st. f. Ca 23	+ 936
b) Biträdande föreståndare Ce 21 i st. f. Ce 20	+ 804
c) 1 biträdande föreståndare Ce 21	+ 14 220
4. Yrkeshygieniska avdelningen:	
a) Assistent Ce 27 i st. f. Ce 23	+ 1 956
b) Assistent Ce 25 i st. f. Ce 21	+ 1 836
c) Höjt arvode till hudkonsulten	+ 2 700
5. Födoämneshygieniska avdelningen:	
a) Kansli skrivare Ce 15 i st. f. kontorist Ce 13	+ 408
b) Första substratbiträde Ce 11 i st. f. substratbiträde Ce 8	+ 1 212
6. Administrationsavdelningen:	
a) Kassör Ce 17 i st. f. Ce 15	+ 456
b) Inköpsassistent Ce 19 i st. f. materialförvaltare Ce 14	+ 2 256
e) Verkmästare Ca 16 i st. f. institutionsvaktmästare Ca 12	+ 1 512
d) Instrumentmakare Ce 14 i st. f. vaktmästare Ce 10	+ 1 044
e) Stallförman Ce 12 i st. f. vaktmästare Cg 12	—
7. Arvoden och särskilda ersättningar:	
a) Ersättning till styrelsens självskrivna ledamöter	—
b) Arvode till adm.-juridisk rådgivare	— 1 500
8. Avlöningar till speciallärare m. m.:	
a) Fortbildningskurs för hälsovårdsinspektörer	— 5 500
b) Anordnande av industrisköterskekurs	+ 3 200
c) Höjda arvoden till föreläsare vid distriktssköterskeskolan	+ 9 000
9. Omräkning:	
a) Arvodesreglering	+ 1 920
b) Löneklassuppflyttningar	+ 40 500
c) Rörligt tillägg	+ 170 000
d) Avrundning	+ 8
	+ 267 800

Utöver vad sålunda yrkats framhåller institutets styrelse ånyo angelägenheten av att befordringstjänster i 23 lönegraden inrättas för institutets assistenter med lägre teknisk examen.

Motiv

Flertalet av de av institutets styrelse framställda förslagen har med i huvudsak samma motivering framförts i styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår. Beträffande motiven i dessa delar torde få hänvisas till 1955 års statsverksproposition (XI, p. 98). I det följande redovisas sålunda endast motiveringen för sådana förslag som icke framförts tidigare.

4 c) Nuvarande arvode 4 500 kronor har utgått oförändrat sedan 1948 för en beräknad arbetstid av en timme per dag. Med hänsyn till den höjning av löner och arvoden, som därefter ägt rum, och de krav på både teoretisk och praktisk specialistutbildning, som ställes på hudkonsulten, är arvodet orimligt lågt. Ett arvode av 7 200 kronor utgår f. n. till närmast motsvarande läkarspecialist vid arbetarskyddsstyrelsen.

7 b) Då anlåtande av särskild expertis utanför institutet i ifrågavarande ärenden ej synes vara erforderligt, bör arvodet ej längre utgå.

8 a) För innevarande år har medel beviljats för en fortbildningskurs för hälsovårdsinspektörer. Kursen bör anordnas vartannat år, varför medel för kursen ej upptages för nästa budgetår.

8 b) Cirka 150 sjuksköterskor innehar f. n. tjänster vid olika industrier inom landet. De handhar övervakningen av de hygieniska förhållandena, biträder vid hälsokontroll, för hälsoregister, gör hembesök hos de anställda m. m. För denna yrkesgrupp saknas varje form av ordnad specialutbildning. Erforderlig utbildning anordnas lämpligast genom speciella kurser.

Sedan svenska arbetsgivarföreningen för innevarande budgetår tillskjutit medel för arvoden till föreläsare utanför institutet, har yrkeshygieniska avdelningen i samråd med distriktssköterskeskolan uppgjort plan för en 4 veckors kurs under oktober 1955. Planen upptar 90 föreläsningstimmar jämte 4 demonstrationer. Av föreläsningarna beräknas 25 hållas utan särskild ersättning av tjänstemän vid institutet. Försökskursen anordnas som en fortbildningskurs för sjuksköterskor, som redan är i industriens tjänst. Behovet av utbildning är emellertid stort, och speciella utbildningskurser bör anordnas för sjuksköterskor, som ämnar ägna sig åt denna gren av sjuk- och hälsovård.

Kostnaden för en utbildningskurs har beräknats till sammanlagt 3 200 kronor, nämligen 65 föreläsningar à 45 kronor, 2 925 kronor, jämte demonstrationsarvoden samt rese- och traktamentsersättningar till föreläsare, 275 kronor.

8 c) Till de lärare och föreläsare vid distriktssköterskeskolan, som ej är anställda vid institutet, utgår f. n. arvoden med lägst 25 och högst 35 kronor per föreläsningstimme. Arvodena differentieras med hänsyn till lärarnas

kompetens. Gällande arvoden har vid nuvarande penningvärde visat sig otillräckliga. I flera fall har skickliga och kvalificerade lärare ej velat åtaga sig undervisning under hänvisning till att arvodet ej motsvarar arbetet. Lärararvodena bör därför höjas med lägst 5 kronor, vilket innebär en kostnadsstegring med 9 000 kronor.

9 a) Från den 1 januari 1955 har arvodet höjts till en laborator från 17 328 till 18 720 kronor per år och till institutets pressombudsman från 6 588 till 7 116 kronor per år.

Yttranden

Statens lönenämnd, vars yttrande tidigare inhämtats över de av institutets styrelse för innevarande budgetår framförda förslagen (1955 års statsverksprop., XI, s. 257 f.), har icke funnit anledning till erinran mot att arvodet till hudkonsulten höjes från nuvarande 4 500 kronor till 7 200 kronor för år. Lönenämnden kan icke finna skäl för högre timarvode vid den föreslagna industrisköterskeskursen än vid distriktssköterskeskolan. Vidkommande arvodets storlek framhålles, att — enligt vad nämnden under hand inhämtat — nuvarande timarvoden vid distriktssköterskeskolan överstiger vad som utgår till motsvarande lärare och föreläsare vid såväl Stockholms stads som landstingens sköterskeskolor. Lönenämnden anser sig därför icke kunna tillstyrka högre timarvoden än vad som f. n. utgår vid distriktssköterskeskolan.

Statskontoret anför att, då frågan om institutets framtida organisation alltjämt är föremål för utredning, tills vidare torde böra anstå med prövning av förslagen om inrättande av nya tjänster och om uppflyttning i lönegrad av redan befintliga sådana. Av samma skäl bör ställning nu ej tagas till institutets begäran om arvodesförbättring för hudkonsulten och om ersättning åt självskrivna ledamöter i institutets styrelse för deltagande i styrelsens sammanträden.

Specialutbildning av sjuksköterskor, som ämnar ägna sig åt sjukvård i industriens tjänst, är enligt statskontorets mening icke av sådant allmänt intresse, att staten bör påtaga sig särskilda kostnader härför. Statskontoret kan därför icke tillstyrka institutets begäran om medelsanvisning för anordnande av industrisköterskekurs.

Arvodena åt lärare och föreläsare vid distriktssköterskeskolan har varit oförändrade sedan den 1 juli 1952, då de höjdes med fem kronor per föreläsningstimme. Arvoden av bisysslekaraktär har visserligen undantagits från förbättring vid årets lönerörelse (prop. nr 191/1955). Med hänsyn till föreliggande förhållanden kan det dock ifrågasättas, om icke en mindre höjning av här avsedda arvoden borde genomföras. Ämbetsverket vill alltså icke motsätta sig en uppräknig med högst fem kronor per föreläsningstimme av lärararvodena vid distriktssköterskeskolan.

Departementschefen

Vid anmälan av medelsbehovet under institutets avlöningsanslag för innevarande budgetår fann jag mig med hänsyn till pågående utredning angående institutets organisation icke böra ingå på en prövning av styrelsens förslag om inrättande av nya tjänster eller om uppflyttning i lönegrad av befintliga tjänster. Jag räknade härvid med att utredningens resultat skulle föreligga i sådan tid, att förslag i ämnet skulle kunna föreläggas 1956 års riksdag. Beklagligtvis har emellertid utredningen blivit fördröjd. Då resultatet av densamma icke torde komma att föreligga förrän under våren 1956, torde ställningstagandet i organisationsfrågan få lov att uppskjutas ännu ett år. Trots de olägenheter för verksamheten vid institutet, som detta uppskov medför, anser jag mig ej nu böra föregripa utredningen genom att upptaga styrelsens förslag om personalförstärkningar och löne regleringar till prövning. Ej heller är jag beredd att f. n. pröva förslaget om höjning av arvodet åt hudkonsulten eller om ersättning till styrelsens självskrivna ledamöter. Beträffande kassörstjänsten i Ce 15 vill jag emellertid erinra om att Kungl. Maj:t för innevarande budgetår medgivit, att befattningens innehavare må förordnas att mot vikariatslön bestrida göromål, som ankommer på tjänsteman i 17 lönegraden. Denna anordning torde få bibehållas även under nästa budgetår.

Enär styrelsen förklarat sig icke längre behöva tillgång till särskild administrativ-juridisk rådgivare, bör arvodet för en sådan, 1 500 kronor, indragas fr. o. m. nästa budgetår.

Vad härefter angår anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden har för innevarande budgetår beräknats 5 500 kronor för anordnande av en tvåmånaders fortbildningskurs för hälsovårdstillsyningsmän. Då någon sådan kurs ej erfordras under nästa budgetår, kan anslagsposten minskas med nämnda belopp.

Styrelsens förslag att medel skulle anvisas för anordnande av en kurs för utbildning av industrisköterskor finner jag mig f. n. icke kunna tillstyrka. På av statens lönenämnd anförda skäl är jag icke heller beredd att förorda en höjning av timarvodena till föreläsare vid distriktssköterskeskolan. Jag vill härvid erinra om att nämnda arvoden är normerande för motsvarande arvoden vid bl. a. statens sjuksköterskeskolor.

Med hänsyn till vad jag sålunda anført och då jag icke har någon erinran mot styrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt, innefattande en automatisk utgiftsstegring för av Kungl. Maj:t beslutad arvodesreglering med 1 920 kronor, för löneklassuppflyttningar med 40 500 kronor och för den allmänna löneförhöjningen med 170 000 kronor, bör anslaget uppräknas med (— 1 500 — 5 500 + 1 920 + 40 500 + 170 000) 205 420 kronor eller i runt tal 205 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 320 000 (+ 2 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, oförändrat 32 000 kronor, avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden 226 000 (— 5 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 548 000 (+ 30 000) kronor samt rörligt tillägg 467 000 (+ 178 000) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till (320 000 + 32 000 + 226 000 + 1 548 000 + 467 000) 2 593 000 (+ 205 000) kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	320 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 000
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	226 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 548 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	467 000

Summa kronor 2 593 000;

b) till *Statens institut för folkhälsan: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 593 000 kronor.

[103] 100. Statens institut för folkhälsan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	627 200	559 989
1955/56 (statsliggaren s. 1049)	667 200	
1956/57 (förslag)	667 200	

Yrkande

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 24/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 5 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Bränsle, lyse och vatten	67 865	85 000	75 000	— 10 000
2. Inköp och underhåll av inventarier	64 995	80 000	95 000	+ 15 000
				+ 5 000

Motiv

1) På grund av beräknade ökning av bränslekostnaderna torde belastningen komma att öka i förhållande till sistförflutna budgetår. Med hänsyn härtill föreslås, att delposten minskas med endast 10 000 kronor.

2) I föregående års anslagsframställning redovisade styrelsen behovet av en upprustning av allmänhygieniska avdelningens undervisningsmaterial för en totalkostnad av 103 500 kronor. Härav avsåg 71 100 kronor utrustning för de utökade tjänsteläkarkurserna. För innevarande år har inventarieposten uppräknats med 15 000 kronor för sistnämnda ändamål. Av resterande belopp, avrundat 55 000 kronor, bör för nästa budgetår beräknas 30 000 kronor. Posten behöver sålunda uppräknas med 15 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret uttalar att — då posten till inköp och underhåll av inventarier för innevarande budgetår uppräknats med 15 000 kronor för bestridande av de med omläggningen av tjänstekurserna förenade kostnaderna — förslaget om ytterligare medelsanvisning för ändamålet synes böra vinna beaktande endast i så måtto, att posten uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet å den under anslagsposten till expenser upptagna delposten till bränsle, lyse och vatten, innebärande en minskning med 10 000 kronor, har jag intet att erinra. Jag förordar vidare, att den under samma anslagspost upptagna delposten till övriga expenser uppräknas med 5 000 kronor till 101 000 kronor för höjda städningkostnader m. m.

Det belopp å 22 000 kronor, som för innevarande budgetår anvisats för bestridande av de med omläggning av tjänsteläkarkurserna förenade kostnaderna, fördelades av Kungl. Maj:t med 1 000 kronor å anslagsposten till expenser, 15 000 kronor å delposten till inköp och underhåll av inventarier samt med 6 000 kronor å en ny delpost till stipendier till deltagare i tjänsteläkarkurs. För att något öka takten i den i samband med omläggningen erforderliga materialupprustningen å allmänhygieniska avdelningen förordar jag, att inventarieposten för nästa budgetår uppräknas med ytterligare 5 000 kronor. Vid bifall till detta förslag kommer således att för innevarande och nästa budgetår ha anvisats sammanlagt (15 000 + 20 000) 35 000 kronor för ifrågavarande materialupprustning.

Enligt vad jag nu förordat skulle anslaget å ena sidan nedräknas med 10 000 kronor, å andra sidan höjas med (5 000 + 5 000) 10 000 kronor och sålunda uppföras med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 667 200 kronor.

[104] 101. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	100 000	99 710
1955/56 (statsliggaren s. 1050)	102 000	
1956/57 (förslag)	113 300	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget ökas med 13 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalökning	
a) Arvoden åt tillfälliga lärare	+ 900
b) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 å halvtid i st. f. 1 000 kronor till skrivhjälp ..	+ 3 152
2. Omräkning	
a) Rörligt tillägg	+ 9 000
b) Avrundning	— 52
	+ 13 000

Motiv

1 a) Överläraren har begärt ökning av antalet undervisningstimmar i vissa ämnen, främst mödragymnastik och avslappningsteknik, socialförsäkring, psykologi och psykiatri samt kostval. Medicinalstyrelsen förordar i fråga om specialämnena för elevkurserna en fördelning, som innebär ökning av medelsbehovet till arvoden åt tillfälliga lärare med i runt tal 900 kronor. Barnavårdslärares lektionstimmar har jämväl inlagts i denna ämnesplan.

Repetitionskurserna föreslås skola anordnas i motsvarande omfattning som under innevarande budgetår, och oförändrat belopp beräknas för ändamålet.

1 b) Å icke-ordinarieposten har 1 000 kronor beräknats till skrivhjälp. Dessa medel har icke med fördel kunnat utnyttjas, då tillgång till skrivhjälp icke alltid kunnat erhållas, utan instruktionsbarnmorskorna har själva måst utföra skrivarbetet. Överläraren framhåller att genom anställandet av ett skrivbiträde med 4 timmars daglig arbetstid instruktionsbarnmorskorna helt kan ägna sig åt undervisning. Medicinalstyrelsen föreslår med anledning härav, att medel beräknas för ett kontorsbiträde på halvtid med (4 152 — 1 000) 3 152 kronor.

Yttrande

Statskontoret anför.

Anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare har för budgetåren 1954/55 och 1955/56 uppräknats med tillhoppa 3 600 kronor. Tillräckliga skäl för en höjning av posten även nästa budgetår har enligt statskontorets mening ej anförts, varför yrkandet om medelsförstärkning bör avvisas. Det torde få ankomma på medicinalstyrelsen att inom ramen för en oförändrad medelsanvisning tillgodose de önskemål, som kan anses mest angelägna.

Förslaget om anställande av ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring har ej givit statskontoret anledning till erinran i annan mån än att medel torde böra beräknas med utgående från att biträdet placeras i 4 löneklassen.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

Utbildningen vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm omfattar f. n. 17 månader. Enligt vad medicinalstyrelsen anfört bör det emellertid övervägas, om icke utbildningen kan förkortas. I avvaktan på resultatet av en utredning härom synes en ökning av antalet undervisningstimmar icke böra äga rum. Jag är därför icke beredd att tillstyrka förslaget om ökad medelsanvisning under anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare. Erforderliga justeringar av kursplanen bör således företagas inom ramen för oförändrad medelsanvisning.

För att instruktionsbarnmorskorna skall avlastas från skrivarbete, tillstyrker jag, att ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring får anställas vid anstalten, varvid f. n. beräknat belopp av 1 000 kronor till skrivhjälp bör indragas. Med utgångspunkt från att biträdet placeras i 4 löneklassen, uppskattar jag ökningen av medelsbehovet för ändamålet till (3 342 — 1 000) 2 342 kronor.

Härutöver bör anslaget uppräknas med 9 000 kronor för den automatiska utgiftsökningen i anledning av den allmänna löneförhöjningen. Anslaget skulle således behöva uppräknas med (2 342 + 9 000) 11 342 kronor eller avrundat 11 300 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 63 000 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare oförändrat 15 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 16 500 (+ 1 500) kronor samt rörligt tillägg 18 800 (+ 9 800) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (63 000 + 15 000 + 16 500 + 18 800) 113 300 (+ 11 300) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	63 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	15 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	16 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	18 800

Summa kronor 113 300;

b) till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 113 300 kronor.

[105] 102. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	169 500	171 405
1955/56 (statsliggaren s. 1050)	170 000	
1956/57 (förslag)	175 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

I fråga om medelshovet för nästa budgetår må erinras, att belastningen budgetåret 1954/55 å delposterna till ersättning för undervisningslokaler och elevbostäder m. m. samt till kost åt elever, vilka poster för ettvarvt av budgetåren 1954/55 och 1955/56 uppförts med 185 000 resp. 121 400 kronor, utgjorde 204 528 resp. 108 867 kronor. Jag förordar därför, att den förra posten höjes med 15 000 kronor och att den senare minskas med 10 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppräknas med 5 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[106] 103. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	78 000	81 020
1955/56 (statsliggaren s. 1051)	83 000	
1956/57 (förslag)	90 000	

Yrkande

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg (skr. 6/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 10 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Uppflyttning av överläraren från Ca 31 till Ca 33	—
2. Arvode till en redogörare	+ 1 200
3. Arvoden åt tillfälliga lärare	— 500
4. 1 kontorsbiträde, halvtid.	+ 3 020
5. Omräkning: Rörligt tillägg och avrundning	+ 6 280
	+ 10 000

Motiv

Den 15 mars 1955 påbörjades en 16 månaders utbildningskurs, i vilken distriktssköterskor deltagar. Den 15 juli 1956 avslutas nämnda utbildningskurs med andra läskurs under tiden 1 juni—15 juli 1956.

Den 1 mars 1956 påbörjas en kurs för högst 30 sjuksköterskor eller sjuksköterskeelever med minst 2 års utbildning vid sjuksköterskeskola. Denna kurs avses fortgå under tiden 1 juli 1956—15 maj 1957 med prak-

tisk undervisning inklusive jämsidesläsning samt under tiden 16 maj 1957—30 juni 1957 med andra läskurs.

I mars 1957 kommer en liknande kurs för 30 deltagare att påbörjas med första läskurs under tiden 1 mars 1957—15 maj 1957 och praktisk utbildning med jämsidesläsning härefter.

Liksom innevarande budgetår kommer under budgetåret 1956/57 två repetitionskurser för vardera 30 barnmorskor att hållas, varav en två-veckors och en fyra-veckors kurs.

Teoretiska kurser kommer att pågå under 6 månader, repetitionskurserna inberäknade, av budgetåret 1956/57.

I anslagsäskandena har icke några kostnader upptagits för de omändrings- och nybyggnadsarbeten, som kan komma i fråga inför planerad överflyttning av anstalten till kvinnokliniken II.

Avtalet med Göteborgs stad utlöper den 31 december 1955. I vilken utsträckning det nya avtalet påverkar budgeten kan icke nu bedömas.

1) Departementschefen har i 1955 års statsverksproposition förklarat sig intet ha att erinra mot en organisation som i huvudsak motsvarar den vid läroanstalten i Stockholm. Omorganisationen skulle i första hand innebära, att överläraren uppflyttades från Ca 31 till Ca 33 och samtidigt ålades en undervisningsskyldighet av cirka 200 timmar årligen. Härtill kommer ledningen av och ansvaret för undervisningen samt administrativt arbete. Återstående undervisning, cirka 130 timmar, skulle ombesörjas av barnmorskeläraren i avvaktan på den slutliga utformningen av organisationen, då ifrågavarande undervisning skulle fullgöras av tillfälliga lärarkrafter. Barnmorskelärartjänsten bör föras på övergångsstat. Då barnmorskelärarens undervisningstid efter omändringen icke motiverar heltidsanställning, bör hans tjänstgöring vid kliniken ersättas av Göteborgs stad. Vid avtalsförhandlingar med staden under hösten 1955 avser styrelsen att upptaga denna ersättningsfråga jämte fördelningen av kostnaderna för pensionsförmåner. Den föreslagna omändringen inverkar på grund av vissa löneklassförändringar icke på anslagspostens storlek.

2) Nuvarande ersättning, som utgår med samma belopp som vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm, kan icke anses tillfredsställande med hänsyn till att arbetet omfattar tvenne läroanstalter och sålunda ger dubbelt arbete beträffande räkenskaper, protokoll m. m.

3) För arvoden till barnavårdslärare och tillfälliga lärare i repetitionskurser äskas oförändrade belopp, 400 resp. 3 900 kronor.

För arvoden till tillfälliga lärare i lustgasgivning m. fl. specialämnen erfordras för första läskurs 2 700 kronor och för andra läskurs 2 300 kronor, tillhoppa 5 000 kronor eller 500 kronor mindre än för budgetåret 1955/56. Detta sammanhänger dels med att endast en andra läskurs förekommer under budgetåret 1956/57 i stället för två under 1955/56, dels med att viss utökning av undervisningen blir nödvändig. Sålunda tillkommer i första läskurs för laborationer (4 × 20) 80 kronor, psykologi inklusive sexualpsykologi och psykiatri (6 × 35) 210 kronor, sexualhygien (5 × 35)

175 kronor, arbetsplanering och arbetsledning (5 × 35) 175 kronor, socialkunskap (14 timmar) 350 kronor samt i andra läskurs för laborationer (2 × 20) 40 kronor, gymnastik (1 tim./vecka) 90 kronor, ögonundervisning (1 × 35) 35 kronor, sexualhygien, innefattande konceptionskontroll, (5 × 35) 175 kronor, kirurgi (10 × 35) 350 kronor och medicin (10 × 35) 350 kronor. Å andra sidan minskas undervisningen i bl. a. mödragymnastik, läkemedelslära, psykologi i anslutning till obstetrike, konceptionskontroll, motsvarande en besparing om sammanlagt 375 kronor.

4) För skrivgöromålen har hittills sjuksköterskeskolans kontorsbiträde fått tagas i anspråk. Då denna läroanstalt genom sin utvidgning numera har behov av ett heltidsanställt biträde, kan barnmorskeläroanstalten icke längre utnyttja befattningshavaren. Avståndet mellan läroanstalterna genom den planerade överflyttningen av barnmorskeläroanstalten till kvinnokliniken II gör det även ur praktisk synpunkt olämpligt.

Yttranden

Medicinalstyrelsen anför.

Enär eleverna vid barnmorskeläroanstalten hädanefter skall rekryteras av sjuksköterskeelever med minst 2 års utbildning, har anstaltens styrelse anhållit om fastställande av ny kursplan för undervisningen med ungefär den omfattning, som skisserats i anslagsframställningen. Medicinalstyrelsen har den 14 september 1955 fastställt en kursplan som något avviker från förslaget.

Anstaltsstyrelsens förslag om uppflyttning av överlärtjänsten i lönegrad Ca 33 samt överförande av barnmorskelärtjänsten å övergångsstat biträdes av medicinalstyrelsen.

Med hänsyn till omfattningen av redogörarens arbetsuppgifter tillstyrker styrelsen förslaget om uppförande på barnmorskeläroanstaltens stat av ett arvode av 1 200 kronor åt denne.

Medicinalstyrelsen föreslår, att arvodet åt barnavårdsläraren liksom vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm inräknas i posten Arvoden till tillfälliga lärare i lustgasgivning m. fl. specialämnen.

I fråga om medelsbehovet under sistnämnda delpost anför styrelsen.

Då antalet undervisningstimmar för barnmorskeläraren beräknas komma att inskränkas till allenast cirka 125 timmar, ifrågasättes om icke undervisning i sexualhygien inklusive konceptionskontroll, vilken nu meddelas av tillfälliga lärare, bör liksom vid Stockholmsanstalten bestridas av barnmorskeläraren. Ämnet arbetsplanering synes kunna begränsas till 5 timmar, meddelad av tillfälliga lärare. Medicinalstyrelsen tillstyrker däremot viss uppräknig av medelsanvisningen för undervisning i bl. a. socialförsäkring, psykologi och psykiatri. Kostnaderna för arvoden till tillfälliga lärare begränsas härigenom för första läskursen till 2 500 kronor, arvode till barnavårdsläraren däri inräknat, samt för andra läskursen till 2 000 kronor eller tillhopa 4 500 kronor. Anslagsposten i sin helhet skulle i följd härav bära upp tagas till (3 900 + 4 500) 8 400 kronor.

Medel bör beräknas för anställandet av ett kontorsbiträde på halvtid. I följd härav och efter avdrag av till skrivhjälp beräknade medel bör icke-ordinarieposten uppräknas med i runt tal (3 018 — 1 000) 2 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg med 900 kronor.

Statskontoret erinrar, att förslaget om uppflyttning av överlärartjänsten och överförande till övergångsstat av barnmorskelärartjänsten prövades av statsmakterna vid den senaste budgetbehandlingen (1955 års statsverksprop., XI ht, s. 271). Härvid bemyndigades Kungl. Maj:t vidtagna de ändringar i personalförteckningen för läroanstalten, som eventuellt kunde visa sig nödvändiga redan under budgetåret 1955/56. Bemyndigande av samma innebörd torde böra inhämtas av riksdagen även för budgetåret 1956/57, därest de förhandlingar med Göteborgs stad, av vilkas utgång de åsyftade ändringarna är beroende, ej kan beräknas bli slutförda under innevarande budgetår.

Förslaget om ett särskilt arvode å 1 200 kronor för redogörarens arbete för barnmorskeläroanstalten prövades vid 1955 års riksdag utan att vinna beaktande i annan mån, än att ersättningen uppräknades med 300 kronor. Vid sådant förhållande lär ersättningen under nästa budgetår böra utgå med oförändrat belopp och liksom hittills bestridas från sjuksköterskeskolans avlöningsanslag.

Under budgetåret 1955/56 disponeras 1 500 kronor av posten till arvoden åt tillfälliga lärare till bestridande av kostnaderna för anordnande av en första läskurs. Kostnaderna för motsvarande kurs under budgetåret 1956/57 beräknas till 2 700 kronor. För en sådan utgiftsökning har enligt statskontorets mening ej anförts tillräckliga skäl. Då övriga förslag rörande ifrågavarande anslagspost ej givit anledning till erinran, föreslås, att anslagsposten uppföres med (400 + 3 900 + 1 500 + 2 300) 8 100 kronor.

Vid anmälan av propositionen nr 152/1953 angående anslag till en statens sjuksköterskeskola i Göteborg anförde departementschefen, att bl. a. ett kontorsbiträde borde vid full verksamhet finnas anställt vid skolan. Med hänsyn till att verksamheten vid sjuksköterskeskolan beräknas nå full omfattning under nästa budgetår, vill statskontoret ej motsätta sig inrättande av en uteslutande för barnmorskeläroanstaltens behov avsedd skrivbiträdestjänst. För ändamålet erforderliga medel bör emellertid beräknas efter 4 löneklassen samt med frånräknande av det belopp å 1 000 kronor, som disponeras för anställande av tillfällig skrivhjälp.

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot förslaget om uppflyttning av tjänsten som överlärare från Ca 31 till Ca 33.

Departementschefen

I yttrande över anstaltsstyrelsens anslagsframställning för innevarande budgetår (1955 års statsverksprop., XI, p. 102) anförde medicinalstyrelsen,

att frågan om den läkarutbildade lärarpersonalens sammansättning, undervisningsskyldighet och sjukvårdande verksamhet med hänsyn till den nuvarande överlärarens avgång med pension i mars månad 1956 borde upptagas till prövning. Enligt styrelsen hade barnmorskeläraren vid sidan av sin undervisningsverksamhet under hela året förestått en del av läkervården vid kvinnokliniken I i Göteborg och tjänstgjort såsom biträdande överläkare vid sjukhuset. Vid en utvidgning — enligt vad som tillämpades vid stockholmsanstalten — av överlärarens undervisningsskyldighet till 200 timmar borde återstående antal undervisningstimmar — cirka 125 — bestridas av barnmorskeläraren i avbidan på organisationens slutliga utformning samt härefter av en läkare i stadens tjänst. Barnmorskelärartjänsten föreslogs skola föras på övergångsstat. Då förenämnda antal undervisningstimmar icke motiverade heltidsanställning, borde vid kommande avtalsförhandlingar med staden diskuteras dels viss ersättning till läroanstalten för barnmorskelärarens mot tjänstgöringen på kliniken svarande del av lönen, dels fördelningen av kostnaderna för hans eventuella pensionsförmåner. — För egen del förklarade jag — under erinran om att en i huvudsak motsvarande ordning som den av medicinalstyrelsen beträffande göteborgsanstalten föreslagna enligt beslut av 1953 års riksdag genomförts vid stockholmsanstalten — att jag i princip icke hade något att erinra mot att en sådan organisation infördes även vid göteborgsanstalten, och förordade därför, att medicinalstyrelsen och läroanstaltens styrelse med Göteborgs stad skulle upptaga förhandlingar enligt av medicinalstyrelsen angivna riktlinjer. I anslutning härtill borde Kungl. Maj:t erhålla riksdagens bemyndigande att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för läroanstalten, som eventuellt kunde visa sig nödvändiga redan under budgetåret 1955/56.

Såsom jag närmare anför under nästföljande punkt, har de under hösten 1955 med staden upptagna förhandlingarna ännu icke slutförts. Det är därför icke möjligt att nu taga slutlig ställning i organisationsfrågan. Jag anser mig emellertid böra utgå ifrån att uppgörelse med staden skall kunna träffas på sådana villkor, att den förutsatta omfördelningen av undervisningen kommer att kunna genomföras, och beräknar därför medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår med utgångspunkt härifrån.

Vid en omorganisation i enlighet med förslaget tillstyrker jag, att överlärtjänsten i likhet med vad som är fallet vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm placeras i Ca 33, varjämte såsom förut nämnts barnmorskelärtjänsten torde böra föras på övergångsstat.

Med hänsyn till det anförda torde Kungl. Maj:t böra för nästa budgetår erhålla motsvarande bemyndigande att ändra personalförteckningen för läroanstalten som utverkats för budgetåret 1955/56.

Vad härefter angår medelsbehovet under anslagsposten till arvoden åt 18 — *Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

tillfälliga lärare delar jag medicinalstyrelsens uppfattning, att barnmorskeläraren i samband med den förutsatta minskningen av antalet undervisningstimmar för hans del bör kunna övertaga undervisningen i sexualhygien inklusive konceptionskontroll. Då jag även i övrigt kan godtaga medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under ifrågavarande anslagspost, bör denna för nästa budgetår nedräknas med 1 400 kronor till 8 400 kronor.

Arvodet till redogöraren, tillika sekreterare, vilken är gemensam för barnmorskeläroanstalten och statens sjuksköterskeskola i Göteborg, har för innevarande budgetår höjts från 2 400 till 2 700 kronor. Jag är icke beredd att nu ompröva storleken av arvodet, vilket liksom hittills bör utgå från den under sjuksköterskeskolans avlöningsstat upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Enär sjuksköterskeskolans nuvarande kontorsbiträde i fortsättningen icke torde kunna disponeras för barnmorskeläroanstaltens räkning, tillstyrker jag förslaget, att vid läroanstalten anställs ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring. Bitrådets avlöning torde böra beräknas efter 4 löneklassen. Vid bifall till förslaget bör det belopp av 1 000 kronor, som disponeras för anställande av tillfällig skrivhjälp, ej längre anvisas.

Såsom anstaltsstyrelsen anfört, behöver anslaget för nästa budgetår icke uppräknas i anledning av uppflyttning av överlärartjänsten, då kostnaden härför motsvaras av löneklassförändringar bl. a. vid återbesättande av nämnda befattning. Vad jag i övrigt föreslagit föranleder en minskning av medelsanvisningen med 1 400 kronor för arvoden åt tillfälliga lärare samt en ökning med 2 204 kronor för anställning av ett kontorsbiträde. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med 6 300 kronor för den allmänna löneförhöjningen. Anslaget bör alltså uppräknas med ($-1\,400 + 2\,204 + 6\,300$) 7 104 kronor eller i runt tal 7 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 60 000 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 8 400 ($-1\,400$) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 5 500 ($+1\,500$) kronor samt rörligt tillägg 16 100 ($+6\,900$) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till $(60\,000 + 8\,400 + 5\,500 + 16\,100)$ 90 000 ($+7\,000$) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, vilka må erfordras vid ett genomförande av ifrågasatt omorganisation av läroanstalten;

b) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	60 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	8 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	5 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16 100
	<hr/>
	Summa kronor 90 000;

c) till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[107] 104. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	64 100	55 143
1955/56 (statsliggaren s. 1052)	69 300	
1956/57 (förslag)	51 500	

Yrkande

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg (skr. 6/8 1955) föreslår, att anslaget nedräknas med 10 175 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	—	1 200	1 700	+ 500
2. Expenser	2 600	2 400	2 800	+ 400
3. Övriga utgifter:				
a) Sjukvård m. m. åt elever	594	600	700	+ 100
b) Ersättning för undervisningslokaler och elevbostäder m. m.	70 290	67 200	58 740	— 8 460
c) Kost åt elever	59 903	56 500	47 385	— 9 115
d) Arvoden åt elever	18 294	28 100	13 800	— 14 300
e) Stipendier åt elever	2 400	4 800	2 400	— 2 400
f) Premier åt elever	400	900	500	— 400
g) Elevers resor	—	300	500	+ 200
h) Inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m.	—	6 200	8 800	+ 2 600
				<hr/>
				— 30 875
4. Uppbördsmedel	101 280	102 000	81 300	— 20 700
Nettominskning				— 10 175

Motiv

1) I beloppet ingår 1 200 kronor för medicinalstyrelsens representant i styrelsen, beräknat efter sex resor per år. Dessutom beräknas föreståndaren och instruktionsbarnmorskan skola beredas möjlighet företaga studiebesök med elever.

2) Styrelsen räknar med en utgiftsökning av 400 kronor, enär undervisningsfilm m. m. måste repareras.

3 a) Med ledning av belastningen budgetåret 1954/55 bör posten uppräknas med 100 kronor.

3 b—d) Kostnaderna för lokaler, kost och arvoden åt elever beräknas enligt följande uppställning:

Undervisningslokaler	15 000
Bostadskostnader (486 elevmånader × 90:—).....	43 740
Kost (486 elevmånader × 97: 50)	47 385
Arvoden [(30 × 10,5 + 30 × 1 = 345 elevmånader) × 40:—].....	13 800

Beräkningarna grundar sig på nu gällande avtal, som emellertid utlöper den 31 december 1955.

3 e) och f) Posterna reduceras, enär under budgetåret 1956/57 endast en andra läskurs behöver anordnas mot två innevarande budgetår.

3 g) För elevers resor i studiesyfte beräknas 500 kronor, en ökning med 200 kronor.

3 h) En kännbar eftersläpning föreligger beträffande materiel och utrustning. Genom den planerade överflyttningen till kvinnokliniken II kommer denna att ytterligare framträda och givetvis inverka hämmande på verksamheten. Det är därför ofrånkomligt, att åtgärder vidtages för att avhjälpa de mest framträdande bristerna. Kostnaderna beräknas sålunda: skrivmaskin 544 kronor, spritduplikator 450 kronor, ljudfilmsapparat 3 850 kronor, inköp av film 3 000 kronor samt tryckning av studiehandbok 950 kronor, tillhoppa 8 794 kronor. Efter överflyttningen till kvinnokliniken II förfogar anstalten över en skrivmaskin och saknar spritduplikator. Anskaffandet av denna utrustning är därför särskilt angelägen. Behovet av ljudfilmsapparat och inköp av film understrykes kraftigt, då det även här rör sig om nyuppsättning.

4) Det ersättningsbelopp, som Göteborgs stad har att erlægga för elevernas arbete under praktisk utbildning, beräknas till 81 300 kronor.

Yttranden

Medicinalstyrelsen anser, att kostnaderna för inköp av en skrivmaskin och en spritduplikator samt för tryckning av en studiehandbok bör belastas expensposten. Styrelsen föreslår, att nämnda post ökas med 1 000 kronor utöver av anstaltsstyrelsen begärt belopp för tillgodoseende av angivna önskemål i den mån medlen förslår härtill.

Som avtalet med Göteborgs stad angående lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten upphör att gälla med utgången av år 1955 och förhandlingar om nytt avtal avses komma till stånd under hösten 1955, kan de av anstaltsstyrelsen beräknade kostnaderna för undervisningslokaler, elevbostäder samt kost åt eleverna endast anses som preliminära. *Medicinalstyrelsen* förutsätter, att erforderligt anslagsöverskridande måtte medgivas, därest